

Precizētā redakcija 20.12.2019.

LATVIJAS NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2021.–2027. GADAM

STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

PRECIZĒTAIS VIDES PĀRSKATS

2019. gada decembris

Apzīmējumi

AER - atjaunojamie energoresursi

ANO - Apvienotā Nāciju Organizācija

CE - cilvēku ekvivalents

CH₄ - metāns

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

ES – Eiropas Savienība

IAS - Ilgtermiņa attīstības stratēģija

IADT – īpaši aizsargājama dabas teritorija

JPA - jūru piesārņojošie atkritumi

kt – kilotonnas

Latvija2030 vai LIAS2030 - Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

LPI – lauku putnu indekss

LR – Latvijas Republika

LVĢMC – VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”

MPI – meža putnu indekss

NAP2020 – Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.g.

NAP2027 – Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027.g.

NATURA 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija (NATURA 2000)

NMGOS - nemetāna gaistošo organisko savienojumu

NO_x – slāpekļa oksīdi

N₂O – dislāpekļa oksīds, vienvērtīgā slāpekļa oksīds

ESAO - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

SEG - siltumnīcefekta gāzes

SO₂ - sēra dioksīds

PM_{2,5} – daļiņas ar diametru 2,5 μm

PM₁₀ – daļiņas ar diametru 10 μm

RV – rīcības virziens

SIVN – ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums

UBA – upju baseinu apgabals

UBAAP – upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns

ŪO - ūdensobjekts

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Vides pārskats – ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma ietvaros sagatavots dokuments, kurā aprakstīta, novērtēta plānošanas dokumenta, tā iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekme uz vidi un aprakstīti pasākumi negatīvās ietekmes mazināšanai un monitoringam

VPVB vai Birojs – Vides pārraudzības valsts birojs

VRP- Vides rīcības programma

VŪO – virszemes ūdensobjekts

VVD – Valsts vides dienests

ZIZIMM - zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

Saturs

Ievads.....	6
1. Plānošanas dokumenta kopsavilkums un saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	7
1.1. Plānošanas dokuments un tā saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	7
1.2. NAP2027 ietvars, vīzija, stratēģiskie mērķi un prioritātes	8
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra, iesaistītās institūcijas un sabiedrības	12
2.1. Vides pārskata izstrādes principi un metodika.....	12
2.2. Sabiedrības līdzdalība	15
3. Ar plānošanas dokumentu saistītie vides aspekti	17
4. Esošās situācijas raksturojums, ietekmētās teritorijas un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots.....	22
4.1. Dabas resursi un dabas vērtības	22
4.1.1. <i>Meži</i>	22
4.1.2. <i>Purvi</i>	28
4.1.3. <i>Lauksaimniecības zemes</i>	30
4.1.4. <i>Ūdeņi, ūdens resursi</i>	35
4.1.5. <i>Jūras piekraste</i>	38
4.1.6. <i>Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas</i>	41
4.1.7. <i>Ainavas</i>	47
4.1.8. <i>Zemes dzīļu resursi</i>	49
4.2. Vides kvalitāte un to ietekmējošie faktori	50
4.2.1. <i>SEG emisijas</i>	50
4.2.2. <i>Gaisa kvalitāte</i>	56
4.2.3. <i>Virszemes ūdeņu kvalitāte</i>	62
4.2.4. <i>Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas</i>	65
4.2.5. <i>Atkritumu apsaimniekošana</i>	66
4.2.6. <i>Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana</i>	70
5. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi	74
5.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	74
5.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi.....	80
6. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	83
6.1. NAP 2027 stratēģiskās daļas vērtējums	83
6.2. NAP2027 īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums	85
6.3. Alternatīvas un to salīdzinājums	108
6.4. Ietekmju mijiedarbības, kumulatīvās ietekmes.....	112
6.1. Pārrobežu ietekme.....	113
7. Iespējamie kompensēšanas pasākumi.....	116
8. Risinājumi negatīvo ietekmju novēršanai un samazināšanai	117
9. Vides monitorings un pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai	119
10. KOPSAVILKUMS.....	121

1.	pielikums Pārskats par saņemtajiem priekšlikumiem, to izvērtējumu, komentāriem un informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu.....	125
2.	pielikums Atsauksmju kopijas	136
3.	pielikums Paziņojuma publikācijas laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” kopija	165

IEVADS

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (turpmāk – NAP2027 vai Plāns) ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā.

Saskaņā likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un 2004. gada 23. marta Ministru kabineta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” nosacījumiem NAP2027 ir plānošanas dokuments, kam ir nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk -SIVN).

SIVN mērķis ir apzināt Plāna un tā realizācijas pasākumu ietekmi uz vidi, veicināt sabiedrības līdzdalību vides pārskata sagatavošanā, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai.

SIVN ietvaros ir sagatavots vides pārskata projekts. Vides pārskata izstrādes saturu nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. SIVN procesā un Vides pārskata izstrādē ir ņemti Vides pārraudzības valsts biroja ieteikumi.

Plāna pirmās redakcijas sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 07.oktobra līdz 08.novembrim, Plāna SIVN vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešana - no 2019. gada 25. oktobra līdz 25. novembrim, sabiedriskās apspriešanas sanāksme - 2019. gada 07.novembrī.

Precizētajā vides pārskatā ir ietverti NAP2027, tā SIVN vides pārskata sabiedriskās apspriešanas rezultāti, kā arī komentāri un priekšlikumi, kas saņemti no institūcijām un dažādu nozaru organizācijām.

Precizētais vides pārskats tiek iesniegts Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai.

Valsts plānošanas dokumentu NAP2027 ir izstrādājis Pārresoru koordinācijas centrs. Pamatojoties uz savstarpēji noslēgto līgumu ar Pārresoru koordinācijas centru, stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic un tā ietvaros vides pārskatu ir izstrādājusi SIA “Grupa93”.

1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA KOPSAVILKUMS UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1. Plānošanas dokuments un tā saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Latvijas valsts attīstība tiek plānota vidējā – līdz septiņu gadu – un ilgtermiņā – līdz 25 gadu periodā. Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (turpmāk – NAP2027) ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir izstrādāts, lai sasniegtu Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam (Latvija2030) noteiktos mērķus un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus.

NAP2027 ir vērsts uz Latvija2030 ietvertās vīzijas sasniegšanu, kas paredz:

- 2030. gadā Latvija būs plaukstoša aktīvu un atbildīgu pilsoņu valsts. Ikviens varēs justies drošs un piederīgs Latvijai, šeit katrs varēs īstenot savus mērķus. Nācijas stiprums sakņosies mantotajās, iepazītajās un jaunradītajās kultūras un garīgajās vērtībās, latviešu valodas bagātībā un citu valodu zināšanās. Tas vienos sabiedrību jaunu, daudzveidīgu un neatkarīgu vērtību radīšanai ekonomikā, zinātnē un kultūrā, kuras novērtēs, pazīs un cienīs arī ārpus Latvijas;
- Rīga būs nozīmīgs kultūras, tūrisma un biznesa centrs Eiropā. Pilsētu un lauku partnerība nodrošinās augstu dzīves kvalitāti visā Latvijas teritorijā;
- Latvija – mūsu mājas – zaļa un sakopta, radoša un ērti sasniedzama vieta pasaules telpā, par kuras ilgtspējīgu attīstību mēs esam atbildīgi nākamo paaudžu priekšā.

NAP2027 ir vērsts uz ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu 2030.gadam sasniegšanu¹. Tie ilustrēti 1. attēlā.

Plānu īsteno galvenokārt ar publiskiem resursiem, to atbalsta arī privātais un pašvaldību finansējums, kā arī ārvalstu finanšu palīdzība. Arī Eiropas Savienības fondu resursi ir ieguldījums Latvijas iedzīvotāju nākotnē, atbalstot un līdzfinansējot Nacionālā attīstības plāna (mērķu) īstenošanu.

¹ <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana/ano-ilgtspejigas-attistibas-merki>

1. attēls ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030.gadam

Avots: [UNESCO LNK](#)

NAP2027 kā galveno vidēja termiņa valsts attīstības plānošanas dokumentu apstiprina Latvijas Republikas Saeimā.

1.2. NAP2027 ietvars, vīzija, stratēģiskie mērķi un prioritātes

NAP2027 iezīmē, ka uz iepriekš paveiktā pamata Latvija kā pilnvērtīga Eiropas valsts šobrīd ir gatava, lai veiktu visaptverošas pārmaiņas un nodrošinātu stingru attīstības kursu mūsdienu dinamiskajā pasaulē.

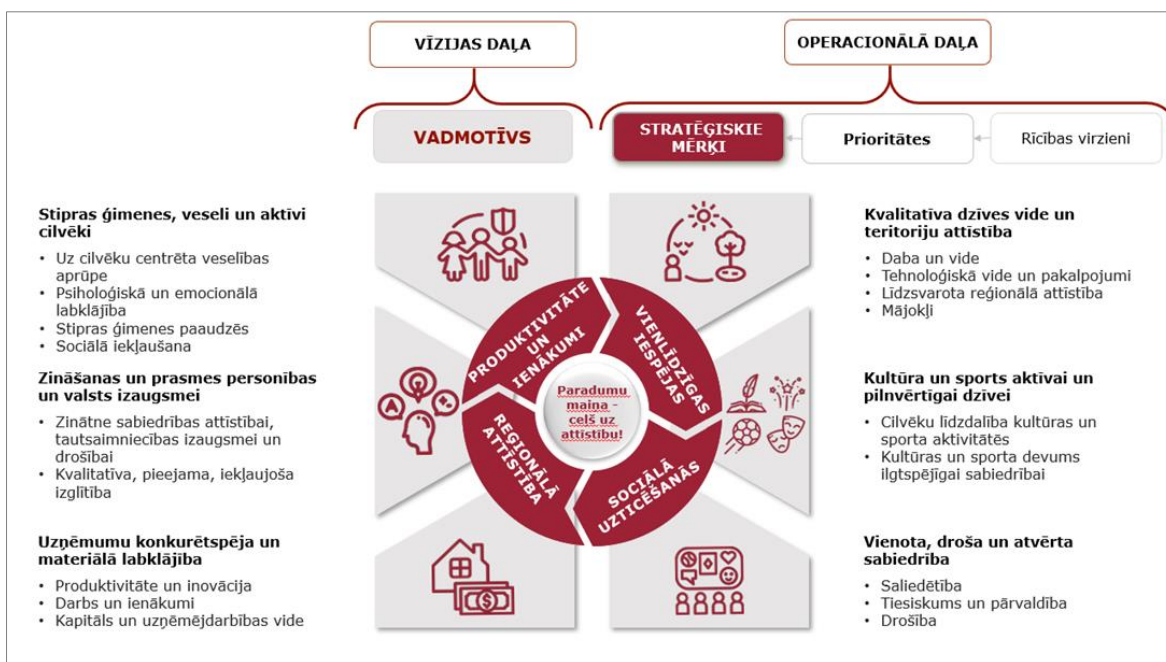
NAP2027 vīzijā uzsvērts, ka valstī sagaidāmās pārmaiņas ir savstarpēji nesaraujami saistītas pārmaiņas tehnoloģijās, valsts pārvaldē, sabiedrības organizācijā dažādās nozarēs, un valsts attiecībās ar iedzīvotājiem. Pārmaiņu centrā noliekot cilvēku, tās ir pārmaiņas arī katram Latvijas cilvēkam.

NAP2027 vīzija iezīmē fundamentālās pārmaiņas un izaugsmi četros virzienos:

- Vienlīdzīgas tiesības aptver Latvijas iedzīvotāju pamata tiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem.
- Dzīves kvalitāte raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu.
- Zināšanu sabiedrība ir kopējs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā.
- Atbildīga Latvija ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.

NAP2027 ietvaru veido četri stratēģiskie mērķi, kuri ievirza politiku nākamajiem septiņiem gadiem, sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. Katra rīcības virziena sasniegšanai ir noteikti politikas rezultātu rādītāji jeb indikatori, veicamie uzdevumi, kā arī norādīta vismaz viena atbildīgā institūcija. Papildus var būt noteiktas līdzatbildīgās

institūcijas vai iesaistītās sabiedriskās organizācijas. Uzdevumiem var būt noteikti papildu indikatori, kas rīcībpolitiku ietvaros palīdz uzraudzīt to izpildi.

2. attēls NAP2027 ietvars

Avots: NAP2027 redakcija 18.12.2019.

NAP2027 nosaka stratēģiskos mērķus, ko Latvijā apņemas sasniegt līdz 2027. gadam, iezīmē nozaru politiku virzienus un galvenās reformas, kā arī publisko investīciju virzienus valsts budžeta, Eiropas Savienības (ES) fondu un citu finanšu instrumentu ieguldījumiem Latvijā.

NAP2027 stratēģiskie mērķi:

- 1) *Vienlīdzīgas iespējas* ir svarīgākais sociālā taisnīguma elements ienākumu nevienlīdzības mazināšanai. Panāksim ikvienam līdzvērtīgas iespējas saņemt labu izglītību un kvalitatīvu veselības aprūpi, strādāt cienīgu darbu atbilstoši savām spējām un vēlmēm, augt un dzīvot drošā vidē un būt sociāli aizsargātam līdzvērtīgi visos Latvijas reģionos. Tādējādi pieaugs produktivitāte, ekonomiskā stabilitāte valstī, sociālā un pilsoniskā aktivitāte un nostiprināsies vidusšķira.
- 2) *Produktivitāte un ienākumi* veido pamatu ilgtspējīgai izaugsmei. Produktivitātes paaugstināšana panākama ar mērķtiecīgu resursu ieguldīšanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai un pārdošanai globālajā tirgū. Atbalstot vietējos uzņēmējus, ieviest inovatīvas, jaunas tehnoloģijas, efektīvākus darba procesus un nodarbināto kompetenču pilnveidošanu – tā rezultātā veidojot uz zināšanām un inovāciju balstītas Latvijas konkurētspējas priekšrocības.
- 3) *Sociālā uzticēšanās* balstās cilvēka pārliecībā, ka uz līdzcilvēkiem var paļauties un līdz ar to arī sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai. Uzticēties citiem ir vieglāk, ja cilvēks jūtas pārliecināts par sevi, zina, ka tiks sadzirdēts un saprasts, spēj sarežģītās situācijās

pielāgoties un bērnībā ir izjutis vecāku rūpes. Taču to dažkārt apdraud finansiāli sarežģījumi un laika trūkums ģimenei. Savstarpējā uzticēšanās ietekmē labklājību, apmierinātību ar dzīvi, pilsonisko aktivitāti un pat veselību, tā palielina personīgās izaugsmes iespējas nākotnē, kā arī sekmē demokrātiju valstī, savukārt politiskās uzticēšanās gaisotnē attīstās ekonomika, uzlabojas drošība, stiprinās tiesiskums, ikviens jūtas piederīgs un atbildīgs, tādējādi vairojot sabiedrisko labumu. Uzticēšanās panākama, vairojot sabiedrības iesaisti, līdzsvarojot dažādu sabiedrības grupu intereses kopējam sabiedriskajam labumam un daudz mērķtiecīgāk skaidrojot izvēles un cēloņsakarības, kas ietekmē valsts ilgtermiņa izaugsmi.

- 4) *Reģionālā attīstība* ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei. Reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana ir panākama, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, ar lielāku prasmi izmantojot katram reģionam raksturīgos resursus, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju un kompetences, kā arī radot apstākļus jaunu darbavietu un pakalpojumu izveidei, lai reģionu teritoriju pievilcība un spēja aktīvāk piedalīties valsts vispārējā ekonomikas izaugsmē nodrošinātu iedzīvotāju labklājību.

1. tabula Stratēģisko mērķu indikatori

N r.	Progresā rādītājs	Mēr-vienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2024*	Mērķa vērtība 2027*	Datu avots, datu tabulas
1)	Nominālais darba ražīgums uz vienu darba stundu	% no ES27 vid.	2018	60,2	65	68	Eurostat
2)	IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktpējas paritātes	% no ES27 vid.	2018	70,3	72	80	Eurostat
3)	Džini koeficients	%	2017	35,6	34	30	Eurostat
4)	Nabadzības riska indekss bērniem (0-17)	%	2017	17,5	14	11	Eurostat
5)	Apmierinātība ar dzīvi	Vērtība 0-10 punktu skala	2018	6,7	7,0	7,4	CSP, Eurostat
6)	Savstarpējā uzticēšanās (no 16 g.)	Skala 0-10	2018	6,4	6,8	>7	CSP

* Indikatoru mērķa vērtības tiks precizētas pēc indikatīvi pieejamo resursu noteikšanas uzdevumu īstenošanai

Stratēģiskajiem mērķiem ir pakārtotas sešas prioritātes. Katrai prioritātei izvirzīts mērķis, noteikti rīcības virzieni (2. tabula), rīcības virziena mērķa indikatori un rīcības virziena uzdevumi.

2. tabula NAP 2027 prioritātes, to mērķi un rīcības virzieni

Prioritāte	Mērķis	Rīcības virzieni
Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki	Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku	Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe Psiholoģiskā un emocionālā labklājība Stipras ģimenes paaudzēs Sociālā iekļaušana

Prioritāte	Mērķis	Rīcības virzieni
Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei	Zinoša, iekļaujoša un radoša sabiedrība efektīvā, inovatīvā un dažādā tautsaimniecībā	Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība Izglītība ekonomikas izaugsmei Pieaugušo izglītība Iekļaujoša izglītības vide
Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība	Inovācijas rezultātā gūts produktivitātes kāpums kā pamats Latvijas uzņēmumu izaugsmei globālajā tirgū un materiālās labklājības pieaugums	Produktivitāte un inovācija Darbs un ienākumi Kapitāls un uzņēmējdarbības vide
Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība	Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai	Daba un Vide Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi Līdzsvarota reģionālā attīstība Mājoklis
Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei	Ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē	Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai
Vienota, droša un atvērta sabiedrība	[389] Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.	Saliedētība Tiesiskums un pārvaldība Drošība

Latvijas nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027. gadam redakcija (18.12.2019. pēc publiskās apspriešanas) pilnā apjomā ir pieejama Pārresoru koordinācijas centra interneta vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/>

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA, IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS UN SABIEDRĪBAS

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir integrēt vides aspektus plānošanas dokumentos, izvērtējot to sagaidāmo ietekmi uz vidi un dabas resursiem, kā arī sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, noskaidrot un ņemt vērā sabiedrības, valsts institūciju un citu interešu grupu viedokļus plānošanas dokumentu izstrādes procesā. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumenta īstenošanas rezultātā un identificētu pasākumus būtiskās negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai plānošanas dokumenta ieviešanas laikā.

Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk - SIVN) veic saskaņā ar likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" prasībām. Minētie normatīvie akti ietver Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 27. jūnija Direktīvā 2001/42/EC "Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu" ietvertās nostādnes.

Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2021. – 2027.g. kā valsts attīstības plānošanas dokumentam ir jāveic SIVN (Ministru kabineta noteikumi Nr.157 (2004.), 2.1.3.punkts).

Normatīvo aktu prasības paredz SIVN procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā, ņemot vērā plānošanas dokumenta saturu, ir identificēti tā būtiskās ietekmes uz vidi aspekti, novērtētas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi, sniegta informācija par risinājumiem negatīvās ietekmes novēršanai vai mazināšanai, kā arī plānošanas dokumenta ieviešanas monitoringam.

NAP2027 SIVN Vides pārskats ir sagatavots, ievērojot iepriekšminēto starptautisko un Latvijas nacionālo normatīvo aktu prasības attiecībā uz stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu procesu un Vides pārskatā iekļaujamas informācijas saturu.

2.1. Vides pārskata izstrādes principi un metodika

NAP2027 SIVN ir veikts ievērojot šādus principus:

Integrācijas princips - vides aspekti pilnībā ir jāintegrē politikas plānošanas dokumentā, tādēļ vides aspekti ir jāņem vērā plānošanas agrā stadijā, lai izvairītos no konceptuālām kļūdām. Tādējādi SIVN palīdz veikt piedāvāto rīcības virzienu analīzi un identificēt tos uzdevumus, kam no vides viedokļa nepieciešama papildus izpēte par to īstenošanas ietekmi uz vidi.

Piesardzības princips – pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat, ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarība starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt

Starppaaudžu taisnīgums – pašreizējai paaudzei ir jā saglabā vai jāvairo sociālais, dabas un cilvēku radītais kapitāls un jādod nākamajām paaudzēm iespējas attīstīties.

Alternatīvu izvērtēšana – nepieciešams izvērtēt kā politikas plānošanas dokumentā paredzētās rīcības un to iespējamās alternatīvas ietekmēs dabas kapitālu un vides kvalitāti, antropogēnās slodzes uz vidi.

Pārskatāmības principu – SIVN procesa nodrošināšana normatīvajos aktu noteiktajai kārtībai - atklāta lēmumu pieņemšana, informācijas sniegšana, piekļuve dokumentiem, konsultēšanās ar vides institūcijām un sabiedrību sabiedriskās apspriešanas ietvaros

„*Piesārņotājs maksā*” - *principis*, kas nozīmē, ka piesārņojuma novēršanas, likvidēšanas vai kompensēšanas izmaksas sedz izraisītāji. Potenciālajiem piesārņotājiem izmaksu segšana tiek uzdots, lai motivētu šos piesārņotājus novērst turpmāko piesārņošanu, samazināt piesārņojuma apjomu, nodrošināt nekaitīgāku ražošanas procesu un ekoloģiski tīrākas tehnoloģijas.

Subsidiaritātes princips - NAP2027 rīcības ir virzītas uz *publiskās pārvaldes kompetencē* esošajiem lēmumiem par ieguldījumu veikšanu, izņemot valsts militārās aizsardzības jomu, bet ne privātā un nevalstiskā sektora veiktajiem ieguldījumiem. Ietekmes tiek izvērtētas atbilstoši kopējiem lēmumiem par valsts līmeņa attīstības jautājumiem. Pēc NAP2027 apstiprināšanas nozaru ministrijas izstrādās valsts līmeņa nozaru attīstības plānus atbilstoši savai kompetencei, kā arī plānošanas reģioni un pašvaldības veiks attīstības plānošanu atbilstoši savam publiskās pārvaldes līmenim.

SIVN procesā ir izmantotas šādas metodes:

Informācijas analīze – analizēti NAP2027 materiāli, sākotnējās apspriešanas materiāli, tostarp pieejamie ziņojumi par NAP2020 vidusposma izvērtējumu, Latvijas ziņojumu ANO par Ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu, ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju. Esošā vides stāvokļa un vides mērķu raksturošanā ir izmantoti publiski pieejamie pārskati, ziņojumi, datu bāzes par vides stāvokli, nozaru attīstības plānošanas dokumenti, kas ietver informāciju par nozares esošās situācijas un attīstības tendenču vērtējumiem, noteiktajiem mērķiem, kā arī dokumenti, kurus Latvija gatavo Eiropas Parlamentam, Padomei un dažādām nozaru ministru sanāksmēm, kas notiek ES līmenī.

Salīdzinošā analīze – izmantota iepriekšējā pieredze SIVN veikšanā nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem, tostarp pieredze, kas iegūta nacionālā attīstības plāna 2014-2020 SIVN veikšanā, veikts dabas resursu, dabas vērtību un vides stāvokļa novērtējums salīdzinājumā ar starptautiskajiem un nacionālajiem vides mērķiem.

Diskusijas un konsultācijas - konsultācijas ar Vides pārraudzības valsts biroju, Dabas aizsardzības pārvaldi un Vides valsts dienestu par vides pārskatā iekļaujamo informāciju, diskusijas sabiedriskās apspriešanas procesā, gan vides pārskata sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, gan saņemot priekšlikumus un komentārus par vides pārskata projektu un konsultējoties ar priekšlikumu iesniedzējiem.

Vides pārskatā iekļauj informāciju, ko izstrādātājs var nodrošināt, ņemot vērā pašreizējo zināšanu līmeni un novērtēšanas metodes, plānošanas dokumenta saturu, tā vietu plānošanas dokumentu hierarhijā un izstrādes un detalizācijas pakāpi, līdz kādai ir lietderīgi vērtēt ietekmi uz vidi attiecīgajā plānošanas stadijā, lai novērstu novērtējuma dublēšanos².

² Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23. četri prim panta pirmā daļa

Vides pārskats ir sagatavots par NAP2027 redakcijai 2019.gada 18. decembrī, kuru plānošanas dokumenta izstrādātājs Pārresoru koordinācijas centrs ir sniedzis Vides pārskata precizētās redakcijas sagatavošanai. Šajā redakcijai ir integrēti NAP2027 pirmās redakcijas publiskās apspriešanas rezultāti. Vides pārskats balstās uz Plānā iekļautās vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to indikatoru un ietekmes uz vidi izvērtējumu, kas ietver arī vērtējumu par to atbilstību starptautiskajiem un nacionālajiem vides politikas mērķiem.

SIVN procesā un Vides pārskata sagatavošanā var izdalīt šādus galvenos etapus:

1. SIVN apjoma identificēšana: konsultācijas ar vides institūcijām, NAP2027 projekta sākotnēja izvērtēšanā, identificējot būtiskās ietekmes uz vidi aspektus.

Lai identificētu plānošanas dokumenta SIVN apjomu, atbilstoši MK noteikumos Nr. 157 (7¹.punkts) veiktas konsultācijas ar VPVB, VVD un DAP. Institūcijas, ņemot vērā NAP2027 saturu, ir paudušas savu viedokli par vides pārskatā iekļaujamo saturu, rekomendējot tajā iekļaut:

- vērtējumu par likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. vai 2. pielikuma darbībām saistībā ar NAP2027 ieviešanu (piemēram, transporta, enerģētikas, lauksaimniecības u.c. nozarēs)
- starptautiskā un Eiropas Savienības līmeņa dabas aizsardzības ilgtermiņa mērķus,
- iespējamās ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas (Natura 2000) teritorijām vērtējumu.
- atjaunojamo energoresursu īpatsvara (vēja, ūdens, koksnes enerģijas resursi) izmantošanas iespējamā pieauguma ietekmes uz bioloģisko daudzveidību, it īpaši ārpus aizsargājamo teritoriju tīkla, vērtējumam
- pasākumus NAP2027 īstenošanas iespējamo negatīvo ietekmju mazināšanai/novēršanai.
- alternatīvu novērtējumam
- pārrobežu ietekmes vērtējumam.

Lai noteiktu NAP2027 ietekmes uz vidi aspektus, SIVN sākumstadijā SIVN eksperti izvērtēja NAP2027 pirmo redakciju, tajā ietvertu vīziju, stratēģiskos mērķus, prioritātes, rīcību virzienus, uzdevumus, to sasniegšanai noteiktos indikatorus, salīdzinot ar esošo situāciju, vides mērķiem un vides kvalitātes normatīviem un rezultātā identificējot to ietekmes uz vidi aspektus pēc ietekmes:

- 1) pozitīva būtiska ietekme (nodrošinās vides mērķu sasniegšanu, vides kvalitātes normatīvu nodrošināšanu)
- 2) pozitīva ietekme (ietekmes būtiskumu nevar novērtēt, ietekme ir neviennozīmīga)
- 3) ietekme nav būtiska (ietekmes nav, vai ietekme nav nosakāma)
- 4) negatīva ietekme (ietekmes būtiskumu nevar novērtēt, ietekme ir neviennozīmīga)
- 5) negatīva būtiska ietekme (nenodrošinās, apgrūtinās vides mērķu sasniegšanu, vides kvalitātes normatīvu nodrošināšanu, pasliktinās esošo situāciju).

SIVN vērtētas būtiskās ietekmes uz vidi. Sākotnējā vērtējuma izklāsts sniegts vides pārskata 3. nodaļā.

2. Esošās situācijas un nulles scenārija novērtējums: esošās situācijas, tendenču un problēmu raksturojumu sniegts, atbilstoši identificētajiem būtiskās ietekmes uz vidi aspektiem, t.i. raksturojot Latvijas dabas kapitālu (dabas resursus, bioloģiskās daudzveidības vērtības) un vides kvalitāti, to ietekmējošos faktoros. Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu īstenots jeb t.s. nulles scenārija vērtējums, sniegts, ņemot vērā esošo situāciju, pieņemot, ka NAP2027 plānotie risinājumus netiek īstenoti.
3. NAP2027 būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums. Tas sagatavots, ņemot vērā identificētos būtiskās ietekmes uz vidi aspektus, vērtējot NAP2027 vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcību virzienu, uzdevumu un indikatoru atbilstību starptautiskajiem un nacionālajiem vides mērķiem, kā arī normatīvo aktu prasībām. Vērtējumā arī ietverts NAP2027 alternatīvu salīdzinājums. Novērtējums izklāstīts 6. nodaļā.
4. Pasākumu negatīvas ietekmes mazināšanai vai novēršanai noteikšana. Izklāsts sniegts vides pārskata 7. nodaļā.
5. Sabiedrības informēšana un konsultācijas (plašāks izklāsts - 2.2. nodaļā).

2.2. Sabiedrības līdzdalība

NAP2027 un Vides pārskata izstrādē sabiedrības, sabiedrisko organizāciju un institūciju līdzdalība tiek nodrošināta atbilstoši Latvijas normatīvo aktu prasībām. Tai izdalāmi šādi SIVN etapi:

- Konsultācijas ar vides valsts institūcijām: ar VPVB, VVD un DAP par vides pārskatā ietveramās informācijas saturu un detalizācijas pakāpi, ar VPVB – arī par pārrobežu ietekmi un sabiedriskās apspriešanas sanāksmes nepieciešamību;
- NAP2027 Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas process, tai skaitā sabiedriskās apspriešanas sanāksmes par Vides pārskata projektu organizēšana;
- Sabiedrības pārstāvju un interešu grupu, kā arī vides institūciju priekšlikumu iekļaušana Vides pārskata projektā, ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus par Vides pārskata projektu;
- Vides pārraudzības valsts biroja rekomendāciju iestrāde Vides pārskata galīgajā redakcijā.

Ar NAP2027 sabiedriskās apspriešanas laikā varēja iepazīties Par resoru koordinācijas centra tīmekļa vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/>. Ar NAP2027 Vides pārskata projektu varēja iepazīties: Pārresoru koordinācijas centra tīmekļa vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/> un SIA “Grupa93” tīmekļa vietnē: www.g93.lv.

NAP2027 redakcijas sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 07.oktobra līdz 25.novembrim, NAP2027 SIVN vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana - no 2019. gada 25. oktobra līdz 25. novembrim. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kurā tika izklāstīts NP2027 saturs un sanāksmes dalībnieki iepazīstināti ar NAP2027 SIVN rezultātiem, notika 2019. gada 07. novembrī no plkst.9.00 līdz plkst.12.00 Latvijas Universitātes Dabaszinātņu akadēmiskā centra Magnum auditorijā (106.telpa, 1. stāvs) Jelgavas ielā 1, Rīgā.

Publiskās apspriešanas sanāksmē par vides pārskatu tika uzdoti jautājumi par būtiskās ietekmes uz vidi aspektu noteikšanas metodoloģiju, ieteikts precizēt aktuālo informāciju par iegūtās kūdras izmantošanu, t.sk. nepieciešamību attīstīt kūdras substrātu izmantošanas iespējas Latvijas reģionos, tādā veidā valstī palielinot CO₂ piesaisti no šiem substrātiem (pašlaik tie pārsvarā tiek eksportēti), kā arī uzsvērts, ka vides pārskatā ir ieteicams sniegt informāciju par lauksaimniecībā izmantotajām ķīmikālijām, to ietekmi. Sanāksmē izteiktie priekšlikumi ir ņemti vērā un iekļauti vides pārskatā (1. tabula).

Vides pārskata projekts komentāru un priekšlikumu sniegšanai tika nosūtīts Vides pārraudzības valsts biroja (07.10.2019 vēstule Nr. 4-01/906) norādītajām institūcijām un organizācijām (pavisam 17). Atsauksmes par vides pārskata projektu sniedza 14 institūcijas, nesniedza – Vides konsultatīvā padome, Latgales plānošanas reģions, Iekšlietu ministrija. Saņemto priekšlikumu un komentāru apkopojums, kā arī informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu sniegta 1. pielikumā, atsauksmju kopijas – 2. pielikumā. Atsauksmēs priekšlikumi un komentāri galvenokārt sniegti par esošās situācijas raksturojumu (4. nodaļa), iesakot precizēt to ar aktuālo konkrētās nozares informāciju, t.sk. papildināt ar informāciju par dabas resursiem, notekūdeņu dūņu izmantošanas problemātiku, vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas rezultātiem NAP2020 darbības laikā, bioloģiskās daudzveidības rādītāju detalizāciju un citiem. Attiecībā uz vides pārskatā ietvertās būtiskās ietekmes uz vidi novērtējumu (6. nodaļa) iesniegti priekšlikumi ietvert ietekmes uz kultūras mantojuma, kā arī uz cilvēka veselību vērtējumu, precizēt vērtējumu attiecībā uz transporta infrastruktūras plānoto attīstību, ūdeņu kvalitātes indikatoru saistību ar Nitrātu direktīvas mērķu sasniegšanu, kā arī daži citi. Latvijas Pašvaldību savienība ir secinājusi, ka vides pārskata projektā ir nepietiekami vērtēta reģionālās attīstības komponente, uzsverot, ka šī komponente arī nav pietiekami akcentēta NAP2027. Par vides pārskatā projektu izteiktie priekšlikumi, ciktāl tie attiecas uz NAP2027 saturu redakcijai pēc tā publiskās apspriešanas, kā arī detalizācijas pakāpi, ir ņemti vērā un iekļauti precizētajā vides pārskatā.

Rakstiskus priekšlikumus un atsauksmes par Vides pārskata projektu līdz 2019. gada 25. novembrim varēja nosūtīt pa pastu, iesniegt Pārresoru koordinācijas centrā (adrese: Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520) vai elektroniski nosūtīt uz e-pastu: pkc@pkc.mk.gov.lv.

Par vides pārskata projektu priekšlikumus sniedza Latvijas Kūdras asociācija. Precizētajā vides pārskatā Latvijas Kūdras asociācijas priekšlikumi ir iekļauti 4.1.2.nodaļā “Purvi”. Citi rakstiski priekšlikumi un komentāri par vides pārskata projektu nav saņemti.

Vides pārskata precizētajā redakcijā ir ietverts arī to NAP2027 publiskās apspriešanas laikā izteikto priekšlikumu, kuri ir iekļauti NAP2027 redakcijā (18.12.2019.), vērtējums. Nozīmīgākie priekšlikumi ir saistīti ar reģionālās attīstības prioritātes iekļaušanu stratēģiskajos mērķos, atsevišķu vides kvalitātes indikatoru izmaiņām, kā arī NAP2027 satura izklāstu, t.sk. attiecībā uz vides jomu.

3. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTIE VIDES ASPEKTI

SIVN Vides pārskata izstrādes procesā ir izvērtēti NAP2027 ietvertās vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to sasniegšanai noteikto indikatoru un uzdevumu ietekmes uz vidi aspektu un to iespējamās ietekmes būtiskums, salīdzinot ar esošo situāciju, vides mērķiem un vides kvalitātes normatīviem.

NAP2027 vides aspekti un to ietekmes būtiskums ir vērtēti atbilstoši NAP2027 detalizācijas pakāpei. NAP 2027 detalizācijas pakāpe (līdz uzdevumu līmenim) neļauj precīzi novērtēt visas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, jo faktiskās ietekmes vidē veidosies realizējot konkrētus projektus, kuri tiks plānoti un projektēti daudz detalizētāk, līdz ar to ir iespējams, ka NAP2027 īstenošanas laikā var veidoties jaunas būtiskas ietekmes uz vidi. Taču sagaidāms, ka tās ietvers šajā vides pārskatā identificētus galvenos ietekmes uz vidi aspektus. Negatīvās ietekmes uz vidi ir novērojamas turpmākajā NAP2027 ieviešanas procesā, plānojot, projektējot un realizējot ietekmes uz vidi mazināšanas pasākumus.

Vērtējot NAP2027 atbilstoši tā detalizācijas pakāpei, konstatēts, ka NAP2027 būtiskā ietekme (tieša, pozitīva, negatīva, netieša, vidēja termiņa, ilgtermiņa, īstermiņa) ir saistīta ar šādiem galvenajiem ietekmes uz vidi aspektiem: dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana un vides kvalitātes (gaisa kvalitāte, SEG emisijas, virszemes ūdeņu kvalitāte, augsnes, grunts, pazemes ūdeņu kvalitāte, atkritumu apsaimniekošana) uzlabošana (3. tabula). Bez tam NAP2027 ir identificēta ietekme uz cilvēka veselību, kas ir saistīta galvenokārt ar vides kvalitātes uzlabošanu, kā arī ietekme uz kultūras mantojuma saglabāšanu.

NAP 2027 formulēta vīzija Latvijai 2027. gadam: *“2027. gadā mēs redzam fundamentālās pārmaiņas un izaugsmi četros virzienos. Vienlīdzīgas tiesības aptver Latvijas iedzīvotāju pamata tiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem. Dzīves kvalitāte raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu. Zināšanu sabiedrība ir kopējs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā. Atbildīga Latvija ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.”*

Stratēģiskie mērķiem noteikti indikatori: nominālais darba ražīgums uz vienu darba stundu, IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes, Džini koeficients, nabadzības riska indekss bērniem (0-17), apmierinātība ar dzīvi, savstarpējā uzticēšanās (no 16 g.) un reģionālā IKP uz 1 iedzīvotāju starpība, 4 mazāk attīstīto reģionu vidējais līmenis pret augstāk attīstīto reģionu nav tieši saistīti ar ietekmes uz vidi aspektiem. Taču NAP2027 plānots, ka stratēģiskais mērķis “Produktivitāte un ienākumi” veido pamatu ilgtspējīgai izaugsmei. Augstākas pievienotās vērtības produktu radīšana, inovatīvu, jaunu tehnoloģiju ieviešana, valsts konkurētspējas balstīšana uz zināšanām un inovācijām, kas ir plānoti šī stratēģiskā mērķa īstenošanā tieši vai netieši ir saistīti ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu.

Plānots, ka stratēģiskā mērķa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas rezultātā pieaugs produktivitāte, kas notiekot ilgtspējīgai attīstībai, būs saistīts arī ar šajā SIVN identificētajiem ietekmes uz vidi aspektiem. Savukārt stratēģiskā mērķa “Sociālā uzticēšanās” īstenošanā plānots vairo sabiedrības iesaisti, līdzsvarojot dažādu sabiedrības grupu intereses kopējam sabiedriskajam labumam, mērķtiecīgāk skaidrojot izvēles un

cēloņsakarības, kas ietekmē valsts ilgtermiņa izaugsmi, kas netieši var būt saistīta ar dabas kapitāla saglabāšanu un vides kvalitātes aspektiem. Stratēģiskā mērķa “Reģionālā attīstība” ieviešana sekmēs līdzsvarotu valsts ilgtermiņa izaugsmi, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, ar lielāku prasmi izmantojot katram reģionam raksturīgos resursus, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju un kompetences, kā arī radot apstākļus jaunu darbavietu un pakalpojumu izveidei tieši vai netieši varbūt saistīta ar ietekmi uz dabas kapitālu un vides kvalitāti reģionos.

NAP 2027 ieviešanas daļas ietekmes uz vidi aspekti, vērtējot pēc prioritātēm, rīcības virzieniem, to sasniegšanai noteiktajiem indikatoriem un uzdevumiem apkopoti 3. tabulā.

Prioritātes “*Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība*” rīcības virzieni un uzdevumi tieši ietekmēs vides kvalitāti, jo ir saistīti ar apkārtējās vides un infrastruktūras faktoru kopumu un to mijiedarbību, kas raksturo vides kvalitāti un tīrību, kā arī svarīgāko pakalpojumu (transporta, mājoklis, energoapgāde, elektroniskie sakari) kvalitāti un pieejamību. Prioritātē iekļautie rīcības virzieni un uzdevumi risina arī klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu. Prioritātes mērķu sasniegšanas novērtēšanai rīcības virzienam “Daba un vide” iekļauti vides kvalitāti raksturojoši mērķa indikatori: SEG emisiju intensitāte, SEG emisiju attiecība noteiktās ZIZIMM sektora zemes uzskaites kategorijās, gaisa piesārņojuma % samazinājums slāpekļa oksīdu daļiņu PM_{2,5} un amonjaka NH₃ emisijām atmosfēras gaisā, kā arī augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars, sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis, radītais sadzīves atkritumu daudzums uz iedzīvotāju un radītais bīstamo atkritumu daudzums, rīcības virzienam “Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”: no AER saražotās enerģijas īpatsvars transportā, bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvars visu transportlīdzekļu skaitā. Indikatoru plānotās kvantitatīvās izmaiņas raksturo NAP2027 ieviešanas sagaidāmo būtisko ietekmi uz vidi. Jāatzīmē, ka kopumā šo vides kvalitātes indikatoru izmaiņas labvēlīgi, tieši un netieši var ietekmēt arī cilvēku veselību, ko var prognozēt gaisa, ūdeņu un citu vides kvalitātes aspektu uzlabošanās gadījumos.

Šīs prioritātes ieviešana arī ietekmēs dabas vērtības kā dabas kapitāla sastāvdaļu, jo tajā plānota bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Prioritātes mērķu sasniegšanas novērtēšanai rīcības virzienam “Daba un vide” noteikti indikatori: labvēlīgā aizsardzības stāvoklī aizsargājamo biotopu īpatsvars, lauku putnu indekss un meža putnu indekss. Netieši dabas teritoriju un dabas vērtību pārvaldība ir saistīta ar ietekmi uz ainavu. NAP2027 neietver indikatorus attiecībā uz Latvijas ainavu.

Prioritātes “*Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei*” uzdevumi, it īpaši rīcības virzienā RV “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” netieši uzlabos vides kvalitāti, jo ir vērsti uz ekonomikas paradigmas maiņu – no darbietilpīgas un resursu ietilpīgas ekonomikas uz zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgu aprites ekonomiku, kas atbilstoši ieviešanas gadījumā būs ar netiešu vai tiešu ietekmi uz vides kvalitātes uzlabošanu un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas resursu patēriņu.

Prioritātes “Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība” rīcības virzienos “Produktivitāte un inovācija” un “Kapitāls un uzņēmējdarbības vide” plānoto uzdevumu ieviešanai sagaidāms, ka būs netieša ietekme gan uz dabas kapitāla izmantošanu, gan uz

vides kvalitāti. Ieviešot inovatīvus risinājumus, zināšanu ietilpīgus produktus un pakalpojumus, svarīgi tos saistīt ar plānoto uzņēmējdarbības vides attīstību, lai novērstu iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi intensīvas uzņēmējdarbības attīstības gadījumos.

Prioritātes “*Vienota, droša un atvērta sabiedrība*” rīcības virzieniem iespējama netieša pozitīva ietekme uz vidi. Rīcības virziens “*Tiesiskums un pārvaldība*” vērsts uz demokrātiskas un tiesiskas valsts stiprināšanu, par ko liecina mērķa indikatori – iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss, iedzīvotāju uztvere par iespēju ietekmēt rīcībpolitiku – un tie var būt nozīmīgi rādītāji arī vides un dabas aizsardzības nodrošināšanā. Rīcības virzienam “*Drošība*” var būt pozitīva ietekme uz vidi, jo zemessardze, policija un citas ātrās reaģēšanas dienesti iesaistās civilās aizsardzības un dabas katastrofu novēršanas pasākumos.

Prioritātes “*Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki uzdevumi*” rīcības virzieni un uzdevumi ir vērsti uz sociālajām aktivitātēm, pilnveidojot atbalsta sistēmu ģimenēm un radot vienlīdzīgas iespējas bērniem neatkarīgi no ģimenes sociālā stāvokļa, neskarot jomas, kas varētu ietekmēt dabas kapitāla izmantošanu un vides kvalitāti.

Prioritātē “*Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei*” rīcības virzieni un uzdevumi vērsti uz kultūras un sporta jomu attīstību, neskarot dabas kapitāla izmantošanu un neradot būtisku ietekmi uz vidi. Prioritātes ieviešana ir saistīta ar kultūras mantojuma saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Šis aspekts nav izdalīts kā būtiskās ietekmes uz vidi aspekts, taču SIVN kontaktā ir novērtējama ietekme. NAP2027 kā priekšnoteikums šīs prioritātes attīstībai ir norādīta vides kvalitāte – iespēja iesaistīties sportā un aktīvajā atpūtā drošā un veselīgā vidē. Jāatzīmē, ka arī prioritātes “*Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki uzdevumi*” attīstības priekšnoteikums ir kvalitatīva dzīves vide, kuras sasniegšana tieši vai netieši tiek risināta pārējās NAP2027 prioritātēs.

3. tabula NAP2027 prioritāšu, rīcības virzienu un uzdevumu un to īstenošanas ietekmes uz vidi aspektu vērtējums

Prioritāte	Ietekmes aspekts	
	Dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana	Vides kvalitātes uzlabošana
Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki	Ietekme netiek prognozēta	Ietekme netiek prognozēta
Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei	Visiem rīcības virzieniem, it īpaši RV “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” - netieša ietekme uz dabas kapitālu, jo kopumā tie ir vērsti uz zinātniski pētnieciskās un izglītības nozaru attīstību, lai mainītu ekonomikas paradigmu, kas ilgtermiņā līdzsvaros ietekmi uz dabas resursiem.	Visiem rīcības virzieniem, it īpaši RV “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” - netieša ietekme uz dabas kapitālu, jo kopumā tie ir vērsti uz zinātniski pētnieciskās un izglītības nozaru attīstību, lai mainītu ekonomikas paradigmu, kas ilgtermiņā mazinās ietekmi uz vides kvalitāti.
Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība	RV “Produktivitāte un inovācija” Atkarībā no inovāciju un uz zinātnes bāzes radītu produktu satura - ietekme uz dabas resursu izmantošanas mazināšanu, dabas	RV “Produktivitāte un inovācija” Atkarībā no inovāciju un uz zinātnes bāzes radītu produktu satura – ietekme uz vides piesārņojuma mazināšanu vai novēršanu, aizstājot

Prioritāte	Ietekmes aspekts	
	Dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana	Vides kvalitātes uzlabošana
	resursu un vērtību, resursu ilgtspējīgu attīstību efektīvāk izmantojot pieejamos dabas resursus. <i>RV “Kapitāls un uzņēmējdarbības vide”</i> Intensīvi attīstoties uzņēmējdarbībai atkarībā no uzņēmējdarbības veida lokāli iespējama negatīva vai pozitīva ietekme dabas resursu izmantošanu.	līdz šim lietotās tehnoloģijas ar jaunām. <i>RV “Kapitāls un uzņēmējdarbības vide”</i> Intensīvi attīstoties uzņēmējdarbībai atkarībā no uzņēmējdarbības veida un apjoma attīstības centros – Rīgā un citās pilsētās un Rīgas metropoles areālā, iespējama negatīva ietekme uz vides kvalitāti (gaisa piesārņojums, trokšņa līmenis, smakas, klimata pārmaiņas), ieviešot inovatīvus risinājumus ražošanas procesos – ietekme pozitīva vai nebūtiska.
Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība	<i>RV “Daba un vide”</i> Ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, bioloģisko daudzveidību, ainavu, sekmējot dabas vērtību aizsardzības stāvokļa uzlabošanu. <i>RV “Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”</i> Ietekme uz dabas resursiem, uzlabojot vispārējo energoefektivitāti, kā arī dažādos sektoros, palielinot AER izmantošanas īpatsvaru. <i>RV “Līdzsvarota reģionālā attīstība”</i> Netieša ietekme uz dabas resursiem, izveidojot uzņēmējdarbību sekmējošu publisko infrastruktūru, atbalstot uzņēmējdarbību (ietekme atkarībā no uzņēmējdarbības veida) un īstenojot citus uzdevumus. <i>RV “Mājoklis”</i>	<i>RV “Daba un vide”</i> Ietekme uz vides stāvokli: gaisa kvalitāti, ūdeņu kvalitāti, atkritumu pārstrādi, klimata pārmaiņu rādītājiem, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu. Ietekme var būt saistīta arī ar ietekmi uz cilvēku veselību. <i>RV “Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”</i> Ietekme uz vides stāvokli (gaisa kvalitāte, klimata pārmaiņu rādītāji un citi), attīstot integrētu, ilgtspējīgu transporta sistēmu. Lokāli iespējama negatīva ietekme (gaisa piesārņojums, trokšnis), attīstoties transporta tīklam, kas ir mazināma ieviešanas procesā. Ietekme var būt saistīta arī ar ietekmi uz cilvēku veselību. <i>RV “Līdzsvarota reģionālā attīstība”</i> Ietekme uz vides kvalitāti, attīstot uzņēmējdarbību sekmējošu publisko infrastruktūru, uzņēmējdarbību (atkarībā no uzņēmējdarbības veida

Prioritāte	Ietekmes aspekts	
	Dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana	Vides kvalitātes uzlabošana
	Pozitīva ietekme uz dabas resursiem, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti.	un apjoma) un paaugstinot mobilitāti reģionos. <i>RV "Mājoklis"</i> Pozitīva ietekme uz vides kvalitāti, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti.
Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei	Ietekme netiek prognozēta	Ietekme netiek prognozēta
Vienota, droša un atvērta sabiedrība	<i>RV "Tiesiskums un pārvaldība"</i> Netieša ietekme uz dabas kapitālu, stiprinot tiesisku valsts pārvaldi arī attiecībā uz dabas resursu un dabas vērtību pārvaldību. <i>RV "Drošība"</i> Ietekme uz dabas resursiem, to vērtību, bioloģisko daudzveidību, paaugstinot atbildīgo valsts dienestu, pašvaldības un iedzīvotāju sadarbības līmeni vides risku un ārkārtas situāciju novēršanā.	<i>RV "Tiesiskums un pārvaldība"</i> Netieša ietekme uz vides kvalitāti stiprinot tiesisku valsts pārvaldi arī attiecībā uz vides aizsardzības jomu. <i>RV "Drošība"</i> Ietekme uz vides stāvokli, paaugstinot atbildīgo valsts dienestu, pašvaldības un iedzīvotāju sadarbības līmeni vides risku un ārkārtas situācijās, novēršot vides piesārņojuma noplūdi vidē avāriju vai dabas katastrofu rezultātā.

4. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, IETEKMĒTĀS TERITORIJAS UN IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTS NETIKTU ĪSTENOTS

Šajā nodaļā ir raksturota esošā situācija par tām vides aizsardzības un dabas aizsardzības tēmām, kuras ir saistītas ar NAP2027 ieviešanu attiecībā uz noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem, prioritātēm un rīcību virzieniem: dabas resursi un vērtības, vides kvalitāte un to ietekmējošie faktori, kā arī sniegta informācija par saikni ar NAP2027 risinājumiem un iespējamām izmaiņām, ja NAP2027 netiktu ieviests.

4.1. Dabas resursi un dabas vērtības

4.1.1. Meži

Pēc Valsts zemes dienesta datiem meži pēc zemes lietojuma veida aizņem 48% (3084829 ha) no Latvijas teritorijas.³ Pēc VMD datiem, kas apkopoti Meža valsts reģistrā (*par inventarizētajām platībām, kas tiek pakļautas saimnieciskajai darbībai, kuru regulē Meža likums*⁴ mežainums ir 52%.

Salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm Latvija pieskaitāma pie mežiem bagātām valstīm. Latvijā valstij pieder mežs 1,49 milj. ha platībā (49% no kopējās), savukārt pārējiem īpašnieku mežu kopplatība ir 1,55 milj. ha (51% no visu mežu platības). Meža resursi (Latvijā tiek lēsti 1037,23 miljardi eiro apmērā.⁵

Pēc *sugu sastāva* Latvijas mežus pārsvarā veido skuju koki, tomēr ir vērojama daļu aizņem arī pārējās sugas. Lielākajai daļai mežaudžu valdošā koku sugas ir skuju koki - priede un egļe. Skuju koku audzes aizņem 53% no visu audžu platībām, bērzu - 30%, baltalkšņu - 7% un apšu - 7%.

Kopumā valstī 71,8% ir saimnieciskie meži, 14,5% mežu ir aizsardzības atzīme par kādu no aizsargājamo teritoriju veidiem, bet nepastāv būtiski mežsaimnieciskās darbības aprobežojumi (piemēram, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības vai neitrālā zona), 3,3% pilnībā ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība, 6,9% ir aizliegta kailcirte, 2,3% – kopšanas un galvenā cirte, 1,2% – galvenā cirte.

Meži sniedz vairākus ekosistēmas pamata pakalpojumus – ūdens, gaisa un vielu aprites nodrošināšanu, augsnes veidošanu un tās auglības saglabāšanu, sugu dzīvotnes (dzīvošanas, vairošanās, barības vietas) un sugu migrācijas ceļus. Jāatzīmē, ka mežos ir sastopamas 111 īpaši aizsargājamas sugas jeb 51 % no Latvijas īpaši aizsargājamām sugām. Būtiskākie regulēšanas un uzturēšanas pakalpojumi ir CO₂ piesaiste un glabāšana, ūdens aprites, klimata un gaisa attīrīšanas regulēšana. Mežu nodrošinājuma pakalpojumi ir produkti, ko sabiedrība nepastarpināti var saņemt no dabas. Meži ir nozīmīga koksnes un nekoksnes resursu

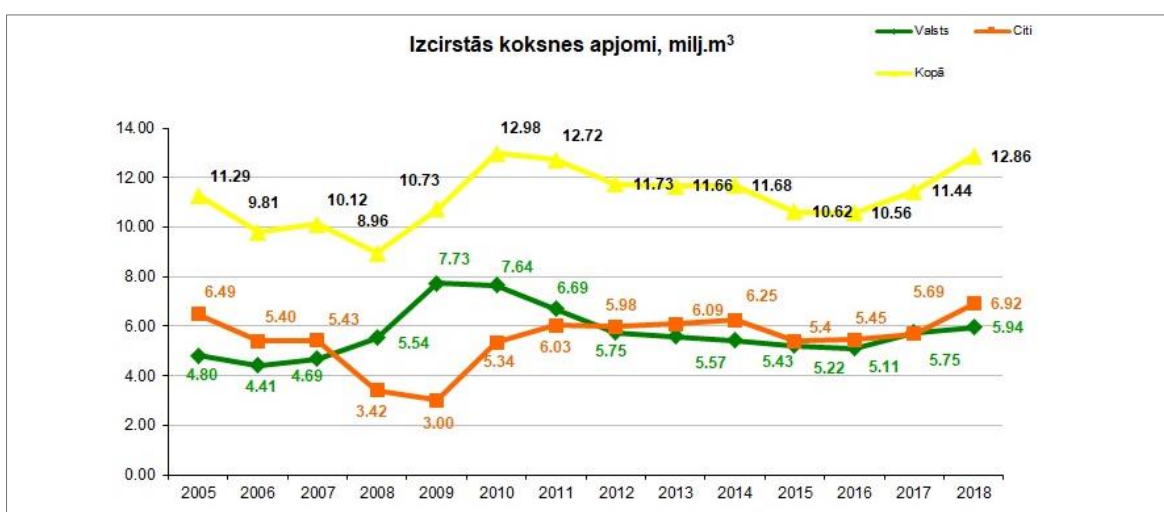
³ CSB. Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos, 01.01.2019.

⁴ Saskaņā ar Meža likuma 1. panta 29.punktā noteikto “meža zeme - zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces un tam piegulošie purvi”. Mežainuma rādītājs (52%) ir augstāks nekā zemju platības, kuru lietojuma veids ir meži, jo tajā ietver arī ietver purvus, zemi zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošos pārplūstošos klajumus un lauces.

⁵ Eurostat, ZM Meža kontu statistika – dati par meža resursiem apjoma un vērtības izteiksmē, saražoto produkcijas apjomu un vērtību, kā arī ekonomiskos rādītājus, tādus kā nozares nodokļi, ieņēmumi, izdevumi u.tml. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=for_eco_cp&lang=en

(pārtikas produkti, ārstniecības augi, biškopības produkti u.c.) ieguves vieta. Sabiedrība no mežiem saņem arī nemateriālus kultūras pakalpojumus – rekreācija, dabas tūrisms, kultūras mantojums dabas ainavās un izglītošanās⁶.

Koksne. 2018.gadā *izcirstais koksnes apjoms* ir 12,86 milj. kubikmetru koksnes, no kuriem 5,94 milj. kubikmetru (46,2 % no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti valsts mežos un 6,92 milj. kubikmetru (53,8 % no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir nocirsts par 1,42 milj. kubikmetru vairāk. Izcirstās koksnes apjoms 2018.gadā ir lielākais kopš 2010.gada (3. attēls). Lielāko daļu no izcirstās koksnes apjoma pa valdošajām sugām veido bērzs (32% *jeb 4,05 milj. kubikmetru*) un priede (31% *jeb 4,05 milj. kubikmetru*). Pieaugot izcirstās koksnes apjomam, pieaug arī izcirstās vienlaidus platības. (4. attēls)

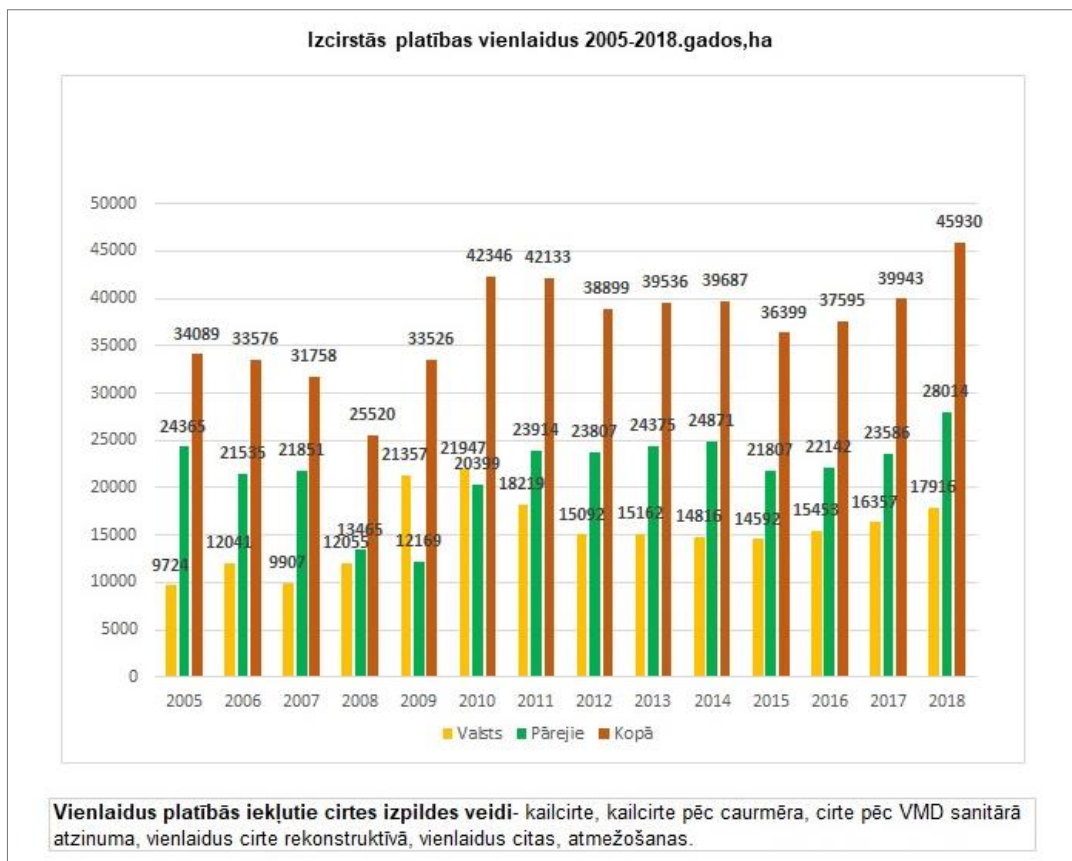
3. attēls *Izcirstās koksnes apjomi 2005. – 2018.g., milj.m³*

Avots: VMD

Vienlaikus pēdējos desmit gados pieaug platības, kurās veikta vai notiek meža atjaunošana. Meža atjaunošana sākot vai stādot vairāk tiek veikta valsts mežos kā pārējos mežos, piemēram, 2018.gadā valsts mežos 8,5 tūkst. ha platībās, savukārt pārējos mežos – 5,6 tūkst. ha platībās (5. attēls).

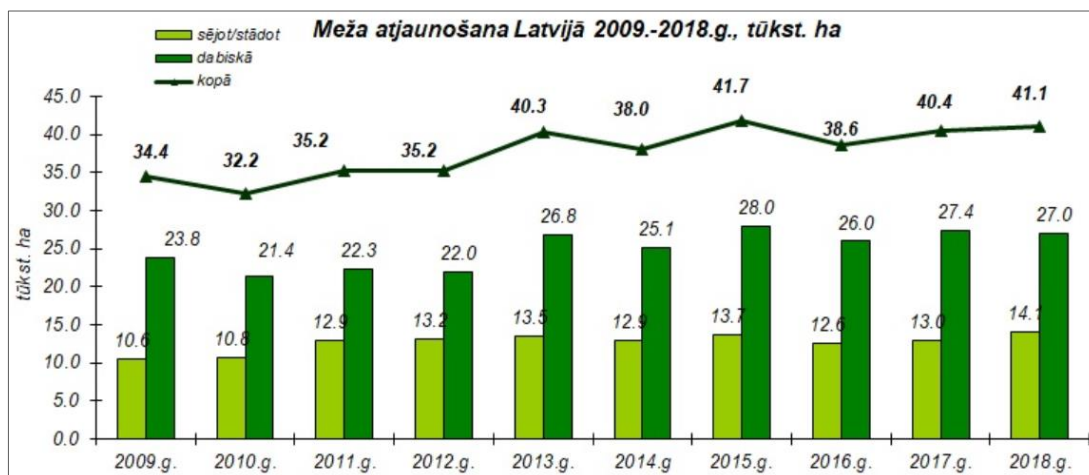
Pēc mežaudžu vecumstruktūras, salīdzinot 2014.g. un 2019.g. datus 1.janvārī, var secināt, ka par 2 % ir palielinājies jaunaudžu īpatsvars, savukārt samazinājies briestaudžu un vidēja vecuma audžu īpatsvars. Pieaugušu un pāraugušu audžu īpatsvars ir saglabājies 19 % (platības 6. attēlā)

⁶ Ikauniece S. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 6.sējums. Meži. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda

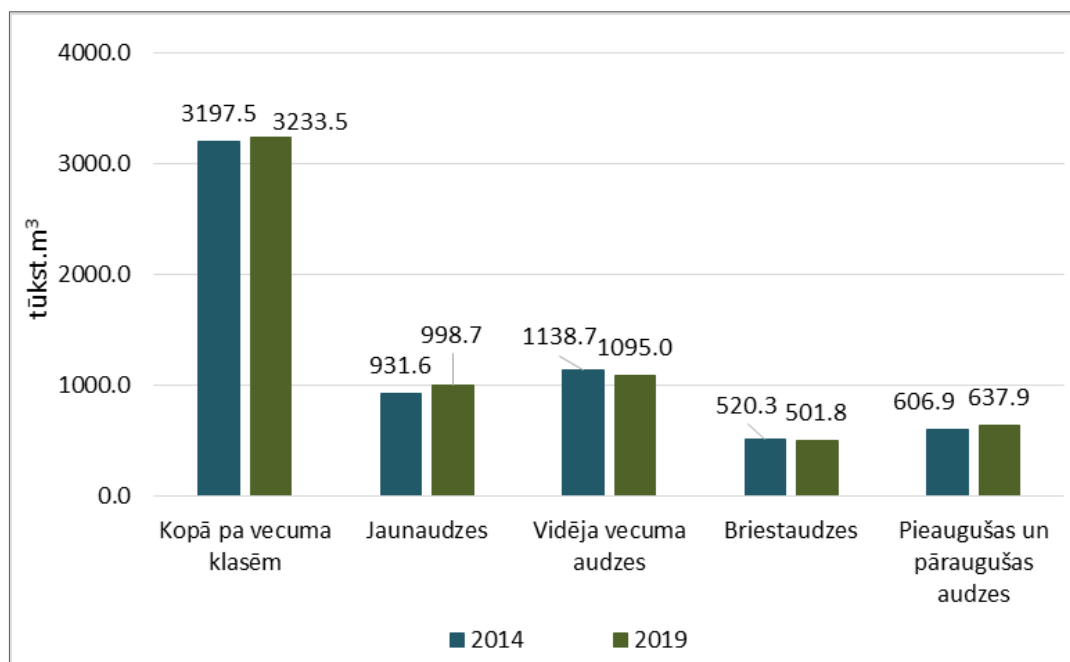
4. attēls Vienlaidus izcirstās platības 2005. – 2018.g., ha

Avots: VMD

3. attēls Meža atjaunošana Latvijā 2009. – 2018. g., tūkst. ha

Avots: VMD

6. attēls Mežaudžu vecuma struktūra 1. janvārī, 2014., 2019.g., tūkst.m³

Avots: CSP

Mežā tiek izdalītas vairāku veidu *aprobežotās teritorijas*, kas savstarpēji atšķiras pēc teritorijas izveidošanas mērķiem (sugu un biotopu aizsardzība, ūdens resursu, ainavu, ģenētisko resursu u.c. aizsardzība) un aizsardzības režīma. Latvijā kopumā ir aprobežoti 862,8 tūkst. ha jeb 28% no kopējās meža platības.⁷ Vairāk kā puse no šīm teritorijām (456,6 tūkst. ha) atrodas valsts īpašumā.

Aizsargājamās teritorijas un teritorijas ar dažādiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem Latvijā aizņem 28% no kopējās mežu platības⁸. Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes sniegto informāciju šī vides pārskata izstrādei pilnīgs mežsaimnieciskās darbības aizliegums, kas ir noteikts aptuveni 3,3% Latvijas mežu teritorijas, lielākoties atrodas valsts īpašumā⁹.

Meži *aizsargā no klimata pārmaiņām*.¹⁰ ES aicināja līdz 2020. gadam visā pasaulē uz pusi samazināt atmežošanas tempu un ***līdz 2030. gadam atmežošanu apturēt pavisam***. Tā piedāvā starptautiskā mērogā vienoties par veidiem, kā atalgot tās jaunattīstības valstis, kas rīkojas, lai apturētu atmežošanu. ES sadarbojas arī ar daudzām koksnes eksportētājvalstīm, lai uzlabotu mežu pārvaldību. Kopš 2013. gada marta Eiropas Savienībā nedrīkst pārdot nelikumīgi iegūtus kokmateriālus.

⁷ VMD, DAP statistika no Meža valsts reģistra (MVR), kur uzkrāta informācija par meža zemēm, kur veikta meža inventarizācija (<https://www.zm.gov.lv/valsts-meza-dienests/statiskas-lapas/dabas-aizsardziba/statistika-par-aizsargajamam-teritorijam?nid=1695#jump>)

⁸ Ziņojums Apvienoto Nāciju Organizācijai par ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu. Pārresoru koordinācijas centrs, 2018.

⁹ Dabas aizsardzības pārvaldes 22.11.2019. vēstule Nr. 4.9/6060/2019-N

¹⁰ Eiropas Komisija https://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/forests/index_lv.htm

Eiropas Parlaments 2018.gadā pieņēma regulu, kas paredz stiprināt mežu un zemes izmantošanas spēju absorbēt siltumnīcefekta gāzu emisijas¹¹ Pašlaik ES meži piesaista apmēram 10% ES emisiju. Regulā ES valstīm noteikts līdz 2030. gadam meža atmežošanu pilnībā kompensēt ar meža ieaudzēšanu. Tas veicinās CO₂ emisiju līdzsvarošanu ar mežu, aramzemes un pļavu CO₂ piesaisti un pēc 2030. gada dalībvalstīm būtu jāparūpējas, lai CO₂ piesaiste pārsniegtu emisiju apjomu.

Vienlaikus Eiropas Parlaments atbalsta bioekonomikas attīstību - koksnes izmantošanu būvniecībā, mēbeļu ražošanā un bioenerģijas nozarē.

Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam mežsaimniecība ir apskatīta kā viena no tautsaimniecības nozarēm, kura jāpasargā no klimata pārmaiņu negatīvajām sekām.

Mežiem ir īpaši nozīmīga loma oglekļa uzkrāšanā. Latvija 2015.gadā bija 7.vietā Eiropas Savienībā pēc SEG emisiju uzkrāšanas īpatsvara mežos un uzkrātās SEG mežos bija 1.77863 t. 2017.gadā Latvijas mežos tiek absorbēti 5,0049 t oglekļa¹².

Iepriekšējā plānošanas periodā tika izveidota *kompensāciju sistēma* mežu īpašniekiem par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem mežos, kas atrodas NATURA2000 teritorijās un mikroliegumos, ja tā platība ir vismaz 1 hektārs¹³, kā arī stiprināta Valsts atbalsta sistēma meža nozares attīstībai: Meža attīstības fonda mērķi 2019. gadā – meža nozares atbalsta un attīstības programmu finansēšanu, meža zinātnisko izpēti, meža īpašnieku izglītošanu un apmācību.¹⁴

Iepriekšējā plānošanas periodā meža nozare attīstījās saskaņā ar Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņem 2015.-2020.gadam, kas izvirza mērķus mežsaimniecības un kokrūpniecības nozares attīstībai¹⁵. Sadarbojoties meža nozares organizācijām, 2018.gadā ir izstrādāti *priekšlikumi Meža nozares stratēģijai laika periodam pēc 2020.gada*, kas ietver īsāka termiņa – līdz 2030. gadam un vidēja termiņa - līdz 2050. gadam nozares attīstības vīziju: “*Mēs veidojam sakoptu, neatkarīgu un pārtikušu Latviju Uz tradīcijām un vērtībām balstīts zināšanu līderis bioekonomikas produktu radīšanā un izmantošanā.*”

Par esošo situāciju atzīts, ka “*Pašlaik ar meža nozari saistīto nozaru un jomu attīstība, vai to nesabalansētība kļūst par meža nozares attīstību ierobežojošiem faktoriem:*

Enerģētika – OIK, elektrības cenas salīdzinot ar konkurentvalstīm

Loģistika – transporta infrastruktūra, smagsvara pārvadājumi

Vide– klimata politikas ietekme (Meža nozare šeit var piedāvāt būtiskus risinājumus nevis problēmas)

Dabas aizsardzība – dabas aizsardzības aprobežojumu samērojamība ar tās mērķu sasniegšanu un zemes īpašnieku tiesībām un ekonomisko ietekmi

¹¹Eiropas parlamenta birojs Latvija http://www.europarl.europa.eu/latvia/lv/ep-l-umi/2018/aprila_jaunumi_2018/klimata-aizsardziba.html

¹² Eurostat, 2015;

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4187653/8516126/GHG+absorption+by+forests/11e4dca3-5b46-4af3-966a-77ba17b14ed5?t=1520858586168>

¹³ Lauku attīstības programmas pasākums “Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” un

¹⁴ Anotācija noteikumu projektam "Grozījumi Ministru kabineta 2016.gada 26.aprīļa noteikumos Nr.265 "Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība meža nozares attīstībai" <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40472816>

¹⁵ Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņem 2015.-2020.gadam

Izglītība, zinātne un inovāciju politika – bez šo jautājumu sekmīgiem risinājumiem nav iespējamas ilgtspējīgi un labi atalgotas darba vietas un pievienotās vērtības izaugsme.”

Mežsaimniecības, kokrūpniecības un mēbeļu ražošanas daļa iekšzemes kopproduktā veido 5%. Tādējādi meža nozares eksporta apjoms veido pat 20% no valsts kopējā eksporta, pārsniedzot 2 miljardu eiro sliekšni. Nozares izaugsme pēdējā desmitgadē ir balstījusies tehnoloģiju un ražošanas attīstībā, nepalielinot resursu ieguves apjomu.¹⁶

Zemkopības ministrijas izstrādātajā *Latvijas Bioekonomikas stratēģijā* laikposmam līdz 2030. gadam, attiecībā uz meža nozari ir uzsvērti vairāki pasākumi:¹⁷ nepieciešams mainīt normatīvo regulējumu, kas kavē saimniecisko mežu racionālu un ilgtspējīgu izmantošanu un būtiski jāpaaugstina procesi, kas saistīti ar neproduktīvo mežaudžu platību nomaiņu pret produktīvām audzēm, ģenētiski uzlabota un klimata pārmaiņām piemērota stādāmā materiāla izmantošanu meža atjaunošanā un ieaudzēšanā, jaunaudžu kopšanu, meža autoceļu pārbūvi un būvniecību, meža meliorācijas sistēmu pārbūvi un būvniecību un saimniecisko mežu sniegto ekosistēmu pakalpojumu klāstu un intensitāti, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un atjaunošanas mērķu sasniegšanu.

Koksnes izmantošana saistība ar AER. Latvijai ir nepieciešams ilgtermiņā uzsākt enerģijas sistēmu pārorientāciju no lauksaimniecības un mežsaimniecības biomasas izmantošanas elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā, kā arī transportā uz citu nebiomasas atjaunojamo energoresursu izmantošanu.¹⁸

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu īstenots

Ja NAP netiktu īstenots, Latvija, valsts ar 52% mežainumu, pēc meža platības uz vienu iedzīvotāju, 4. vietā ES (aiz Somijas, Zviedrijas un Igaunijas), bagāta ar meža resursiem, turpinātu būt 122. vietā pasaulē pēc pievienotās vērtības meža nozarē.

Savukārt, jau šobrīd, lielākoties neilgtspējīgas un zemas pievienotās vērtības mežizstrādes un ar to saistīto nozaru attīstības dēļ un neatbilstošas kompensāciju sistēmas dēļ, ir izveidojies mežizstrādes un dabas aizsardzības mērķu pretnostatījums.

Ja NAP netiktu īstenots, netiktu sasniegti arī uz mežiem attiecināmie ilgtspējīgas attīstības mērķi:¹⁹

aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešanos un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu (15. mērķis).

¹⁶ https://www.lvm.lv/jaunumi/4090-meza-nozare-tuvako-septinu-gadu-laika-plano-videjas-algas-pieaugumu-lidz-2000-eiro?fbclid=IwAR3eoFpDfWE6O1_PgmyMA3LIGF79Bs4ahlydHFGXYSQdxsoipAdqPaIXLTU

¹⁷ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40433525&mode=mk&date=2017-12-19>

¹⁸ [Informatīvais ziņojums par Eiropas Savienības Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas ministru padomes 2019. gada 2. aprīļa neformālajā sanāksmē izskatāmajiem jautājumiem](#)

¹⁹ Ilgtspējīgas attīstības mērķi ANO Ģenerālā asamblejas 2015. gada rezolūcija Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, kas nosaka 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķus un 169 apakšmērķus

4.1.2. Purvi

Pēc zemes lietojuma veidiem purvi aizņem 218457 ha jeb 3% no Latvijas teritorijas.²⁰ Pēc ekspertu aplēsēm, purvi, kas uzskatāmi par kūdras atradnēm, Latvijas teritorijā aizņem ap 10,5 % no valsts platības – ap 6782 km².²¹

Pēc veģetācijas īpašībām, kūdru veidojošo augu botāniskā sastāva, izšķir augstos jeb sūnu purvus, zemos jeb zāļu purvus un pārejas purvus. Latvijā 41,7% ir augstie purvi, 49,3% ir zemie purvi un 9% pārejas purvi.

Purvi veido īpašu un bioloģiskās daudzveidības ziņā ļoti vērtīgu ekosistēmu. Purvi piedalās pamatpakalpojumu nodrošināšanā – klimata uzturēšanā, ūdens, gaisa un vielu apritē, augsnes veidošanā, tie veido dzīvotni sugām – dzīvošanas, vairošanās, barošanās vietas, migrācijas ceļus, kā arī nodrošina aizsardzību pret plūdiem.²² Purviem piemīt dabas izziņas vērtība – gan zinātniskā, gan izglītojošā. Purvi nodrošina pārtikā lietojamās dabas veltes. Purvi uzglabā lielus oglekļa krājumus. Dažos purvos pieejamās dziednieciskās dūņas tiek sekmīgi izmantotas ārstniecībā, rehabilitācijā, medikamentu un kosmētikas ražošanā.

Purviem ir tautsaimnieciska nozīme. Kūdras izmantošana ļauj saglabāt nodarbinātību laukos, attīsta vietējo ekonomiku, kas īpaši būtiski ir Latgalei, kurā koncentrēti arī kūdras resursi. Galvenā Latvijas kūdras krājuma izplatība koncentrēta Austrumlatvijas zemienē, Piejūras zemienē un Ziemeļvidzemes zemienē. Lielākais kūdras atradņu īpatsvars atrodas Latgales plānošanas reģionā – 31 % no kopējā resursu apjoma. Kūdru Latvijā iegūst apmēram 4% no visiem purviem, un tas ir augstā tipa purvos.

Gada laikā uzkrājas apmēram 1 milimetrs kūdras, pa visu Latviju tās ir aptuveni 0,8 milj. tonnas, tādu apjomu Latvijā norok apmēram 10 gadu laikā.²³ Pēc Latvijas Kūdras asociācijas informācijas, gada laikā uzkrājas apmēram 2 milimetrs kūdras, kas kopā veido 1,6 milj. t.²⁴

Kūdras resursi atjaunojas ļoti lēni. Atjaunošanās iespējama tikai pārmitros, purvu attīstībai labvēlīgos apstākļos. Tāpēc kūdru ieskaitīt pie atjaunojamiem resursiem var tikai tad, ja tiek nodrošināts dabīga purva aizsardzības režīms pietiekamās platībās. Dabīgas (neskartas) ir 70% no kūdru purvu teritorijas, no tām piektā daļa ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, kuras iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *NATURA 2000* tīklā (128 000 ha) un 50% ir citi dabīgie purvāji.

Lai valsts līmenī novērtētu kūdras ilgtspējīgas izmantošanas potenciālu, ņemot vērā saistīto nozaru, tautsaimniecības un sabiedrības intereses dabas aizsardzībā, klimata pārmaiņu ierobežošanā un rekreācijas vajadzības, radītu priekšnoteikumus ilgtspējīgai kūdras resursu apsaimniekošanai, stabilai un prognozējamai resursu pieejamībai, kā arī nodrošinātu sistemātisku datu par kūdrāju izplatību un pieejamiem kūdras resursiem ieguvi,

²⁰ CSB. Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos, 01.01.2019.

²¹ Lagzdīņš, A., Popluga D., Pelše M., Lazdāne S., pētījums „Kūdras ieguves un izmantošanas sociāli – ekonomiskais izvērtējums”, kas izmantots VARAM sagatavoto pamatnostādņu "Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2018. - 2050. gadam" 1.pielikumā "Situācijas raksturojums purvu un kūdras izmantošanā"

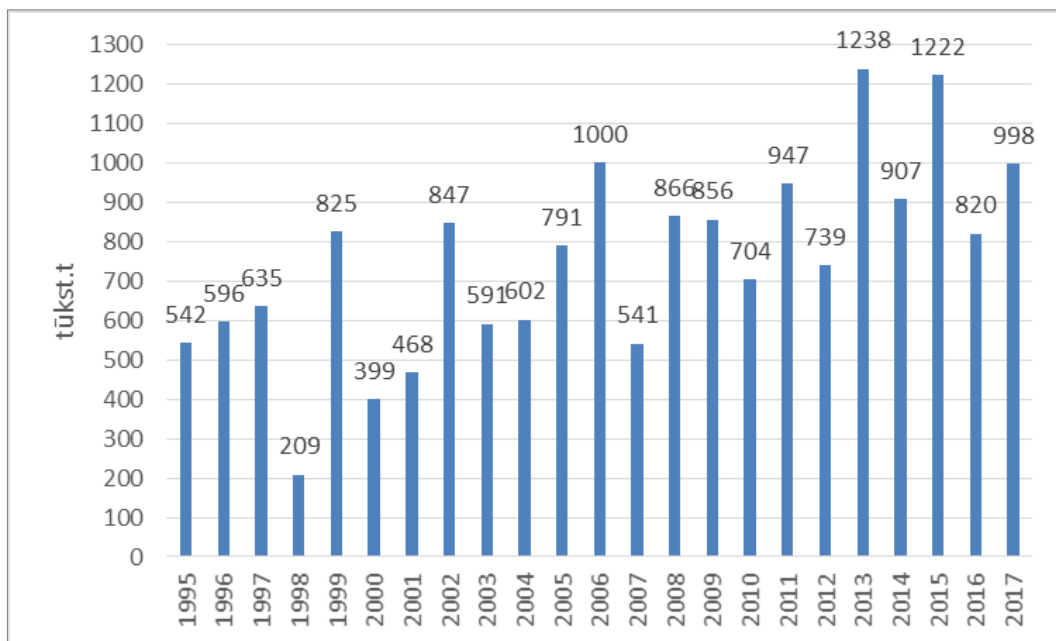
²² Priede A., Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā, 4.sējums. Purvi, avoti un avoksnāji, Dabas aizsardzības pārvalde, 2017, Sigulda

²³ LSM, Intervija ar Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes vadošo pētnieku Jāni Krūmiņu, 22.10.2019.

²⁴ Krīgere I., Kūdras ieguves nozare Latvijā, 04.07.2019.

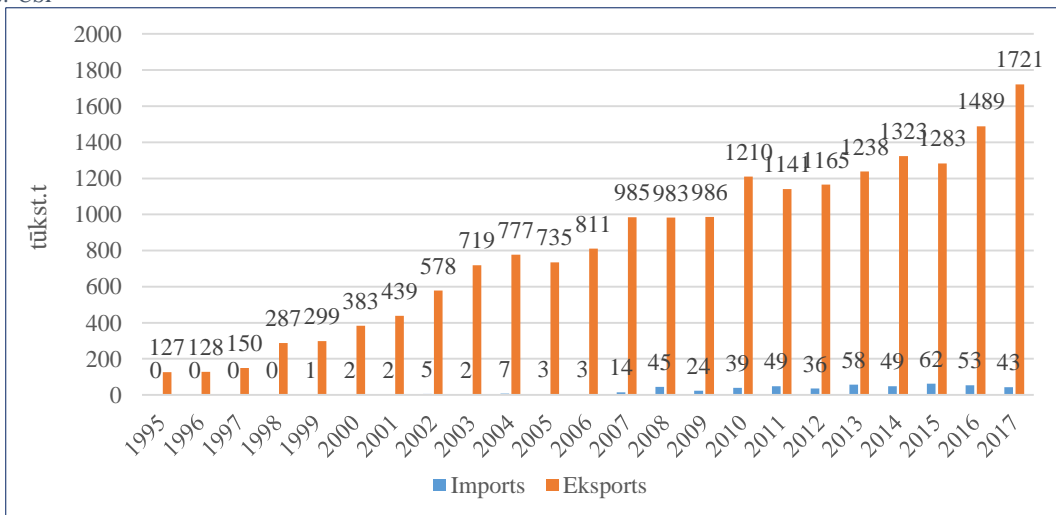
aktualizēšanu un uzturēšanu, izstrādāts politikas dokumenta projekts “Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2019. – 2030. gadam”²⁵. Tiek plānots:

- Veikt kūdras atradņu inventarizāciju un nodrošināt ilgtspējīgu kūdras resursu apsaimniekošanu un izmantošanu tautsaimniecībā;
- Pilnveidot purvu izmantošanas juridisko ietvaru un celt institucionālo kapacitāti;
- Pilnveidot informācijas pieejamību un veicināt zinātnisko pētniecību un inovatīvus risinājumus kūdras ieguvei un izstrādei.

7. attēls Kūdras ieguve, tūkst.t²⁶

Avots: CSP

8. attēls Kūdras importa un eksporta apjomi, tūkst.t²⁷

Avots: CSP

²⁵ Pamatnostādņu projekts pieejams VARAM Vides aizsardzības departamentā, 27.11.2019.

²⁶ CSP, VIG080. Materiālu plūsmas konti - iekšzemes ieguve (tūkst. tonnu)

²⁷ CSP VIG090. Materiālu plūsmas konti - materiālu imports un eksports, (tūkst. tonnu)

No Latvijā iegūtās kūdras 95 % tiek izmantota dārzkopībai. Kūdras substrāti ir izmantojami audzēšanai vairākkārtīgi un pēc izmantošanas tos iestrādā augsnē, tādējādi to ielabojot. Daudzi alternatīvie substrāti pēc to izmantošanas nonāk atkritumos. Pieprasījums pēc kūdras resursiem un tās izmantošana ir cieši saistīta ar attīstības tendencēm pasaulē, jo kūdras izmantošana dārzkopībā nodrošina pārtikas ražošanu. Mežu atjaunošana Latvijā nav iedomājama bez kūdras, jo AS “Latvijas valsts meži”, kā arī citi uzņēmumi, koku stādus audzē Latvijas kūdras substrātos. Tajā pašā laikā Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņēs 2020. – 2030. gadam, ko izstrādā VARAM, norādīts, ka informācija par kūdras resursiem uzkrāta, galvenokārt, padomju laikos un ir nepilnīga. Nepilnīga informācija savukārt traucē izdarīt korektus secinājumus gan par kūdras resursiem, gan par zemes lietojuma veidiem un līdz ar to arī izdarīt ticamus aprēķinus par siltumnīcefekta gāzu emisijām no purviem un organiskajām augsnēm.

NAP plānotais uzdevums “Zemes dzīļu resursu apzināšana, izpēte, apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai” īstenošana nodrošinās aktuālas informācijas iegūšanu un zemes dzīļu resursu, t.sk. kūdras, ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sniegs labāku informāciju par organisko augšņu izplatību, kas ir būtiski SEG uzskaites kontekstā.

NAP2020 ieviešanas laikā Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar biedrību "Baltijas krasti", Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu "Silava" un Latvijas Kūdras asociāciju ir realizējusi projektu “Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā” (LIFE Restore, LIFE14 CCM/LV/001103)²⁸. Projektā pirmoreiz Latvijā veikti siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju mērījumi apsaimniekotos kūdrājos un izstrādāti nacionālie SEG emisiju faktori, kā arī veikta degradēto kūdrāju inventarizācija un sagatavots degradētu kūdrāju ilgtspējīgas apsaimniekošanas optimizācijas modelis. NAP 2027 ieviešanas laikā ir jāņem vērā LIFE programmas projekta LIFE Restore ietvaros izstrādātās vadlīnijas “Kūdras ieguves ietekmētu teritoriju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana”, kā arī jāturpina darbs, lai šajā projektā izstrādātos nacionālos SEG emisiju faktorus²⁹ integrētu valsts SEG emisiju aprēķinos.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu īstenots

Ja NAP2027 netiek īstenots, netiks veicināta vietējās izcelsmes preču, produktu un ilgtspējīgām ražošanas tehnoloģiju attīstība līdzsvarā ar ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu. Joprojām informācija par valstī pieejamajiem kūdras resursiem būs nepilnīga, līdz ar to arī SEG uzskaitē ir nepilnīga.

4.1.3. Lauksaimniecības zemes

Lauksaimniecības zeme aizņem 36 % (2311 tūkst. ha) no Latvijas teritorijas.³⁰ No tām izmantotā lauksaimniecības zeme aizņem 1937,9 tūkst. ha jeb 84% no visas

²⁸ <http://restore.daba.gov.lv/public/>

²⁹ Projekta LIFE REstore ietvaros notiekošo siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju mērījumu rezultāti liecina, ka reālās SEG emisijas no apsaimniekotiemi kūdrājiem Latvijā ir ievērojami zemākas - līdz pat divām reizēm mazākas - nekā līdz šim Latvijas SEG inventarizācijas ziņojumos izmantotie starptautiski noteiktie emisiju faktori. Turpmāk nacionāli noteiktie SEG emisiju faktori ir integrējami valsts SEG emisiju aprēķinu metodoloģijā.

³⁰ CSB. Zemes sadalījums zemes lietošanas veidos, 01.01.2019.

lauksaimniecības zemes. Lielākā daļa tiek izmantotas kā aramzeme (67% jeb 1294,8 tūkst. ha) un pļavas un ganības (32,8 % jeb 638,4 tūkst. ha).

Iepriekšējos 2011.-2015. gados kopējā lauku bloka platība (LIZ, kura ir labā lauksaimniecības stāvoklī) samazinājās par 63,6 tūkst. ha un uz 2015.gadu bija 1762,6 tūkst. ha.³¹ Lielā mērā pateicoties lauku atbalsta pasākumu ieviešanai laikā no 2015.gada līdz 2018.gadam izmantotās lauksaimniecības zemju platība ir pieaugusi 53,1 tūkst. ha.³²

Tomēr vēl aizvien neapstrādātās lauksaimniecības zemes veido 256,5 tūkst ha jeb 13% no visas lauksaimniecības zemes.³³

Vērtējot pēc lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) uz vienu iedzīvotāju, Latvija ieņem 2. vietu ES (aiz Lietuvas). Latvijā nav problēmu ar saldūdeņu pieejamību, un valstī ir labvēlīgi klimatiskie apstākļi lauksaimniecības preču ražošanai. Tajā pašā laikā ražotās primārās produkcijas vērtība uz vienu LIZ hektāru Latvijā ir viena no zemākajām ES, tāpēc pastāv nozīmīgs bioresursu ražošanas palielinājuma potenciāls.

Valstī lauksaimniecībā bioloģiskās lauksaimniecības platību īpatsvars pieaug: 2010.gadā tās bija 10,1 %. 2016.g. – 13,4% no visas lauksaimniecības zemes, kas ir sestais lielākais rādītājs Eiropas Savienībā (ES vidēji – 6,69%).³⁴

Saskaņā ar Latvijas lauksaimniecības sektora attīstības ilgtermiņa prognozēm 2050. gadam³⁵, Latvija var paplašināt lauksaimniecības preču ražošanu, jo ir iespēja:

- palielināt zemes izmantošanas efektivitāti, iegūstot lielāku pievienoto vērtību no 1 ha lauksaimniecības zemes, piemēram, veicinot tādu kultūraugu plašāku ražošanu, kuriem ir lielāka pievienotā vērtība uz 1 ha;
- iesaistīt ražošanā ap 400 tūkst. ha šobrīd neizmantotās LIZ;
- iegūt lielāku pievienoto vērtību, efektīvāk izmantojot zālāju platību, kas patlaban tiek uzturēta labā lauksaimnieciskā stāvoklī, bet netiek izmantota augstas kvalitātes dabiskas produkcijas ražošanā (piemēram, attīstot ekstensīvās lauksaimniecības produktu ražošanu, biškopības nozari)³⁶.

Daļā lauksaimniecības zemju lauksaimniecības intensifikācijas (izmanto to metožu, kultūru, augu aizsardzības līdzekļu un minerālmēsli lietošana) dēļ tiek apdraudēta bioloģiskā daudzveidība ne vien konkrētajās lauksaimniecības zemēs, bet arī ārpus tām. Savukārt dabiskās pļavas un ganības, kas veido mazāk kā 1 % no valsts teritorijas, ir būtiskas Latvijas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanā.

³¹ VARAM, Zemes politikas plāns 2016.–2020. gadam; Lauku atbalsta dienesta dati

³² CSB, LG010. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošana (tūkst. hektāru)

³³ LAD. Informācija par neapstrādātajām lauksaimniecībā izmantojamās zemes vienībām 2018. taksācijas gadā (<http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/noderigi/lauksaimnieciba-izmantojamās-zemes-apsekosana-1/>)

³⁴ Ziņojums Apvienoto Nāciju Organizācijai par ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu. Pārresoru koordinācijas centrs, 2018.

³⁵ LLU (2016). Zinātniskā pētījuma Lauksaimniecības attīstības prognozēšana un politikas scenāriju izstrāde līdz 2050. gadam projekta atskaite. <https://www.zm.gov.lv/public/ck/files/Lauksaimniecibas%20attistibas%20prognozes%202050.pdf>

³⁶ Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030", ZM, 2017.

No bioloģiskā viedokļa īpaši nozīmīgas ir pļavas un ganības jeb zālāji. Zālāji veic ekosistēmu regulējošo funkciju (nodrošina primārās biomasas ražošanu un ogļskābās gāzes piesaisti) un pati ir ekosistēmu pakalpojums (apputeksnētāji, ārstniecības augi). Latvijas pļavās un ganībās aug vairāk nekā 520 augu sugu, t.i., trešā daļa no Latvijas floras, nereti sastopamas arī vēl citiem biotopiem raksturīgās sugas. Dabiskajās pļavās un ganībās sastopamas vismaz 100 šādas sugas, kurām Latvija ir izplatības areāla robeža. Tādējādi dabiskie zālāji ir nozīmīgi ne tikai retu sugu aizsardzībā, bet arī šo sugu areāla saglabāšanā. Atsevišķi zālāju veidi ir nabadzīgi ar sugām (piemēram, smiltāju zālāji), taču tās ir reģionam raksturīgas vai kaut kādā ziņā īpatnējas un reģionā ļoti retas un apdraudētas un tādēļ saglabājamas. Latvijas pļavās un ganībās pavisam sastopamas vairāk nekā 60 dažādas augu sabiedrības un 25% no visiem Latvijā sastopamajiem ES aizsargājamiem biotopiem. No Latvijā regulāri ligzdojošajām apmēram 200 putnu sugām gandrīz ceturtdaļa regulāri ligzdo zālajos, bet 15 no tām zālāji ir vienīgais vai gandrīz vienīgais ligzdošanas biotops Latvijā. Zālāji, it īpaši palieņu zālāji, ir nozīmīgi kā atpūtas un barošanās vietas putnu migrācijās.³⁷

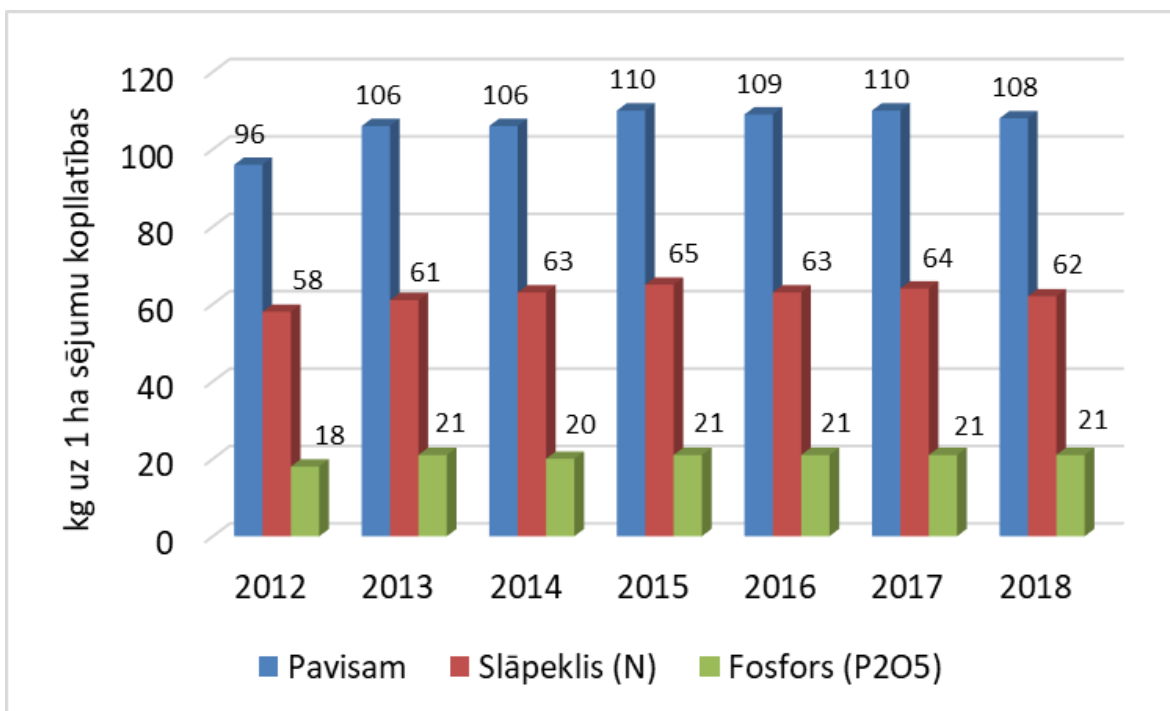
Lauksaimniecības zemju apsaimniekošana ir saistīta ar mēslojuma un citu ķīmikāliju (augu aizsardzības līdzekļi) lietošanu. Tas ietekmē apkārtējās vides kvalitāti, it īpaši virszemes ūdeņu, gruntsūdeņu un augsnes kvalitāti, kas paaugstināta piesārņojuma gadījumā var ietekmēt saražotās lauksaimnieciskās produkcijas kvalitāti un tādējādi ietekmēt cilvēku veselību.

Ūdens piesārņojumu (skatīt arī 4.2.3.nodaļu) ar biogēnajām vielām rada mēslojuma lietošana. UBAAP 2016. – 2021.g. sniegta informācija, ka kopš 2003. gada ir samazinājusies organiskā mēslojuma lietošanas apjomi, sasniedzot zemāko līmeni 2008. gadā, pēc 2008. gada ir vērojama tendence lietoto organisko mēslojumam palielināties. Savukārt kopējo lauksaimniecībā lietoto minerālmēslu daudzumam kopš 2003. gada ir tendence palielināties, tostarp NAP2020 darbības laikā. Saskaņā ar CSP informāciju laikā no 2012.. – 2018.g. minerālmēslojuma iestrāde lauksaimniecības kultūrām (pārrēķinot 100% augu barības vielās) kg uz 1 ha sējumu kopplatības ir tendence palielināties (9. attēls).

Salīdzinot CSP 2014.g un 2017.g. datus par pesticīdu (darbīgās vielās, kg) lietošanu vienam lauksaimniecības kultūru³⁸ sējumu hektāram (10. attēls), ka izmantoto fungicīdu, herbicīdu un insekticīdu lietošanas daudzums uz vienu hektāru mazinās, bet palielinās dažādu augšanas regulatoru lietošana.

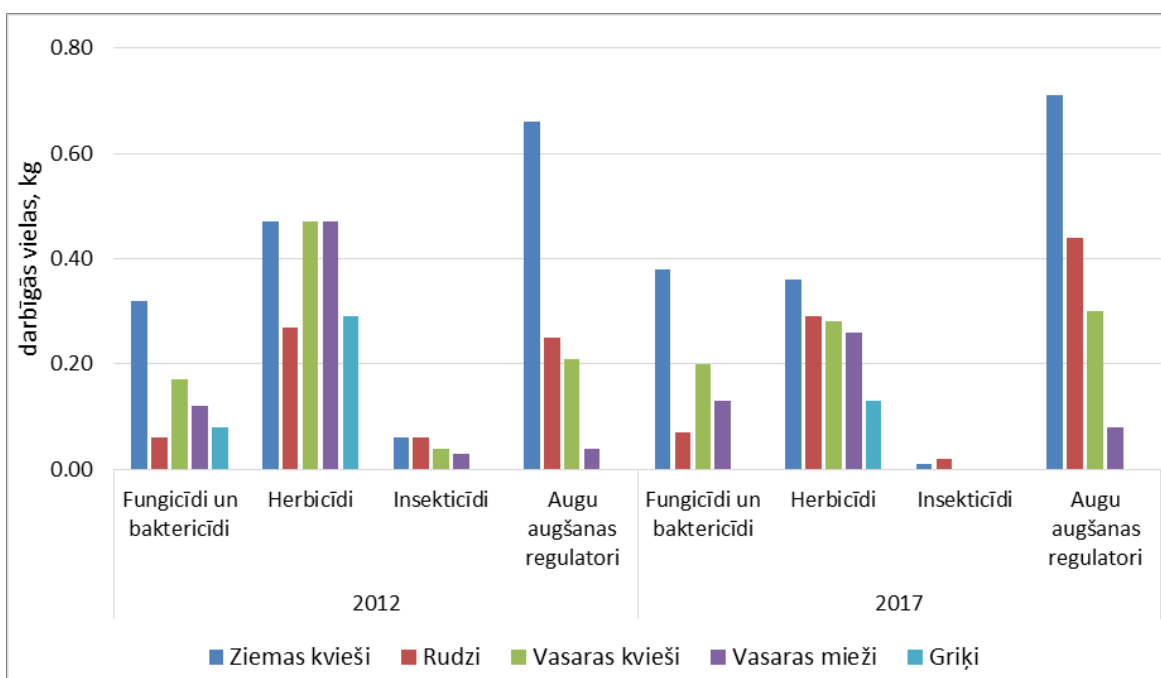
³⁷ Rūsiņa S. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 3. sējums. Dabiskās pļavas un ganības. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda.

³⁸ Izlases veidā izvēlētas graudaugu kultūras

9. attēls Mīnerālmēslojuma iestrāde lauksaimniecības kultūrām (pārrēķinot 100% augu barības vielās), kg uz 1 ha sējumu kopplatības

Avots: CSP, http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/lauks/lauks__agro/MGG020.px/

10. attēls Vienam lauksaimniecības kultūru sėjumu hektāram izmantotie pesticīdi (darbīgās vielās, kg), piemēri

Avots: CSP, http://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/lauks/lauks__agro/MGG030.px/

Latvijā politikas veidošanas procesi dažādās ar zemes izmantošanu saistītās jomās ne vienmēr ir savā starpā saskaņoti. Lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstības mērķi,

dabas aizsardzības mērķi un klimata politikas mērķi tiek definēti dažādos politikas dokumentos, un netiek vērtēta šo mērķu savstarpējā mijiedarbība. Dažādu politiku mērķi ir izstrādāti atsevišķi, arī pasākumi šo mērķu sasniegšanai pamatā ir veidoti bez kompleksās ietekmes analīzes ārpus primārā mērķa darbības sfēras. Lai izvairītos no nepārdomātas politikas veidošanas nākošajā plānošanas periodā ir apkopoti, sistematizēti un apvienoti telpiskie mikro līmeņa dati no dažādiem informācijas avotiem, ļaujot izveidot Latvijā līdz šim detalizētāko datubāzi par lauksaimniecības un meža zemēm, kas ietver 9,8 milj. lauksaimniecības zemes un 2,8 milj. meža zemes poligonu, nosedzot visu lauksaimniecības un meža zemes teritoriju Latvijā.³⁹

NAP2020 darbības laikā:

- 1) īstenojot Lauku attīstības programmu 2014.-2020. gadam, bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai lauksaimniecības zemēs virzīts ievērojams atbalsts, kas ir uzlabojis ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti.
- 2) Lauksaimniecības politikā Latvija plāno izveidot augsnes oglekļa monitoringa sistēmu lauksaimniecības zemei (Ministru kabineta 2018. gada 8. augusta rīkojums Nr. 368; Par Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide" koncepcijas projektu”).
- 3) Zemkopības ministrija ir izstrādājusi Latvijas Bioekonomikas stratēģiju 2030. gadam (pieņemta Ministru kabinetā 2017.gada 19.decembrī). Latvija ir pirmā no jaunajām ES-13 dalībvalstīm, kas izstrādājusi nacionālo Bioekonomikas⁴⁰ stratēģiju, iesaistoties Eiropas līmenī veiktajam pasākuma “Lauksaimnieka lomas pārveidošanai klimata politikas jomā – veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību ar oglekļa piesaistes augsnē palīdzību” īstenošanā.

Bioekonomiku veidojošās nozares ir lauksaimniecība, zivsaimniecība, pārtikas rūpniecība, mežsaimniecība, kokrūpniecība, celulozes un papīra rūpniecība, kā arī atsevišķi ķīmiskās rūpniecības, biotehnoloģiju un enerģētikas nozaru sektori.

Latvijas Bioekonomikas stratēģijas 2030. gadam vīzija: *“Latvijas bioekonomikas nozares ir inovāciju līderes dabas kapitāla vērtības saglabāšanā, palielināšanā un efektīvā un ilgtspējīgā izmantošanā Baltijas valstīs. Latvijā bioekonomikas nozarēs tiek izstrādāta un ieviesta inovatīva pieeja dabas resursu efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai, tādejādi attīstot tautsaimniecību, nodrošinot augstu pievienoto vērtību, veicinot eksportu un nodarbinātību, kā arī vienlaikus sabalansējot ekonomiskās intereses ar vides kvalitātes nodrošināšanu, klimata pārmaiņu mazināšanu, klimata pārmaiņu risku izvērtēšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un palielināšanu.”*

Latvijas Bioekonomikas stratēģijas 2030. gadam mērķus plānots īstenot trīs galvenajos virzienos:

³⁹ Zinātniskais pētījums “Zemes izmantošanas optimizācijas iespēju novērtējums Latvijas klimata politikas kontekstā” (LLU, 2019) - <https://www.zm.gov.lv/public/ck/files/LVM%20petijums%202.pdf>

⁴⁰ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40433525&mode=mk&date=2017-12-19>

Bioekonomika ir tautsaimniecības daļa, kur ražošanas procesā ilgtspējīgā un pārdomātā veidā tiek izmantoti atjaunojamie dabas resursi (augi, dzīvnieki, mikroorganismi u.c.), lai ražotu pārtiku un barību, industriālos produktus un enerģiju.

- 1) nodrošināt, lai arī 2030. gadā bioekonomikas tradicionālajās nozarēs nodarbinātība saglabātos 2015. gada līmenī, t.i., 128 tūkstoši cilvēku,
- 2) palielināt bioekonomikas produktu pievienoto vērtību no 2,33 miljardiem eiro 2016. gadā līdz 3,8 miljardiem eiro 2030. gadā,
- 3) palielināt bioekonomikas eksporta produkcijas vērtību no 4,26 miljardiem eiro 2016. gadā līdz 9 miljardiem eiro 2030. gadā.

NAP 2027 ieviešanas laikā stratēģijas mērķu sasniegšanai nepieciešama pārresoriska pieeja un visu nozaru iesaiste.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu īstenots

NAP2027, neizceļot lauksaimniecības nozari, to apskata kopumā kā tautsaimniecību. “Dzīves līmeņa celšanās un individuālā materiālā labklājība būs atkarīga no tautsaimniecības spējas transformēties no darbietilpīgas un resursu ietilpīgas ekonomikas uz zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgu aprites ekonomiku.” Nozare tādejādi ir saistīta ar NAP2027 prioritāti “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei” Lauksaimniecībā ir samazinājies nodarbināto skaits, augusi produktivitāte. Zemkopības ministrija ir izstrādājusi "Latvijas Bioekonomikas stratēģiju 2030". Lauksaimniecība ir nozare, kurā ir veicami pasākumi SEG emisiju mazināšanā - Prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” (skatīt 4.2.1. nodaļu).

Ja netiktu īstenots NAP2027, tad turpinātos nozīmīga dabas resursa izmantošana ar zemu pievienoto vērtību.

4.1.4. Ūdeņi, ūdens resursi

Saldūdeņu resursus veido virszemes ūdeņi (upes, ezeri, ūdensteces) un pazemes ūdeņi. Latvija ir bagāta ar ūdens resursiem, jo katram tās iedzīvotājam ik gadus vidēji ir pieejami apmēram 15 tūkstoši m³.

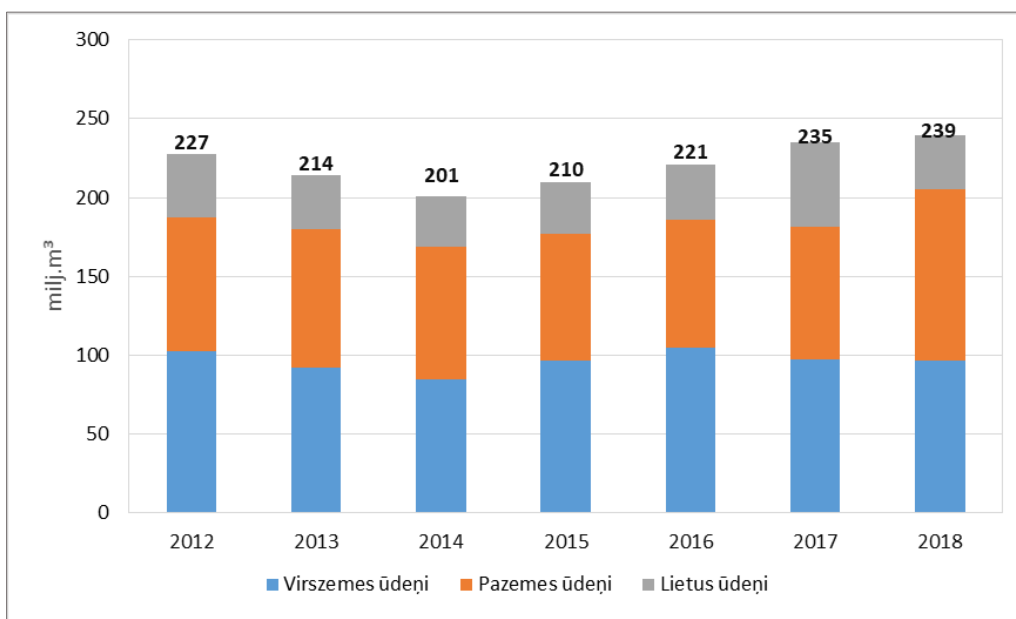
Ūdens resursu stāvokli raksturo ūdens izmantošanas indekss, kas parāda, cik daudz no pieejamiem resursiem tiek iegūti. Ja indekss ir virs 20 %, tad reģions izjūt ūdens nepietiekamību, virs 40 %, tad ūdens resursi netiek izmantoti ilgtspējīgi. Latvijas ūdens izmantošanas indekss ir mazāks par 1 %. Saskaņā ar *Eurostat* datiem Latvijai šis indekss pēdējos gadus ir robežās no 0,5% līdz 0,7%, 2017. gadā – 0,6%. Tas kas parāda, ka ūdens ieguve valstī kopumā nerada slodzi uz resursiem.

Ūdens patēriņa pieaugums kopumā liecina par tautsaimniecības izaugsmi. Ūdens ņemšana no dabīgajiem avotiem un līdz ar to arī izmantošana tautsaimniecībā ir pieaugusi. No 2014. līdz 2018. gadam ūdens izmantošana tautsaimniecībā ir palielinājusies un 2018. gadā sasniedz 210 milj.m³ ūdens. Lielāko daļu aizņem komunālo pakalpojumu joma, kurā ūdens patēriņš ieskaitot ūdens ieguves, attīrīšanas un apgādes, notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas jomas, t.sk. komunālās sadzīves vajadzības ražošanā 2018. gadā sasniedzot 106 milj.m³. Ūdens izmantošana tautsaimniecībā kops 2014.g. (35 milj.m³/gadā) ir pieaugusi arī lauksaimniecībā, 2018. gadā sasniedzot 79 milj.m³, kas liecina par patēriņa pieaugumu vairāk kā 2 reizes. Lielākais ūdens patērētājs lauksaimniecībā zivsaimniecības nozare, ūdens patēriņa pieaugums tajā nosaka arī palielinājumu visā lauksaimniecības nozarē. No 2012. gada līdz 2018. gadam no 32 milj.m³/gadā līdz 23 milj.m³ (jeb par aptuveni 28 %) ir

samazinājies ūdens patēriņš rūpniecībā, nedaudz samazinājums ir pārējās nozares, kas pārsvarā aptver dažādus pakalpojumus. Ūdens izmantošanas samazinājums rūpniecībā kopumā skaidrojams ar racionālāku ūdens izmantošanu (atgriezeniskās sistēmas, zudumu novēršana u.c.).

Ūdens patēriņa kontekstā arī pēc aktuālajiem datiem par ūdeņu ņemšanu no dabīgiem avotiem un ūdens patēriņu tautsaimniecībā var piekrist jau NAP2020 SIVN Vides pārskata secinājuma, “ņemot vērā to, ka Latvijā izmanto tikai nelielu daļu no pieejamajiem ūdens resursiem, nav prognozējams, ka tas varētu atstāt nelabvēlīgu ietekmi, vai samazināt pieejamos ūdens resursus.”

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto visi ūdeņi (pazemes ūdeņi, virszemes ūdeņi, pārejas ūdeņi, piekrastes ūdeņi) tiek apsaimniekoti pēc sateces baseinu principa, iedalot Latvijas teritoriju četros upju baseinu apgabalos (UBA): Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas. Visiem UBA NAP2020 darbības laikā ir izstrādāti jauni apsaimniekošanas plāni 2016. – 2021.g. Tajos novērtēts, ka pazemes ūdeņu kvantitatīvais stāvoklis visos UBA ir labs. Tā kā pazemes ūdeņus lielā mērā, izņemot Rīgas pilsētu⁴¹, izmanto dzeramā ūdens sagatavošanai, tas nozīmē, ka pazemes ūdeņu resursi ir pietiekami. UBA apsaimniekošanas plānos ir ietverti kompleksi pasākumi attiecībā uz ūdens resursu apsaimniekošanu, tostarp tādi, kas ir vērsti uz racionālu ūdens resursu izmantošanu.

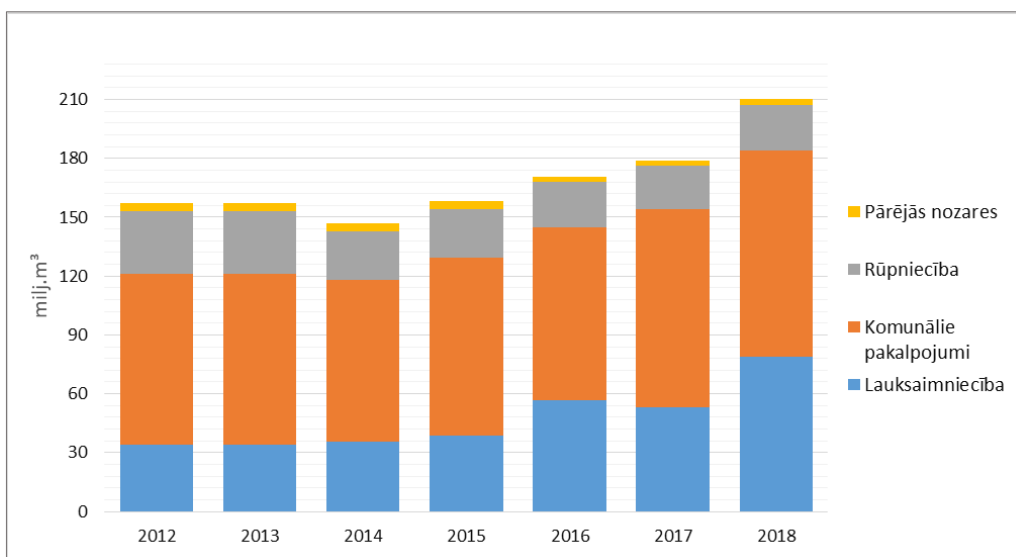

11. attēls Ūdeņu ņemšana no dabīgajiem avotiem 2012. – 2018.g., milj.m³/gadā

Avots: LVĢMC

⁴¹ Rīgas pilsētas dzeramā ūdens sagatavošanai 42% ūdens tiek iegūts no virszemes ūdeņiem 52% - no pazemes ūdeņiem. “Rīgas ūdens” ir lielākais centralizētas ūdensapgādes pakalpojumu sniedzējs valstī, tā ietekmējot arī kopējo ūdens ieguves sadalījumu pēc ieguves avotiem.

<https://www.rigasudens.lv/lv/udensapgade>

12. attēls Ūdens izmantošana pa galvenajām tautsaimniecības nozarēm, 2012. – 2018.g., milj.m³/gadā

Avots: LVĢMC

Ūdeņu ekosistēmas rada dzīvo organismu izdzīvošanai nepieciešamo vidi un apstākļus, nodrošinot ūdens un vielu apriti, skābekļa sintēzi, dzīvotni sugām tās visplašākajā izpratnē dzīvošanas, vairošanās, barošanās vietas, migrācijas ceļus. Ūdeņu ekosistēmu pamatpakalpojumu vērtību ir grūti vai pat neiespējami izmērīt un pārvērst monetārā izteiksmē. Ūdenstilpēm un ūdenstecēm ir arī liela loma regulēšanas un uzturēšanas pakalpojumu nodrošināšanā, īpaši klimata un ūdens aprites regulēšanā. No ekosistēmu pakalpojumu aspekta Ūdens kā dzīvības nodrošinātāja nozīme ir nenovērtējama⁴², tādēļ dabas resursu izmantošanas kontekstā ūdeņu aizsardzībai no piesārņojuma un racionālai izmantošanai ir prioritāra nozīme.

Upju, ezeru, piekrastes ūdeņu ekosistēmas ir nozīmīgas no bioloģiskās daudzveidības viedokļa, tajos ir izdalīti Eiropas Savienības nozīmes biotopi, ūdens ir daudzu retu un apdraudētu sugu pastāvēšanas dzīves vide. To aizsardzības stāvoklis raksturots 4.1.6. nodaļā.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

NAP2027 detalizēti neietver uzdevumus un indikatorus attiecībā uz ūdens izmantošanu. NAP2027 prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virziena “Dabas un vide” mērķī plānota dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana, kontekstā ar dabas resursiem akcentējot oglekļa mazieltipīgu un klimatnoturīgu attīstību un dabas resursiem kā drošu un kvalitatīvu pārtiku un citiem bioekonomikas produktiem un pakalpojumiem, kas nenoliedzami ir saistīts ar ūdens resursiem.

Ja NAP2027 netiktu īstenots, netiktu ieviesti UBA apsaimniekošanas plānos plānotie pasākumi ūdens resursu aizsardzībai, kas ir saistīti arī ar NAP2027 prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” ieviešanu attiecībā uz ūdeņu kvalitāti.

⁴² Urtāns A. V. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. II Upes un ezeri. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda

4.1.5. Jūras piekraste

Baltijas jūras piekraste visā tās ~495 kilometrus garumā ir Latvijas un visa Baltijas jūras reģiona vērtība. Jūras un sauszemes saskares joslā ir izveidojies unikāls dabas komplekss, ko veido jūra, pludmale, kāpas, meži, stāvkrasti, upju grīvas, lagūnu ezeri un randu pļavas. Tas kopā ar saimnieciskās darbības (3 lielās un 7 mazās ostām) un kultūrvēsturiska mantojuma objektiem veido vienotu piekrastes dabas un kultūras mantojumu. Bioloģiskā daudzveidība ir viena no būtiskākajām vērtībām, uz kuru balstās piekrastes ilgtspējīga attīstība.

Dabas teritorijās piekrastē pēc to ekosistēmām galvenās biotopu grupas veido jūras krasta un mežu biotopi. Jūras krasta biotopi ietver pludmales biotopus - smilšainas pludmales, grantainas un oļainas pludmales un akmeņainas pludmales, kāpu biotopus – primārās kāpas (embrionālās kāpas un priekškāpas), sekundāras kāpas (pelēkās kāpas), starpkāpu ieplaka, stāvkrasti, piekrastes peļķes un piekrastes mitrāju augsto lakstaugu audzes. Jūras un piekrastes robežjoslā sastopami arī jūras biotopi – piekrastes sēkļi, piekrastes lagūnas, kā arī lielo upju grīvas. Kāpas nozīmīgās platībās klāj sausieņu, meži (priežu sili, priežu mētrāji, jaukto koku sausieņu meži un citi), ieplakas, upju un ezeru palienes un mitrās augsnēs – slapjie meži. Piekrastē ir arī stāvošu ūdeņu, upju un zālāju biotopi. Piekrastes dabas struktūras ir veidojušās vēsturiski līdz ar pēceleduslaikmeta Baltijas jūras attīstības stadijām un jūras krasta ģeomorfoloģiskajām izmaiņām.

Mūsdienās, turpinoties jūras krasta procesiem, piekrastes biotopi, it īpaši robežjoslā ar jūru ir ļoti dinamiski. Tos ietekmē gan akumulācijas un erozijas procesi jūras krastā, gan arī saimnieciskā darbība piekrastē – ostu hidrotehniskās būves, kas maina sanešu plūsmas un līdz ar to veģetācijas attīstību. Jūras krasta biotopi ir ilglaicīgas dabas un cilvēka mijiedarbības rezultāts.

Piekraste ir izteikti daudzveidīga, tai raksturīga atšķirīga starptautiska un vietēja mēroga dabas un kultūras mantojuma vērtību koncentrācija. Aptuveni trešdaļu jūras krasta kopgaruma veido stāvkrasti un vienu piektdaļu pilsētu un ciemu teritorijas. Baltijas jūras piekraste Latvijas teritorijā ir viens no nozīmīgākajiem tūrisma un atpūtas galamērķiem.

Piekraste Latvijā aizņem salīdzinoši šauru zemes joslu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krastā. Ņemot vērā tajā noritošos ģeoloģiskos procesus, piekrastē ir izveidojies unikāls dabas komplekss. Tajā sastopamajiem biotopiem un sugām jūras krasts – pludmale un kāpas ir vienīgā pastāvēšanas vieta. Vairums no jūras krasta biotopiem, kā arī daudzas augu un dzīvnieku sugas ir retas un apdraudētas, tādēļ tām Eiropas Savienībā un daļai no tām arī Latvijā ir noteikts aizsardzības statuss

Izstrādājot Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai, 2015. un 2016.g. ir apkopota informācija par dabas vērtībām piekrastes teritorijā. Saskaņā ar šo Eiropas Savienības nozīmes aizsargājami biotopi piekrastē aizņem 23 % jeb 46 217 ha no kopējās piekrastes platības. Lielākā daļa (83 % no kopējās aizsargājamo biotopu platības) no tiem atrodas Latvijas *NATURA2000* teritorijās. Jūras piekrastē konstatēti 48 Eiropas Savienībā aizsargājami biotopi, kuri ir ietverti Eiropas Padomes Direktīvas 92/43 EEK (1992.) par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību (Biotopu direktīva, 1992.) pielikumā, no tiem prioritāri aizsargājami - 16 biotopi. Lielāka aizsargājamo biotopu koncentrācija ir jūras krastā kāpās, starpkāpu ieplakās, kā arī pludmalē un mežos. Aktuālā informācija par dabas vērtībām piekrastē var

atšķirties, jo pēc šī novērtējuma izstrādes Dabas aizsardzības pārvalde realizē Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projektu “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” (“Dabas skaitīšana”). Līdz 2019. gada 31. decembrim norisinās aktivitāte biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā, kas sniegs precīzāku faktisko informāciju par dabas vērtībām.

Piekrastes dabas teritorijas sniedz sabiedrībai visus galvenajās ekosistēmu pakalpojumus, t.i.:

- 1) nodrošinājuma jeb apgādes pakalpojumus: labība, ogas, sēnes, izejmateriāli, ūdens, bioenerģija u. c.
- 2) regulācijas un atbalsta pakalpojumus: vielu (arī piesārņojuma) bioloģiska piesaiste mikroorganismos, augos, dzīvniekos; biofizikāla iedarbība uz dažādām vielām; iedarbība uz cieta daļiņu un šķidrums plūsmu; augsnes veidošanās procesi; saldūdens un sālūdens veidošanās procesi; gāzu apmaiņa, klimata regulācija u. c.
- 3) kultūras pakalpojumus: nemateriālus labumus, ko sabiedrība saņem no dabas - kultūrvēsturisko dabas ainavu baudīšana, atpūtas dabā. Mūsdienās pieprasījums pēc kultūras pakalpojumiem pastāvīgi pieaug⁴³.

Katrai ekosistēmai ir sava ekoloģiskā ietilpība, kuru pārsniedzot ekosistēma tiek degradēta. Pētījumi par piekrastes ekoloģisko ietilpību attiecībā uz antropogēnajām slodzēm Latvijā praktiski nav veikti un grūti novērtējama antropogēno slodžu maksimālā robeža, neradot piekrastes ekosistēmām būtiskas strukturālas izmaiņas⁴⁴

Pēc pieejamām zināšanām un metodēm ir novērtēts, ka no Latvijas piekrastes kopējā garuma:

49 % (243,8 km) ir mazietekmētas ekosistēmas;

25 % (124,4 km) no piekrastes ekosistēmām ir novērtētas kā vidēji ietekmētas

22 % (107 km) no piekrastes ekosistēmām ir novērtētas kā stipri vai ļoti stipri ietekmētas⁴⁵

Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai izstrādes laikā 2015.g. novērtēts, ka vidēji Latvijas piekrastē uz katriem 100 metriem ir atrodamas 170 atkritumu vienības⁴⁶. No šiem atkritumiem Latvijas piekrastē vairāk kā puse ir plastmasa un mākslīgie polimēri, kopīgi veidojot apmēram 60% no visa atkritumu daudzuma un apstiprinot situāciju, kas sastopama arī pārējās Baltijas jūras valstīs un citos pasaules reģionos. Plastmasas materiāli tiek uzskatīti par būtiskāko jūru piesārņojošo atkritumu (JPA) draudu jūrām tās lēnās sadalīšanās un daudzveidīgo negatīvo ietekmju dēļ. Latvijas situācijas izpēte pludmaļu atkritumu situācijā apstiprina, ka vairums

⁴³ Laime B. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 1. sējums. Piejūra, smiltāji un virsāji. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda

⁴⁴ Laime B. 2000. Pludmales un primāro kāpu aizsardzības plāns. Rīga. 45.lpp.

⁴⁵ „Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastei” projekta izstrāde un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšana. Darba materiāli. 4.PIEKRASTES APMEKLĒTĪBAS un ANTROPOGĒNĀ SLODZES. IZVĒRTEJUMS PAŠVALDĪBU GRIEZUMĀ. VARAM, SIA Grupa93, 2015.

⁴⁶ datu uzskaitē saskaņā ar ANO Vides programmas metodoloģiju

no jūras piesārņojošiem atkritumiem rada tūrisma, rekreācijas, mājsaimniecībām un komunālās saimniecības. Salīdzinoši ar globāli vidēji pieņemto rādītāju Latvijā korelatīvais krasta avotu rādītājs ir nedaudz mazāks – 55-70% pret 80%, bet tas apstiprina pieaugošo tendenci.

Kopumā piekrastes attīstību ietekmē un nosaka šādi faktori :

- 1) Piekrastes dabas un kultūras mantojuma faktori, kas ietver bioloģisko daudzveidību veidojošos biotopus un sugas, jūras krasta ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko uzbūvi, klimata pārmaiņu radīto ietekmi, piekrastes ainavas, kultūras mantojumu - ostas, bākas, fortifikācijas būves Rīgā un Liepājā, senās zvejnieku sētas u.c. valsts kultūras pieminekļus un savdabīgo nemateriālo kultūras mantojumu, kā arī citas vienotā piekrastes dabas un kultūras mantojuma vērtības.
- 2) Sociālie un ekonomiskie faktori, ietverot apdzīvojuma atšķirīgo telpisko struktūru un blīvumu, iedzīvotāju skaita samazināšanos vairumā piekrastes pagastu un pilsētu, demogrāfiskās tendences (piekrastes novados kopumā tās ir nelabvēlīgākas nekā vidēji Latvijā), dažādos iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus pašvaldību budžetos uz vienu iedzīvotāju, mainīgo piekrastes saimniecisko aktivitāšu spektru, pieaugošu interesi par piekrastes izmantošanu tūrismam un atpūtai, tūrisma nozarei nozīmīgos izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumus, apmeklējumu skaitu tūrisma piesaistes objektos, piekrastes apmeklējuma (atpūtas, izklaides un izzināšanas) motīvus, kūrorta tradīcijas un priekšnoteikumus kūrortpakalpojumu attīstībai, inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājumu un kvalitāti.
- 3) Cilvēka darbības ietekme uz vidi, kas ietver jūru piesārņojošos atkritumus, apmeklētāju radīto antropogēno slodzi uz ekosistēmām, kā arī ostu hidrotehnisko inženierbūvju, t.sk. molu, un dažādu būvju radīto ietekmi uz mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem (t.sk. izmainītas garkrasta sanešu plūsmas un krasta atkāpšanās ilgstošas krasta erozijas rezultātā).
- 4) Pārvaldības faktori nacionālajā, reģionālajā un vietējā līmenī, kas ietver dažādu pārvaldības instrumentu kopumu, t.sk. normatīvo regulējumu, politikas plānošanas un teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, institūcijas un to kompetences, kā arī ierobežotās budžeta iespējas kā valsts, tā pašvaldību sektorā.

NAP2020 darbības laikā ir izstrādātas un apstiprinātas Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņēs 2011.-2017.gadam un Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai⁴⁷. Tematikā plānojuma risinājumus būs jāturpina ieviest NAP2027 darbības laikā līdz 2027.g.. Baltijas jūras piekraste LIAS 2030 ir minēta kā Baltijas jūras piekraste ir definēta kā nacionālo interešu telpa. NAP2027 arī Baltijas jūras piekrasti izdala kā attīstāmo teritoriju – prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”, rīcības virziens “Līdzsvarota reģionālā attīstība” piekrastes dabas mantojuma saglabāšana iekļaujas rīcības virziena “Daba un vide” risināmo jautājumu lokā. Indikatori tieši attiecībā uz piekrastes attīstību nav noteikti, taču tai piemērojami šī rīcības

⁴⁷ apstiprināts ar Ministru kabineta 2016. gada 17. novembra rīkojums Nr. 692

virziena mērķa sasniegšanai noteiktie indikatori. NAP2027 plānotie klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi, kas plānoti NAP, risinās jūras līmeņa celšanās problēmu, kas Latvijā ir aktuāla tāpat kā visā pasaulē.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

Iepriekšējā plānošanas periodā (NAP2020) uzsākta piekrastes mērķtiecīga attīstība, īstenojot Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņēs 2011.-2017.gadam un Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai. Neieviešot NAP2027, netiktu īstenoti rīcības virzienu “Daba un vide” un “Līdzsvarota reģionālā attīstība” mērķi un uzdevumi (258. – 260.p.), kas ir vērsti uz Baltijas jūras piekrastes kā reģionālas attīstības teritorijas savienošānu ar metropoli – Rīgu, kā arī netiktu ieviesti ar bioloģiskās daudzveidības, kultūras mantojuma un ainavas saglabāšanu, kā arī klimata pārmaiņu mazināšanu (kas risina jūras līmeņa celšanās problēmu) saistītie uzdevumi attiecībā uz Baltijas jūras piekrastes teritoriju Latvijā.

4.1.6. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Saskaņā ar Konvencijā par bioloģisko daudzveidību (Riodeženeiro, 1992.g.) gadā definēto „*bioloģiskā daudzveidība nozīmē dzīvo organismu formu dažādību visās vidēs, tai skaitā sauszemes, jūras un citās ūdens ekosistēmās un ekoloģiskajos kompleksos, kuru sastāvdaļas tās ir. Tā ietver daudzveidību sugas ietvaros, starp sugām un starp ekosistēmām*”⁴⁸. Bioloģiskā daudzveidība veido pamatu visiem ekosistēmu pakalpojumiem. Samazinoties bioloģiskai daudzveidībai, ekosistēmu funkcijas un pakalpojumi var tikt degradēti vai pat iznīcināti, kā rezultātā sabiedrībai būs jāiegulda ievērojami finanšu līdzekļi, lai tos uzturētu maksimāli.

Latvija bioloģiskās daudzveidības ziņā ir bagāta valsts.

Kopumā Latvijā reģistrētas ap 27,7 tūkstošiem sugu, taču patiesais skaits varētu būt vēl ievērojami lielāks (zinātnieki uzskata, ka apzinātas ir tikai 75 % kukaiņu sugu un 60 % vienšūņu sugu). Latvijā reģistrētas 1937 vaskulāro (sēkļaugi un paparžaugi) augu sugas, no tām 1304 vietējās. Šajā sarakstā nav iekļautas sugas, kas Latvijā tiek audzētas dārzos, siltumnīcās vai lauksaimniecības kultūrās, bet nav sastopamas savvaļā. Tādējādi kopējais Latvijā sastopamo vaskulāro augu sugu, hibrīdu un šķirņu skaits ir ievērojami lielāks. Arvien tiek atklātas jaunas augu sugas Latvijai, daudzas no kādreiz konstatētām augu sugām atkārtoti nav atrastas un, iespējams, izzudušas. Latvijas īpaši aizsargājamo augu sarakstā iekļautas 231 vaskulāro augu sugas. Latvijā reģistrētas arī 511 sūnu sugas (aizsardzība noteikta - 139), 586 ķērpju sugas (60 aizsargātas), 4100 sēņu sugas (66 aizsargātas). Latvijas faunu veido 73 zīdītāju sugas, no kurām 26 aizsargātas, 325 putnu sugas (96 aizsargātas), 7 rāpuļu sugas (3 aizsargātas), 13 abinieku sugas (6 aizsargātas), kā arī vairāk kā 17 tūkstoši bezmugurkaulnieku sugu, kuru saraksts tiek pastāvīgi aktualizēts (142 aizsargātas)⁴⁹. Šajā vides pārskatā tiek uzskatīts, ka pārskata periodā kopš 2014.g. sugu skaits nozīmīgi nav mainījies, kaut arī Latvijā tiek atklātas arī jaunas, piemēram, kukaiņu sugas.

Latvijā Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamiem biotopiem atbilst 61 Latvijas biotops (2 jūras un 59 piekrastes un iekšzemes biotopu (dzīvotņu) veidi).

⁴⁸ Šajā novērtējumā netiek apskatīta daudzveidība sugu ietvaros jeb ģenētiskā daudzveidība.

⁴⁹ NAP2020 SIVN Vides pārskats 2012.

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes sagatavoto ziņojumu⁵⁰ Eiropas Komisijai par Eiropas Savienības nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu stāvokli katrā valstī, ko nosaka Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17. pants (2019.gada Ziņojums)⁵¹ par laika periodu no 2013. līdz 2018.gadam:

- 1) Salīdzinot dzīvotņu kopējo aizsardzības stāvokļa vērtējumu par periodu 2007.-2012.gads (2013.gada ziņojums⁵²) un 2013.-2018.gads (2019.gada ziņojums) par dzīvotnēm (13.attēls), nedaudz samazinājies nelabvēlīga, slikta vērtējuma apjoms, tomēr pieaudzis tādu dzīvotņu īpatsvars, kuru aizsardzība novērtēta kā nepietiekoša. Tas skaidrojams galvenokārt ar to, ka iegūti jauni dati un plašākas zināšanas par dzīvotņu izplatību un kvalitāti, tomēr maz ir tādu dzīvotņu veidu, kuru kvalitātes un izplatības vērtējums būtu uzlabojies veikto aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu dēļ. Visnelabvēlīgākais aizsardzības stāvoklis joprojām konstatēts zālāju dzīvotņu grupā, jo šobrīd visstraujāk izzūdošās ir dabisko pļavu dzīvotnes. Atbilstoši 2019. gada ziņojumā iekļautajam vērtējumam:
 - ✓ deviņu aizsargājamo zālāju biotopu vērtējums ir nelabvēlīgs – slikts (U2), viena – 6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes - nelabvēlīgs – nepietiekams (U1);
 - ✓ nelabvēlīgs – nepietiekams (U1), piecu biotopu – nelabvēlīgs – slikts (U2), viena biotopa – 1230 Jūras stāvkrasti – labvēlīgs (FV) viena biotopa aizsardzības stāvoklis nav zināms;
 - ✓ lielākās daļas (10 biotopu) aizsargājamo jūras piekrastes biotopu vērtējums ir nelabvēlīgs – nepietiekams (U1), piecu biotopu – nelabvēlīgs – slikts (U2), viena biotopa – 1230 Jūras stāvkrasti – labvēlīgs (FV) un viena biotopa aizsardzības stāvoklis nav zināms;
 - ✓ trīs saldūdeņu aizsargājamo biotopu stāvoklis ir nelabvēlīgs – nepietiekams (U1), viena biotopa – 3130 Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām - nelabvēlīgs – slikts (U2), viena biotopa – 3169 Distrofi ezeri – labvēlīgs (FV) un divu biotopu aizsardzības stāvoklis nav zināms⁵³.
- 2) Līdzīga situācija 2019. gada Ziņojumā konstatēta arī attiecībā uz Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamām sugām (14.attēls). Pateicoties veiktajiem pētījumiem un iegūtajiem datiem pārskata periodā, mainījušies sugu aizsardzības stāvokļa vērtējumi, tomēr joprojām ir vairākas sugas, par kuru aizsardzības stāvokli vērtējums ir nezināms un nepieciešama specifisku pētījumu veikšana. Vienlaikus joprojām

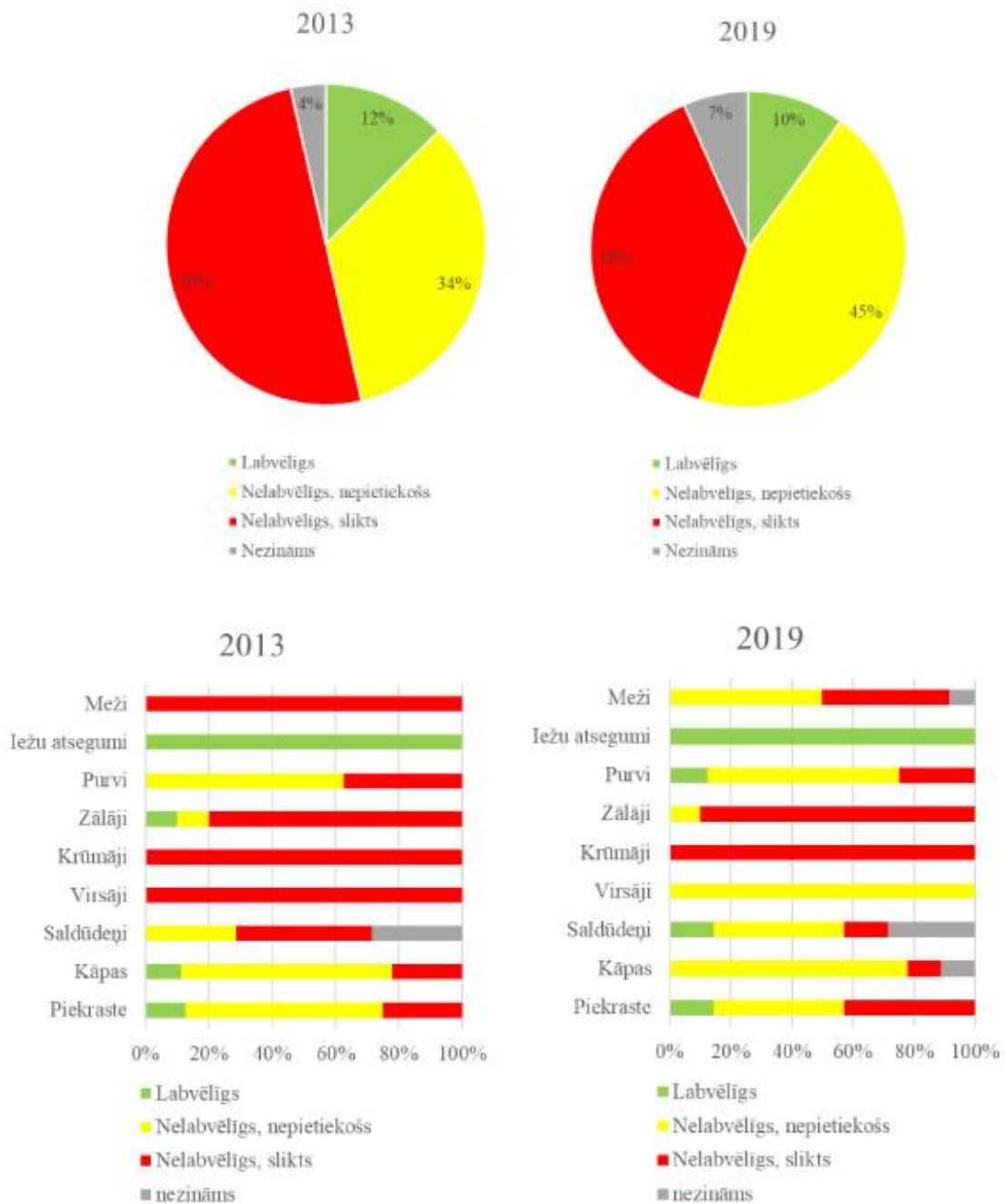
⁵⁰ Latvijai atbilstoši vadlīnijām vērtējums bija jāsniedz par 2 jūras un 59 piekrastes un iekšzemes dzīvotņu veidiem, kas raksturo Latvijas ainavas mazietekmētāko un dabiskāko daļu, kā arī par 115 sugām (34 bezmugurkaulnieku, 14 zivju, 14 abinieku un rāpuļu, 30 zīdītāju, 16 vaskulāro augu un 7 nevaskulāro augu sugām). Putnu sugu aizsardzības stāvokļa vērtējumu šis Ziņojums neietver.

⁵¹ Pilnais ziņojums par sugām un dzīvotnēm pieejams EIONET (Eiropas Vides aģentūra) tīmekļa vietnē <https://rod.eionet.europa.eu/obligations/269/deliveries>

⁵² ziņojumu Eiropas Komisijai par Eiropas Savienības nozīmes biotopu un sugu stāvokli katrā valstī, ko nosaka Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17. pants (2019.gada Ziņojums) par laika periodu no 2013. līdz 2018.gadam:

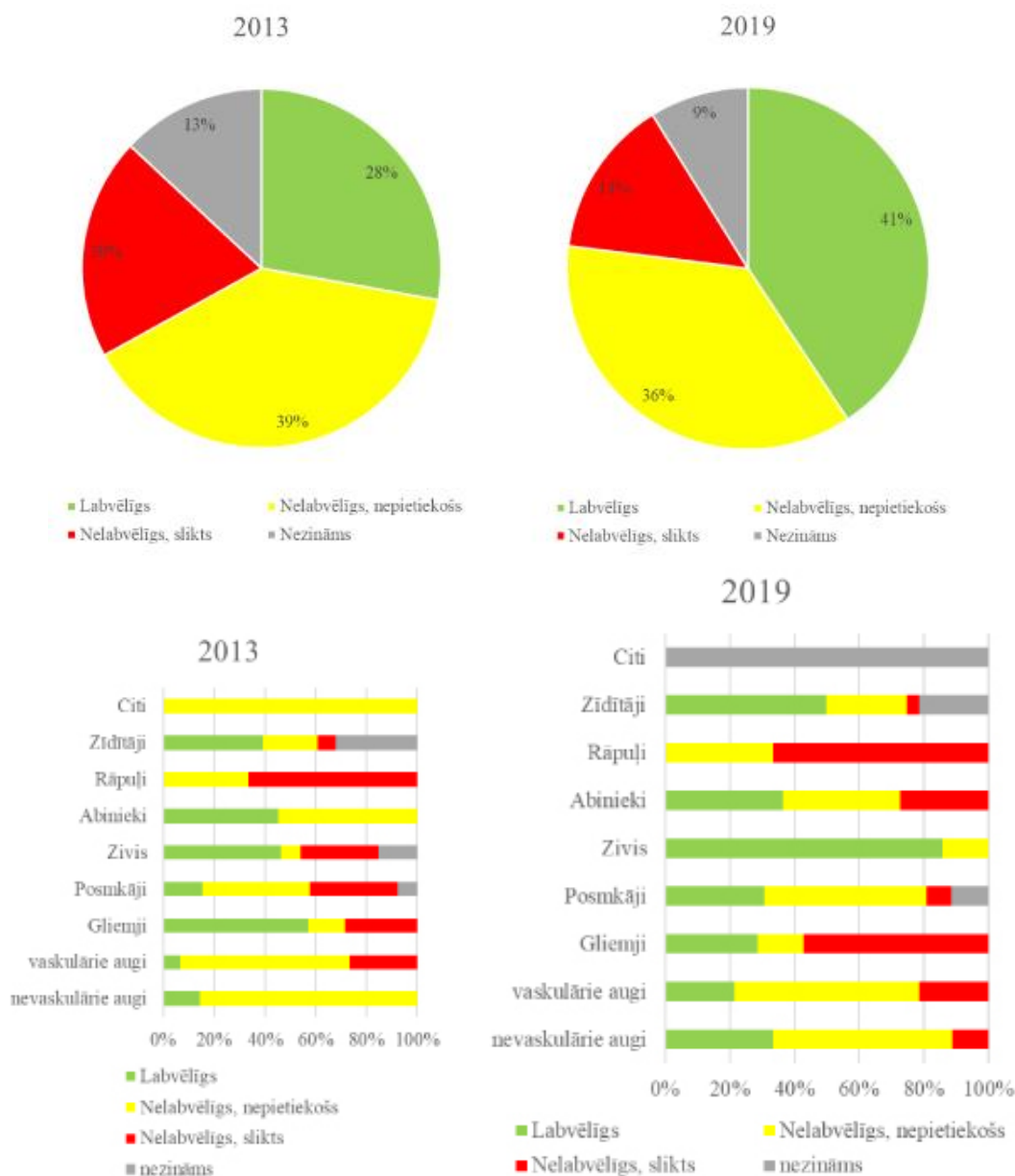
⁵³ https://www.daba.gov.lv/upload/File/Publikācijas/REP_EK_2019_1_ES_dzivotnu_stavoklis_LV.pdf

daudzu sugu aizsardzības stāvoklis novērtēts kā nelabvēlīgs, slikts, ar tendenci tam pasliktināties.

13. attēls. Kopējais ES nozīmes biotopu vērtējums par periodu 2007.-2012.gads (2013.gada ziņojums) un 2013.-2018.gads (2019.gada ziņojums)

Avots: Dabas aizsardzības pārvalde

14. attēls Kopējais ES nozīmes sugu vērtējums par periodu 2007.-2012.gads (2013.gada ziņojums) un 2013.-2018.gads (2019.gada ziņojums)

Avots: Dabas aizsardzības pārvalde

Viens no atzītajiem bioloģiskās daudzveidības stāvokļa raksturojošiem rādītājiem ir lauku putnu indekss. Tas ir noteikts arī kā mērķa sasniegšanas rādītājs gan Latvija2030, gan NAP2020. Saskaņā ar Eurostat datiem Latvijas rādītājos vērojams kritums. Izvirzītais mērķis (120) nav sasniegts. NAP2027 izvirza šo mērķi - >120, bāzes vērtība 100.

4. tabula Lauku putnu indekss (36 sugas, 2000=100)

Avots: Eurostat datu bāze 2012. – 2017.g.

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Latvija	117,1	122,4	116,4	122,1	92,2	93,8

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Eiropas Savienība ⁵⁴	86,28	83,61	84,62	85,23	85,05	n.d.

Meža putnu indeksa sasniedza maksimumu 2017. gadā, pēc iepriekšējā gada indeksa kāpuma 2018.g. konstatēts tā kritums. Indeksa 2005-2018. gadu periodam vērtētas kā stabilas, bet īstermiņa (pēdējie 5 gadi) – kā neskaidras⁵⁵. Indeksa vērtības dažos gados pārsniedz, 2018.g. sasniedz 100, kas pašlaik atbilst arī NAP2027 izvirzītajam mērķim (100, 2024.g., 2027.g.)

Dabas vērtību aizsardzībai ir noteiktas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes informāciju, Latvijā ir 4 nacionālie parki, 1 biosfēras rezervāts, 42 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 4 dabas rezervāti, 7 aizsargājamās jūras teritorijas un 261 dabas liegumiem, kā arī 3 27 dabas pieminekļi (ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie veidojumi (178), dendroloģiskie stādījumi (89), alejas (60)), kā arī aizsargājami ir dabas pieminekļi (dižakmeņi un dižkoki), kuru skaits precīzi valstī kopumā (informācija tiek papildināta) nav zināms. Dabas vērtību (retu un apdraudētu sugu vai ES nozīmes biotopu) aizsardzību nodrošina arī mikroliegumi.

NATURA 2000 tīklā ir iekļautas 333 teritorijas, kas kopumā aizņem 12% no Latvijas valsts sauszemes teritorijas un ap 35% no Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem. Latvijas *NATURA 2000* tīklā Latvijā ir iekļauti 4 dabas rezervāti, 4 nacionālie parki, 239 dabas liegumi, 37 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 7 aizsargājamās jūras teritorijas, 9 dabas pieminekļi un 24 mikroliegumi.⁵⁶ Eiropas Savienībā *NATURA2000* tīklā vidēji ir iekļauti 18% no kopējās Eiropas Savienības sauszemes teritorijas. Savukārt Latvijā *NATURA2000* tīklā iekļauto sauszemes teritoriju īpatsvars 12 % ir zemāks nekā Eiropas Savienībā (18%) un pēc šī rādītāja Latvija Eiropas Savienībā ieņem 25., 26. vietu (12% *NATURA2000* teritorijas no valsts sauszemes teritorijas ir arī Lietuvai)^{57, 58}. Latvija izpilda AICHI 11. mērķi attiecībā uz 17% no sauszemes teritorijas īpatsvara iekļaušanu aizsargājamās dabas teritorijās, tikai, ja kopējā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platībā iekļauj Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts aizņem aptuveni 7 % no Latvijas sauszemes teritorijas, taču, lai nodrošinātu aizsargājamo sugu, biotopu un citu dabas vērtību aizsardzību, ko nenodrošina biosfēras rezervātā noteiktais regulējums, tajā ir izveidotas vairākas *NATURA 2000* teritorijas un mikroliegumi.

NAP2020 SIVN Vides pārskatā atzīmēts, ka daudzām ĪADT nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, kas apdraud valsts vides mērķu sasniegšanu bioloģiskās daudzveidības jomā. NAP2020 darbības laikā no 2012. līdz 2019.g. ir no jauna izstrādāts vai atjaunots un apstiprināts 41 ĪADT dabas aizsardzības plāns. Pavisam šobrīd izstrādāti un spēkā esoši dabas aizsardzības plāni ir tikai 20% no *NATURA2000* teritorijām. Izstrādātu dabas

⁵⁴ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=env_bio3&lang=en

⁵⁵ DIENASPUTNU FONĀ MONITORINGS Gala atskaite par 2018.gadu.LOB, A.Auniņš, I.Mārdega, 2017.

⁵⁶ https://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/natura_200011/

⁵⁷ Eurostat, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

⁵⁸ Igaunijā, tāpat kā Eiropas Savienībā vidēji, *NATURA2000* teritoriju tīklā iekļauti 18% no sauszemes teritorijas

aizsardzības plānu trūkums traucē mērķtiecīgi, atbilstoši ĪADT, kas lielākajā daļā gadījumu ir arī NATURA2000 teritorijas, izveidošanas mērķiem atbilstošas apsaimniekošanas un izmantošanas nodrošināšanai. Tādējādi, arī pašlaik var secināt, ka situācija valstī vides mērķu sasniegšanā bioloģiskās daudzveidības jomā nav būtiski uzlabojusies.

Īpaši aizsargājamo sugu aizsardzības mērķtiecīgai nodrošināšanai tiek izstrādāti sugu aizsardzības plāni. To koordinē un pārrauga Dabas aizsardzības pārvalde. Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes informāciju izstrādāti sugas aizsardzības plāni ir 18 īpaši aizsargājamām sugām, t.sk. rubenim, melnajam stārķim, Eirāzijas lūsim, Eirāzijas ūdrim, pelēkajam vilkam, lapukoku praulgrauzim, smilšu krupim, Eiropas purva bruņurupucim un citām sugām. Bez tam pašlaik (2019.g.) tiek izstrādāti divu sugu (dīķa naktssikspārnis, platausainais sikspārnis) un trīs sugu grupu (dzeņi, roņi, pūces) aizsardzības plāni⁵⁹. Sugu aizsardzības plāni ir instruments konkrētu sugu aizsardzības mērķu sasniegšanā un sugas aizsardzību veicinošu pasākumu integrēšanai citās tautsaimniecības nozarēs bioloģiskās daudzveidības kontekstā, kas ir noteikts arī kā viens no uzdevumiem NAP2027 ieviešanai.

Dabas aizsardzības pārvalde realizē Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projektu “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” (“Dabas skaitīšana”). Līdz 2019. gada 31. decembrim norisinās aktivitāte biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā. 2017. gadā Dabas aizsardzības pārvalde LIFE Nature+ programmas projektā “Natura 2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma” (NAT-PROGRAMME projekts) ir sagatavojusi ES nozīmes biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas vadlīniju rokasgrāmatu, kas sniedz informāciju par nepieciešamajiem apsaimniekošanas pasākumiem un metodēm īpaši aizsargājamiem biotopiem, lai nodrošinātu tiem labvēlīgas aizsardzības statusu un tajos dzīvojošo sugu ekoloģiskās prasības. NAT-PROGRAMME projektā ir izstrādāta “NATURA2000 teritoriju nacionālā aizsardzības un apsaimniekošanas programma 2018–2030” (https://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/#programma) NAP2027 ieviešanā ir jāņem vērā iepriekšminēto projektu rezultāti.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

NAP2027 ir uzsvērta nepieciešamība integrēt bioloģisko daudzveidību tautsaimniecības nozarēs, kas ir veicinātu dabas vērtību saglabāšanu. Ar bioloģiskās daudzveidības jomu un Latvijas Natura2000 teritorijām būs saistīta NAP2027 plānotās prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virziena “Daba un vide” uzdevumu ieviešana.

Veiktā Latvijas Eiropas Savienības nozīmes biotopu kartēšana un turpmāk plānotā izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā, ļautu plānot pamatotus pasākumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, aizsardzībai, tos integrējot tautsaimniecības nozarēs.

Neieviešot NAP2027, netiktu īstenoti NAP2027 prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virzienā “Daba un vide” uzdevumā Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību” pasākumi.

⁵⁹ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/sugu_un_biotopu_aizsardzibas_plani/

Neieviešot NAP2027, netiktu saņemts atbalsts pasākumiem, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un integrētu bioloģiskās daudzveidības pasākumus tautsaimniecībā

4.1.7. *Ainavas*

Eiropas ainavu konvencija definē ainavu kā „teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā”.

Latvijas ainavas ir veidojušās ilgā laika posmā ciešā dabas procesu un cilvēku aktivitāšu mijiedarbībā. Latvijas mūsdienu ainavu telpa ir niansēta un daudzveidīga. Pēc valdošā cilvēku darbības veida ir izšķiramas mežsaimniecības, lauksaimniecības, kā arī urbānās ainavas, kuras raksturo noteiktas funkcijas un atbilstošs vizuālais veidols. Savukārt reljefa atšķirību dēļ var izdalīt līdzenumu un pauguraiņu ainavas. Piepilsētu dzīvojamā un darījumu apbūve, vēja parki un vasarnīcu apbūve ir tikai daži no piemēriem kā atbilstoši sabiedrības vajadzībām un prasībām veidojas jaunas ainavas. Izdala reģionālas ainavu telpas, parasti tās telpiski piesaistot Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem – Kurzemei, Zemgalei, Vidzemei un Latgalei un funkcionālajiem reģioniem – jūras piekrastei, Pierīgai.

Meža ainavas pamats ir mežs visā tā daudzveidībā. Tā ietver arī meža lauces, pārpurvotas ieplakas, un nelielus purviņus, ūdensobjektus, ceļus un citus infrastruktūras objektus, kas atrodas mežā. Meža ainavas plānošanas pēdējās tendences ir meža ekoloģiskā plānošana, kur pāriet no plānošanas mežaudžu līmenī uz plānošanu ievērojot ainavu ekoloģisko tīklojumu (ko veido ES nozīmes biotopi, bioloģiski vērtīgas mežaudzes, būtiski neietekmēti purvi un mitraines, meži aizsargjoslās gar ūdensobjektiem, purviem).

Lauku ainava ir līdzsvars starp mazpārveidotu dabisku lauku ainavu un cilvēka pārveidotu mākslīgu lauku ainavu. Uzdevums ir kultūrvēsturisko ainavu vērtību (tradicionālās lauku sētas plānojums, apsaimniekošanas veidi, ēkas, akas, robežzīmes, alejas, veci augļu koki u.c.) saglabāšana mūsdienu procesos – aizaugšana, pārganīšana, pamestu saimniecību grausti, kultivētu monokultūru audzēšana.

Pilsētu jeb urbāno ainavu telpu raksturo salīdzinoša blīva dzīvojamā, darījumu un industriālā apbūve pilsētās un ciemos, kā arī tehniskā infrastruktūra: industriālie objekti, transporta koridori un mežgli. Latvijas urbāno ainavu telpa pēdējo 20 gadu laikā ir paplašinājusies un izteikta urbanizācijas ietekme ir novērojama Latvijas lielāko pilsētu un ūdensobjektu tuvumā, veidojoties piepilsētu ainavai. Augstākais apbūvēto platību īpatsvars ir Pierīgā – Ādažu, Salaspils, Stopiņu, un Mārupes novados.

Viens no Latvijas ekoloģiski nozīmīgākajiem ainavu kompleksiem ir Baltijas jūras un Rīgas līča piekraste, kuras ainavas daudzveidību veido eolo kāpu ainavu mežaine, smilšaino Baltijas jūras agrāko stadiju fluvioglaciālo un limnoglaciālo līdzenumu āriene un smilšaino līdzenumu mežaine. Latvijas piekrastes ainavu struktūru veido salīdzinoši mazpārveidota vide ar daudzveidīgiem dabas objektiem – liedagiem, atklātām ūdens teritorijām, upju grīvām, smilšakmens klinšu atsegumiem, stāvkrastiem, kāpām, piekrastes kāpu mežiem un pļavām, mitrainēm, sēkļiem utt. To aizsardzību nodrošina augstais ĪADT piekrastē. Vairāku pašvaldību krasta līnija pilnībā (Carnikavas novads, Dundagas novada Kolkas pagasts, Rucavas novada Rucavas pagasts vai lielākajā tās daļā (Rīga, Engures novads, Ventpils novads) ietilpst īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT). ĪADT aizņem 15 % no Plānojuma kopējās teritorijas un gandrīz trešo daļu (30%) no piekrastes sauszemes 5 km joslas.

Bez tam Latvijā vēl tiek izdalītas vairākas vērtīgas ainavas un ainavu grupas – upju ainavas, ceļu ainavas u.c.

Ainavu aizsardzībai Latvijā šobrīd ir izveidoti deviņi aizsargājamo ainavu apvidi, kas iekļauti arī NATURA 2000 tīklā, tiek ieviesta ainavu ekoloģiskā plānošana, kā teritorijas pārvaldības instruments (ainavu ekoloģiskie plāni ir izstrādāti Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervātam un Rāznas Nacionālajam parkam), ainavu aizsardzība tiek integrēta teritorijas un dabas aizsardzības plānošanā.

“Millennium Ecosystem Assessment” definē četras galvenās ekosistēmu pakalpojumu kategorijas. Ainavas pieder pie nemateriālajiem ekosistēmu pakalpojumiem.

Nākotnē ainavu daudzveidības aizsardzība būs jānodrošina pielāgošanās klimata pārmaiņām apstākļos. Risku un ievainojamības novērtējumā identificētie riski ainavas vizuālās kvalitātes un vērtības izmaiņām ir temperatūras paaugstināšanās, kas ietekmētu ziemas sezonas ainavas un plūdu risks, kas radītu jūras krastu raksturojošu ainavu elementu (tai skaitā augstvērtīgu pludmaļu) degradāciju vai iznīcināšanu, mežsaimniecības, lauksaimniecības, dabas objektu un urbāno ainavu elementu degradāciju vai iznīcināšanu; dabas un kultūrvēsturisko vērtību degradāciju vai iznīcināšanu piekrastē. Klimatu pārmaiņu rezultātā novērtēts, ka iespējami arī ieguvumi. Lielu plūdu gadījumā regulētās upes var atiet vecajās gultnēs, kas ainavu padarītu kvalitatīvāku, un palielinātos bioloģiskā daudzveidība un rastos papildus pārplūduši klajumi ir nepieciešami migrējošiem putniem. Pozitīvi tas varētu darboties mazajām upītēm. Gadījumā, ja plūdi skartu lielās upes, tādā mērā, ka tiek sagrauta infrastruktūra, tad tomēr ietekme uz ainavu būs negatīva. Ieguvums (pozitīva ietekme) no garākas siltās sezonas būtu iespējamais stāvokļa uzlabojums sugām un biotopiem, kuri atrodas uz izplatības areālu ziemeļu robežu tuvumā un apstākļu uzlabošanās jaunu, Latvijai neraksturīgu ES nozīmes aizsargājamo sugu ienākšanai. Taču vienlaikus negatīva ietekme sagaidāma uz sugām un biotopiem, kuri atrodas to izplatības areālu dienvidu robežu tuvumā. Jāņem vērā, ka viens no klimata pārmaiņu radītiem riskiem bioloģiskajai daudzveidībai ir Latvijai neraksturīgu ekspansīvu un agresīvu svešzemju sugu, infekcijas slimību, augu kaitīgo organismu izplatīšanās. Tas var veicināt jaunu patogēnu un ekoloģiski plastisko sugu veidošanos, kā arī var tikt novērota ekoloģiski jutīgo sugu izspiešana. Būtiskas ainavas izmaiņas var radīt tādu invazīvo svešzemju sugu straujāka izplatīšanās, kuru izplatību šobrīd kavē ziemas garums un temperatūra.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netīktu īstenots

NAP2027 ainavas apskata rīcības virzienā “Daba un vide” uzdevumā “Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību”, kura mērķa indikators ir “Labvēlīgā aizsardzības stāvoklī aizsargājamo biotopu īpatsvars. Putnu indeksi”. Šajā rīcības virzienā, kā arī citos NAP2027 rīcības virzienos plānotie klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi, risina jūras līmeņa celšanās problēmu, kas ieviešanas gadījumā, sekmētu Baltijas jūras un Rīgas līča piekraste ainavas daudzveidības saglabāšanu.

Ja NAP2027 netiek īstenots, turpinās iepriekšējā periodā novērotā biotopu stāvokļa pasliktināšanās (4.1.6. nodaļa), kas negatīvi ietekmēs arī ainavu daudzveidības aizsardzību.

Neieviešot NAP2027, netiktu saņemts atbalsts pasākumiem, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, atbalsts ainaviski vērtīgo teritoriju izpētei, definēšanai, ainavu plānošanai, degradēto ainavu sakārtošanai un reģenerācijai, izmantošanas nosacījumu noteikšanai sabiedrībai nozīmīgām dabas un kultūrainavu un rekreācijas teritorijām.

Iepriekšējā plānošanas periodā Latvija 2030 mērķu īstenošanai ainavu jomā tika ieviestas Ainavu politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam. To ietvaros. Sabiedrībai nozīmīgām dabas un kultūrainavu un rekreācijas teritorijām ir izstrādāti izmantošanas nosacījumi – Piekrastes plānojumā vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai, pašvaldību, tajā skaitā tematiskajos plānojumos ainavu aizsardzībai, meža nozarē ainavu ekoloģiskās plānošanas integrēšanai. Ietekme uz ainavām tiek vērtēta visos plānošanas līmeņos. Ja NAP2027 netiek īstenots, netiek virzīti līdzekļi turpmākai ainaviski vērtīgo teritoriju izpētei, ainavu plānošanai, degradēto ainavu sakārtošanai un reģenerācijai un sabiedrības iesaistei un izglītošanai.

4.1.8. Zemes dziļu resursi

Latvijas zemes dziļu resursus veido tagad vai nākotnē izmantojamie Zemes garozas nogulumu, ieži un minerāli, iežos sastopamie šķidrie derīgie izrakteņi, zemes dziļu siltums un saimnieciskai izmantošanai derīgas ģeoloģiskās struktūras. Zemes dziļu resursi jeb derīgie izrakteņi veido neatjaunojamus dabas resursus.

Latvijā nozīmīgos dabas resursus veido tādi derīgie izrakteņi kā dolomīts, ģipsakmens, kaļķakmens, smilts-grants, smilts, kvarca smilts, māls un kūdra. Šie derīgie izrakteņi ir pietiekami labi izpētīti un nodrošina ar izejmateriāliem dažādas rūpniecības un tautsaimniecības nozares, tiek izmantoti lauksaimniecībā, kā dabīgie būvmateriāli un to izejvielas, retāk arī enerģētikā.

Jaunākie dati par derīgo izrakteņu krājumiem pieejami par Derīgo izrakteņu krājumu bilancē⁶⁰ iekļautajām atradnēm ar krājumu novērtējumu 2019. gada 1.janvārī. Bilancē apkopotu dati par 471 aktīvo atradni, t.sk.383 būvmateriālu izejvielu atradnēm un 88 kūdras un dziedniecības dūņu atradnēm. Bilances dati liecina, ka lielākos derīgo izrakteņu krājumus⁶¹ veido būvmateriālu atradnēs veido dolomīts – 390 milj.m³, smilts un grants – 371 milj.m³, kaļķakmens – 255 milj.m³, smilts – 172 milj.m³, māls – 103 milj.m³, kā arī kūdras un dziedniecības dūņu atradnēs kūdras krājumi – 120 milj.m³ un dziedniecības dūņu – 0,68 milj.m³.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu īstenots

Neieviešot NAP2027, netiktu realizēts rīcības virzienā “Daba un vide” plānotais uzdevums “Zemes dziļu resursu apzināšana, izpēte, apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai”, kas nodrošinātu aktuālas informācijas iegūšanu un zemes dziļu resursu, ilgtspējīgas izmantošanas plānošanu.

⁶⁰ DERĪGO IZRAKTEŅU(BŪVMATERIĀLU IZEJVIELU, KŪDRAS, SAPROPEĻA UN DZIEDNIECĪBAS DŪŅU) KRĀJUMU BILANCE PAR 2018.GADU, LVĢMC, 2019.

⁶¹ Derīgo izrakteņu apjomi uzrādīti, apvienojot A (izpētīto) un N (novērtēto) kategorijas krājumus

Ietekme uz dabas resursiem kā dabas kapitāla daļu ir identificēta NAP2027 būtiskā ietekme, līdz ar to, attīstībai nenotiekot mērķtiecīgi, netiktu sasniegti mērķi attiecībā uz dabas resursu racionālu un ilgtspējīgu izmantošanu.

4.2. Vides kvalitāte un to ietekmējošie faktori

Latvija ir sasniegusi noteiktu progresu ekonomiskās izaugsmes atsaistīšanā no vides apdraudējumiem, piemēram, no siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām un lielākās daļas gaisa piesārņotāju. Īstenojot Eiropas Savienības finansētos ieguldījumus, ir uzlabojušies vides raksturlielumi tādās jomās kā mājokļu energoefektivitāte, notekūdeņu attīrīšana un atkritumu apsaimniekošana. Tomēr daži vides apdraudējumi, visticamāk, turpinās pastāvēt līdz ar noturīgu ekonomikas izaugsmi un ienākumu līmeņa paaugstināšanos. Tie ir SEG un gaisa piesārņotāju emisijas, materiālu izmantošana un atkritumu rašanās, barības vielu nonākšana jūrā, kā arī biotopu un sugu apdraudējums.⁶²

4.2.1. SEG emisijas⁶³

Saskaņā ar ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām dalībvalstīm, t.sk. Latvijai, katru gadu Konvencijas sekretariātam sniedz inventarizācijas par siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām⁶⁴ un oglekļa dioksīda piesaisti valstī ziņojumu. Veiktās inventarizācijas sniedz informāciju par SEG emisiju un oglekļa dioksīda piesaistes dinamiku ilgtermiņā.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju (SEG) lielāko daļu veido oglekļa dioksīds, metāns (CH₄) un vienvērtīgais slāpekļa oksīds (N₂O, dislāpekļa oksīds). Visvairāk SEG emisiju īpatsvarā aizņem CO₂, kas sastāda lielāko daļu emisiju, tomēr pēdējos gados tas ir krities par 5,9 % salīdzinot ar 2010.gadu, savukārt 2015.gadā, salīdzinot ar nedaudz pieaudzis CH₄ un N₂O īpatsvars.

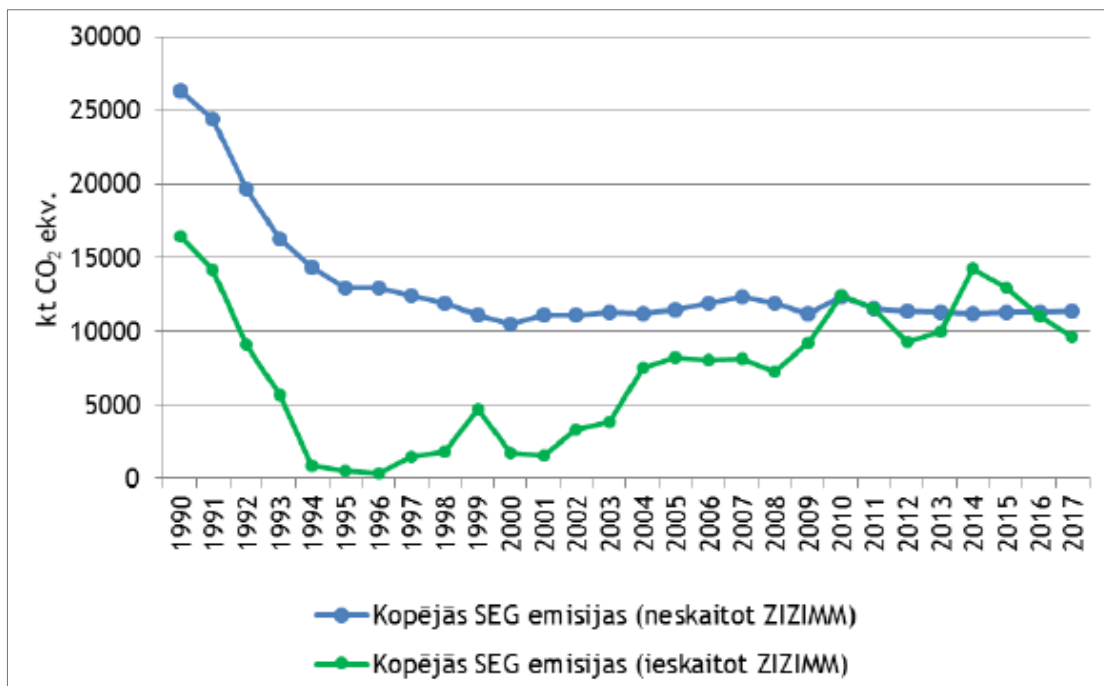
Saskaņā ar inventarizācija par siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām⁶⁵ un oglekļa dioksīda piesaisti valstī, 2017.gadā Latvijas SEG emisijas, neskaitot zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM), ieskaitot netiešās CO₂ emisijas bija 11325,33 kilotonnas (kt) CO₂ ekvivalenta, savukārt 9618,48 kt CO₂ ekvivalenta ieskaitot ZIZIMM un netiešās CO₂ emisijas. Kopumā Latvijas SEG emisijas kopš 1990.gada ir samazinājušās par 56,9% neskaitot ZIZIMM, ieskaitot netiešās CO₂ emisijas. Salīdzinot 2017.g. SEG emisiju datus ar 2005.gada emisijām, 2017.gadā SEG emisijas, neskaitot ZIZIMM, ir samazinājušās par 0,7%, savukārt ieskaitot ZIZIMM,SEG emisijas ir pieaugušas par 17,0%.

⁶² ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju. Saīsinātā versija. ESAO 2019. gads

⁶³ Nodaļa sagatavota, izmantojot 2019. GADA IESNIEGTĀS SEG INVENTARIZĀCIJAS (1990. - 2017.GADS) KOPSAVILKUMS, LVGMC, 2019. informāciju

⁶⁴ SEG emisijas veido tiešās SEG (CO₂, CH₄, N₂O, PFC, HFC, SF₆), gan netiešās arī SEG (NO_x, CO, NMGOS) un SO₂. Latvijā SEG emisiju aprēķina laika posmam sākot no 1990. gada līdz gadam x-2 (piemēram, 2019. gadā ziņojumu sagatavo par 2017.gadu), ņemot vērā to globālo sasilšanas potenciāla (GSP) koeficientus 100 gadu periodam.

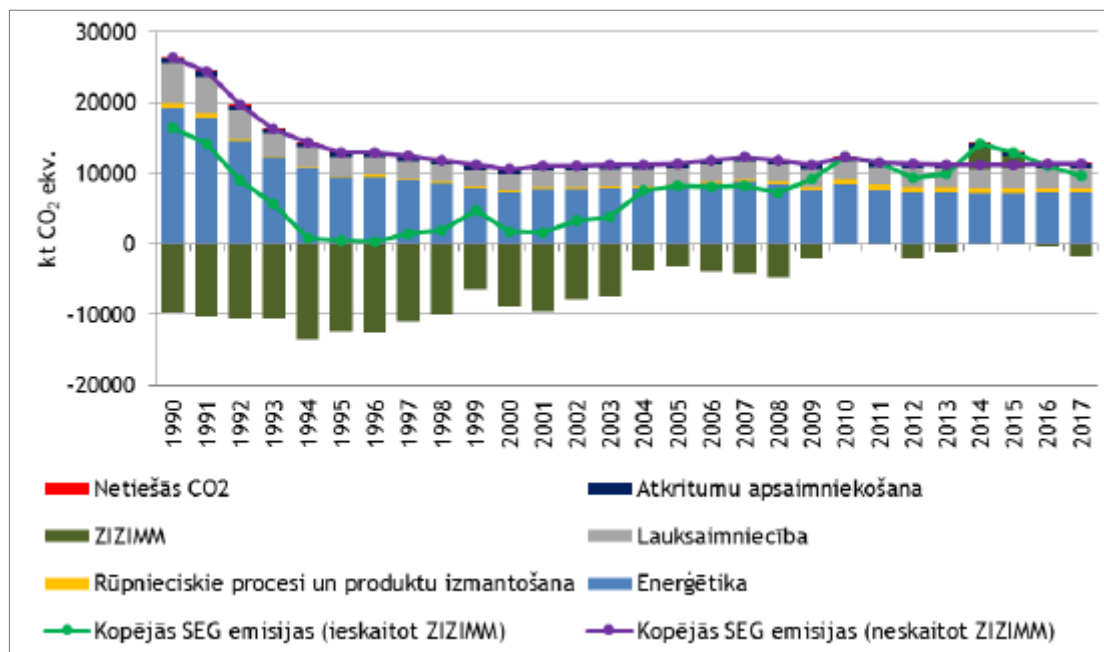
⁶⁵ SEG emisijas veido tiešās SEG (CO₂, CH₄, N₂O, PFC, HFC, SF₆), gan netiešās arī SEG (NO_x, CO, NMGOS) un SO₂. Latvijā SEG emisiju aprēķina laika posmam sākot no 1990. gada līdz gadam x-2 (piemēram, 2019. gadā par 2017.gadu), ņemot vērā to globālo sasilšanas potenciāla (GSP) koeficientus 100 gadu periodam.

15. attēls Latvijas kopējās SEG emisijas (ieskaitot un neieskaitot ZIZIMM) 1990.–2017.g. (kt CO₂ ekv.)

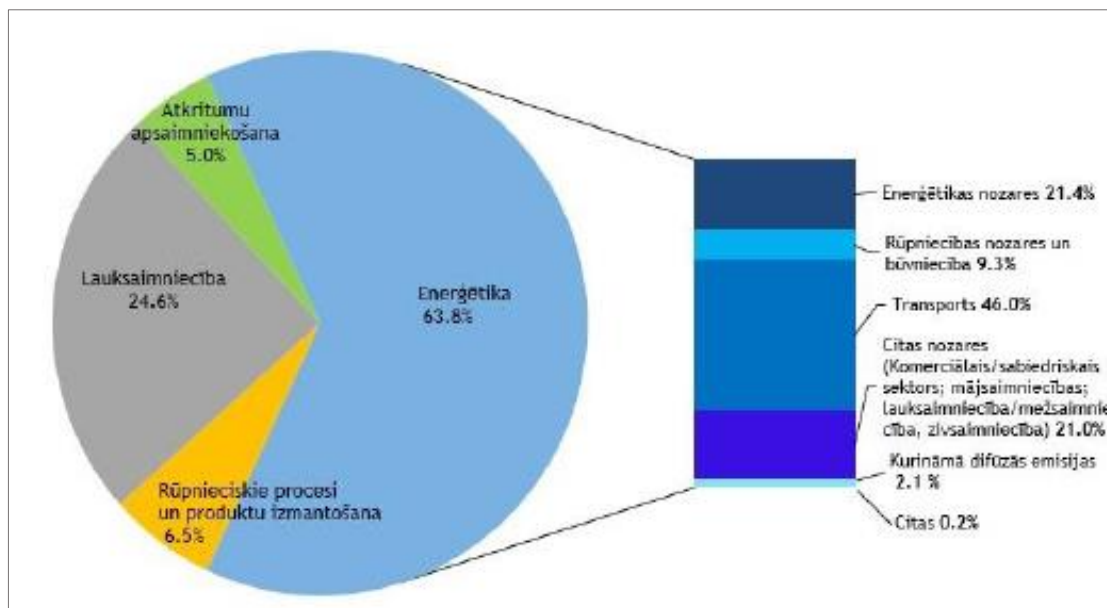
Avots: LVĢMC, 2019

Latvijas kopējo SEG emisiju laika rinda periodā no 1990.-2017.g. pa sektoriem redzama 15.attēlā, savukārt 16. un 17. attēlā parādīts SEG emisiju sadalījums pa sektoriem 2017.gadā.

16. attēls Latvijas SEG emisijas un CO₂ piesaiste pa sektoriem 1990.-2017.g. (kt CO₂ ekvivalenta)

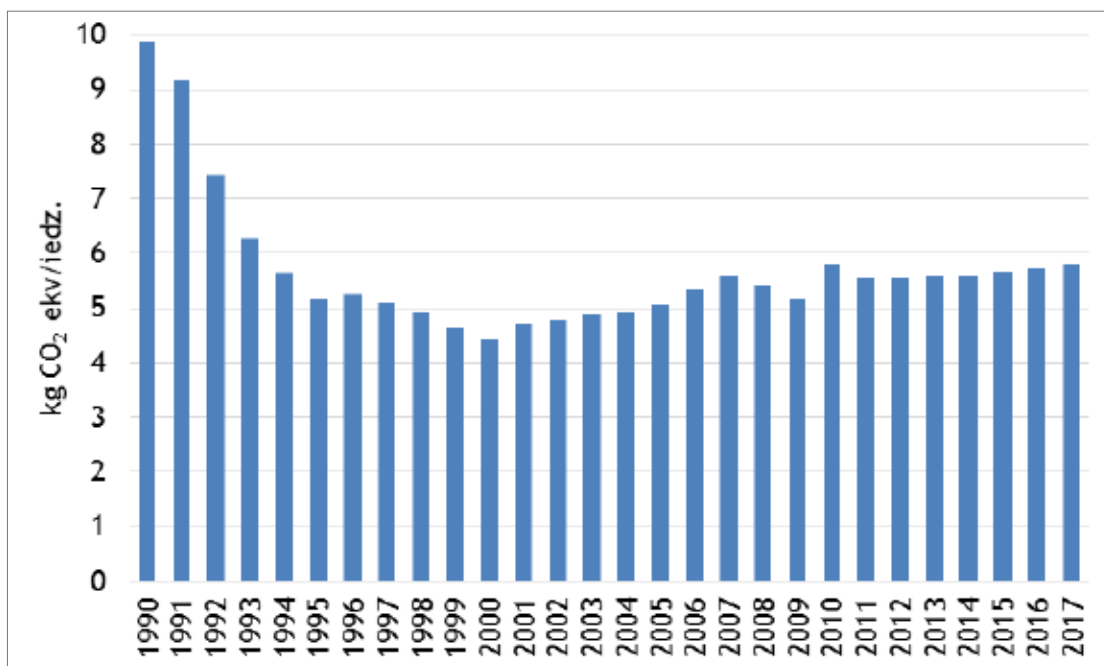
Avots: LVĢMC, 2019

17. attēls Latvijas SEG emisijas un CO₂ piesaiste pa sektoriem 1990.-2017.g. (kt CO₂ ekvivalenta)

Avots: LVĢMC, 2019

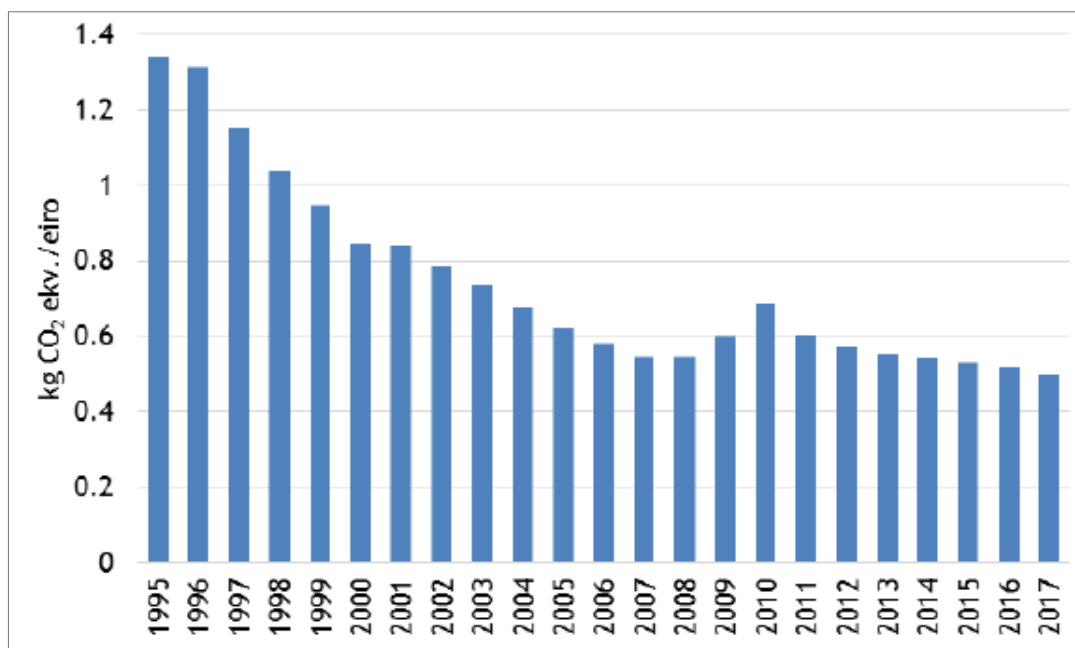
SEG emisiju apjoms uz vienu Latvijas iedzīvotāju laika periodā no 1990. līdz 2017.gadam. 2017.gadā uz vienu iedzīvotāju bija 5,81 kg CO₂ ekv., kas ir par 41.1% mazāk kā 1990.gadā.

18. attēls SEG emisijas uz vienu Latvijas iedzīvotāju 1990.-2017.gadā

Avots: LVĢMC, 2019

2017.gadā SEG emisiju daudzums pret IKP bija 0,50 kg CO₂ ekv., kas ir 62,9% samazinājums attiecībā pret 1995.gadu.

19. attēls SEG emisijas pret IKP 1995.-2017.gadā

Avots: LVGMC, 2019

Vislielākais SEG emisiju avots 2017.gadā ir enerģētikas sektors (ietver arī transportu), radot 63,8% no kopējām Latvijas SEG emisijām neskaitot ZIZIMM. To lielā mērā nosaka Latvijas atrašanās mērenajā klimata joslā, kur siltumenerģijas ražošana ir svarīga, tādējādi ietekmējot SEG un gaisa piesārņojošo vielu emisijas.

Enerģētikas sektora emisijas veido kurināmā sadedzināšanas (97, 9% no kopējām enerģētikas sektora emisijām), kas ietver kurināmā sadedzināšanu stacionārās sadedzināšanas iekārtās un transporta emisijas, un kurināmā difūzajām emisijām (2.1% no kopējām enerģētikas sektora emisijām). No kurināmā sadedzināšanas transporta sektorā veidojas 46,0%, no kurināmā sadedzināšana stacionārās sadedzināšanas iekārtās veidojas 54,0% no kopējām enerģētikas sektora emisijām.

Enerģētikas sektora kopējās emisijas 2017.gadā ir samazinājušās par 62,5% salīdzinot ar 1990.gadu, savukārt, salīdzinot ar 2005.gadu emisijas ir samazinājušās par 10,3%. Vienīgi transporta emisijas ir pieaugušas par 9,4%, salīdzinot ar 1990.gadu. Emisiju izmaiņu iemesli ir patērētā kurināmā daudzuma izmaiņu sektoros. Kopš 1990.gada izmantotās biomasas apjoms ir palielinājies par 135,0%, tajā pašā laikā fosilā kurināmā izmantošana ir samazinājusies – šķidrās kurināmās par 59,1%, cietās kurināmās par 93,6%, kūdra par 98,8% un dabas gāze par 58,6%.

NAP2020 darbība laikā No 2013. līdz 2015.gadam vērojams stabils transporta emisiju pieaugums, savukārt 2017.gadā, salīdzinot ar 1990. gadu, transporta emisijas bija pieaugušas par 9.4%, tās ir pieaugušas (par 6,9%) arī salīdzinot ar 2005.gada emisiju līmeni.

Lauksaimniecība ir otrs lielākais emisiju sektors Latvijas SEG inventarizācijā, kas radīja 24.6% (2782,32 kt CO₂ ekv.) no kopējām Latvijas SEG emisijām 2017.gadā, neskaitot ZIZIMM.

Lauksaimniecības emisijas veido metāna (CH₄) emisijas no lauksaimniecības dzīvnieku zarnu fermentācijas procesiem, CH₄ un vienvērtīgā slāpekļa oksīda (N₂O) emisijas no kūstmēslu apsaimniekošanas, kā arī N₂O emisijas no lauksaimniecības augšņu apstrādes un CO₂ emisijas no kaļķošanas un karbamīda izmantošanas. 2017.gadā emisijas no lauksaimniecības augsnēm veidoja lielāko daļu (60,8%) no sektora kopējām emisijām.

Kopš 2005.gada lauksaimniecības emisijas ir pieaugušas par 16,7% 2017.gadā. Emisiju pieaugumu šajā laika periodā sekmēja lauksaimnieciskās ražošanas rādītāju paaugstināšanās galvenokārt augkopības sektorā, palielinoties sējplatību un izmantoto minerālmēslu daudzumam. Pieaugums konstatēts arī salīdzinājumā ar 2016. gadu. Emisiju pieaugumu sekmēja arī organisko augšņu platību palielināšanās, kā arī kaļķošanas materiāla un karbamīda izmantošanas pieaugums.

SEG emisijas no *rūpnieciskajiem procesiem un produktu izmantošanas* ietver CO₂, CH₄, N₂O un fluorētās SEG (fluorogļūdeņraži (HFC) un sēra heksafluorīds (SF₆)). 2017.gadā sektors veidoja 6,5% no kopējām Latvijas SEG emisijām neskaitot ZIZIMM.

Lielāko apjomu no rūpniecisko procesu un produktu izmantošanas sektora emisijām rada minerālu rūpniecība (cementa, stikla un ķieģeļu ražošanu, 61,0% no kopējām sektora emisijām). Otrs lielākais rūpniecības sektora apakšsektors ir ozona slāni noārdošo vielu (ONV) aizvietošanai izmantotie produkti (ietver fluorēto gāzu izmantošanu dzesēšanas iekārtās un gaisa kondicionieros, celtniecības putās, stacionārajā ugunsdrošības aprīkojumā un aerosolos) (CRF 2.F), kas veido 32.0% no kopējām rūpniecisko procesu un produktu izmantošanas sektora emisijām. Pārējo emisijas avotu emisijas ir ievērojami mazākas.

SEG emisijas no *atkritumu apsaimniekošanas* veido 5,0% no kopējām SEG emisijām neskaitot ZIZIMM 2017.gadā. Tās ietver CH₄ emisijas no cieta atkritumu apglabāšanas (71.4%) no kopējām SEG emisijām atkritumu apsaimniekošanas sektorā, CH₄ un N₂O emisijas veidojas cieta atkritumu bioloģiskās apstrādes (8.6%), no notekūdeņu attīrīšanas un novadīšanas (20.0%) un neliels daudzums (0.05%) no atkritumu sadedzināšanas.

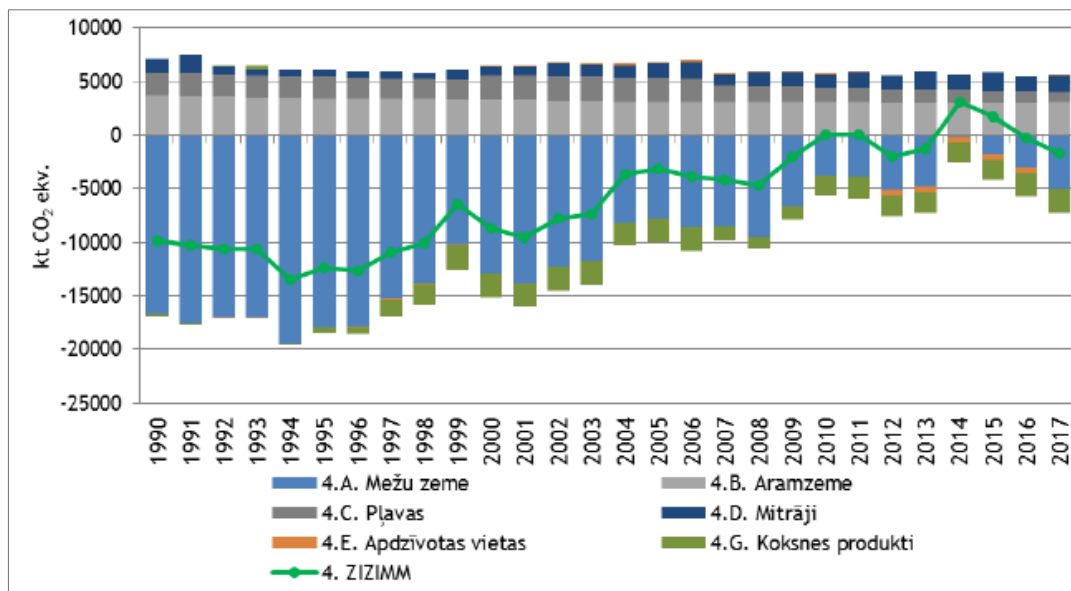
Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība (ZIZIMM).⁶⁶

Neto SEG emisijas no ZIZIMM 2017.gadā bija -1706.85 kt CO₂ ekv., salīdzinot ar -9828,92 kt CO₂ ekv. 1990.gadā. Salīdzinājumā ar bāzes gadu, 2017.gadā izmaiņas ZIZIMM emisijās/piesaistē ir -82.6%. CO₂ piesaistes samazinājums ZIZIMM sektorā saistāms ar mežistrādes apjoma pieaugumu (vairāk nekā divas reizes). Tāpat arī ievērojama nozīme SEG emisiju palielināšanā ir meža zemju transformēšanai par apdzīvotām vietām, kā arī dabiski apmežotu zemju transformācijai par aramzemēm un pļavām.

Zemes lietojuma veida maiņa uz aramzemi ir galvenokārt saistīta ar kokaugu biomasas izvākšanu no dabiski apmežotām lauksaimniecības zemēm, kas pamestas 1980. un

⁶⁶ Saskaņā ar 2006.gada IPCC vadlīnijām zemes platības zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) kategorijā tiek iedalīta sešas zemes lietojuma kategorijās – meža zeme, aramzeme, pļavas, mitrāji, apbūves un citas. Latvijā ZIZIMM sektors ietver emisijas un CO₂ piesaisti no augstāk uzskaitītajām kategorijām, kas sadalītas sīkākās apakškategorijās “zemes, kas nav mainījušas zemes lietojuma veidu pēdējo 20 gadu laikā” un “zemes, kas ir mainījušas zemes lietojuma veidu pēdējo 20 gadu laikā”. Kategorijā “Citas” tiek ieskaitītas zemes, kas nav apsaimniekotas un nesatur ievērojamu organiskā oglekļa daudzumu, tādēļ emisijas no tām netiek ziņotas. ZIZIMM kategorijā tiek ierēķinātas arī emisijas no koksnes produktiem.

1990.gados. *Lai gan dzīvās biomasas pieaugums meža zemēs, kas nemaina lietojuma veidu, un apmežotās zemēs joprojām ir lielāks par oglekļa zudumiem komerciālās ciršanas un dabiskā atmiruma dēļ, starpība starp ieguvumiem un zaudējumiem samazinās, veidojot CO₂ neto piesaisti meža zemē. Līdz ar to kopējā dzīvās biomasas krāja meža zemēs joprojām pieaug.*

20. attēls ZIZIMM sektora emisijas un CO₂ piesaiste 1990.-2017.gadā (kt CO₂ ekv.)

Netiešās CO₂ emisijas. Netiešās SEG emisijas

Netiešās CO₂ emisijas Latvijā rodas enerģētikas sektorā⁶⁷. Kopā netiešās CO₂ emisijas veidoja 19,13 kt CO₂ ekvivalenta 2017.gadā, kas ir 0.2% no kopējām emisijām neskaitot ZIZIMM 2017.gadā. 2017.gadā netiešās CO₂ emisijas ir samazinājušās par 52.5%, salīdzinot ar 1990.gadu, savukārt pret pēdējos gados (2015., 2016.g.) tās ir pieaugušas (apmēram par 10 %).

Netiešās SEG emisijas⁶⁸ 2017.g. veido 37,13 kt NO_x, 38.00 kt NMGOS, 126,01 kt CO, un 3.97 kt SO₂. Laikā no 1990. līdz 2017.gadam netiešās SEG emisijas ir samazinājušās: NO_x par 61%, CO par 72%, NMGOS par 52% un SO₂ par 96%.

Sākot no 2001.gada nelielas svārstības konstatētas NO_x, NMGOS un CO emisijās tādēļ, ka palielinājās izmantotās koksnes apjoms enerģētikas nozarē un samazinājies citās nozarēs, kas ietver ēku apkuri (mazās sadedzināšanas iekārtās mājāsaimniecībās un dažādās iestādēs), kurināmā izmantošanu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, kā arī pieauga degvielas patēriņš transporta sektorā. SO₂ emisijas ir būtiski samazinājušās pēc tam, kad spēkā stājās ierobežojumi sēra saturam degvielā.

2017.gadā nozīmīgākais netiešo SEG emisiju avots (ieskaitot ZIZIMM) bija enerģētikas sektors (ieskaitot difūzās emisijas). Kurināmā sadedzināšana enerģētikas sektorā veido lielāko daļu NO_x emisiju (83.6% no kopējām NO_x emisijām 2017.gadā). Gandrīz visas CO

⁶⁷ Tās ir NMGOS emisijas no benzīna iztvaikošanas ceļu transportā, CH₄ un NMGOS emisijas no dabasgāzes noplūdēm, kā arī NMGOS emisijas no benzīna izplatīšanas.

⁶⁸ no slāpekļa oksīdiem (NO_x), oglekļa monoksīda (CO), nemetāna gaistošajiem organiskajiem savienojumiem (NMGOS) un sēra dioksīda (SO₂).

emisijas (94.6%) rodas enerģētikas sektorā galvenokārt no kurināmā sadedzināšanas māsaimniecībās un komerciālajā/sabiedriskajā apakšsektorā (76.2% no visām CO emisijām).

Parīzes nolīguma klimata pārmaiņu ierobežošanai 2. panta pirmās daļas c) apakšpunkts paredz, ka, lai sekmētu konvencijas īstenošanu un tās mērķa sasniegšanu, jācenšas panākt finanšu plūsmu pieskaņošana virzībai uz oglekļa mazietilpīgu un klimatnoturīgu attīstību.

Latvijā līdz šim nav veikts novērtējums par investīciju plūsmas saderīgumu ar Parīzes nolīguma nosacījumiem, taču, ņemot vērā siltumnīcefekta gāzu emisiju mērķu pieaugošo stingrību, šādu datu pieejamība kļūst aizvien būtiskāka rīcībpolitiku plānošanai. Tādēļ OECD sadarbībā ar VARAM 2019. gadā īsteno atbilstošu novērtējumu par Latvijas transporta nozari. Šī pētījuma ietvaros tiks analizēti pieejamie datu avoti, attīstītas metodes pieejamo datu izvērtēšanai attiecībā uz publiskajām un privātajām finanšu plūsmām, kā arī sagatavots Latvijas situācijas novērtējums.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP2027 netiktu ieviests

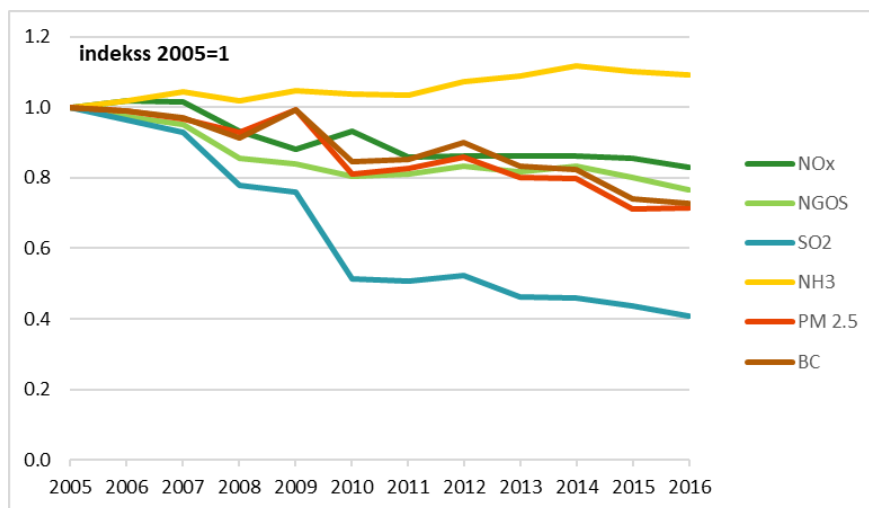
NAP2027 prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” plānojumā liela uzmanība ir pievērsta SEG emisiju un līdz ar to klimata pārmaiņu mazināšanas aspektam. Rīcības virziena “Daba un Vide” mērķī ietverta oglekļa mazietilpīga un klimatnoturīga attīstība Latvijas nacionālo vides mērķu sasniegšanai, mērķa sasniegšanas indikatoros iekļauti divi indikatori: kopējo SEG emisiju intensitāte pret IKP (ktCO₂ ekv. uz IKP) un CO₂ piesaiste un SEG emisiju attiecība noteiktās ZIZIMM sektora zemes uzskaites kategorijās (ktCO₂ ekv.). Rīcības virziena ieviešanai plānoti vairāki uzdevumi.

Ja NAP2027 netiktu ieviests, laikā līdz 2027.gadam nenotiktu mērķtiecīga valsts attīstība klimatnoturības virzienā, tautsaimniecībā netiktu ieviesti zinātnes sasniegumi, inovācijas, kas ir vērstas uz SEG emisiju mazināšanu, netiktu ieviesti energoefektivitātes pasākumi un daudzi citi. Tādā veidā tiktu pārtraukta NAP2020 uzsāktā attīstība. Kopumā netiktu arī sasniegti starptautiskie vides mērķi attiecībā uz SEG emisiju samazināšanu, kā arī LIAS2030 mērķi.

4.2.2. Gaisa kvalitāte

Gaisa piesārņojums Eiropā pēdējo desmitgažu laikā kopumā ir samazinājies, taču Eiropas Savienības ilgtermiņa mērķa “sasniegt tādas gaisa kvalitātes līmeņus, kam nav būtiskas kaitīgas ietekmes uz cilvēka veselību un vidi”, sasniegšana vēl joprojām ir apdraudēta.

Latvijā visu gaisu piesārņojošo vielu emisijas (slāpekļa oksīdu, sēra dioksīda, nemetāna gaistošo organisko savienojumu, daļiņu PM_{2,5} un kvēpu jeb melnās ogles) pēdējo desmit gadu laikā ir samazinājušās, izņemot amonjaka emisijas, kuru daudzums ir palicis gandrīz nemainīgs (x. attēls).

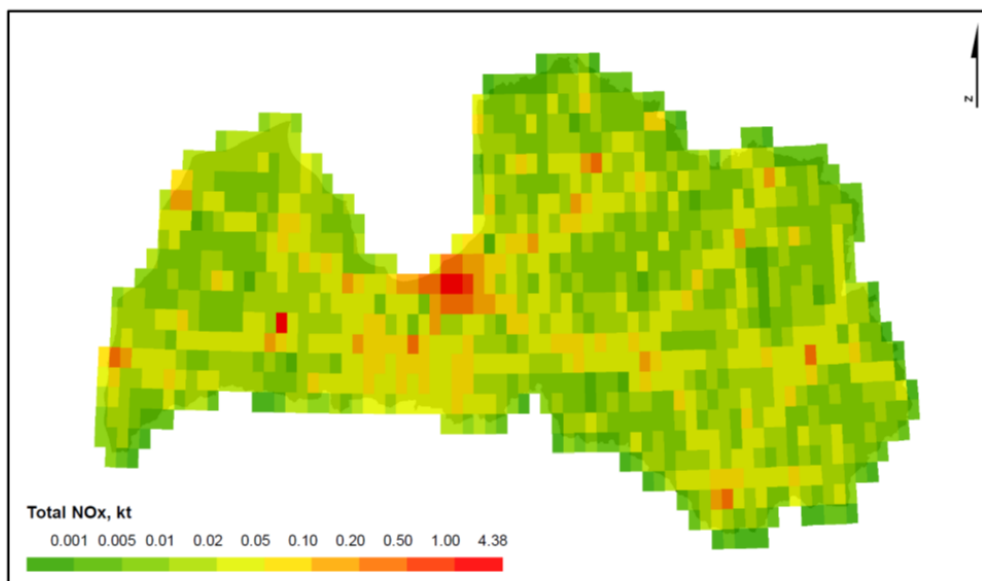
21. attēls Gaisa kvalitāti ietekmējošo piesārņojošo vielu emisiju izmaiņu tendences 2005.-2016. gadā

Avots: VARAM, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019. - 2030. gadam projekts

Slāpekļa oksīdu (NO_x) emisijas

Laika periodā no 2005. līdz 2016. gadam NO_x emisiju daudzums ir samazinājies par 18 %: 2005.g. – 42,03 kt, 2016.g. – 34,85 kt. Transports 2016. gadā veido 42 %, t.sk. vieglais autotransports – 32 %, kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājāsaimniecībās - (21 %), lauksaimniecības sektors rada 13 % no kopējām NO_x emisijām. NO_x piesārņojuma samazinājumu nosaka valstī īstenotās politikas:

1. autotransporta ar augstākiem vides kvalitātes normatīviem (EURO4, EURO5 un EURO6 automašīnu klases) plašāka izmantošana. īstenotie fiskālie pasākumi – Akcīzes nodoklis un Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis.
2. negatīvu iespaidu atstāja dīzeļdegvielu patērējošo automašīnu daļas straujais pieaugums pasažieru automašīnu kopējā skaitā pēdējos piecos gados.
3. ES fondu un citu finanšu instrumentu atbalstītās programmas pārejai no fosilā kurināmā izmantošanas uz AER īstenošana,
4. AER politikas īstenošana rūpniecībā
5. energoefektivitātes pasākumu īstenošana un cietā kurināmā (ogļu) izmantošanas būtiska samazināšanās mājāsaimniecībās un pakalpojumu sektorā

22. attēls Aprēķināto slāpekļa oksīdu (NO_x) izkliedes valsts teritorijā 2015.g.

Avots: VARAM, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019. - 2030. gadam projekts

No 2013. līdz 2015. gadam Rīgas transporta ietekmes monitoringa stacijās Brīvības un Valdemāra ielā tika pārsniegts gada robežlielums cilvēka veselības aizsardzībai⁶⁹. Lai gan šie mērījumi 2016. un 2017. gadā netika veikti, esošā satiksmes plūsmas intensitāte Rīgā dod pamatu argumentētam pieņemumam, ka gada robežlielums Rīgas centrā vēl aizvien tiek pārsniegts. Pārējās monitoringa stacijās⁷⁰ (t.sk. Liepājā, Ventspilī, Rēzeknē, lauku fona stacijās) slāpekļa vides kvalitātes robežlielumi netiek pārsniegti.

Sēra dioksīda (SO_2) emisijas

Laika periodā no 2005. līdz 2016. gadam kopējās SO_2 emisijas ir samazinājušās par 59 %: 2005.g. – 8,49 kt, 2016.g. – 3,48 kt. Latvijā nav nozīmīgu SO_2 emisijas izraisītu tautsaimniecības nozaru, piemēram, celulozes, sērskābes un sērorganisko savienojumu ražošana vai arī naftas pārstrādes rūpnīcu. Lielākie SO_2 emisiju avoti 2016. gadā ir kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājāsaimniecībās, kur lielāko daļu no emisijām rada biomasas izmantošana (49 %), enerģijas pārveidošanas sektors (23 %) un kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (23 %). SO_2 piesārņojuma samazinājumu nosaka valstī īstenotās politikas:

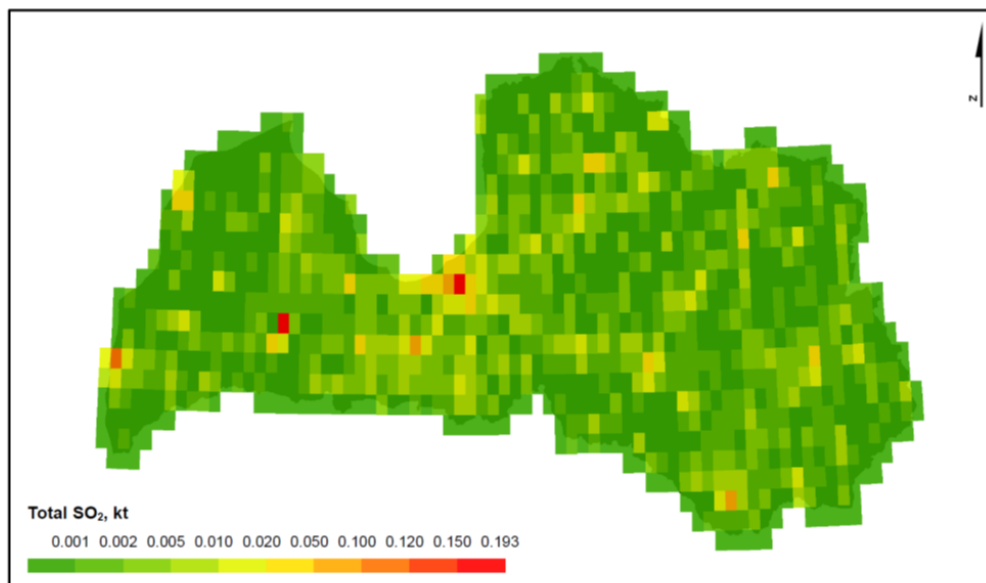
1. Stingrāku prasību ieviešana attiecībā uz pieļaujamo sēra saturu autotransportā (2005. gads un 2010. gads), kā arī dzelzceļā (2015. gads), kas noteica SO_2 emisiju samazinājumu transporta sektorā.
2. Īstenotā AER izmantošanas paplašināšanas politika - izmantojamo primāro energoresursu struktūrā rūpniecībā, pakalpojumu sektorā ogļu, kūdras un naftas

⁶⁹ Gaisa kvalitātes robežlielumus cilvēka veselības aizsardzībai nosaka Ministru kabineta 2009. gada 03.novembra noteikumos Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”

⁷⁰ Gaisa kvalitātes novērojumu tīklā iekļautas 7 pilsētu novērojumu stacijas, kurās tiek novērota gaisa kvalitāte pilsētās Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Rēzeknē, un 2 lauku fona stacijas, kurās tiek novērtēta pārrobežu gaisa masu pārnesei ietekmē Latvijā ienākošā atmosfēras gaisa kvalitāte https://www.meteo.lv/lapas/noverojumi/gaisa-kvalitate/gaisa-kvalitate_ievads?id=1273&nid=468

produktu (mazuta) aizstāšana ar dabas gāzi vai biomasu. Enerģijas pārveidošanas sektorā - ogļu un naftas produktu izmantošanas nomaiņa uz biomasu.

3. Energoefektivitātes politikas īstenošana mājāsaimniecībās.

23. attēls Aprēķināto sēra dioksīda (SO₂) izkliedes valsts teritorijā 2015.g

Avots: VARAM, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019. - 2030. gadam projekts

Nemetāna gaistošo organisko savienojumu emisijas (NMGOS)

Kopējās NMGOS emisijas laika periodā no 2005. līdz 2016. gadam ir samazinājušās par apmēram 23,5 %.: 2005.g. – 52,21 kt, 2016.g. - 39,95 kt. NMGOS emisiju galvenie avoti Latvijā 2016. gadā bija šķīdinātāju un specifisku ķīmisko produktu, kur dominē laku un krāsu izmantošana (31 %), mājāsaimniecības un pakalpojumu sektors (24 %), lauksaimniecība (19 %), kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (11 %) un transports (7 %). Svarīgi, ka transporta sektora radītās emisijas ir samazinājušās par 71 % (to radīja pāreja no benzīna izmantošanas uz dīzeļdegvielas izmantošanu autotransportā), Turpretim šajā laika posmā ir palielinājušās emisijas no kurināmā sadedzināšanas rūpniecības sektorā. Kā viens no galvenajiem iemesliem šai tendencei ir pāreja no dabas gāzes izmantošanas uz biomasas izmantošanu enerģijas ražošanā. Iepriekšminētās NMGOS emisiju izmaiņas ir ietekmējusi īstenotā politika:

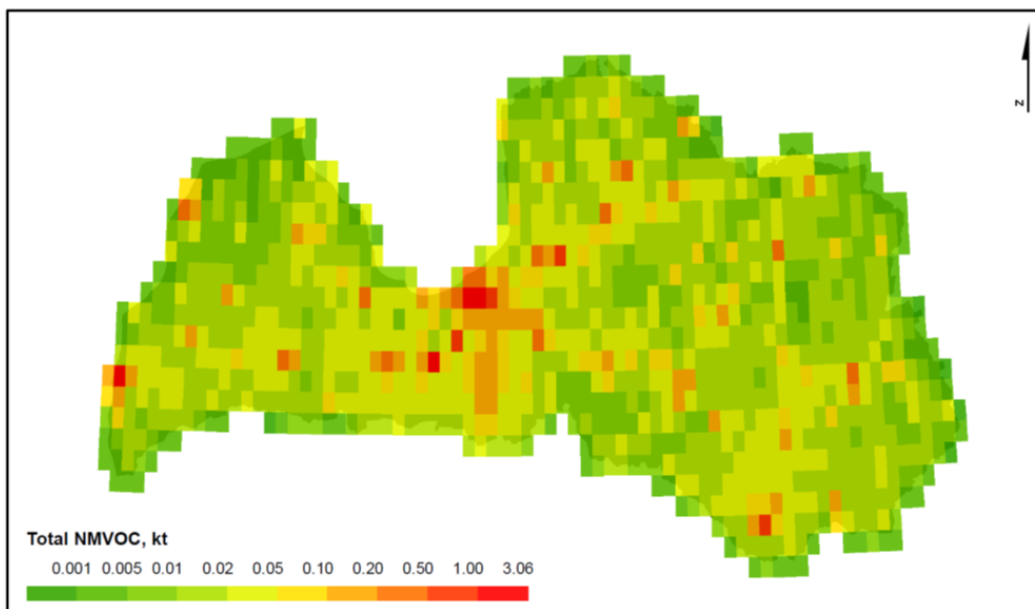
1. Energoefektivitātes politikas īstenošana pakalpojumu sektorā un mājāsaimniecībās
2. AER atbalstošā politika - importētās dabas gāzes izmantošanas centralizētās siltumenerģijas piegādei aizstāšana ar biomasu; rūpniecības sektorā enerģijas ražošanā aizvietojo dabas gāzi ar biomasu palielināja emisijas šajos sektoros.

Amonjaka (NH₃) emisijas

Kopējās NH₃ emisijas laika periodā 2005.–2016. gads ir palielinājušās par 9 %: 2005. – 14,9 kt, 2016.g. – 16,25 kt. Kopējās lauksaimnieciskās ražošanas sektora amonjaka emisijas 2016. gadā ir par 17 % lielākas, salīdzinot ar 2005. gadu.

Emisiju pieauguma nosaka lauksaimnieciskās ražošanas pieaugums (dzīvnieku skaita pieaugumu, to produktivitātes pieaugumu, lielāks minerālmēsļu daudzums tiek izmantots augkopībā, palielinoties platībai un ražībai). NH₃ emisijas galvenokārt veidojas

lauksaimniecisko ražošanā (kūtsmēslu apsaimniekošanas sistēmas, minerālmēslu un kūtsmēslu izmantošana) – 86 % no kopējām NH₃ emisijām Latvijā 2016. gadā. Nākamie lielākie emisiju avoti bija kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (8 %) un kurināmā izmantošana enerģijas ražošanai rūpniecības sektorā (3 %).

24. attēls Aprēķināto NMGOS izkliedes valsts teritorijā 2015.g.

Avots: VARAM, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019. - 2030. gadam projekts

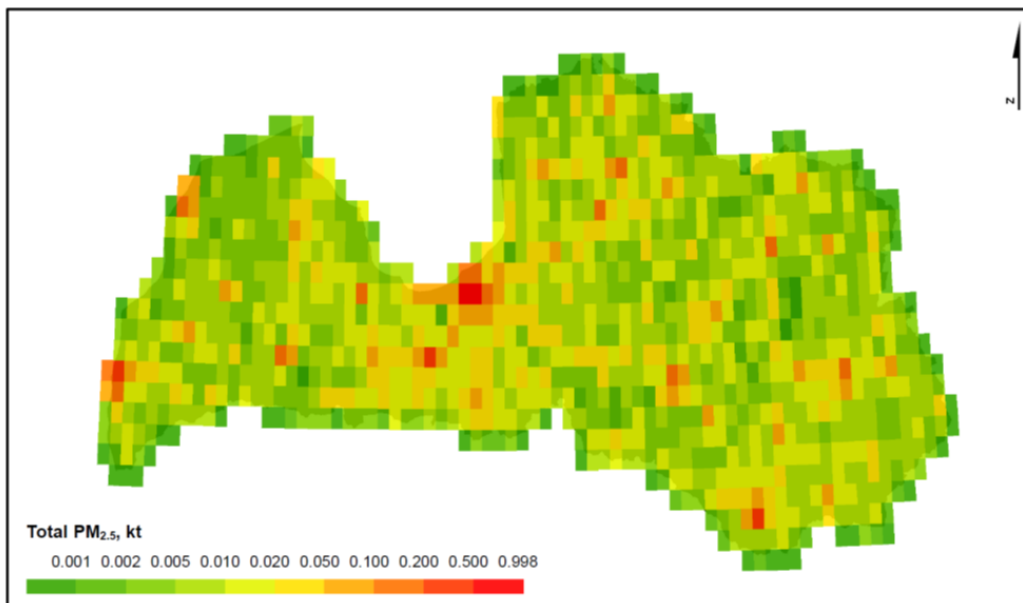
Daļiņu PM_{2,5} emisijas

Kopējās daļiņu PM_{2,5} emisijas laika periodā 2005. – 2016. gads ir samazinājušās par apmēram 28 %: 2005. – 22,92 kt, 2016. – 16,36 kt. Emisijas ir samazinājušās transporta sektorā (37 %), pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (46 %), bet emisijas ir palielinājušās enerģijas pārveidošanas sektorā (vairāk kā divas reizes) un no kurināmā izmantošanas enerģijas ražošanai rūpniecībā (apmēram divas reizes). Emisiju palielināšanās minētajos sektoros ir saistīta, galvenokārt, ar biomasas plašāku izmantošanu šajos abos sektoros.

Galvenie daļiņu PM_{2,5} avoti Latvijā 2016. gadā bija pakalpojumu un mājsaimniecību sektors, (59 %), kur emisijas rodas no biomasas sadedzināšanas apkurei.

Piesārņojuma samazinājumu nosaka valstī īstenotās politikas:

1. Energoefektivitātes politikas īstenošana pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās
2. AER atbalstošā politika, kas sekmēja importētās dabas gāzes izmantošanas centralizētās siltumenerģijas piegādei aizstāšanu ar biomasu, kā arī rūpniecības sektorā enerģijas ražošanā aizvietojo ar dabas gāzi ar biomasu, palielināja emisijas šajos sektoros.
3. jaunu, modernu un efektīvu iekārtu uzstādīšana, kas atbilst augstākām emisiju robežvērtību prasībām daļēji kompensēja AER politikas negatīvo iespaidu.

25. attēls Aprēķināto PM_{2,5} izkliedes valsts teritorijā 2015.g.

Avots: VARAM, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāna 2019. - 2030. gadam projekts

Gaisa kvalitātes mērījumi monitoringa stacijās 2013.-2017. gada perioda parāda daļiņu PM_{2,5} gada vidējo koncentrāciju vērtību samazināšanās tendenci. Vienlaikus ir nepieciešami 2018. gada monitoringa dati šīs tendences apstiprinājumam. Neraugoties uz šo uzlabošanos, daļiņu PM_{2,5} emisijas joprojām ir viena no visaktuālākajām Latvijas gaisa kvalitātes problēmām pilsētās.

1. Nevienā mērījumu stacijā netiek pārsniegta MK noteikumos par gaisa kvalitāti atļautā daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija.
2. Daļiņām PM_{2,5} noteiktais augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis, tiek pārsniegts Rīgā – Kronvalda bulvāra stacijā, kā arī Liepājas un Rēzeknes transporta ietekmes stacijās. Tas norāda uz iespējamām gaisa kvalitātes problēmām nākotnē.
3. Latvijai līdz 2020. gadam nepieciešams panākt daļiņu PM_{2,5} vidējo koncentrācijas vērtību 14,4 µg/m³. Aprēķinātā daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija par triju kalendāra gadu (2015.-2017. gadam) mērījumu diennakts vērtībām ir 12,98 µg/m³ (fona staciju dati). Tas nozīmē, ka pašlaik noteiktais daļiņu PM_{2,5} valsts ekspozīcijas samazināšanas mērķis tiek izpildīts.

Bez tam atbilstoši valsts gaisa kvalitātes monitoringa stacijās iegūtajai informācijai daļiņu PM₁₀ mērījumi parāda, ka:

1. 2013.-2017. gada perioda mērījumi parāda daļiņu PM₁₀ gada vidējo koncentrāciju vērtību samazināšanos. Neraugoties uz šo uzlabošanos, daļiņu PM₁₀ emisijas joprojām ir viena no visaktuālākajām Latvijas gaisa kvalitātes problēmām pilsētās.
2. Nevienā stacijā netiek pārsniegts daļiņu PM₁₀ noteiktais gada vidējais robežlielums.
3. Mērījumi transporta ietekmes stacijās parāda augstāku daļiņu PM₁₀ koncentrāciju, salīdzinot ar pilsētas fona stacijām;

4. Daļiņām PM10 noteiktā diennakts robežlielums Rīgas pilsētas stacijās Valdemāra un Brīvības ielā pārsniegts laikā no 2013.-2016. gadam, bet 2017. gadā tas atbilda prasībām.

Benzola mērījumu rezultāti liecina, ka:

1. Lai gan gaisa kvalitātes gada mērķlielums cilvēka veselības aizsardzībai nav pārsniegts, tomēr novērotās vērtības, kuras 2016. un 2017. gadā tika reģistrētas Rīgas rūpniecības ietekmes stacijā - Mīlgrāvis, bija ļoti tuvu robežlielumam.
2. Augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis 2016. un 2017. gadā tika pārsniegts arī fona stacijā "Parks" un stacijā Brīvības ielā.

Benz(a)pirēna mērījumu rezultāti liecina, ka:

1. Novērotās koncentrācijas 2013.-2017. gados Rīgas pilsētā transporta ietekmes stacijā Brīvības ielā bija salīdzinoši augstas un pārsniedza augšējo piesārņojuma novērtēšanas sliekšni.
2. Pārējā Latvijā augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi konstatēti Liepājas mērījumu stacijā.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

NAP2027 ar ietekmi uz gaisa kvalitāti ir saistīta prioritātes "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība" rīcības virziens "Dabas un vide". Tā mērķa sasniegšanai, noteikti indikatori: gaisa piesārņojuma samazinājums (kt/gadā) slāpekļa oksīdi – NO_x 30,48 (bāzes gads 2016.g.); 26,68(2024.g.), 25,9 (2027.g.), daļiņas – PM_{2,5} 15,52(bāzes gads 2016.g.), 19,25 (2024.g.), 13,06 (2024.g.), amonjaks (NH₃) - 16,25(bāzes gads 2016.g.), 14,75 (2024.g.), 14,75 (2027.g.).

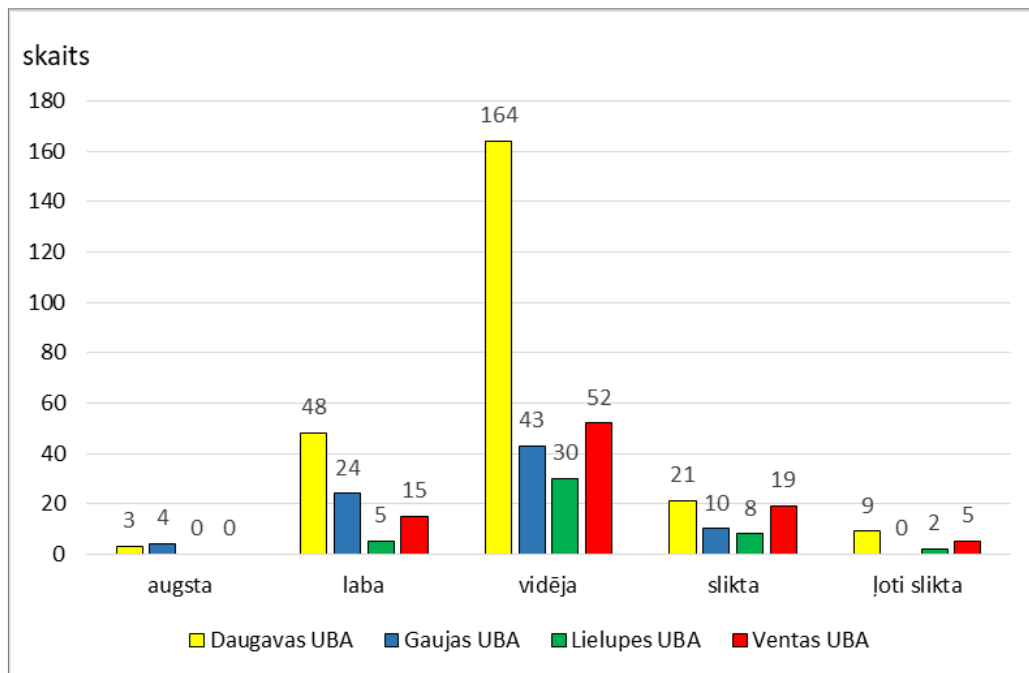
Neieviešot NAP2027, laikā līdz 2027.gadam nenotiktu mērķtiecīga valsts attīstība gaisa kvalitātes uzlabošanas jomā, tautsaimniecībā netiktu ieviesti zinātnes sasniegumi, inovācijas, kas ir vērstas uz gaisa kvalitātes uzlabošanu, netiktu ieviesti citi pasākumi. Kopumā netiktu arī sasniegti starptautiskie vides mērķi attiecībā uz gaisa kvalitāti.

4.2.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitāti vērtē, balstoties uz ūdensobjekta ekoloģiskās kvalitātes rādītājiem, tos iedalot 5 klasēs. Aktuālais Latvijas virszemes ūdensobjektu vērtējums ir sniegts UBA apsaimniekošanas plānos 2016. – 2021.g. (LVĢMC). Saskaņā ar šo vērtējumu, Latvijā tikai piektā daļa (21%) virszemes ūdensobjektu (upes, ezeri) atbilst labai vai augstai ekoloģiskajai kvalitātei. Lielākā daļa ūdensobjektu (63%) atbilst vidējai ekoloģiskajai kvalitātei, 12,5% - sliktai un 3,5% - ļoti sliktai ekoloģiskajai kvalitātei. Sliktākā situācijā ir ūdensobjektu Lielupes un Daugavas upju baseinos.

Pārejas ūdensobjekta ekoloģiskā kvalitāte ir vidēja, piekrastes ūdeņu ūdensobjektu – vidēja (2 ūdensobjekti) un sliktā (2 ūdensobjekti).

Kopumā otrā cikla UBAAP liecina par to, ka ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes rādītāji Latvijā ir zemāki par ES vidējiem rādītājiem. Lielākajai daļai virszemes ūdensobjektu joprojām nav zināmi ķīmiskās kvalitātes rādītāji⁷¹.

26. attēls Virszemes ūdensobjektu (upes, ezeri) ekoloģiskā kvalitāte (augsta, laba, vidēja, slikta, ļoti slikta) sadalījumā pa upju baseinu apgabaliem

Avots: LVĢMC

Ūdens kvalitāti ietekmē gan punktveida piesārņojuma avoti (komunālo un rūpniecisko notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izplūdes), gan izkliedētie avoti (lauksaimniecība, mežsaimniecība, mājsaimniecības), kā arī hidromorfoloģiskie pārveidojumi (hidroelektrostaciju dambji, hidrotehniskās būves upju krastos – nostiprinājumi, meliorētas upes, u.c.).

Slāpekļa mēslojuma izmantošanas pieauguma dēļ ir palielinājies slāpekļa pārpalikums (lai arī no relatīvi zema līmeņa), kas var ietekmēt ūdens un augsnes kvalitāti⁷². UBAAP 2016. – 2021. g. norādīts, ka lauksaimniecība ir viens no galvenajiem izkliedētā piesārņojuma cēloņiem un biogēno elementu emisijas avotiem⁷³. Paaugstinātas biogēno elementu koncentrācijas ūdenī var izraisīt eutrofikāciju. Piesārņojumu ar biogēnajām vielām rada mēslojuma lietošana (par lauksaimniecībā lietotā mēslojuma un arī pesticīdu apjomiem skatīt 4.1.3. nodaļu).

Būtiska ietekme uz ūdeņu kvalitāti ir pārrobežu piesārņojumam, jo 56 % no kopējās upju noteces rodas ārpus Latvijas – mūsu kaimiņvalstīs Lietuvā, Igaunijā, Baltkrievijā un Krievijā. Līdz ar to šajās valstīs radies ūdeņu piesārņojums nokļūst Latvijas teritorijā.

⁷¹ ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju. Saīsinātā versija. ESAO 2019. gads

⁷² ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju. Saīsinātā versija. ESAO 2019. gads

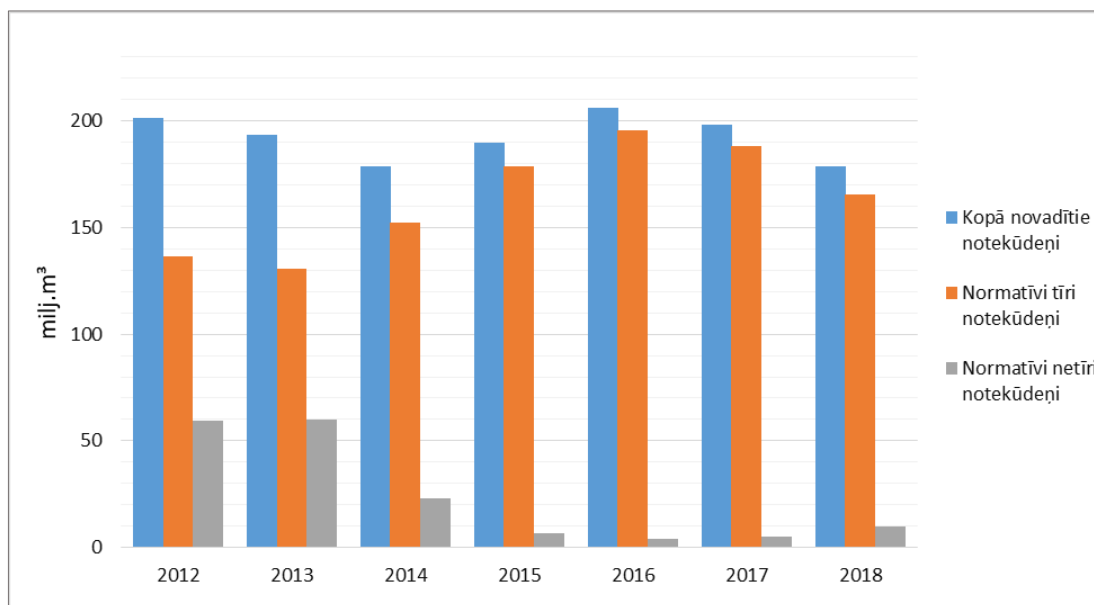
⁷³ Freshwaterquality. 2015. EuropeanEnvironmentagency. Pieejams: <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/freshwater>

Robežšķērsojošā ūdeņu piesārņojuma pārnese no kaimiņvalstīm ir viena no nozīmīgākajām Latvijas iekšējo ūdeņu problēmām visām piesārņojošo vielu grupām, īpaši biogēnajiem elementiem un noturīgajām vidi piesārņojošām vielām⁷⁴.

Atbilstoši UBAAP 2016. – 2021.g. ūdensobjektiem noteiktais vides kvalitātes mērķis ir laba ekoloģiskā kvalitāte. Daudziem ūdensobjektiem ir risks nesasniegt šo mērķi. UPBAP plānos 43 ūdensobjektiem (ūdensobjektu kopskaits 467) ūdens kvalitātes mērķa sasniegšanai noteikts laika izņēmums līdz 2027. gadam.

Pēdējos gadus (2017., 2018.g.) kopējais novadīto notekūdeņu apjoms ir samazinājies (24. attēls) Nacionālajā ziņojumā par vides stāvokli 2012. – 2015.g. (LVĢMC) minēts, ka pēdējo gadu periodā ir novērojama tendence novadīto notekūdeņu apjomam nedaudz samazināties, tomēr samazinājums nav pakāpenisks.

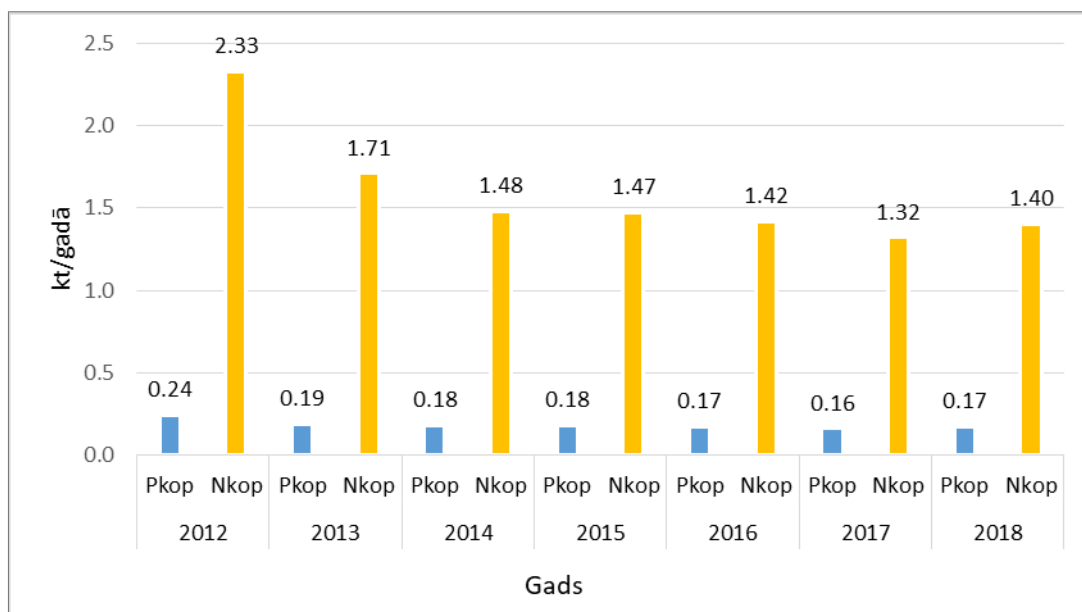
Notekūdeņu kopējā apjoma samazināšanās ir kompleksu pasākumu rezultāts, galvenokārt, tie ir pasākumi, kas vērsti uz ūdens saimniecības sistēmu sakārtošanu, atjaunošanu un atjaunošanu, samazinot gruntsūdens pieplūdi kanalizācijas sistēmās. Tāpat to ietekmē arī iedzīvotāju skaita samazināšanās.

27. attēls *Apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu apjomi (milj.m³) un to atbilstība normatīvo aktu prasībām 2012. – 2018.g*

Avots: LVĢMC

⁷⁴ Ziņojums Apvienoto Nāciju Organizācijai par ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu. Pārresoru koordinācijas centrs, 2018.

28. attēls Ar notekūdeņiem novadītais biogēnu paliekošais piesārņojums (N_{kop} un P_{kop}) 2012. – 2018.g.

Avots: LVĢMC

Ar notekūdeņiem novadītais biogēnu paliekošais piesārņojums NAP2020 ieviešanas laikā ir nedaudz samazinājies (25. attēls). Piesārņojuma samazināšanās tendences, kuras ir izskaidrojamas ar Direktīvas par komunālo notekūdeņu attīrīšanu 91/271/EEK intensīvu ieviešanu – šīs direktīvas prasības ir tieši orientētas uz biogēno elementu emisiju būtisku samazinājumu no komunālajiem notekūdeņiem.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

NAP2027 ar ietekmi uz ūdeņu kvalitāti ir saistīta prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virziens “Dabas un vide”. Tā mērķa sasniegšanai, noteikts indikators: augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars (%) 21% (bāzes gads 2017.g.), 30% (2024.g.) un 35% (2027.g.),

Neieviešot NAP2027, laikā līdz 2027.gadam nenotiktu mērķtiecīga valsts attīstība virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošana, būtu apgrūtināta UBAAP ieviešana un līdz ar to laba ūdens stāvokļa sasniegšana.

4.2.4. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Latvijas teritorijā ir saglabājušās intensīva vēsturiskā piesārņojuma zonas, no kurām piesārņojums izplatās tālāk, nonākot gruntī, pazemes ūdeņos. Valstī ir izveidots ir izveidots “Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs”, ko uztur LVĢMC. 2019. gada oktobrī reģistrā ir iekļautas 3580 vietas, no kurām 241 ir reģistrēta kā piesārņota vieta, 2624 – kā potenciāli piesārņotas un 715 vietas, kas nav piesārņotas, t.i. tās apzinot ir secināts, ka tajās nav paaugstināts piesārņojums vai arī tajā ir veikta attīrīšana.

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas veido; bijušās PSRS armijas teritorijas, rūpniecisko atkritumu izgāztuves; sadzīves atkritumu izgāztuves; degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes; bijušās ķīmikāliju un pesticīdu noliktavas; lopbarības kompleksi, cūku un putnu fermas. Nerekultivētas slēgtās sadzīves atkritumu izgāztuves un rūpniecības atkritumu izgāztuves ir uzskatāmas par potenciāli piesārņotām vietām.

2014. - 2020. gada plānošanas periodā, piesaistot ES fondus, veikta vēsturiski piesārņoto vietu sanācija, vides monitoringa un kontroles infrastruktūras un vides informācijas sistēmas uzlabošana, ieviešot darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība”. 5.6.3. SAM “Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija”. Programmā turpināta Inčukalna sērskābā gudrona dīķu sanācija. To plānots pabeigt līdz 2023. gada 31. decembrim, veicot attīrīšanu un zemes platības atjaunošanu 2,5 hektāros. Pabeidzot šīs piesārņotās vietas sanāciju līdz 2023. gada 31. decembrim par divām vietām būs samazinājies tādu naftas pārstrādes produktu ražošanas laikā radušos piesārņoto vietu skaits, kurās nav veikta sanācija, t.i. no 9 līdz 7 vietām.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

NAP2027 uz vēsturiski piesārņoto vietu sanācija un revitalizāciju attiecas prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virziena “Daba un vide” uzdevums “Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumu īstenošana uzlabotas vides kvalitātes (augšnei, gruntij, pazemes un virszemes ūdeņiem) sasniegšanai”. Pasākuma ietekme saistīta ar ūdensobjektu kvalitāti, jo, veicot sanāciju ilgtermiņā, samazinās piesārņojošo vielu ieplūšana ūdeņos. Neieviešot NAP2027, netiktu turpināts uzsāktais darbs vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju turpināšanā, kas ilgtermiņā negatīvi ietekmēs laba ūdens stāvokļa sasniegšanu ūdensobjektos.

Tāpat arī, neieviešot NAP2027 un neveicot vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju, ir sagaidāma negatīva ietekme uz laba augsnes kvalitātes stāvokļa sasniegšanu. Turklāt sekas būs plašākas – saimnieciskajā darbībā neizmantojamas teritorijas un šāda veida teritoriju platības pieaug, ja savlaicīgi netiks veikta sanācija, jo piesārņojums var izplatīties uz blakus esošajām teritorijām, kas ilgtermiņā var negatīvi ietekmēt šo teritoriju apkārtnē dzīvojošo cilvēku veselību. Ņemot vērā, ka Eiropas vides politikas pamatā ir piesardzības princips, preventīvas darbības princips un princips, ka piesārņojums ir jānovērš, novēršot tā cēloni, kā arī princips “piesārņotājs maksā”, sanācija būtu jāveic pēc iespējas ātrāk, negaidot piesārņojuma izplatīšanos pieguļošajās teritorijās, turklāt attiecībā uz vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju ne vienmēr ir iespējams piemērot principu “piesārņotājs maksā”, ja piesārņojums tika radīts padomju laikā.

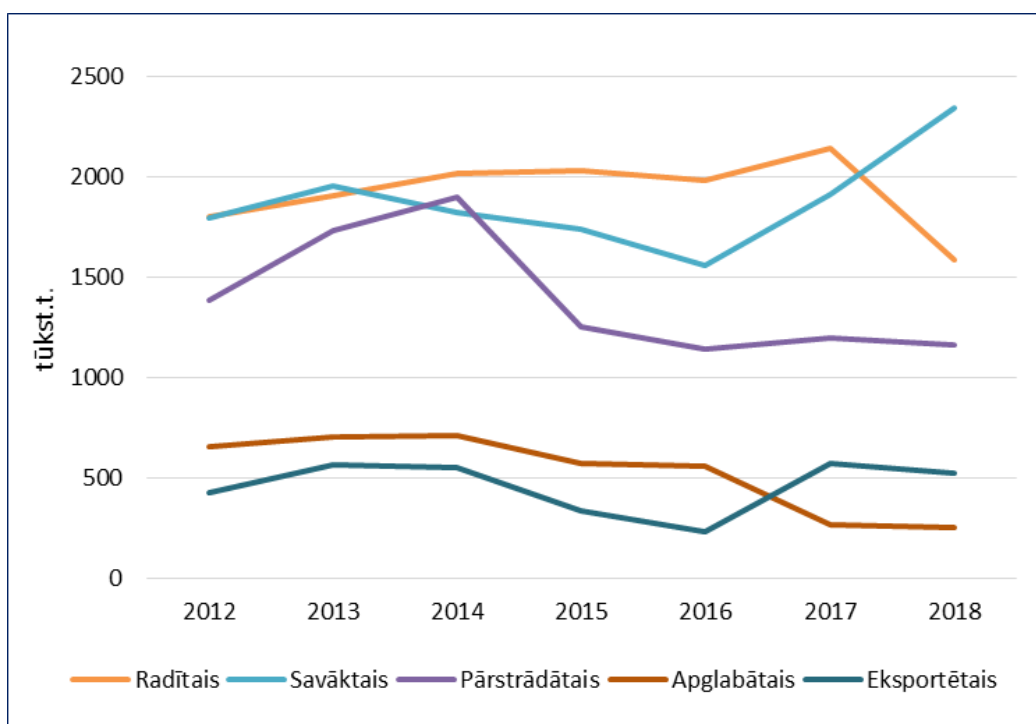
Bez tam vides riski būtiski var pieaugt ne tikai neveicot piesārņoto vietu sanāciju, bet arī neturpinot piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un detalizētu izpēti, jo atbilstoši LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā publiski pieejamajai informācijai, vairāk nekā 2249 ha piesārņotajās teritorijās Latvijā joprojām nav veikta sanācija, turklāt tikai 219 no šajā reģistrā kopumā iekļautām 241 piesārņotajām vietām ir novērtēta kopējā piesārņotās teritorijas platība.

4.2.5. Atkritumu apsaimniekošana

ESAO (2019.) ziņojumā norādīts, ka no 2004. gada līdz 2016. gadam radīto atkritumu daudzums ir palielinājies vairāk nekā divas reizes, un šo pieaugumu ir veicinājusi ekonomikas attīstība un nepietiekami stimuli īstenot preventīvus pasākumus. Sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju palielinājās par 28 %, un arī atkritumu reģenerācijas līmenis ir palielinājies no 5 % 2005. gadā līdz aptuveni 30 % 2016. gadā vai 45 %, ja ņem vērā bioloģiski noārdāmo atkritumu reģenerāciju biogāzes ražošanai. Šādu attīstību veicināja atkritumu poligonu maksas palielināšanās, dalīta atkritumu savākšana un

ražotāju paplašinātās atbildības programmas, kā arī ES finansiālais atbalsts. Tomēr atkritumu poligoni joprojām tiek izmantoti vairāk nekā daudzās citās ESAO valstīs.⁷⁵

Vērtējot pēdējos gadus, *radīto sadzīves atkritumu* daudzumā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, saglabājas pieauguma tendence (29. attēls). 2018.g. dati liecina par radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazinājumu (1588 tūkst.t – 2018.g., 2141 tūkst.t – 2017.g.), turpmākās tendences ir jāvērtē NAP2017 darbības laikā. Vēl aizvien radīto sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju Latvijā ir salīdzinoši zems. 2017. gadā tas bija 438 kg uz 1 iedzīvotāju.⁷⁶ Pieejamie dati par kopējo radīto sadzīves atkritumu daudzumu ir aptuveni novērtēti, jo visi iedzīvotāji nav (piemēram, lauku teritorijās) iesaistīti atkritumu savākšanas sistēmā

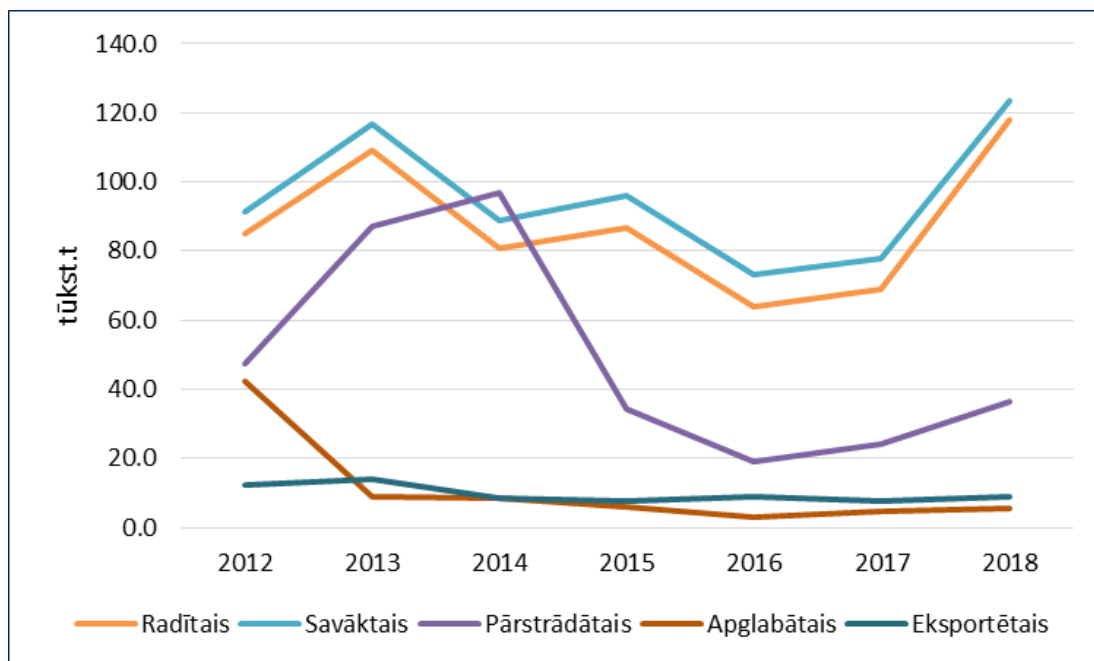
29. attēls Sadzīves atkritumu daudzumi, to savākšana, pārstrāde un apglabāšana

Avots: VIG040. Sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums, to savākšana un pārstrāde. CSP, izmantoti LVĢMC dati

Radīto bīstamo atkritumu daudzumam laika posmā no 2012. gadam līdz 2018. gadam nav izteiktas tendences, to daudzums variē robežās no 63,7 tūkst.t 2016.g. līdz 118,1 tūkst.t 2018.g..

⁷⁵ ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju. Saīsinātā versija. ESAO 2019. gads

⁷⁶ Datu avots: CSB, Galvenie statistikas rādītāji, 2019 <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/ikp/meklet-tema/373-latvija-galvenie-statistikas-raditaji-2019>

30. attēls Bīstamo atkritumu daudzumi, to savākšana, pārstrāde un apglabāšana

Avots: VIG040. Sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums, to savākšana un pārstrāde. CSP, izmantoti LVĢMC dati

Pieaug savākto sadzīves atkritumu daudzumi - 2018.gadā tika savākti 2346 tūkst. t sadzīves atkritumu, savākto bīstamo atkritumu daudzumam nav izteiktas tendences, 2018.g. – savāktas 123 tūkst. t bīstamo atkritumu.

Dati par pārstrādātajiem atkritumiem (29. un 30. attēls) ir mainīgi, būtisks pārstrādāto atkritumu daudzuma samazinājums vērojams pēc 2014. gada. Pēc VARAM veiktajiem aprēķiniem, 2017.gadā ir pārstrādāti 24,8% (neņemot vērā atkritumu eksportu pārstrādei ārzemēs) vai 36,5% (ņemot vērā atkritumu eksportu pārstrādei ārzemēs) sadzīves atkritumu⁷⁷. NAP2027 nosaka indikatoru “sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis, %” – 55% 2024.gadā un 60% -2027.gadā.

Pārstrādes jaudas uz vietas Latvijā ir uzlabojušās 2014.-2020. periodā, ieviešot Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2. pasākumu "Atkritumu pārstrādes veicināšana", kura ietvaros tika sniegts atbalsts ieguldījumiem atkritumu pārstrādes, kompostēšanas un reģenerācijas iekārtās.⁷⁸ Investīcijas atkritumu savākšanas un pārstrādes iekārtām 2014.-2018.gadu posmā ik gadu veido ap 8,5 milj. eiro.⁷⁹

Kā secināts Eiropas Komisijas agrīnā brīdinājuma ziņojumā, Latvija ir viena no 14 dalībvalstīm, kur pastāv risks līdz 2020. gadam nerasniegt 50 % mērķrādītāju atkritumu kā otrreizējo izejvielu izmantošanai (pārstrādei) atbilstoši Atkritumu pamatdirektīvas 11. panta 2. punkta a) apakšpunktam, pamatojoties uz dalībvalstu izvēlēto aprēķināšanas metodi^{par} mājāsaimniecības atkritumu “sagatavošanu atkalizmantošanai [atkārtotai izmantošanai] un

⁷⁷ VARAM atsauksmē par šo vides pārskatu sniegtā informācija, VARAM 21.11.2019 vēstule Nr.1-132/10779

⁷⁸ Ministru kabineta 2016. gada 30. augusta noteikumi Nr. 588 “Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2. pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" īstenošanas noteikumi

⁷⁹ VIG050. Investīcijas un kārtējās izmaksas vides aizsardzībai pa vides jomām (tūkst. euro bez PVN)

reciklēšanai [pārstrādei]⁸⁰ Galvenās problēmas: Pārstrādājamo atkritumu (tostarp bioatkritumu) dalīta vākšana nenotiek efektīvi; Mājsaimniecībām nav ekonomiska stimula šķirot atkritumus; Latvijā ražotāju paplašinātas atbildības uzņēmumi nesedz pilnībā dalītās vākšanas izmaksas; Nepieciešamas lielākas investīcijas projektos, kas atrodas atkritumu hierarhijas augšgalā (piemēram, atkārtotā izmantošana un pārstrāde), neaprobežojoties tikai ar atkritumu apstrādi.⁸¹

Latvijā darbojas 11 sadzīves atkritumu poligoni, viens bīstamo atkritumu poligons, kā arī viens atkritumu poligons, kurā tiek apglabāti azbestu saturoši bīstamie atkritumi un būvniecības atkritumi. 2018.gadā Latvijā apglabāti 254 tūkst. t atkritumu, no tiem 249 tūkst. t sadzīves atkritumu un 5,3 tūkst. t bīstamo atkritumu⁸². Kopā tas ir 10% no savāktajiem atkritumiem. Eiropas direktīvas prasības ir līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvaru samazināt līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara).

Līdzīgi kā citās Eiropas valstīs, Latvijā pastāv atkritumu apjoma palielināšanās risks. Šobrīd izstrādes stadijā ir *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam*, kas ņem vērā Atkritumu apsaimniekošanas pamatdirektīvu. Piemēram, tiek plānots ieviest *bioloģisko noārdāmo atkritumu obligātu dalīto vākšanu* no 2021.gada 1.janvāra.

Radiācijas drošības un kodoldrošības jomu regulē likums “Par radiācijas drošību un kodoldrošību”. Lai nodrošinātu Latvijā radīto radioaktīvo atkritumu drošu apsaimniekošanu, Latvijā ir izstrādāta Radioaktīvo atkritumu pārvaldības programma, kas ir iekļauta Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam. 2018. gadā tika īstenotas publiskā iepirkuma procedūras Salaspils kodolreaktora likvidācijas un radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" paplašināšanai. Ievērojot, ka procedūru ietvaros saņemtie piedāvājumi būtiski pārsniedza mērķim pieejamo valsts budžeta finansējumu, tika pieņemts lēmums veikt jaunus iepirkumus – Salaspils kodolreaktorā un radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons" paredzēto darbu būvprojektu izstrādei. Cita starpā būvprojektu izstrādes rezultātā tiks noteikts faktiskais radioaktīvo atkritumu apjoms, kas radīsies pēc Salaspils kodolreaktora likvidēšanas. Būvprojekta izstrādes laikā Salaspils kodolreaktora uzturēšanas darbu nodrošināšanai paredzēta papildus finansējuma piesaistīšana no valsts budžeta 2019. un 2020. gadā.⁸³

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

Ja NAP2027 netiktu realizēts, Latvija varētu nesasniegt izvirzītos mērķus atkritumu apsaimniekošanas jomā.

⁸⁰ Komisijas ziņojums Eiropas parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu, tostarp agrīnā brīdinājuma ziņojums par dalībvalstīm, kuras varētu nesasniegt 2020. gadam izvirzīto mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu atkalizmantošanai/reciklēšanai. Eunomia, 2018. gads, ETC/WMGE, 2018. gads
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-656-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>

⁸¹ VARAM, Vesere R, prezentācija “Likumdošanas aktualitātes atkritumu apsaimniekošanas jomā 2019.gadā un izaicinājumi tuvākajā nākotnē”, Ādaži, 0905.2019.
https://www.lps.lv/uploads/docs_module/6.%20Atkritumi.%20R.Vesere.pdf

⁸² VIG040. Sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums, to savākšana un pārstrāde.CSP, izmantoti LVĢMC dati

⁸³ VARAM 04.12.2018. Informatīvais ziņojums “Jaunas radioaktīvo atkritumu tvertnes, ilgtermiņa glabātavas un esošo radioaktīvo atkritumu tvertņu pārsegšanas projekta izstrāde radioaktīvo atkritumu glabātavai “Radons” un Salaspils kodolreaktora izpētes un demontāžas projekta izstrāde”

Lai sasniegtu atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, NAP2027 paredz Rīcības virzienu “Daba un Vide”:
“...ir nepieciešama arī atkritumu šķirošanas un pārstrādes uzlabošana, tādējādi lietderīgi izmantojot tos resursus, kuru otrreizēja pārstrāde nodrošinās ekonomikas dažādošanu un resursu efektīvāku izmantošanu. Bezatkritumu dzīvesveida popularizēšana palielinās katras resursa vienības lietderīgāku izmantošanu, kā arī mazinās vides piesārņojumu.”

Viens no uzdevumiem ir: *Atkritumu rašanās un apglabājamo atkritumu samazināšana un atkritumu pārstrādes īpatsvara palielināšana, īpaši akcentējot bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes un to reģenerācijas īpatsvara un jaudas palielinājumu.*

NAP2027 ieviešanu vērtēs pēc pārstrādāto atkritumu īpatsvara palielināšanās no savāktā atkritumu daudzuma.

4.2.6. Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana

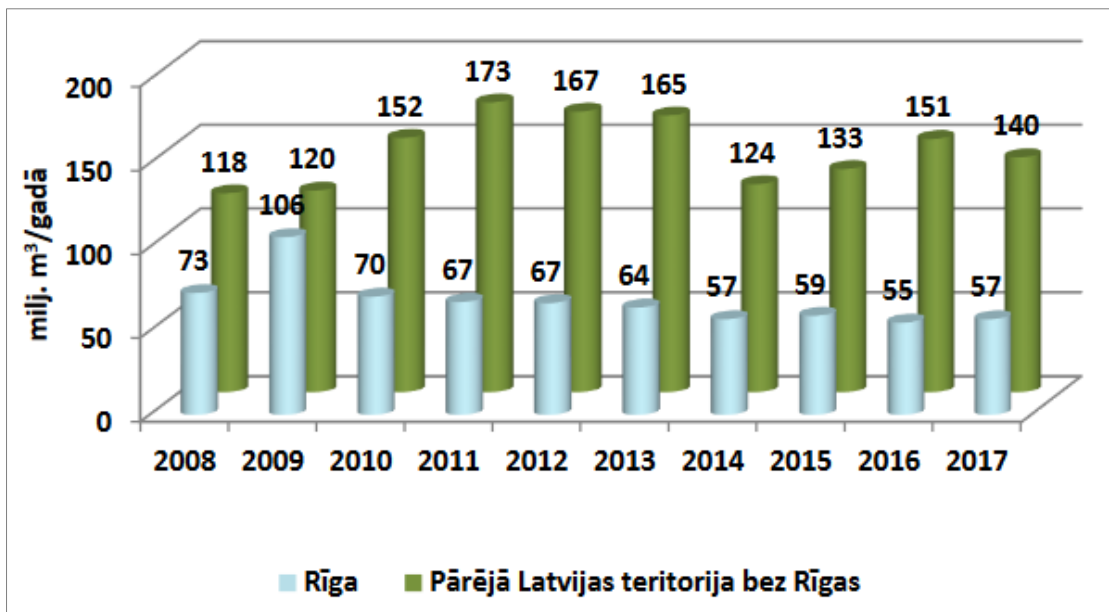
Saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas informāciju⁸⁴ aglomerāciju grupā, kur $CE > 100\ 000$, iedzīvotāju īpatsvars, kam ir nodrošināti kvalitatīvi centralizētās kanalizācijas pakalpojumi pārsniedz 97%, bet pieslēgto māsaimniecību iedzīvotāju īpatsvars – pārsniedz 87%. Piemēram, Rīgas aglomerācijā 2016.gadā centralizētās kanalizācijas sistēmu pārklājums ir nodrošināts 97,3% iedzīvotāju, bet faktiski māsaimniecību pieslēgumi centralizētajām kanalizācijas sistēmām –87,8% aglomerācijas iedzīvotāju. Aglomerācijās, kuras atbilst $CE\ 10000$ līdz 100000 , centralizēto kanalizācijas sistēmu pārklājuma nodrošinājums ir diezgan augsts. Ļoti augsts kanalizācijas sistēmu pārklājuma nodrošinājums ir šādās aglomerācijās: Olaine (99,7%), Valmiera (99%), Liepāja (98,9%), Ogre (98,8%), Daugavpils (98,3%). Arī faktiski centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgto māsaimniecību iedzīvotāju īpatsvars ir samērā augsts –no66,9% Ķekavas aglomerācijā līdz pat 99,7% Olaines aglomerācijā un 97,9% Liepājas aglomerācijā. Atšķirīgāks nodrošinājums ar centralizētajiem kanalizācijas pakalpojumiem novērojams aglomerāciju grupā no 2000 līdz $10000\ CE$. Finansiālu apsvērumu dēļ liela daļa iedzīvotāju ne vienmēr var uzreiz pieslēgt nekustamo īpašumu centralizētajai notekūdeņu savākšanas sistēmai.

Kopumā liela daļa aglomerāciju notekūdeņu attīrīšanas iekārtas nodrošina normatīvajos aktos noteiktās slāpekļa un fosfora koncentrācijas attīrīto notekūdeņu izplūdēs, turklāt vairākās iekārtās tika sasniegtas arī ievērojami zemākas koncentrācijas izplūdēs, nekā noteikts normatīvo aktu prasībās, piemēram, Daugavpils, Liepājas, Ventspils, Rīgas, Valmieras, Jelgavas un Madonas aglomerācijās.

Piesārņojošās vielas, kas paliek notekūdeņos pēc to attīrīšanas, rada slodzi uz vidi. Neattīrītu notekūdeņu nokļūšana atklātos ūdeņos vai gruntī var nodarīt kaitējumu videi un cilvēku veselībai, tāpēc ir svarīgi attīrīt notekūdeņus līdz iespējami tīrākai pakāpei.

⁸⁴ Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana Latvijā. VARAM, 2018., https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/notekudeni/Zinojums_notekud_parskats_062019.pdf

Pēdējo 10 gadu periodā novērojams, ka kopējais virszemes ūdeņos novadītais notekūdeņu apjoms ir svārstīgs pa gadiem, tomēr kopš 2014. gada, kad kopējais novadītais notekūdeņu apjoms Latvijā bija 181 milj. m³/gadā, vērojams novadītā apjoma palielinājums⁸⁵.

31. attēls Kopējais novadīto notekūdeņu apjoms Rīgā un pārējā Latvijas teritorijā laika periodā no 2008. gada līdz 2017. gadam

Avots: VARAM, LVĢMC⁸⁶

Ievērojami uzlabojusies ir arī novadīto notekūdeņu apjomu uzskaitē, kas pamatā uzlabojusies, ieviešot komercuzskaites mērāparātus un ūdens patēriņa skaitītājus.

Nozīmīgu daļu no kopējā vidē novadītā notekūdeņu apjoma novada Rīgas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, līdz ar to tieši Rīgas attīrīšanas iekārtu darbību efektivitāte ļoti lielā mērā ietekmē kopējo Latvijas notekūdeņu slodzi vidē (31. attēls). Rīgā pēdējo gadu laikā novadīto notekūdeņu apjoms ir samērā vienmērīgs. 2017. gadā Rīgas kopējais novadīto notekūdeņu apjoms bija 55,89 milj.m³, kas ir 29% no kopējā Latvijas vidē novadītā apjoma (197,997 milj.m³). Ievērojamus notekūdeņu apjomus 2016.gadā novadīja arī Rēzeknes novads (14,36 milj.m³), Ķeguma novads (13,53 milj.m³), Liepājas pilsēta (10,18 milj.m³), Salaspils novads 8,84 milj.m³) un Pārgaujas novads (7,0 milj.m³)⁸⁷.

Ar attīrītiem notekūdeņiem vidē novadītā piesārņojuma daudzums kopš 2008.gada ir svārstīgs pa gadiem, tomēr vērojamas samazināšanās tendences, īpaši kopš 2011.gada. Analizējot vidē novadītā piesārņojuma daudzumu, parādās, ka no 2015. gada novadītais kopējā slāpekļa un fosfora piesārņojuma daudzums ir samazinājies no gada uz gadu. NAI darbība uzlabojas, kā rezultātā vidē novadītais piesārņojuma daudzums pēdējos trīs gados kopumā ir samazinājies.

⁸⁵ Novadīto notekūdeņu apjoma palielinājums skaidrojams ar lietusūdeņu novadītā apjoma palielinājumu, jo saskaņā ar valsts LVĢMC datiem 2017. gads ar kopējo nokrišņu daudzumu 809,8 mm (117% no normas) bija viens no mitrākajiem gadiem pēdējos 94 gados.

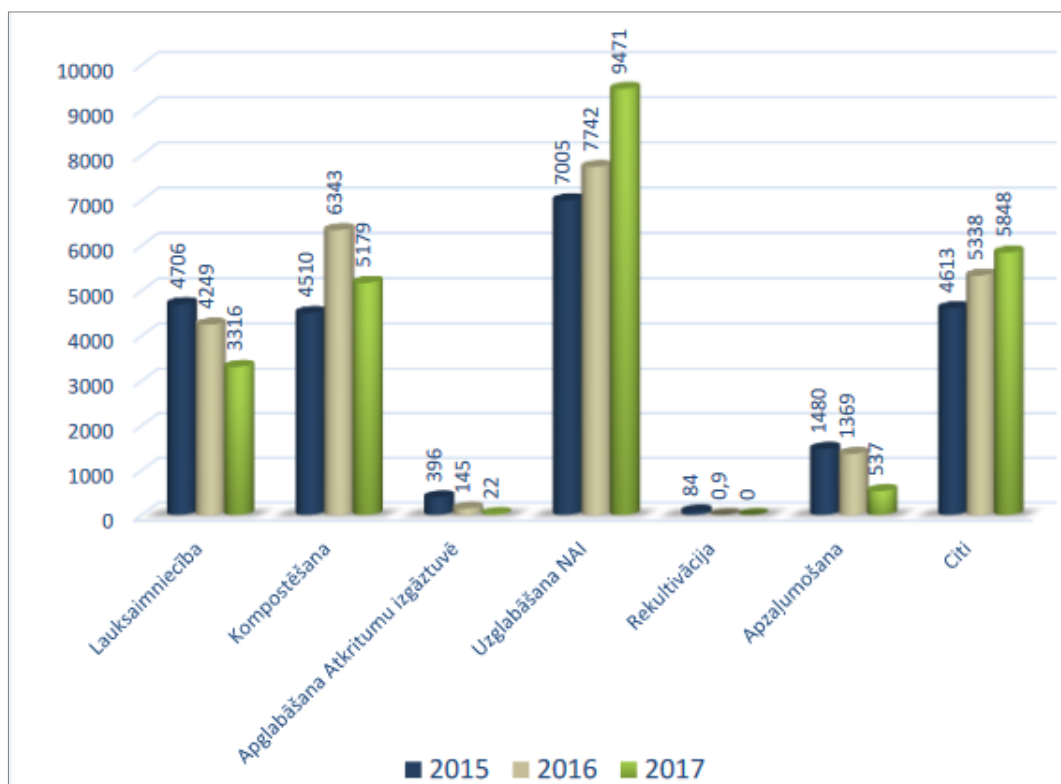
⁸⁶ Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana Latvijā. VARAM, 2018., https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/notekudeni/Zinojums_notekud_parskats_062019.pdf

⁸⁷ LVĢMC,

Centralizēto kanalizācijas pakalpojumu pieejamība visās aglomerācijās iedzīvotājiem nav nodrošināta 100% apmērā, tāpēc daļa mājsaimniecību notekūdeņu attīrīšanai turpina izmantot decentralizēto kanalizācijas sistēmu risinājumus, kas palielina vides piesārņojuma risku. Centralizēto kanalizācijas tīklu izbūve ir jāveic vietās, kur tas ir tehniski un ekonomiski pamatots, pārējā teritorijas daļā nodrošinot vides kvalitātes normatīviem atbilstošu notekūdeņu attīrīšanu ar alternatīvām metodēm⁸⁸.

Saistībā ar notekūdeņu attīrīšanu aktuāla vides problēma ir notekūdeņu dūņu apsaimniekošana. Notekūdeņu dūņas un to kompostu izmanto augsnes mēslošanai lauksaimniecības zemēs, teritoriju apzaļumošanai, degradēto platību rekultivācijai, kā arī mežsaimniecībā. Dūņu izmantošana lauksaimniecībā atsevišķos gadījumos ierobežo dažādas bīstamas vielas, piemēram, smagie metāli, kas notekūdeņu dūņās var uzkrāties ievērojamos daudzumos, tādā gadījumā notekūdeņu dūņas tiek apglabātas atkritumu poligonos un izgāztuvēs, lai novērstu vides piesārņojumu.

2017.gadā Latvijā kopumā tika saražotas 24940 tonnas notekūdeņu dūņu. Lielākais notekūdeņu dūņu daudzums tika saražots Rīgā (9253 t/gadā pēc sausnas), Daugavpilī (1438 t/gadā pēc sausnas), Valkas novadā (1221 t/gadā pēc sausnas), Rēzeknes novadā (1090 t/gadā pēc sausnas) un Madonas novadā (1066 t/gadā pēc sausnas).

32. attēls Notekūdeņu dūņu (tonnas/gadā pēc sausnas) izmantošana laika posmā no 2015. līdz 2017.gadam

Avots: VARAM, LVĢMC⁸⁹

Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana Latvijā. VARAM, 2018., https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/notekudeni/Zinojums_notekud_parskats_062019.pdf⁸⁸

⁸⁹ Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana Latvijā. VARAM, 2018., https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/notekudeni/Zinojums_notekud_parskats_062019.pdf

Kopš 2015. gada lauksaimniecībā izmantoto dūņu daudzums ir samazinājies. Kompostēšanā izmantoto dūņu apjoms svārstās pa gadiem, tomēr Liepājā 2015., 2016. un 2017. gadā visas saražotās dūņas ir izmantotas kompostēšanā. Kopumā ļoti neliels notekūdeņu dūņu daudzums tiek izmantots apzaļumošanā, tomēr ir vairāki novadi Latvijā, kuros radītās dūņas tiek izmantotas galvenokārt tikai šādam mērķim, piemēram, Stopiņu novadā. Rīgas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtās saražotās dūņas tiek nodotas izmantošanai kompostēšanā un lauksaimniecībā.

Joprojām būtisks notekūdeņu dūņu apjoms ik gadu atrodas pagaidu uzglabāšanā notekūdeņu attīrīšanas iekārtu teritorijās. Šis ir turpmāk NAP2027 darbības laikā risināms jautājums.

Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots

Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu izmantošana ir saistīta ar ietekmi uz vides kvalitāti, it īpaši ūdeņu, gruntsūdeņu un augsnes kvalitāti, NAP2027 šie vides kvalitātes jautājumi tiek risināti prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virzienā “Dabas un vide”.

Neieviešot NAP2027, laikā līdz 2027.gadam nenotiktu mērķtiecīga valsts attīstība, lai turpinātu centralizētajiem kanalizācijas pakalpojumiem attīstību, it īpaši aglomerāciju grupā no 2000 līdz 10000 CE, kas kavētu arī virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu un līdz ar to laba ūdens stāvokļa sasniegšanu.

5. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Starptautiskie un nacionālie mērķi vides aizsardzības jomā, kas ietverti noslēgtajās starpvalstu Konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās, noteiktas nacionālajos politikas dokumentos, ir jāņem vērā, gan veicot SIVN un Vides pārskata sagatavošanu, gan NAP2027 ieviešanas periodā. Īstenojot NAP2027 konkrētas aktivitātes un projektus, ir jānodrošina virzība uz vides aizsardzības mērķu sasniegšanu.

5.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Eiropas vides politikas pamatā ir piesardzības princips, preventīvas darbības princips un princips, ka piesārņojums ir jānovērš, novēršot tā cēloni, kā arī princips “piesārņotājs maksā”. Daudzgaļu vides rīcības programmas nosaka sistēmu turpmākai rīcībai visās vides politikas jomās. Tās ir iekļautas horizontālās stratēģijās.

Starptautiskie vides aizsardzības mērķi ir noteikti Eiropas Padomes un Parlamenta 2013. gadā pieņemtajā *Septītajā Vides rīcības programmā (VRP2020)*⁹⁰ laikposmam līdz 2020. gadam “Labklājība dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”. Uz NAP2027 attiecas VRP2020 definētais ilgtermiņa redzējums: “2050. gadā mēs dzīvosim labi planētas ekoloģisko iespēju robežās. Mūsu labklājības un veselīgas vides pamatā būs novatoriska aprites ekonomika, kurā nekas netiek izšķērdēts un dabas resursi tiek pārvaldīti ilgtspējīgi un bioloģiskā daudzveidība ir aizsargāta, augstu vērtēta un atjaunota tā, lai uzlabotu sabiedrības izturētspēju. Zemais oglekļa dioksīda emisiju līmenis jau sen būs atsaistīts no resursu izmantojuma, nosakot virzību uz drošu un ilgtspējīgu globālo sabiedrību.” NAP 2027 savā darbības periodā līdz 2027.g. plāno risināt ilgtermiņa redzējuma 2050.g. tēmas attiecībā uz inovācijām un zinātnes pētījumiem balstītu ekonomiku, kas ir vērsta uz oglekļa emisiju mazināšanu, resursu ilgtspējīgu izmantošanu.

Uz NAP2027 tieši vai netieši attiecas: VRP2020 ietvertie prioritārie mērķi:

1. aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu;
2. padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, zaļu un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
3. aizsargāt Savienības iedzīvotājus no vides radītās ietekmes un no apdraudējuma veselībai un labklājībai;
4. maksimāli izmantot priekšrocības, ko piedāvā Savienības vides tiesību akti, uzlabojot to īstenošanu;
5. uzlabot zināšanas par vidi un paplašināt pierādījumu bāzi politikā;
6. nodrošināt ieguldījumus saistībā ar vides un klimata politiku un uzņemties atbildību par sabiedrības darbības radītajām izmaksām vides jomā
7. labāk integrēt vides jautājumus citās politikas jomās un nodrošināt saskaņotību jaunas politikas veidošanā
8. padarīt Savienības pilsētas ilgtspējīgākas
9. palīdzēt Savienībai efektīvāk risināt starptautiskas vides un klimata problēmas.

Programmā ir noteiktas trīs prioritārās jomas, kurās nepieciešama aktīvāka rīcība, lai aizsargātu dabu un stiprinātu ekoloģisko izturētspēju, veicinātu resursu izmantošanas ziņā efektīvu izaugsmi ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni un mazinātu draudus iedzīvotāju veselībai un labklājībai saistībā ar piesārņojumu, ķīmiskajām vielām un klimata pārmaiņu ietekmi:

⁹⁰ <https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/7eap/lv.pdf>

- 1) Pirmā rīcības joma ir saistīta ar “*dabas kapitālu*” – sākot ar auglīgu augsni un ražīgām zemēm un jūrām līdz tīram ūdenim un gaisam – kā arī ar bioloģisko daudzveidību, kas to atbalsta.
- 2) Otrā rīcības joma attiecas uz nosacījumiem, kas palīdzēs pārveidot ES par resursu izmantošanas ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.
- 3) Trešā joma risina ar *cilvēku veselību un labklājību* saistītās problēmas, piemēram, gaisa un ūdens piesārņojuma, pārmērīga trokšņa un toksisko ķīmikāliju radītās problēmas.

NAP2027 darbības laikā tiks izstrādāta 8.VRP nākamajam plānošanas periodam. Eiropas Padome izvērtē secinājumus par VRP2020 sasniegto. Secinājumi balstās uz ES Stratēģisko programmu, kuru Eiropadome pieņēma 2019. gada 20. jūnijā un kurā akcentēts, ka steidzami ir jāveido *klimatneitrāla, zaļa, taisnīga un sociāla Eiropa*. Padome secinājumos uzsver, ka *klimata pārmaiņas, piesārņojums, bioloģiskās daudzveidības zudums un aizvien pieaugošais slogs uz dabas resursiem apdraud pašreizējās un nākamo paaudžu labklājību un nākotnes izredzes*. Tā uzsver, ka jāisteno papildu rīcība, lai *aizsargātu un atjaunotu bioloģisko daudzveidību*, un 8. VRP jāiekļauj vērienīgi bioloģiskās daudzveidības mērķi. 8.vides rīcības programmas izstrādi plānots uzsākt 2020.gadā.

Atjaunotā Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģija (akceptēta ES Padomē 2006.gada 6.oktobrī). Stratēģijas pamatā izmantota Eiropadomes 2005.gada jūnijā apstiprinātā deklarācija. ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas vispārējais mērķis ir noteikt un izstrādāt darbības, kas palīdz ES sasniegt pastāvīgu dzīves kvalitātes uzlabojumu gan pašreizējām, gan nākamām paaudzēm, radot ilgtspējīgas kopienas, kas ir spējīgas pārvaldīt un izmantot resursus efektīvi un pilnībā izmantot ekoloģisko un sociālo jauninājumu potenciālu tautsaimniecībā, nodrošinot labklājību, vides aizsardzību un sociālo kohēziju.

Viens no galvenajiem stratēģijas mērķiem ir saistīts ar vides aizsardzību: „*Saglabāt Zemes spēju nodrošināt dzīvību visā tās daudzveidībā, ievērot, ka planētas dabas resursi ir ierobežoti, un nodrošināt augsta līmeņa vides aizsardzību, kā arī uzlabot vides kvalitāti. Nepieļaut un mazināt vides piesārņojumu un veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, lai likvidētu saikni starp ekonomikas izaugsmi un vides degradāciju.*” Lai to sasniegtu stratēģijā iekļauti vairāki uzdevumi: „*Klimata pārmaiņas un tīra enerģija*”, „*Noturīgs transports*”, „*Ilgtspējīgs patēriņš un ilgtspējīga ražošana*” un „*Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana*”.

Stratēģiskais dokuments „Eiropa 2020”. ES Padome 2010. gada 17. jūnijā ir apstiprinājusi *Eiropa 2020* stratēģiju un tās galvenos elementus - ES līmeņa kvantitatīvos mērķus 2020. gadam.

Galvenais „ES 2020” stratēģijas mērķis ir veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā ES dalībvalstī atsevišķi. „ES 2020” stratēģijai ir trīs galvenās prioritātes: gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme. Lai sasniegtu augstākminētās prioritātes, „ES 2020” stratēģijai ir pieci kvantitatīvie mērķi, kuri aptver nodarbinātības politikas, pētniecības un inovācijas politikas, enerģētikas un klimata pārmaiņu politikas, izglītības politikas un sociālās politikas jomas. „ES 2020” stratēģija balstās uz Integrētajām vadlīnijām, uz kā pamata ES dalībvalstis gatavo nacionālās reformu programmas „ES 2020” stratēģijas. Attiecībā uz NAP2027 plānotajām prioritātēm un rīcības virzieniem dokumentā noteikts pamatmērķis: “*Samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas vismaz par 20 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni vai par 30 %, ja tam ir atbilstoši nosacījumi, palielināt līdz 20 % atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu galīgajā enerģijas patēriņā un par 20 % palielināt energoefektivitāti.*”.

Starptautiskā un ES līmeņa vides aizsardzības politikas plānošanas dokumentu darbības termiņš beigsies 2020. gadā. Līdz ar to SIVN attiecībā uz laika periodu no 2021.-2027. gadam vides aizsardzības mērķus ir iespējams izvērtēt atbilstoši pieejamai informācijai par šim periodam izvirzāmajiem mērķiem, piemēram, 8VRP (skatīt iepriekš).

Vides aizsardzības mērķi klimata pārmaiņu jomā

ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām. Tās pamatmērķis ir sekmēt Eiropas noturību pret klimata pārmaiņām. Tas nozīmē, ka ir jāuzlabo gatavība un spēja reaģēt uz klimata pārmaiņu ietekmi pašvaldību, reģionālā, valsts un ES līmenī, jāizstrādā saskaņota pieeja mērķa sasniegšanai un jāpanāk lielāka pasākumu koordinētība. ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām ir izstrādāta, lai Eiropa kļūtu noturīgāka pret klimata pārmaiņām. Tā veicina koordināciju un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un atbalsta šo jautājumu integrēšanu visās attiecīgajās ES politikas jomās.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) Pušu konferences 21. sesijā (COP 21) valdības 2015. gada decembrī pieņēma Parīzē pirmo vispārējo nolīgumu cīņai pret klimata pārmaiņām (Parīzes nolīgums). Latvija ir ratificējusi Parīzes nolīgumu. Nolīguma mērķi:

- 1) Noturēt pasaules vidējās temperatūras pieaugumu būtiski zem 2⁰C robežas (un censties to ierobežot 1,5⁰C robežās).
- 2) Sekmēt investīciju novirzi saskaņā ar oglekļa mazietilpīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību.
- 3) Uzlabot pielāgošanos klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm un sekmēt noturīgumu pret klimata pārmaiņām.
- 4) Sasniegt līdzsvaru starp antropogēnajām siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām un SEG emisiju uztveršanu 21.gs. II pusē.

Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam⁹¹. Tas ir ES saistību kopums saskaņā ar Parīzes nolīgumu, ES ir apņēmusies līdz 2030. gadam sasniegt šādus mērķus:

- 1) samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas vismaz par 40 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni,
- 2) uzlabot energoefektivitāti par 27 % un
- 3) palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru līdz 27 % no galapatēriņa.

Politikas satvars 2030. gadam ir veidots, turpinot izvērst *Eiropa 2020 stratēģijas* mērķus (skatīt iepriekš šajā nodaļā).

Celvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. g.⁹² Dokumentā ir noteikts ilgtermiņa mērķis samazināt SEG emisijas par 80%.

⁹¹ KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI, 2014.

⁹² KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI, 2011.

Tīru planētu -- visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku⁹³ Tajā ir atbalstīts ierosinājums līdz 2050. gadam panākt klimatneitrālu ekonomiku.

Latvijā, īstenojot ES mērķus un klimata pārmaiņu jomā, ir izstrādāts un Ministru kabinetā apstiprināts “Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam”(MK 17.07.2019. rīkojums Nr.380), sagatavots iesniegšanai Eiropas Komisijā izvērtējumam Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030.gadam projekts, izstrādē atrodas “Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģija 2050.gadam”. Šie dokumenti attiecas uz NAP2027 izvirzīto stratēģisko mērķu un prioritāšu mērķu sasniegšanu.

Vides aizsardzības kvalitātes mērķi gaisa kvalitātes jomā

Pamatojoties uz Sesto Kopienas Vides rīcības programmu, 2005.g, ir pieņemta tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu. Šajā stratēģijā ir novērtēts esošais gaisa piesārņojums Eiropas Savienībā un noteikti stratēģiskie mērķi līdz 2020.gadam, kā arī rīcība un līdzekļi to sniegšanai.

Salīdzinot ar 2000.gada emisijām gaisā, Tematiskā stratēģija paredz līdz 2020.gadam samazināt: smalko daļiņu koncentrācijas par 75%, piezemes ozona koncentrācijas par 60%, paskābināšanos un eitrofikāciju par 55%, kas savukārt prasīs samazināt sēra dioksīda emisijas par 82%, slāpekļa oksīda emisijas par 60%, amonjaka emisijas par 27%, gaistošo organisko savienojumu emisijas par 51% un primārās daļiņu PM_{2,5} emisijas par 59%.

Komisija 2013. gada beigās sāka īstenot programmu “Tīru gaisu Eiropā”, lai sasniegtu divus galvenos mērķus: līdz 2020. gadam nodrošināt spēkā esošo tiesību aktu ievērošanu un sasniegt jaunus gaisa kvalitātes mērķus laika periodā līdz 2030. gadam.

Gaisa kvalitātes uzlabošana ir viena no vides tēmām, kas kas risināta NAP2027 prioritātē “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”, NAP 2027 noteikti gaisa kvalitātes indikatori.

Vides aizsardzības mērķi bioloģiskās daudzveidības jomā

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2020. gadam⁹⁴(pārskatīta 2015.g.)

Stratēģijas mērķis ir līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradēšanos Eiropas Savienībā (ES), nosakot sešus prioritārus uzdevumus:

- 1) saglabāt un atjaunot dabu
- 2) uzturēt un uzlabot ekosistēmas un to pakalpojumus
- 3) nodrošināt lauksaimniecības un mežsaimniecības ilgtspējību
- 4) nodrošināt zvejas resursu ilgtspējīgu izmantošanu
- 5) apkarot invazīvas svešzemju sugas
- 6) risināt globālās bioloģiskās daudzveidības krīzi

⁹³ KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS KONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAI, 2018.

⁹⁴Saistītie dokumenti Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Zaļā infrastruktūra (ZI) — Eiropas dabas kapitāla pilnveide (COM(2013) 249 final, 6.5.2013.)

Stratēģijā ir noteikts arī ES ilgtermiņa redzējums “līdz 2050. gadam Eiropas Savienības bioloģiskā daudzveidība un tās sniegtie ekosistēmu pakalpojumi – tās dabas kapitāls – tiek aizsargāti, novērtēti un pienācīgi atjaunoti bioloģiskai daudzveidībai piemītošās vērtības dēļ, un tāpēc, ka tie būtiski sekmē cilvēku labklājību un ekonomisko uzplaukumu, tādējādi novēršot katastrofālas izmaiņas, kuras izraisa bioloģiskās daudzveidības samazināšanās.”

Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija (1992.) 10. konferences (COP 10) lēmums X/2

Šīs konvencijas līgumslēdzēju pušu konferences sanāksmē, kas 2010. gadā notika Nagojā (Aiči prefektūrā Japānā), tika pieņemts pārskatītais stratēģiskais plāns (10. konferences (COP 10) lēmums X/2), kurā iekļauti AICHI mērķi bioloģiskās daudzveidības jomā, (t.i., 20 tālejoši mērķrādītāji, kas organizēti piecos stratēģiskos mērķos, lai līdz 2020. gadam panāktu bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, kas ir daļa no stratēģiskā bioloģiskās daudzveidības plāna laikposmam no 2011. līdz 2020. gadam. 2011. gadā Eiropas Komisija tos integrēja Eiropas bioloģiskās daudzveidības stratēģijā laika posmam līdz 2020. gadam (skatīt tālāk turpmāk šajā nodaļā). Citā starpā AICHI 11. mērķī noteikts, ka “līdz 2020. gadam vismaz 17% sauszemes un iekšējo ūdens teritoriju un 10% piekrastes un jūras teritoriju, īpaši teritorijas, kam ir liela nozīme bioloģiskajā daudzveidībā un ekosistēmu pakalpojumos, tiek saglabāti, izmantojot efektīvus un vienlīdzīgi pārvaldītas, ekoloģiski reprezentatīvas un labi savienotas aizsargājamo teritoriju sistēmas, kas tiek integrētas plašākā ainavā.”

Jāuzsver, ka starptautiskā un ES līmeņa dabas aizsardzības politikas plānošanas dokumentiem termiņš beigsies 2020. gadā. Nākamais Eiropas Vides aģentūras ziņojums tiks gatavots 2020. gadā, līdz ar to SIVN attiecībā uz laika periodu no 2021.-2027. gadam pilnībā nebūs nav iespējams pietiekami izvērtēt un iekļaut starptautiskā un ES līmeņa dabas aizsardzības mērķus.

NAP2027 prioritātē “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” akcentēta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un NAP2027 iekļauti bioloģiskā daudzveidības indikatori attiecībā uz aizsargājamo biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, putnu indeksiem.

Mērķi ainavu aizsardzības jomā

Eiropas ainavu konvencija (Florence, 2000). Konvencijas mērķis ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā. Konvencija attiecas gan uz sauszemes un jūras teritorijām, gan iekšējiem ūdeņiem un ietver dabiskās, kā arī lauku, pilsētu un piepilsētu teritorijas.

NAP2027 prioritātē “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” ietverti arī ainavas aizsardzības jautājumi.

Vides aizsardzības mērķi Baltijas jūras reģionā

Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam⁹⁵

Stratēģija ir pirmā ES iekšējā stratēģija Eiropas makroreģionam, kuras pamatā ir inovatīva un integrēta ilgtermiņa pieeja ES politiku īstenošanai Baltijas jūras reģionā. Tā aptver

95 KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONĀLAJAI KOMITEJAI, 2009.

astoņas ES dalībvalstis Baltijas jūras reģionā – Dāniju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Poliju, Somiju, Vāciju un Zviedriju.

Kopš 2012. gada ir definēti trīs vispārējie Stratēģijas mērķi – ‘Glābt jūru’, ‘Apvienot reģionu’ un ‘Celt labklājību’. Zem katra no vispārējiem mērķiem ir definēti apakšmērķi, kas precizē sasniedzamo rezultātu. Vispārējo mērķu sasniegšanai noteikti uzdevumi:

- 1) Veicināt vides ilgtspēju reģionā
- 2) Kāpināt Baltijas jūras reģiona ekonomisko izaugsmi un labklājību
- 3) Sekmēt Baltijas jūras reģiona pieejamību un pievilcību
- 4) Vairot Baltijas jūras reģiona drošību

Stratēģijas īstenošana balstās uz Rīcības plānu, kurš tiek regulāri atjaunots. 2017. gada 29. martā Eiropas Komisija izplatīja Rīcības plāna aktualizētu redakciju⁹⁶, kurā ir ietvertas 13 politikas jomas un 4 horizontālās darbības.

NAP2027 Baltijas jūras piekraste ir akcentēta kā nacionālo interešu telpa, kurā līdz valsts teritoriju realizējami NAP2027 mērķi, prioritātes, rīcības virzieni un to sasniegšanai izvirzītie uzdevumi.

Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību – Helsinku konvencija (HELCOM) (1974., 1992.). Helsinku konvencija apvieno visas valstis, kuras apdzīvo Baltijas jūras krastu, kopīgai darbībai pret jūras piesārņojumu. Konvencijas mērķis - samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu, sekmēt Baltijas jūras vides atveseļošanu un tās ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu.

Daudzi ES vides politikas mērķi ir noteikti tās normatīvajos aktos (direktīvās un regulās), tie pārņemti Latvijas normatīvajos aktos un ir jāņem vērā ieviešot NAP2027. Nozīmīgākās no tām:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010. gada 24. novembra 2010/75/EK par rūpnieciskajām emisijām.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīva 008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai

Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK (1992.) par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību (Biotopu direktīva) un Eiropas Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīva 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (Putnu direktīva).

Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EC ar ko izveido struktūru Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un dažu direktīvu atcelšanu.

⁹⁶ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT European Union Strategy for the Baltic Sea Region ACTION PLAN, 2017.

5.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (Latvija2030) ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments valstī. Nacionālais attīstības plāns ir hierarhiski augstākais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kam ir jāsekmē Latvija2030 izvirzīto mērķu sasniegšana.

Latvija2030 kā vienu no mērķiem izvirza - būt ES līderei dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, nosakot tādus prioritāros ilgtermiņa rīcības virzienus, kā dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide ekosistēmu pakalpojumiem, dabas aktīvu kapitalizēšana un ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana.

Vides politikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 26.03.2014. rīkojumu Nr.130) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments vides jomā, kurā formulēti pašreizējie Latvijas vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un sagaidāmie rezultāti, kā arī rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai. Vides politikas pamatnostādnes ir nozares politikas pamatnostādnes, kas NAP2027 darbības laikam vēl ir izstrādājamas, tādēļ šajā SIVN nevar tieši izmantot pašlaik spēkā esošajās pamatnostādnēs noteiktos vides aizsardzības mērķus. Pamatnostādnes jaunajam vidēja termiņa plānošanas periodam vistiešāk ir saistītas ar NAP2027 prioritātē “*Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība*” plānoto, noteikto mērķu sasniegšanu, kas mērāma šajā prioritātē iekļautajos mērķu indikatoros.

Klimata pārmaiņu jomas pārvaldībā, lai īstenotu Vides politikas pamatnostādnēs 2014.-2020. gadam, Eiropas Savienības likumdošanā un ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīgumā noteikto, valstī ir izstrādāts un apstiprināts nacionālais klimata pārmaiņu plāns, kas darbosies NAP2027 īstenošanas periodā, - “*Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam*” (Ministru kabineta 2019. gada 17. jūlijā rīkojums Nr. 380 “Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam”). Plāna virsmērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu. Plāna sasniegšanai ir izvirzīti pieci stratēģiskie mērķi:

- 1) Cilvēku dzīvība, veselība un labklājība, neatkarīgi no dzimuma, vecuma un sociālās piederības, ir pasargāta no klimata pārmaiņu nelabvēlīgas ietekmes;
- 2) Tautsaimniecība spēj pielāgoties klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm un izmantot klimata pārmaiņu sniegtās iespējas;
- 3) Infrastruktūra un apbūve ir klimatnoturīga un plānota atbilstoši iespējamiem klimata riskiem;
- 4) Latvijas daba un kultūrvēsturiskās vērtības ir saglabātas un klimata pārmaiņu negatīvā ietekme uz tām - mazināta;
- 6) Ir nodrošināta zinātniskajā argumentācijā balstīta informācija, tai skaitā monitorings un prognozes, kas veicina pielāgošanās klimata pārmaiņām aspektu integrēšanu nozaru politiku un teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kā arī sabiedrības informēšanu.

Latvijas mērķi un to izpildes pasākumi šādās nozarēs vai darbībās – siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums un oglekļa dioksīda piesaistes palielinājums, atjaunojamo

energoresursu īpatsvara palielinājums, energoefektivitātes uzlabošana, enerģētiskās drošības nodrošināšana, enerģijas tirgu infrastruktūras uzturēšana un uzlabošana, kā arī inovāciju, pētniecības un konkurētspējas uzlabošana tiek noteikti 2018. un 2019. gadā Latvijā izstrādātajā plānā “Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam” (projekts, iesniegts apstiprināšanai Ministru kabinetā, 20.12.2019.).

Plāna ilgtermiņa mērķis ir, uzlabojot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību.

Lai īstenotu mērķi ir nepieciešams:

- 1) Veicināt resursu efektīvu izmantošanu, kā arī to pašpieņemamību un dažādību;
- 2) Nodrošināt resursu, un it īpaši fosilu un neilgtspējīgu resursu, patēriņa būtisku samazināšanu un vienlaicīgu pāreju uz ilgtspējīgu, atjaunojamu un inovatīvu resursu izmantošanu, nodrošinot vienlīdzīgu pieeju energoresursiem visām sabiedrības grupām;
- 3) Stimulēt tādas pētniecības un inovāciju attīstību, kas veicina ilgtspējīgas enerģētikas sektora attīstību un klimata pārmaiņu mazināšanu.

Plānā noteikti mērķi līdz 2020. un 2030. gadam. Līdz 2030. gadam Latvijas mērķi plānoti šādi:

SEG emisiju samazināšanas mērķis (% pret 1990.g.): -55

- Ne-ETS darbības (% pret 2005.g.): -6
- ZIZIMM uzskaites kategorijas (milj.t.): - 3,1

Enerģijas, kas ražota no AER īpatsvars enerģijas bruto gala patēriņā (%): 50

Enerģijas, kas ražota no AER, īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā transportā (%): 7⁹⁷

Moderno biodegvielu īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā transportā (%): 3,5

Energoefektivitātes pieaugums (%): -

- Valsts obligātais mērķis – uzkrātais gala enerģijas ietaupījums (Mtoe): 1,76
- Ēku atjaunošanas mērķis (kopā renovēti, m²): 500 000

Importa īpatsvars bruto iekšzemes enerģijas patēriņā (t.sk. bunkurēšana) (%): 30 - 40

Starpsavienojumu jauda (% pret uzstādīto ģenerējošo jaudu): 60

Ieguldījumi P&A (% no IKP): >3

Ieguldījumi P&A Plāna mērķu sasniegšanai (% no kopējiem ieguldījumiem P&A): >25

Inovatīvu produktu apgrozījums (% no kopējā apgrozījuma): >14

Globālās konkurētspējas indekss (vieta pasaulē): augstāk par 42

Plāna mērķu sasniegšanai noteikti šādi rīcības virzieni:

1. Ēku energoefektivitātes uzlabošana;

⁹⁷ moderno biodegvielu un biogāzes – biodegvielu un biogāzes, kas ražotas no Direktīvas 2018/2001 IX pielikuma A daļā uzskaitītajām izejvielām, AER elektroenerģijas, un citas biodegvielas, kas nav biodegvielas, bioloģiskais šķidrums kurināmais vai biomasas degvielas, kas ražotas no pārtikas vai dzīvnieku barības kultūraugiem, izmantošanas mērķis

2. Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana siltumapgādē un aukstumapgādē un rūpniecībā;
3. Ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšana elektroenerģijās ražošanā;
4. Ekonomiski pamatotas enerģijas pašražošanas un pašpatēriņa veicināšana;
5. Energoefektivitātes uzlabošana, alternatīvo degvielu un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā;
6. Enerģētiskā drošība, enerģētiskās atkarības mazināšana, pilnīga enerģijas tirgu integrācija un infrastruktūras modernizācija;
7. Atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošana un SEG emisiju samazināšana
8. Resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā;
9. Ilgtspējīga resursu izmantošana un SEG emisiju samazināšana un CO2 piesaistes palielināšana zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektorā;
10. Fluorēto siltumnīcefekta gāzu (F-gāzu) izmantošanas samazināšanas veicināšana
11. Nodokļu sistēmas “zaļināšana” un draudzīguma pievilcīguma energoefektivitātei un AER tehnoloģijām uzlabošana;
12. Sabiedrības informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana.

6. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

Šajā nodaļā sniegts Plāna stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to mērķu un indikatoru, kā arī plānoto uzdevumu iespējamās īstenošanas būtiskās ietekmes un vidi vērtējums. Ietekmes uz vidi novērtējums veikts SIVN procesa identificētajiem galvenajiem ietekmes uz vidi aspektiem: 1) dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana un 2) vides kvalitātes uzlabošana (3.nodaļa).

Ietekmju novērtējums sagatavots norādot tiešās, netiešās, īstermiņa, ilgtermiņa, pozitīvās, negatīvās un kumulatīvās ietekmes. Ar *tiešajām* ietekmēm šajā novērtējumā tiek saprastas tādas ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti, ar *netiešajām* – ietekmes, kuras mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē, ar *pozitīvajām* - ietekmes, kas vērstas uz vides kvalitātes uzlabošanu, slodzes uz apkārtējo vidi mazināšanu un ierobežošanu, dabas resursu stāvokļa uzlabošanu vai vairošanu, ar *negatīvajām* – ietekmes, kuras var izraisīt vides kvalitātes pasliktināšanu, slodzes uz vidi palielināšanu un dabas resursu noplicināšanu, to stāvokļa pasliktināšanu. Jāuzsver, ka iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi var samazināt vai novērst pasākumu plānošanas un ieviešanas procesā (7. nodaļa). *Īslaicīgās* ietekmes izpaužas darbības (piemēram, būvdarbi) norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas, *vidēja termiņa* ietekmes izpaudīsies NAP2027 ieviešanas laikā līdz 2027.gadam, *ilgtermiņa* ietekmes izpaudīsies pēc NAP2027 īstenošanas.

Novērtējums sagatavots NAP2027 stratēģiskajai daļai (vīzija, stratēģiskie mērķi, 6.1. nodaļa), NAP2027 īstenošanas daļai (prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi), atsevišķā nodaļā apkopots sagaidāmās pārrobežu ietekmes vērtējums (6.3. nodaļa), kā arī alternatīvu salīdzinājums (6.4. nodaļa). Novērtējumā raksturotas arī *kumulatīvās ietekmes, ietekmju mijiedarbības*, kuras lielākoties izpaudīsies ilgtermiņā, dažādu ietekmes uz vidi faktoru un sociālekonomisko aktivitāšu mijiedarbībā (6.5. nodaļa).

6.1. NAP 2027 stratēģiskās daļas vērtējums

NAP2027 vīzijas vērtējums

Plāna *vīzijā* uzsvērts, ka Latvija kā pilnvērtīga Eiropas valsts šobrīd ir gatava, lai veiktu visaptverošas pārmaiņas un nodrošinātu stingru attīstības kursu nākotnē. Pārmaiņas ir plānotas, tostarp tehnoloģijās, valsts pārvaldē, sabiedrībā, pārmaiņu centrā noliekot cilvēka un tehnoloģiju mijiedarbību. NAP2027 plānotas fundamentālas pārmaiņas un izaugsme četros virzienos: *vienlīdzīgas tiesības, dzīves kvalitāte, zināšanu sabiedrība un atbildīga Latvija*.

Virziens *atbildīga Latvija* ir tieši saistīts ar NAP2027 ietekmes aspektiem, jo tajā plānots valsts attīstības virziens un atbildīga rīcība, risinot klimata pārmaiņu apdraudējumu, kas pašlaik ir viena no aktuālākajām vides problēmām pasaulē. Eiropas Savienībā tās risināšanai noteikti vides aizsardzības mērķi 7.VRP un klimatneitrālas, zaļas, taisnīgas un sociālas Eiropas attīstība akcentēta kā attīstības virziens 8.VRP, kas noteikts vides aizsardzības mērķus NAP 2027 īstenošanas laikā, sagatavošanai. Šī virziena attīstībai valstī būs tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu saglabāšanu, to ilgtspējīgu attīstību, kā arī SEG emisiju mazināšanu.

Zināšanu sabiedrība ir noteikts kā kopējs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā. Tā īstenošanai ilgtermiņā ir prognozējama gan tieša, gan netieša ietekme uz dabas resursu un dabas vērtību saglabāšanu, kā arī uz vides kvalitāti. Jaunu zināšanu, tehnoloģiju un vides jautājumu risinājumu ieviešana sagaidāms, ka tieši ietekmēs dabas resursu patēriņu tautsaimniecībā, to samazinot vai efektīvāk izmantojot un radot augstas pievienotās vērtības produktus, atkarībā no tautsaimniecības nozares specifikas – mazinās vides piesārņojumu (gaisa piesārņojums, SEG emisijas, radīto atkritumu apjomi, paaugstinot to pārstrādes un otrreizējas izmantošanas līmeni u.c.). Vīzijas izklāsta uzsvērts, ka Latvijas “...eksportā izejmateriālu izstrādi apsteidz tehnoloģiskās kompetences, zināšanu ietilpīga bioekonomika, biomedicīna un biofarmācija, viedie materiāli un inženiersistēmas, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, viedā enerģētika un citas viedās specializācijas nozares ar augstu izpētes un attīstības ieguldījumu īpatsvaru.” Tas ļauj secināt, ka, īstenojoties vīzijai, ir mazināta dabas resursu izmantošana, kas līdz šim gan Latvijā, gan visā Eiropas Savienībā ir atzīta problēma, un valsts attīstība balstās uz jaunāko zinātnes un tehnoloģiju sasniegumiem.

Zināšanu sabiedrības attīstībai savukārt būs netieša ietekme uz vidi, jo attiecībā uz dabas kapitālu un vide kvalitāti integrējot zinātnes sasniegumus un atziņas izglītības sistēmā, tālākā nākotnē, šo izglītību saņēmušajiem cilvēkiem, iesaistoties zinātnē un tautsaimniecībā, attīstot jaunas tehnoloģijas, sagaidāma pozitīva ietekme uz dabas resursu izmantošanu, vides kvalitātes uzlabošanu.

Virzienu *atbildīga Latvija* un *zināšanu sabiedrība* attīstība saistībā ar dabas kapitāla ilgtspējīgu attīstību un vides kvalitātes uzlabošanu kopumā, savstarpēji mijiedarbojoties, ietekmēs dzīves vides kvalitāti, radot priekšnoteikumus Latvijas iedzīvotāju labklājības un iespēju pieaugumam, tiesību īstenošanai caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem. Jāatzīmē, ka Eiropas Savienības vides politikas dokumentos (3. nodaļa) ir uzsvērts, ka esošā slodze uz dabas resursiem apdraud pašreizējās un nākamo paaudžu labklājību un nākotnes izredzes. Virzieniem *atbildīga Latvija* un *zināšanu sabiedrība* - netieša ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem un vides kvalitāti, kas izpaudīsies, nākamajos plānošanas periodos, ja NAP2027 darbības laikā tiek sasniegti izvirzītie mērķi.

Vērtējums: NAP2027, tās ieviešanas gadījumā sasniedzot noteikto vīziju, būs tieša un/vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu dabas resursu un dabas vērtību saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu.

NAP2027 stratēģisko mērķu vērtējums

Stratēģiskais mērķis “vienlīdzīgas iespējas” ir tieši saistīts ar valsts attīstības sociāli ekonomiskos aspektu, jo vērsts uz sociālo taisnīgumu ienākumu nevienlīdzības mazināšanai. Netieši, pieaugot produktivitātei un ekonomiskajai stabilitātei, var paaugstināties arī dabas resursus izmantošana un vides piesārņojums. Tādēļ ir svarīgi, ka produktivitātes pieaugums, ekonomiska stabilitāte, tautsaimniecības attīstība tiek saistīta ar NAP2027 otru stratēģisko mērķi “*produktivitāte un ienākumi*”. Ja līdz 2027.gadam plānotais produktivitātes un ienākumu pieaugumu tiek īstenots, to balstot uz mērķtiecīgu resursu ieguldīšanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai, kā arī uz zināšanām un inovācijām, tad, ciktāl šī attīstība attieksies uz vides aspektiem, NAP2027 ieviešana mazinās dabas resursu izmantošanu, sekmēs vides kvalitātes uzlabošanu.

Stratēģiskais mērķis “*sociālā uzticēšanās*” tieši attiecas uz sociālo aspektu. Taču, vairojot sabiedrības iesaisti, līdzsvarojot dažādu sabiedrības grupu intereses kopējam sabiedriskajam labumam un mērķtiecīgāk skaidrojot izvēles un cēloņsakarības, kas ietekmē valsts ilgtermiņa izaugsmi, t.sk. dažādas tautsaimniecības jomas netieši tiks ietekmēta arī dabas resursu izmantošana tautsaimniecībā, efektīvu tehnoloģiju, inovāciju ieviešana ražošanas procesos, radītā piesārņojuma mazināšanā, atkritumu pārstrādē. Pieaugot sabiedrības iesaistei, mainoties izpratnei par sabiedrisko labumu, sagaidāms, ka turpinās pieaugt izpratne par bioloģiskās daudzveidības vērtībām un nozīmi dabas resursu saglabāšanā. Tādējādi, stratēģiskā mērķa ieviešanai būs netieša ietekme uz šajā SIVN identificētajiem vides aspektiem.

Stratēģiskā mērķa “*Reģionālā attīstība*” ieviešana sekmēs līdzsvarotu valsts ilgtermiņa izaugsmi, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, ar lielāku prasmi izmantojot katram reģionam raksturīgos resursus, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju un kompetences, kā arī radot apstākļus jaunu darbavietu un pakalpojumu izveidei. Šī mērķa ieviešanas ietekme izpaudīsies reģionālā līmenī un, attīstoties uzņēmējdarbībai, inovācijām, kas balstītas uz zinātnes sasniegumiem, ietekmēs dabas resursu racionālu izmantošanu, ar uzņēmējdarbību saistītas vides kvalitātes izmaiņas (atkarībā no uzņēmējdarbības veida) vai arī, attīstoties ar dabas tūrismu un izziņu saistītai uzņēmējdarbībai, var sekmēt mērķu sasniegšanu bioloģiskās daudzveidības jomā.

Stratēģisko mērķu sasniegšanai izvirzīti indikatori: nominālais darba ražīgums uz vienu darba stundu, IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes, Džini koeficients, nabadzības riska indekss bērniem (0-17), apmierinātība ar dzīvi, savstarpējā uzticēšanās (no 16 g.) un reģionālā IKP uz 1 iedzīvotāju starpība, 4 mazāk attīstīto reģionu vidējais līmenis pret augstāk attīstīto reģionu, kas ir tieši attiecināmi uz sociālo aspektu. Indikatori neietver vides aizsardzības jomas rādītājus, taču, ņemot vērā to, ka vides tēma detalizētāk ir plānota, nosakot attīstības prioritātes, rīcības virzienu un uzdevumus, kā arī to, ka nenoliedzami NP2027 stratēģisko mērķu sasniegšana ir iespējama tikai realizējot NAP2027 kopumā, tad speciālu vides indikatoru noteikšana NAP2027 stratēģiskajiem mērķiem nav nepieciešama.

Vērtējums: pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu izmantošanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu nacionālā un reģionālā līmenī.

6.2. NAP2027 īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums

NAP2027 operacionālo daļu, kas detalizē Plāna stratēģisko mērķu ieviešanas plānojumu, veido prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi. Šajā nodaļā sniegts iepriekšminētās NAP2027 daļas ietekmes uz vidi novērtējums.

Būtisko ietekmju vērtējums ir sagatavots atbilstoši NAP2027 detalizācijas pakāpei, t.i., ar detalizāciju līdz rīcību virzienu indikatoriem un uzdevumiem rīcību virzienu ieviešanai. NAP2027 detalizācijas pakāpe neļauj precīzi novērtēt visas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, jo faktiskās ietekmes vidē veidosies realizējot konkrētus projektus, kuri tiks plānoti un projektēti daudz detalizētāk, līdz ar to ir iespējams, ka NAP2027 ieviešanas laikā var veidoties jaunas būtiskas ietekmes uz vidi. Taču kopumā sagaidāms, ka tās būs lokālas ietekmes projektu realizācijas vietās un tās attieksies uz šajā vides pārskatā identificētajiem galvenajiem ietekmes uz vidi aspektiem.

Novērtējuma kopsavilkums apkopots 5. tabulā.

5. tabula NAP2027 īstenošanas būtisko ietekmju vērtējums

6. tabula NAP2027 īstenošanas būtisko ietekmju vērtējums

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
Prioritāte “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki” Mērķis: <i>Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku</i>		
Prioritāte attiecas uz sociālo aspektu, tieši nav saistīta ar ietekmi uz dabas resursiem, dabas vērtībām un vides kvalitāti. Pastarpināti prioritātes mērķa sasniegšana ir saistīta pārējo NAP2027 prioritāšu, piemēram, “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”, “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”, arī - “ Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība” un pārējo prioritāšu ietekmi, jo vesela, aktīva sabiedrība, kurā ir priekšnoteikumi stipru ģimeņu attīstībai ir saistīta ar šo prioritāšu ieviešanas rezultātiem, t.i. prioritātes “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki” mērķa sasniegšana un rezultātu stabilizēšana nākamajā plānošanas periodā ir atkarīga no pozitīviem rezultātiem, kas tiks sasniegti attiecībā uz dabas resursu un dabas vērtību saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu pārējās NAP2027 noteiktajās prioritātēs. Savukārt NAP2027 prioritātēm noteikto mērķu nesasniegšana nākotnē var negatīvi ietekmēt šajā prioritāte ietvertos mērķu sasniegšanu. Ietekme izpaudīsies nākamajā vidēja termiņa plānošanas periodā un tālākā nākotnē.		
RV “Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe”	Prioritātē plānotajiem rīcības virzieniem ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām un vides kvalitāti nav identificēta. Rīcības virzieniem noteiktie mērķu sasniegšanas indikatori un uzdevumi nav tieši vai netieši saistīti ar ietekmi uz vidi.	
RV “Psiholoģiskā un emocionālā labklājība”		
RV “Stipras ģimenes paaudzēs”		
RV “Sociālā iekļaušana”		
Prioritāte “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei” Mērķis: <i>Zinoša, iekļaujoša un radoša sabiedrība efektīvā, inovatīvā un ražīgā tautsaimniecībā</i>		
Prioritāte ir saistīta ar netiešu ietekmi uz vidi. Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām un vides kvalitātes aspektu ir sagaidāma RV “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” īstenošanai, netieša ietekme ir identificēta arī rīcības virziena “RV “Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība” realizēšanai saistībā ar plānotajām pārmaiņām jaunā satura izglītībā vispārējā izglītības sistēmā un sagaidāmo rezultātu ilgtermiņā, kad augstāko izglītību saņēmusī sabiedrības daļa sāk darboties tautsaimniecībā un zinātnē.		
RV “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai”	RV mērķis “Zinātnes izcilība sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” ir vērsts uz efektīvas, inovatīvas zināšanu ekonomikas veidošanu un zinošas, iekļaujošas un radošas sabiedrības attīstību, vairojot un prasmīgi izmantojot cilvēku zināšanas un prasmes, īstenojot pāreju no resursu ekonomikas uz zināšanās, radošumā un	

⁹⁸ Uzrādīti uzdevumi, kuru ieviešanas ietekme tieši vai netieši ir saistīta ar ietekmi uz vidi

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	inovācijā balstītu ekonomikas modeli un nodrošinot tam nepieciešamo augsti kvalificēto darbaspēku.	
	Netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem un dabas vērtībām.	Netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti.
139.p. Uzdevums: Pētniecības cilvēkresursu piesaiste un kapacitātes celšana, piešķirot finanšu resursus doktorantu skaita un vienam doktorantam paredzētā finansējuma būtiskai palielināšanai, īstenojot pēcdoktorantūras finansēšanas programmu, piesaistot ārvalstu pētniekus, jo īpaši diasporas profesorus un jaunos zinātniekus, finansējot Latvijas talantu studijas labākajās ārvalstu universitātēs un paredzot nosacījumus šādu ieguldījumu atdevei valsts attīstībai, plašāk iesaistoties starptautiskajā sadarbībā, īpaši īstenojot darbu pētniecībā saistībā ar prioritārajiem virzieniem zinātnē un Viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanu	Ja uzdevuma ieviešanas rezultātā ilgtermiņā pētniecības darba rezultāti un Viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšana ir saistīta ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un tās vērtību paaugstināšanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas kapitālu vai ietekme, kura nav būtiska.</i>	Ja uzdevuma ieviešanas rezultātā ilgtermiņā pētniecības darba rezultāti ir saistīti ar vides kvalitātes aspektu (gaisa kvalitāte, SEG emisijas, ūdeņu kvalitāte un citi) uzlabošanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti vai ietekme, kura nav būtiska.</i>
142.p. Uzdevums: Valsts un pašvaldību institūciju un publisko personu kapitālsabiedrību P&A stratēģiskās plānošanas un analītiskās kapacitātes stiprināšana un līderība pētījumu un inovācijas pasūtīšanā un ieviešanā, jo īpaši valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību ieguldījums eksportspējīgu produktu vai pakalpojumu radīšanai un ieviešanai	Ja valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību darbībā tiek ieviestas inovācijas un radīti eksportspējīgi produkti vai pakalpojumi, kuri ir saistīti ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tās vērtību paaugstināšanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas kapitālu vai ietekme, kura nav būtiska.</i>	Ja valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību darbībā tiek ieviestas inovācijas un radīti eksportspējīgi produkti vai pakalpojumi, kuri ir saistīti ar vides kvalitātes aspektu (gaisa kvalitāte, SEG emisijas, ūdeņu kvalitāte un citi) uzlabošanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti vai ietekme, kura nav būtiska.</i>
144.p. Uzdevums: Publiskajā sektorā radīto zināšanu pārnese Latvijas mazajiem uzņēmumiem, sociālajiem uzņēmumiem, sabiedriskajām organizācijām un radošajām industrijām, tai skaitā veicinot atvērto datubāzu pieejamību un izmantošanu	Ja nodotās zināšanas ir saistītas ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tās vērtības paaugstināšanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas kapitālu vai ietekme, kura nav būtiska.</i>	Ja nodotās zināšanas ir saistītas ar vides kvalitātes aspektu (gaisa kvalitāte, SEG emisijas, ūdeņu kvalitāte un citi) uzlabošanu, - <i>pozitīva, netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti vai ietekme, kura nav būtiska.</i>
RV “Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība”	RV mērķī akcentēta izglītības kvalitāte uzņēmējdarbībā un dzīvē izmantojamu zināšanu un prasmju ieguvei ikvienam valsts iedzīvotājam. Gan uzņēmējdarbība, gan iedzīvotāju zināšanas par vides procesiem un ikdienas paradumi ir saistīti ar ietekmi uz vidi, sekmējot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot vides piesārņojumu, ietekmi uz klimata pārmaiņām.	

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	Netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem un dabas vērtībām.	Netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti.
153.p. Uzdevums: Jaunā mācību satura un pieejas kvalitatīva ieviešana vispārējā izglītībā un mācību pieejas labās prakses izplatīšana, īpaši akcentējot uzņēmējspēju apguvi un digitālās prasmes, izglītību ilgtspējīgai attīstībai, kā arī nākotnes prasmju (radošums, elastība, spēja piemēroties) attīstību un apguvi, STEM/STEAM prasmju apguvi (tai skaitā interešu izglītībā), mācību vides uzlabojumus, t.sk. ieviešot digitālus risinājumus, izglītības procesa individualizāciju un talantu attīstības iniciatīvas, kvalitatīvus un vispusīgus interešu izglītības pasākumus (t.sk. skolas vidē), efektīvu karjeras izglītību un stiprinot skolas sadarbību ar vecākiem un citiem būtiskiem sadarbības partneriem	Jaunā mācību satura un pieejas kvalitatīva ieviešanai vispārējā izglītībā un mācību pieejas labās prakses izplatīšanai, attiecībā uz uzņēmējdarbību, cilvēku ikdienas paradumiem un dabas kapitālu, - <i>netieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem un dabas vērtībām vai ietekme, kura nav būtiska.</i>	Jaunā mācību satura un pieejas kvalitatīva ieviešanai vispārējā izglītībā un mācību pieejas labās prakses izplatīšanai, attiecībā uz uzņēmējdarbību, cilvēku ikdienas paradumiem un vides kvalitāti, - <i>netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti vai ietekme, kura nav būtiska.</i>
156.p. Uzdevums: Augstskolu kā inovācijas centru pasaules līmeņa zināšanu radīšanai, pārnesi un gudrai izaugsmei stiprināšana, tai skaitā starptautiskajiem standartiem atbilstošu doktorantūras studiju īstenošana un publiskā sektora speciālistu sagatavošana, uzlabojot saikni ar uzņēmumiem un darba tirgu ar fokusu uz zināšanu ietilpīgu produktu un pakalpojumu radīšanu, atbalstot pētniecībā balstītas studijas un mācīšanās izcilību, modernizējot studiju vidi, starptautisko sadarbību un internacionalizāciju, stiprinot nacionāla mēroga reģionālās un nozaru zināšanu partnerības	Ja augstskolu kā inovācijas centru darbība ir saistīta ar dabas resursiem un dabas vērtību iesaisti uzņēmējdarbībā, tautsaimniecībā- <i>netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem un dabas vērtībām vai ietekme, kura nav būtiska.</i>	Ja augstskolu kā inovācijas centru darbība ir saistīta ar jaunu tehnoloģiju ieviešanu uzņēmējdarbībā, tautsaimniecībā, kas mazina emisijas vidē - <i>netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti vai ietekme, kura nav būtiska.</i>
Prioritāte “ Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība”		
Mērķis: <i>Inovācijas rezultātā gūts produktivitātes kāpums kā pamats Latvijas uzņēmumu izaugsmei globālajā tirgū un materiālās labklājības pieaugums</i>		
Plānotais produktivitātes un materiālās labklājības pieaugums ir saistīts ar ietekmi uz vidi. Tieša vai netieša ietekme identificēta RV “Produktivitāte un inovācija” un „Kapitāls un uzņēmējdarbības vide”.		
RV „Produktivitāte un inovācija”	RV mērķis: “[191] <i>Uzņēmumu izaugsme un konkurētspēja ir balstīta spējā uz zinātnes bāzes radīt un pārdot pieprasītus, zināšanu ietilpīgus produktus un pakalpojumus, iekļaujoties arvien augstākas pievienotās vērtības globālajā ķēdē. Viedā specializācija, inovācija, tehnoloģiju attīstība un modernizācija, kā arī mērķtiecīgi ieguldījumi cilvēkkapitālā ir pamats produktivitātes kāpumam.</i> ” RV ietekmi uz vidi nosaka inovāciju un uz zinātnes bāzes radītu produktu saturs. Ietekme ir identificējama, ja tas ietver dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas, dabas vērtību saglabāšanas un vides kvalitātes aspektus.	

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	Atkarībā no inovāciju un uz zinātnes bāzes radītu produktu satura – <i>netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem, to vērtībām, resursu ilgtspējīgu attīstību, efektīvāk izmantojot pieejamos dabas resursus.</i>	Atkarībā no inovāciju un uz zinātnes bāzes radītu produktu satura – <i>netieša, ilgtermiņa ietekme uz vides piesārņojuma mazināšanu vai novēršanu, aizstājot līdz šim lietotās tehnoloģijas ar jaunām.</i>
199.p. Uzdevums: Viedās specializācijas stratēģijas ieviešana 5 specializācijas jomās: zināšanu ietilpīga bioekonomika; biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas; viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas; viedā enerģētika; informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	Viedās specializācijas stratēģijas ieviešana tās specializācijas jomās ir saistīta ar dabas resursu specifisku īpašību izpēti un mērķtiecīgu izmantošanu, vai ar uz iegūto zināšanu bāzes produktu sintēzi laboratorijās, pētniecības centros un ražotnēs, neiesaistot dabas resursus. Viedās specializācijas jomu attīstība ražošanas līmenī būs saistīta ar dabas resursu izmantošanu un ietekme būs atkarīga no konkrēto projektu realizācijas. Kopsolī ar zinātnes un tehnoloģiju attīstību dabas resursu ieguves un izmantošanas efektivitāte paaugstināsies salīdzinājumā ar esošajām tehnoloģijām. <i>Pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu izmantošanas mazināšanu vai izmantošanas efektivitātes paaugstināšanu.</i>	Viedās specializācijas jomu attīstība ražošanas līmenī, atkarībā no specializācijas jomas, būs saistītas ar vides piesārņojuma veidošanos, taču salīdzinot ar tradicionālajam tehnoloģijām līdzīgu produktu ražošanai, sagaidāms, ka piesārņojošo vielu apjoms būs mazāks. Taču jāatzīmē, ka biomedicīnas, biofarmācijas un biotehnoloģijas ražotņu attīstība var būt saistīta ar specifisku emisiju veidošanos, nokļūšanu apkārtējā - ūdenī, atmosfēras gaisā, augsnē un līdz ar to radīt tiešu negatīvu ietekmi. Bez tam šādas specifiskas emisijas lokāli, piemēram, ražotņu tuvumā, var negatīvi ietekmēt arī cilvēku veselību. <i>Pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti samazinot vides piesārņojuma apjomu, salīdzinot ar esošajām tehnoloģijām. Negatīva ietekme uz vides kvalitāti, specifiska vides piesārņojuma veidošanās gadījumā. Ņemot vērā to, ka uzdevuma detalizācija precīzāk šajā plānošanas stadijā nav izstrādāta, tad ietekme var būt arī nebūtiska..</i>
200.p. Uzdevums: Valsts, uzņēmēju un zinātnes sadarbības, zināšanu pārneses, jaunu produktu un pakalpojumu attīstības un cilvēkresursu piesaistes reģionos atbalstīšana, koncentrējot pieejamo atbalstu un neveicinot privāto investīciju aizvietošanu	Zinātnes sadarbība, zināšanu nodošana jaunu produktu un pakalpojumu attīstībai sagaidāms, ka būs saistīta ar pozitīvu ietekmi uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, efektīvāk izmantojot pieejamos dabas resursus. <i>Pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme. Atbalstot cilvēkresursu</i>	Zinātnes sadarbības, zināšanu nodošanas jaunu produktu un pakalpojumu attīstībai ir iespējama <i>tieša, arī netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, samazinot apkārtējā vidē novadāmo piesārņojošo vielu apjomus. Iespējams arī, ka ietekme nav būtiska.</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	<i>piesaisti reģionos, ietekme arī izpaudīsies reģionālā līmenī.</i>	<i>Atbalstot cilvēkresursu piesaisti reģionos, ietekme arī izpaudīsies reģionālā līmenī.</i>
201.p. Uzdevums: Stratēģisku inovācijas partnerību un ekosistēmu attīstības atbalstīšana, t.sk. reģionālo zināšanu partnerību attīstībai un dizaina inovācijai	Iespējama ietekme uz dabas kapitāla dabas vērtību aspektu, atbalstot ekosistēmu attīstību. <i>Pozitīva, tieša vai netieša, ilgtermiņa ietekme uz ekosistēmu attīstību, vairojot to dabas vērtību..</i>	Ņemot vērā Plāna detalizācijas pakāpi, ietekme uz vides kvalitāti nav identificēta.
204.p. Uzdevums: Digitālās transformācijas, (digitalizācija, automatizācija, robotizācija, mākslīgais intelekts u.c.) sekmēšana, uzņēmējdarbībā	Ņemot vērā Plāna detalizācijas pakāpi, būtiska ietekme uz dabas kapitālu nav identificēta. Izmantojot digitālās tehnoloģijas, iespējama pozitīva ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, optimizējot to patēriņu.	Izmantojot digitālās tehnoloģijas (automatizācija, robotizācija) ražošanas procesos, iespējama <i>pozitīva ietekme</i> uz vides kvalitāti, mazinot apkārtējā vidē novadītā piesārņojuma apjomu. Digitalizējot procesus uzņēmumos, viens no blakus efektiem var būt papīra un citu biroja preču lietošanas samazinājums šajos uzņēmumos, kas rada pozitīvu vides pārrobežu ietekmi gan papīra ražotājvalstī, gan visā piegādes ķēdē, jo samazinās piegādes apjomi – tātad emisijas. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme.</i> Ņemot vērā Plāna detalizācijas pakāpi, nevar spriest par konkrētu uzdevuma rezultātu un <i>iespējams, ka ietekme ir būtiska lokāli, tehnoloģiju ieviešanas vietās.</i>
RV „Darbs un ienākumi”	Tieša ietekme RV izklāstā nav identificēta.	Tieša ietekme RV izklāstā nav identificēta.
RV „Kapitāls un uzņēmējdarbības vide”	RV mērķis ir “[229] <i>Tādas tiesiskās, administratīvās un finanšu vides veidošana, kura veicina konkurētspējīgas uzņēmējdarbības attīstību visā Latvijas teritorijā. Pienācīgi apzinot un efektīvi izmantojot nacionālo resursu un iespēju potenciālu, nodrošināt ārvalstu kapitāla ieplūšanu un izvietojumu Latvijas tautsaimniecībā, kā arī iedrošināt iekšzemes kapitāla lielāku piesaisti uzņēmējdarbības attīstībā.</i> ” RV ietekmi uz vidi nosaka konkrētu uzņēmējdarbības veidu attīstība un to iesaiste dabas resursu izmantošanā, dabas vērtību saglabāšanā un vides kvalitātes uzlabošanā. Atbalstot ārvalstu investoru piesaisti zināšanu un tehnoloģiski ietilpīgā ražošanā, var būt vairāki, savstarpēji pretēji efekti uz vides stāvokli. No vienas puses – ražošana kļūst produktīvāka/efektīvāka, kam ir	

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	sagaidāma pozitīvai ietekme uz vides situāciju. No otras puses – ja ražošanas faktoru salikums ir ražotājam izdevīgs, paaugstināts kaitējums videi var rasties no lielākiem ražošanas apjomiem/ ražošanas intensificēšanās. Tāpat arī tehnoloģiski ietilpīga un uz zinātnes sasniegumiem balstīta ražošana var nozīmēt ļoti specifisku materiālu izmantošanu, kas nereti ir videi kaitīgi, ja netiek izmantoti un utilizēti pareizi.	
	<i>Netieša vai tieša, pozitīva vai negatīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem. Iespējams, ka ietekme nav būtiska.</i>	<i>Pozitīva, pozitīva vai negatīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti. Iespējams, ka ietekme nav būtiska.</i>
239.p. Uzdevums: Kapitāla tirgus (t.sk. "zaļo" finansēšanas instrumentu) attīstīšana un finansējuma pieejamības veicināšana (t.sk. caur finanšu inovācijas un kreditēšanas tempu pieaugumu atbilstoši IKP izaugsmei, pensiju plānu līdzekļu ieguldījumiem Latvijas tautsaimniecībā)	Intensīvi attīstoties uzņēmējdarbībai atkarībā no uzņēmējdarbības veida, iespējama gan pozitīva, gan arī negatīva ietekme uz dabas resursu izmantošanu. Ieviešot "zaļos" finansēšanas instrumentus, lokāli prognozējama pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz dabas kapitālu, veicinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu vai arī ietekme nebūs būtiska.	Intensīvi attīstoties uzņēmējdarbībai atkarībā no uzņēmējdarbības veida un apjoma attīstības centros – Rīgā, citās pilsētās un Rīgas metropoles areālā, iespējama negatīva ietekme uz vides kvalitāti (gaisa piesārņojums, SEG emisijas u.c.). Ieviešot "zaļos" finansēšanas instrumentus, tos kombinējot ar inovatīviem risinājumiem ražošanas procesos – lokāli (finanšu kapitāla piesaistes un ar to saistītās attīstības vietās) pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme vai nebūtiska ietekme.
242.p. Uzdevums: Valsts pārvaldes rīcībā esošo datu saprātīga atvēršana, uzlabojot privātā sektora konkurētspēju un inovatīvu produktu un pakalpojumu izstrādi	Iespējama netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, ja inovatīvo produktu un pakalpojumu izstrāde, sagaidāms, ka būs saistīta ar dabas resursu racionālu izmantošanu (paaugstinoties efektivitātei, samazinoties apjomiem). Ņemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, nevar spriest par ietekmes būtiskumu.	Iespējama netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, ja inovatīvo produktu un pakalpojumu izstrādes rezultātā mazinās emisijas vidē. Ņemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, nevar spriest par ietekmes būtiskumu.
Prioritāte "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība"		
Mērķis: <i>Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai</i>		
Prioritātes mērķa īstenošana būs saistīta ar apkārtējās vides un infrastruktūras faktoru kopumu un to mijiedarbību, kas raksturo vides kvalitāti un tīrību, kā arī svarīgāko pakalpojumu (transports, mājoklis, energoapgāde, elektroniskie sakari) kvalitāti un pieejamību. Prioritātes mērķa pamatojumā uzsvērtā Latvijas reģionos unikālas dzīves vides pieejamība un sasniedzamība, kas ir reģionu pievilcības un konkurētspējas priekšnosacījumi. Veselīga dzīvesveida veicināšanā nozīmīga ir zaļas, bioloģiski daudzveidīgas un tīras apkārtējās vides ilgtspēja.		

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
Lokālās uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu veidošana plānota tās balsot uz resursu analīzes datiem par reģionu ekonomiskajām, sociālajām un ekoloģiskajām priekšrocībām, izmantojot energoresursu pieejamība enerģijas ražošanā, ka arī integrējot uzņēmējdarbība zinātnes sasniegumus attiecībā uz vietējo, atjaunojamo un alternatīvo resursu plašāku izmantošanu un integrēšanu enerģijas ražošanā, produktivitātes paaugstināšanu. Prioritātē iekļautie rīcības virzieni un uzdevumi risina arī klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas starptautisko un nacionālo mērķu sasniegšanu. Prioritātē plānota arī plaši pieejamo dabas resursu izmantojami videi draudzīgu, viedu būvniecības materiālu radīšanai, kas risina sociālo aspektus (cenas, māsaimniecību labklājība u.c.), bet veicinātu arī mobilitāti, attīstītu jaunu videi draudzīgu un zemas enerģijas patēriņa mājokļu būvniecību un to pieejamību. Prioritāte nosaka risinājumus transporta infrastruktūras turpmākai attīstībai, kas nodrošina teritoriāli vienmērīgu sasniedzamību un kvalitatīvu iekšējo mobilitāti, apdzīvotajās vietās, tostarp, konkurētspējīgas uzņēmējdarbības attīstībai plānotas attīstīt koncentrētu transporta infrastruktūra, izmantojot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu.	SIVN procesā tieša vai netieša ietekme uz dabas kapitālu un vides kvalitāti ir identificēta visiem rīcības virzieniem, t.i. “Daba un vide”, “Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”, “Līdzsvarota reģionālā attīstība” un „Mājoklis”. Prioritātes ieviešana ir saistīta ar starptautisko vides aizsardzības mērķu sasniegšanu vai virzību uz to sasniegšanu, kas kopumā ir vērtējama kā pozitīva, ilgtermiņa ietekme. Vides kvalitātes uzlabošanās ilgtermiņā, mazinoties cilvēku veselību ietekmējošiem negatīviem vides faktoriem (piemēram, gaisa piesārņojums, ar daļiņām, amonjaku un citām piesārņojošām vielām, kā arī citiem), ir saistīta arī ar pozitīvu ietekmi uz cilvēku veselību.	
RV “Daba un Vide”	RV mērķis “<i>Oglekļa mazietilpīga un klimatnoturīga attīstība, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas, gaisa piesārņojuma samazināšanas, ūdeņu stāvokļa uzlabošanās un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i> <i>Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses.</i> <i>Īstenota vides, dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā”,</i> RV mērķa pamatojums un tā sasniegšanai noteiktie indikatori tieši attiecas uz NAP2027 ietekmi uz dabas kapitālu un vides kvalitāti.	<i>Pozitīva, tieša vai netieša, ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.</i>
		<i>Pozitīva, tieša vai netieša, ietekme uz vides stāvokli: gaisa kvalitāti, ūdeņu kvalitāti, atkritumu pārstrādi, klimata pārmaiņu rādītājiem, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu. RV mērķa sasniegšanas gadījumā, mainot iedzīvotāju un uzņēmēju ražošanas, patēriņa un rīcības paradumus, tiks mazināta</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
		<i>antropogēnā slodze Rīgas pilsētas kodolā, kas atbilstoši gan esošās situācijas vērtējumam (4.2. nodaļa), gan NAP2027, gan šī RV pamatnostādņēm ir izdalāma kā problēmteritorija.</i>
281.p.Uzdevums: Tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izmantojot risinājumus klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata tehnoloģiju atklājumus, un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībā uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību, mērķtiecīgi sasniedzot augstu energoefektivitāti un transporta sistēmas dekarbonizāciju.	Uzdevuma īstenošanas rezultātā, mazinoties SEG emisijām, paaugstinoties CO ₂ piesaistei ZIZIMM, uzlabosies dabas resursu ilgtspējīga izmantošana. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	Pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībā uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību, izmantojot klimata tehnoloģiju atklājumus, mazinās kopējās SEG emisijas, paaugstinās CO ₂ piesaisti noteiktās zemes izmantošanas kategorijās. Uzdevuma ieviešana tieši attiecas uz ES stratēģijā par pielāgošanos klimata pārmaiņām, Parīzes nolīgumā un Klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam noteikto mērķu, prioritāšu un valstu apņemšanos īstenošanu, kā arī Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam un Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plānā 2021.-2030.gadam noteikto mērķu sasniegšanu. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu, kas izpaužas kā pozitīvas izmaiņas mērķa indikatoros: SEG emisiju intensitāte (t CO₂ ekv /milj Euro.) un CO₂ piesaiste un SEG emisiju attiecība noteiktās ZIZIMM sektora zemes uzskaites kategorijās (ktCO₂ ekv.)</i>
282.p. Uzdevums: Klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus (katastrofu draudu, t.sk., plūdu un krasta erozijas, novēršanas un to pārvaldīšanas pasākumu īstenošanai), kā arī tautsaimniecības nozaru pārvaldībā, un ilgtspējīgā nokrišņu notekūdeņu apsaimniekošanā, ņemot	Uzdevuma ieviešana būs saistīta ar dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšanu. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu izmantošanu.</i>	Uzdevuma izpilde, uzlabojot materiāltehnisko un infrastruktūras, izvērtējot jaunākos zinātniskos datus un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu, mazinās SEG emisijas, pieaugot IKP. Uzdevuma izpilde attiecas uz ES stratēģiju par pielāgošanos klimata

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
vērā jaunākos zinātniskos datus un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu		pārmaiņām, Parīzes nolīguma pamatnostādņu un mērķu ieviešanu, kā arī Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam un Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plānā 2021.-2030.gadam noteikto mērķu sasniegšanu. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu. Mērķa indikators: SEG emisiju intensitāte (t CO2 ekv /milj Euro.)</i>
283.p. Uzdevums: Gaisa kvalitātes uzlabošana slāpekļa oksīdu (NOx), amonjaka un daļiņu PM _{2,5} piesārņojuma samazināšanai blīvi apdzīvotās vietās un valstī kopumā, mērķtiecīgi sasniedzot augstu energoefektivitāti, oglekļa mazietilpīgu ražošanu un uzlabojot transporta sistēmas.	Uzdevuma ieviešana būs saistīta ar dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšanu, mazinot to iesaisti enerģētikas un transporta jomā, ieviešot augstu energoefektivitāti un transporta sistēmas dekarbonizāciju <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas attīstību.</i>	Uzdevuma izpilde, uzlabojot gaisa kvalitāti attiecībā uz slāpekļa oksīdu (NO _x), amonjaka un daļiņu PM _{2,5} , PM ₁₀ piesārņojuma samazināšanu lielajās pilsētās, reģionos un valstī kopumā. Uzdevuma izpilde attiecas uz ES Tematiskās stratēģijas par gaisa piesārņojumu un programmas "Tīru gaisu Eiropā" pamatnostādņu un mērķu ieviešanu. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz gaisa kvalitāti lielajās pilsētās, reģionos un valstī kopumā, kas izpaužas kā noteikto mērķa indikatoru vērtību samazinājums. Mērķa indikatori: Gaisa piesārņojuma % samazinājums (slāpekļa oksīdi – NO_x, daļiņas – PM_{2,5}, amonjaks – NH₃).</i> Lielajās pilsētās ir paaugstināts piesārņojums ar daļiņām PM ₁₀ (piemēram, Rīgā), vai tā vērtības ir tuvu normatīvajos aktos noteiktajiem robežlielumiem (MK noteikumi Nr.1290, 2009.), tādēļ papildus noteiktajiem indikatoriem, ieteicams noteikt arī indikatorus lielajām pilsētām (piemēram, PM ₁₀ , - robežlielumi cilvēka veselības aizsardzībai).
284.p. Uzdevums: Augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājuma panākšana, kā arī iekšzemes ūdensobjektu un jūras vides stāvokļa uzlabošana un pazemes ūdens resursu	Uzlabojot ūdeņu ekoloģisko stāvokli, tiks mazināta slodze uz ūdeņu resursiem – upēm,	Uzdevuma izpilde attiecas uz Ūdensstruktūrdirektīvas, Nitrātu direktīvas, LR Ūdens apsaimniekošanas likuma un saistībā ar to izdotajos normatīvajos

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
aizsardzība, samazinot antropogēno slodzi t.sk. notekūdeņu kaitīgo ietekmi uz dabas resursiem un vidi, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izveidi un veicinot notekūdeņu dūņu apstrādi.	ezeriem, piekrastes ūdeņiem, jūru. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme. Iespējams – būtiska tikai tālā nākotnē, sasniedzot augstāku augstas un labas kvalitātes ūdensobjektu īpatsvaru nekā plānots NAP2027.</i>	aktos, kā arī UBAAP noteikto vides kvalitātes mērķu sasniegšanu. Augstas un labas kvalitātes ūdensobjektu (ŪO) īpatsvara palielinājuma panākšana ir saistīta ar iepriekšminētajos dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu. <i>Pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdensobjektu (VŪO) ekoloģisko kvalitāti.</i> Mērķa indikators: Augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars. Pašlaik Latvijā 21 % VŪO atbilst augstai vai labai ekoloģiskajai kvalitātei. Līdz 2027. g. ir izvirzīts mērķis (indikators) paaugstināt šo īpatsvaru līdz 35%. Jāatzīmē, ka UPBAAP 2016. – 2021.g. laika izņēmums sasniegt labas ekoloģiskās kvalitātes mērķi līdz 2027.g. ir noteikts 43 ŪO (kopskaits 467). Tādejādi NAP2027 nosaka atvieglotākus mērķus nekā tas plānots UBAAP plānos, kaut gan jāatzīmē, ka ņemot vērā ūdeņu ekosistēmu reaģēšanas laiku (uz veiktajiem pasākumiem) un citus aspektus, iespējams, ka NAP2027 noteiktais indikators ir reālistiskāks nekā UBAAP 2016.- 2021. plānotais.
285.p. Uzdevums: Vietējo resursu efektīvāka izmantošana, t.sk. ekodizaina principu piemērošana un aprites ekonomikas ieviešana dažādos tautsaimniecības sektoros, jo īpaši sasniedzot augstāku standartu un inovāciju izmantošanu pārtikas aprītē un dzīvnieku veselībā saskaņā ar “vienas veselības” principu, kā arī panākot bezatkritumu ražošanas jomas tautsaimniecībā	Ieviešot ekodizaina principus tautsaimniecībā, tiks sekmēta vietējo resursu efektīvāka un pilnīgāka izmantošana visā produktu aprites ciklā virzībā uz bezatkritumu ražošanas panākšanu. Uzdevuma ieviešanai būs tieša ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tos efektīvāk izmantojot un samazinot izmantošanas apjomus tautsaimniecībā. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vietējiem dabas resursiem.</i>	Ieviešot ekodizaina principus tautsaimniecībā, samazinot produktu ietekmi uz vidi visā produktu aprites ciklā, tiks mazināta piesārņojošo vielu noplūde vai emisijas vidē. Atkarībā no piesārņojuma veida, kurš tiek samazināts, pozitīva ietekme uz vides kvalitāti. Mērķa indikators: SEG emisiju intensitāte; radīto sadzīves atkritumu daudzums uz iedzīvotājiem. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti. NAP 2027 darbības laikā ietekme nebūs būtiska, izpaudīsies ilgtermiņā un tālākā nākotnē.</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
286.p. uzdevums: Zemes dziļu resursu apzināšana, izpēte, apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai	Zemes dziļu resursu apzināšana, izpēte un apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai, ilgtermiņā sekmēs racionālu zemes dziļu resursus izmantošanu, t.sk. NAP2027 reģionālas attīstības un nodarbinātības paaugstināšanas kontekstā. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz racionālu dabas resursu izmantošanu. NAP 2027. darbības laikā vai pēc tā, iespējams ietekme nebūs būtiska.</i>	Būtiska ietekme nav identificēta.
287.p. Uzdevums: Atkritumu rašanās un apglabājamo atkritumu samazināšana un atkritumu pārstrādes un reģenerācijas īpatsvara palielināšana, īpaši akcentējot notekūdeņu dūņu apstrādi un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes un to reģenerācijas īpatsvara un jaudas palielinājumu	Uzdevuma izpilde attiecas uz atkritumu materiālu aprites mazināšanu, tieši un netieši veicinot dabas resursu racionālu izmantošanu, paaugstinot atkritumu pārstrādes īpatsvaru, īpaši attiecībā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes un to reģenerācijas īpatsvara un jaudas palielinājumu. <i>Tieša vai netieša, pozitīva ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu. Mērķa indikators: Sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis; Radīto sadzīves atkritumu daudzums uz iedzīvotājiem.</i>	Uzdevuma izpilde netieši uzlabos vides kvalitāti, samazinot atkritumu apjomu, kas atrodies vidē rada antropogēno slodzi, vides piesārņojumā risku, kā arī papildus ietekmi uz vidi, tos transportējot uz atkritumu poligoniem. <i>Tieša un netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti. Mērķa indikators: Sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis; Radīto sadzīves atkritumu daudzums uz iedzīvotājiem.</i>
288.p. Uzdevums: Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumu īstenošana uzlabotas vides kvalitātes (augšnei, gruntij, pazemes un virszemes ūdeņiem) sasniegšanai	Piesārņojuma mazināšana netieši ietekmēs augsnes, pazemes un virszemes ūdeņu resursu stāvokli, paaugstinot to ilgtspējību. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa uz dabas resursiem. Lokāla ietekme vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas vietās.</i>	Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumi to realizācijas vietās uzlabos augsnes, grunts, pazemes (it īpaši gruntsūdeņu) un virszemes ūdeņu vides kvalitāti, nodrošinās normatīvajos aktos noteikto vides kvalitātes standartu (robežlielumu u.tml.,) nodrošināšanu, tostarp, augstas un labas ŪO īpatsvara paaugstināšanu (kas ir noteikts kā mērķa indikators). Mērķa indikators: Augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars.

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
		Mērķa indikators: Putnu indeksi <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa uz dabas resursiem. Lokāla ietekme vēsturiski piesārņoto vietu sanācījas un revitalizācijas vietās.</i>
289.p. Uzdevums: Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot zinātniski pamatotus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus un īstenojot pasākumus labvēlīga ES un nacionālas nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā, ņemot vērā sabiedrības ekonomiskās un sociālās intereses un reģionālās attīstības vajadzības	Uzdevuma izpildei būs netieša ietekme uz dabas vērtībām, jo izstrādājot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus un pasākumus tiks radīti priekšnoteikumi labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā. Uzdevuma izpilde nodrošinās ES redzējuma bioloģiskās daudzveidības jomā līdz 2050.g., Biotopu direktīvas un Putnu direktīvas nosacījumu ieviešanu. Mērķa indikators: Putnu indeksi Pozitīvi ir vērtējams tas, ka uzdevuma izpilde tiks balstīta uz dabas vērtību izpēti, kas valstī veikta NAP2020 darbības laikā - ES Kohēzijas fonda projektu “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” (“Dabas skaitīšana”). <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz bioloģisko daudzveidību kā dabas kapitāla sastāvdaļu, labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai. Ietekme NAP2027 laikā iespējams nebūs būtiska, izpaudīsies ilgtermiņā vai tālākā nākotnē.</i>	Uzdevuma izpildes rezultātā iespējama UBAAP vides kvalitātes mērķu sasniegšana aizsargājamo teritoriju ūdeņos. <i>Netieša, pozitīva ietekme. Nav būtiska NAP2027 darbības laikā. Ietekme var izpausties tālākā nākotnē.</i>
290.p. uzdevums: Aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumu realizēšana saskaņā ar zinātniski pamatotiem sugu un biotopu aizsardzības un dabas aizsardzības plāniem	Uzdevuma izpildei būs tieša ietekme uz dabas vērtībām ĪADT, jo ieviešot sugu aizsardzības un dabas aizsardzības plānus ĪADT tiks īstenoti to aizsardzības un saglabāšanas mērķi. Ietekme	Uzdevuma izpildes rezultātā iespējama UBAAP vides kvalitātes mērķu sasniegšana aizsargājamo teritoriju ūdeņos. <i>Netieša, pozitīva ietekme. Nav būtiska NAP2027 darbības laikā.</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	izpaudīsies pēc pasākumu realizācijas, vienlaikus nodrošinot veikto pasākumu rezultātu uzturēšanu un stabilizēšanu. Ņemot vērā ekosistēmu reaģēšanas laiku, ietekme izpaudīsies pēc NAP2027 darbības laika- ilgtermiņā vai tālākā nākotnē. Uzdevuma izpilde nodrošinās ES redzējuma bioloģiskās daudzveidības jomā līdz 2050.g., Biotopu direktīvas un Putnu direktīvas nosacījumu ieviešanu. Mērķa indikators: Putnu indeksi <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz bioloģisko daudzveidību IADT, t.sk. Latvijas NATURA2000 teritorijās. Ietekme NAP2027 laikā iespējams nebūs būtiska, izpaudīsies ilgtermiņā vai tālākā nākotnē. Mērķa sasniegšanai noteikti indikatori: Labvēlīgā aizsardzības stāvoklī aizsargājamo biotopu īpatsvars. Ieteicams izvērtēt papildus indikatora noteikšanu, nosakot minimālo IADT apsaimniekošanas plānu skaitu vai sugu plānu skaitam, kas tiks ieviesti NAP2027 darbības laikā.</i>	<i>Ietekme var izpausties tālākā nākotnē.</i>
291.p. Uzdevums: Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, jo īpaši lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu un zaļās infrastruktūras izmantošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību un vērtības celšanu, sekmējot ilgtspējīgu tūrisma attīstību	Uzdevuma izpildei būs tieša ietekme uz bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību un saglabāšanu, it īpaši ārpus IADT, kur šo dabas vērtību aizsardzības līmenis ir zemāks, tās pakļautas saimnieciskajai darbībai, antropogēnajām slodzēm. Īpaši jāatzīmē, ka šajā uzdevumā ietverta ainavu aizsardzība. Plānā ir integrēta dabas vērtību aizsardzība, kas nosaka arī kopējo ainavas aizsardzības	Uzdevuma izpildes rezultātā iespējama UBAAP vides kvalitātes mērķu sasniegšana aizsargājamo teritoriju ūdeņos. <i>Netieša, pozitīva ietekme. Nav būtiska NAP2027 darbības laikā. Ietekme var izpausties tālākā nākotnē.</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	Īmēni, kas ir jāņem vērā ieviešot NAP2027, piemēram, būvniecības darbu plānošanā, lai nepalielinātu biotopu un sugu dzīvotņu fragmentāciju un tādejādi arī negatīvi neietekmētu ainavu. Uzdevuma izpilde saistīta ar koordinētu bioloģiskās daudzveidības pasākumu integrēšanu dažādās tautsaimniecības (īpaši lauksaimniecība, mežsaimniecība) nozarēs, kas uzdevumā izpildē prasīs arī papildus resursus izpratnes paaugstināšanai par bioloģiskās daudzveidības un ainavu aizsardzības nozīmi valsts dabas kapitāla saglabāšanā un aizsardzībā. Ņemot vērā ekosistēmu reaģēšanas laiku, ietekme izpaudīsies pēc NAP2027 darbības laika - ilgtermiņā vai tālākā nākotnē. Uzdevuma izpilde nodrošinās ES redzējuma bioloģiskās daudzveidības jomā līdz 2050.g., Biotopu direktīvas un Putnu direktīvas nosacījumu ieviešanu. Mērķa indikators: Putnu indeksi <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz bioloģisko daudzveidību kā dabas kapitāla sastāvdaļu, labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai. Ietekme NAP2027 laikā iespējams nebūs būtiska, izpaudīsies ilgtermiņa vai tālākā nākotnē.</i>	
292.p. uzdevums: Sabiedrības uzvedības modeļu un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme, paaugstinot izpratni par dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, praktiski mainot</i>	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, paaugstinot izpratni par vides stāvokļa ietekmi uz cilvēka veselību, nozīmi kvalitatīvas dzīves</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	dabas resursu patērēšanas paradumus. Ietekme izpaudīsies ilgtermiņā vai tālākā nākotnē. Risks ieviešanai: pozitīva rezultātu sasniegšanai nepieciešamā esošo paradumu visaptveroša maiņa sabiedrībā.	vides veidošanā, praktiski mainot paradumus, kas ir vērsti uz vides kvalitātes uzlabošanu. Ietekme izpaudīsies ilgtermiņā vai tālākā nākotnē. Risks ieviešanai: pozitīva rezultātu sasniegšanai nepieciešamā esošo paradumu visaptveroša maiņa sabiedrībā. Mērķa indikatori: SEG emisiju intensitāte; Radīto sadzīves atkritumu daudzums uz iedzīvotājiem.
RV „Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”	RV mērķis <i>“Integrēta, ilgtspējīga transporta sistēma, kas sniedz kvalitatīvas cilvēku un kravu mobilitātes iespējas visā valsts teritorijā, nodrošina gan vietējo sasniedzamību, izmantojot dzelzceļu kā sabiedriskā transporta mugurkaulu, gan arī starptautisko savienojamību, pilnībā iekļaujoties ES pamattīklā (Rail Baltica) un nodrošinot pamattīkla un visaptverošā tīkla sasaisti.</i> <i>Eiropas Savienības savienojamības mērķiem atbilstoša platjoslas elektronisko sakaru infrastruktūra.</i> <i>Digitalizējot transformēta publiskā pārvalde, racionāli pārvaldīta organizatoriskā un tehnoloģiskā ekosistēma, kas ir iekšēji integrēta un ārēji atvērta kopīgas vērtības radīšanai, inovācijām un lietotājoorientētai pieejai publisko pakalpojumu sniegšanā fiziskajā un digitālajā vidē.</i> <i>Pieejami, inovatīvi un energoefektīvi risinājumi energoapgādē, panākot lielāku pašnodrošinājumu un izklīdēto enerģijas ražošanu.”</i> RV mērķis un tā sasniegšanai noteiktie mērķa indikatori tieši attiecas uz NAP2027 ietekmi uz dabas kapitālu un vides kvalitāti. Pozitīva ietekme uz dabas resursiem, samazinot to patēriņu pārvaldībā un attīstoties digitālajai ekonomikai. Ilgtermiņā pozitīva ietekme uz dabas resursiem, palielinot AER saražotās enerģijas īpatsvaru transportā un kopējā enerģijas galapatēriņā. Attīstot zināšanas par AER ieguvu un izmantošanu, jau NAP2027 iespējama ietekmes mazināšana uz dabas resursiem. Uzdevuma ieviešana ir saistīta ar ES politikas mērķu, kā arī Latvijas pielāgošanās klimata	Zemu emisiju transportlīdzekļu īpatsvars visos transportlīdzekļu veidos var radīt pozitīvu ietekmi uz slāpekļa oksīda emisiju samazināšanu.

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam un Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plānā 2021.-2030.gadam noteikto mērķu sasniegšanu. <i>Pozitīva ietekme uz dabas resursiem, uzlabojot vispārējo energoefektivitāti.</i>	
312.p. Uzdevums: Multimodāla sabiedriskā transporta tīkla ar dzelzceļu kā sabiedriskā transporta "mugurkaulu" izveidošana, integrējot <i>Rail Baltica</i> esošajā valsts un pašvaldību transporta tīklā, veidojot multimodālus transporta un pasažieru pārsēšanās mezglus, veicinot reģionu sasniedzamību, iedzīvotāju mobilitāti un vides pieejamību, turpinot dzelzceļa elektrifikāciju, vienlaikus attīstot drošu autoceļu un ielu infrastruktūru, un nodrošinot ērtus savienojumus starp vilciena un autobusu reisiem, visās darbībās nodrošinot pieklūstamības prasības	Sabiedriskā transporta tīkla ar dzelzceļu kā sabiedriskā transporta "mugurkaulu" un pārsēšanās punktu attīstībai būs netieši pozitīva un ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem. Alternatīvo degvielu izmantošanas infrastruktūras attīstībai būs <i>tieša pozitīva ietekme uz dabas resursiem.</i> Ietekme uz dabas resursiem un vērtībām iespējama plānojot jaunu transporta infrastruktūru vai rekonstruējot esošo īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai tiešā to tuvumā. Ja, konkrētu projektu ieviešanas laikā ir iespējama būtiska ietekme uz ĪADT, it īpaši <i>NATURA2000</i> teritorijām, ir jāveic sākotnējais izvērtējums (skatīt 8. nodaļu).	Sabiedriskā transporta tīkla ar dzelzceļu kā sabiedriskā transporta "mugurkaulu" un pārsēšanās punktu attīstībai būs tieša pozitīva un ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti. Alternatīvo degvielu izmantošanas infrastruktūras attīstībai būs tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti. Savukārt, drošas autoceļu un ielu infrastruktūras attīstības ietekme izvērtējama NAP2027 ieviešanas laikā un kontekstā ar konkrētās transporta infrastruktūras mērķiem, piemēram, vai tā pilsētu un apdzīvoto vietu centros veicina jaunas privātā transporta plūsmas piesaisti vai balstīta uz sabiedriskā transporta tīklu un gājēju ērtībām. Vides izstrādātāju ieskatā būtu jāprecizē mērķa indikators "Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos" uz "sabiedriskā transporta pasažieru skaita palielināšanos", t.sk. kā galveno sabiedrisko pārvadājumu veidu attīstot dzelzceļu. Tas liecinātu par plašāku sabiedriskā transporta lietošanu un privātā transporta retāku izmantošanu, kā arī jāvērtē gājējiem, velosipēdistiem un citiem mikromobilitātes līdzekļu lietotājiem piemērotas publiskās infrastruktūras attīstība, lai panāktu pozitīvu ietekmi uz vides stāvokli (un cilvēku veselību).

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
		Satiksmes ministrija, sniedzot atzinumu par vides pārskatu ir izteikusi viedokli, ka: “indikatoram ir jābūt precīzi definētam, izmērāmam un salīdzināmam. Šajā gadījumā konkrēts indikators netiek piedāvāts. Indikators “Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos (%)” uzsver dzelzceļa kā sabiedriskā transporta mugurkaula nozīmi, vienlaikus tas ir viens no videi draudzīgākajiem pārvietošanās veidiem. Uzskatām, ka minētais indikators vislabāk raksturo sasniedzamo mērķi un uzdevumu, tāpēc to nav nepieciešams mainīt.” NAP2027 redakcijā 18.12.2019. indikators nav mainīts.
313.p. Uzdevums: Starptautiskās savienojamības uzlabošana, īstenojot <i>Rail Baltica</i> projektu, tālāk attīstot starptautisko lidostu “Rīga” un vienlaikus paaugstinot tranzīta pakalpojumu konkurētspēju un jaunu tirgu apguvi, veidojot Rīgu par nozīmīgu un modernu multimodālu transporta mezglu, tai skaitā uzlabojot infrastruktūru, tādējādi palielinot Eiropas vienotā transporta tīkla produktivitāti un sekmējot vides mērķu ieviešanu	<i>Rail Baltica</i> dzelzceļa projekta ietekmes uz vidi novērtējumā konstatētās ietekmes uz dabas vērtībām un pasākumi ietekmju mazināšanai ir jāņem vērā projekta ieviešanā. <i>Rail Baltica</i> projekta IVN būtiskas ietekmes šajā kontekstā nav identificētas. Ietekme var izpausties, ja tiek atklātas jaunas bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgas vērtības būvniecības procesā. Rīgas attīstīšana par nozīmīgu un modernu multimodālo mezglu var netieši ietekmēt Rīgā esošās dabas vērtības, īpaši ostu un lielo transporta infrastruktūras objektu tuvumā.	<i>Tieša pozitīva ietekme</i>, attīstot videi draudzīgāku sabiedriskā transporta un kravu pārvadājumu infrastruktūru pa dzelzceļu. <i>Rail Baltica</i> IVN ziņojumā noteiktie pasākumi negatīvo ietekmju mazināšanai tiks ieviesti NA2027 ieviešanas laikā. Kopumā <i>Rail Baltica</i> ieviešana lokāli, piemēram, Rīgas pilsētas teritorijā, kur tiks izvietota esošajā dzelzceļa zemes nodalījuma joslā, mazinās ietekmi no dzelzceļa (prettrokšņa pasākumi). Rīgas attīstīšana par nozīmīgu un modernu multimodālo mezglu palielinās slogu uz vides stāvokli, tādēļ jāievieš pārdomāti un kompleksā ar pārējiem uzdevumiem, piemēram 281.p., Ietekmes vērtē plānošanas dokumentu stratēģiskajos ietekmes uz vidi novērtējumos (piemēram, Salaspils un Rīgas <i>Rail Baltica</i> lokālplānojumos). Ietekme ir mazināma, izstrādājot būvniecības ieceres dokumentāciju un pasākumus būvniecības laikam.
314.p. Uzdevums: Transporta sistēmas pilnveidošana, lai palielinātu velosipēdu un citu videi draudzīgu transporta līdzekļu lietošanu un AER izmantošanu, veidojot atbilstošu	Ietekme uz dabas resursiem un vērtībām iespējama plānojot jaunus transporta, tostarp velotransporta infrastruktūras	Ieviešot šo uzdevumu, palielinot velotransporta un citu videi draudzīgu pārvietošanās veidu lietošanu un AER izmantošanu,

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
infrastruktūru un veicinot autoparka nomaiņu, vienlaikus panākot pieejamību dažādām sociālajām grupām	objektus caur īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai tiešā to tuvumā. Ja konkrētu projektu ieviešanas laikā ir iespējama būtiska ietekme uz ĪADT, it īpaši uz NATURA2000 teritorijām, tad ir jāveic plānotās darbības sākotnējais izvērtējums (skatīt 8. nodaļu). Kopumā pasākums saistībā ar videi draudzīgu transporta līdzekļu lietošanu un AER izmantošanu mazinās ietekmi uz dabas resursiem. Mērķa indikatori: No AER saražotās enerģijas īpatsvars transportā; Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos; Bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvars visu transportlīdzekļu skaitā. <i>Pozitīva, tieša un ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem.</i>	sagaidāms, ka mazināsies transporta radītās emisijas vidē.. Mērķa indikatori: No AER saražotās enerģijas īpatsvars transportā; Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos; Bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvars visu transportlīdzekļu skaitā. <i>Pozitīva, tieša un ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti.</i>
318.p. Uzdevums: Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju, turpinot iesaisti Baltijas valstu elektrotīklu sinhronizācijā un gāzes vienotā tirgus izveidē, vienlaikus atbalstot civilās enerģētikas mikroprojektus, lai iesaistītu māsaimniecības enerģijas ražošanā no atjaunojamiem avotiem pašu patēriņam un energotaupīgu ēku būvniecībā un atjaunošanā	Ietekme uz dabas resursiem NAP2027 laikā iespējams nebūs būtiska un iespējama pamatā no civilās enerģētikas mikroprojektiem māsaimniecībās.	Sagaidāma <i>netieša pozitīva ietekme uz vides kvalitāti, lietojot atjaunojamus resursus.</i>
RV „Līdzsvarota reģionālā attīstība”	RV mērķis “Reģionu potenciāla attīstība un ekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un dzīves vides attīstībai”. RV mērķis un tā sasniegšanai noteiktie mērķa indikatori netieši attiecas uz NAP2027 ietekmi uz dabas resursiem un vides kvalitāti.	Kopumā RV uzlabos sociāli ekonomisko stāvokli reģionos ar zemāku IKP uz 1 iedzīvotāju, bruto darba samaksu u.c. mērķa

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	radīšanai, darbavietu radīšanai un pakalpojumu daudzveidības palielināšanai un uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, nodrošinot darbaspēka mobilitāti reģionu iekšienē un starp reģioniem un vienlaikus. Lai gan ir pieļaujama ietekme uz dabas resursiem, par tās būtiskumu nevar spriest NAP2027 dokumenta vispārīgā rakstura dēļ.	indikatoriem, kā arī sekmēs attīstību arī augstāk attīstītajā Rīgas pilsētā. Tomēr lai spriestu par ietekmi uz vides kvalitāti, jāvērtē konkrētu pasākumu un projektu ieviešana.
332.p. Uzdevums: Uzņēmējdarbību sekmējošas publiskās infrastruktūras izveide, balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteikto teritoriju specializāciju un aktuālo privāto investoru pieprasījumu, lai motivētu reģionos veidot jaunus produktus un pakalpojumus, paaugstināt produktivitāti, dažādot uzņēmējdarbību, izmantot inovācijas un kompetenču pārnese iespējas un piesaistīt kvalificētu darbaspēku	Reģionos veidojot jaunus produktus un pakalpojumus, paaugstinot produktivitāti, dažādot uzņēmējdarbību, izmantot inovācijas un kompetenču pārnese iespējas un piesaistot kvalificētu darbaspēku – <i>pozitīva, tieša un netieša ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	Reģionos veidojot jaunus produktus un pakalpojumus, paaugstinot produktivitāti, dažādot uzņēmējdarbību, izmantot inovācijas un kompetenču pārnese iespējas un piesaistot kvalificētu darbaspēku – <i>pozitīva, tieša ietekme uz vides kvalitāti.</i>
333.p. Uzdevums: Koordinētas atbalsta sistēmas izveidošana investīciju piesaistei un uzņēmējdarbības atbalstam reģionos un reģionālā izaugsmes fonda (reģionālo projektu programmas) izveide mērķtiecīgiem ieguldījumiem	Atbalsta sistēmas izveidošanai investīciju piesaistei un uzņēmējdarbības atbalstam reģionos un reģionālā izaugsmes fonda izveidei mērķtiecīgiem ieguldījumiem - <i>pozitīva, netieša ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	Atbalsta sistēmas izveidošanai investīciju piesaistei un uzņēmējdarbības atbalstam reģionos un reģionālā izaugsmes fonda izveidei mērķtiecīgiem ieguldījumiem - <i>pozitīva, netieša ietekme uz vides kvalitāti.</i>
334.p. Uzdevums: Plānošanas reģionu, pašvaldību un citu teritorijas attīstībā iesaistīto pušu kapacitātes, zināšanu un administratīvo procesu uzlabošana, lai palielinātu pašvaldību sadarbību un spēju nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti, investīcijām labvēlīgu vidi un augstu pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāti un izmaksu efektivitāti	<i>Pozitīva, netieša ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	<i>Pozitīva, netieša ietekme uz vides kvalitāti.</i>
336. Publisko pakalpojumu uzlabošana atbilstoši iedzīvotāju skaita dinamikai, attīstot alternatīvus pakalpojumu modeļus un infrastruktūru, pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitāti, kā arī publiskās ārtelpas kvalitāti	Pašvaldību apsaimniekojamo ēku energoefektivitātes uzlabošana dos <i>pozitīvu, tiešu ietekmi uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	Pašvaldību apsaimniekojamo ēku energoefektivitātes uzlabošanai un publiskās ārtelpas uzlabošanai <i>ir pozitīva, tieša ietekme uz vides kvalitāti apdzīvotajās vietās</i>
RV „Mājoklis”	Rīcības virziena mērķī saistība ar ietekmes uz vidi aspektiem ir akcentēts mērķis par esošā dzīvojamā fonda līdz 2050. gadam atbilstību augstiem energoefektivitātes, būvniecības, drošības un labiekārtošanas standartiem.	

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	reģionālā attīstība ir arī svarīgs elements emigrācijas samazināšanā un līdz ar to iedzīvotāju skaita sarukšanas tempa palēnināšanā. Turklāt pieaugošās mājokļa izmaksas un mājokļu pieejamība zemu un vidēju ienākumu mājsaimniecībām kā problēma ir izteikta gan reģionos, gan Rīgā un Pierīgas novados.	
	Tieša ietekme uz dabas resursu izmantošanu	Tieša un netieša ietekme uz vides kvalitāti.
350.p. Uzdevums: Atbalsta sniegšana ilgtspējīgu, zemu ekspluatācijas un būvniecības izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu, tai skaitā novēršot tirgus nepilnības, kas bremsē resursus maz patērējošu, energoefektīvu modulāro būvniecību, nodrošinot energoefektivitāti, SEG emisiju samazinājumu, inovatīvu tehnoloģiju un gudrās mājas risinājumu un vietējo resursu izmantošanu	Uzdevuma izpilde būs saistīta ar ietekmi uz ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, nodrošinot energoefektivitāti. Vienlaikus neskaidra ir ietekme uz dabas resursiem saistībā ar plānoto vietējo resursu izmantošanu modulārajā būvniecībā. Atkarībā vietējo resursu iesaistes būvniecībā, to plānojot energoefektīvi ir sagaidāma pozitīva ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, taču lokāli (konkrētu būvniecības vietu tuvumā vai dabas resursu ieguves gadījumos, ja tās izvietotas tuvu bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgiem objektiem, teritorijām) ir iespējama intensīva resursu izmantošana vai dabas resursu izmantošana, kas var ietekmēt blakus esošās dabas vērtības. Uzdevuma izpildē lokāli ir jāplāno samērīga, līdzsvarota vietējo resursu izmantošana, jāapzina blakus esošo teritoriju dabas vērtības un resursu ieguves iespējamās ietekmes uz tām. <i>Tieša, pozitīva vai, lokāli – iespējama negatīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu izmantošanu. Ņemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, par negatīvās ietekmes būtiskumu nevar spriest, iespējams tā nebūs būtiska.</i>	Uzdevuma izpilde būs saistīta ar SEG emisiju samazinājumu, nodrošinot energoefektivitāti un ieviešot inovatīvas tehnoloģijas, gudrās mājas risinājumus un citus pasākumus. Uzdevuma izpilde potenciāli ir saistīta arī ar ietekmi uz vides kvalitāti, jo izmantojot vietējo resursus būvniecībā, sagaidāms, ka to izmantošanas ciklā (ieguves, apstrādes, transportēšanas un atkritumu apsaimniekošanas procesā) netiks iesaistītas toksiskas un kaitīgas vielas, kas pozitīvi ietekmēs vides kvalitāti vai arī nepasliktinās dzīves vides kvalitāti teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu. <i>Tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz SEG emisiju mazināšanu, dzīves vides kvalitātes saglabāšanu teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu. Ietekmes būtiskums ir atkarīgs no uzdevuma ietvaros īstenoto pasākumu apjoma.</i>

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
353.p. Uzdevums: Mājokļu kvalitātes paaugstināšana, modernizējot un uzlabojot mājokļu energoefektivitāti un pieejamību, un nekustamā īpašuma pārvaldības kvalitātes uzlabošana, lai mazinātu ēku ilgtermiņa uzturēšanas riskus	Uzdevuma īstenošanai, modernizējot un uzlabojot mājokļu energoefektivitāti, kā arī mazinot ēku uzturēšanas ilgtermiņa riskus, ir sagaidāma tieša un netieša uz dabas resursu izmantošanu. <i>Tieša un netieša (pārvaldības kontekstā), pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	Uzdevuma īstenošanas rezultātā uzkrātais (kumulatīvais) gala enerģijas ietaupījumu apjoms gala patēriņa, būs saistīts ar SEG emisiju un gaisu piesārņojošo vielu samazinājumu. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz SEG emisiju mazināšanu un gaisa kvalitātes uzlabošanu.</i>
Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei” Mērķis: <i>Ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē</i>		
Prioritātes mērķi un tajā iekļautajos rīcības virzienos akcentēta kultūras un sporta pasākumu pieejamības un nozīmes paaugstināšana cilvēku dzīvē, radošo profesiju, uzņēmējdarbības veidu attīstības, kultūras un sporta pakalpojumu eksporta palielināšana sekmēšana, Latvijas tēla un atpazīstamības veidošana, balstoties uz sasniegumiem kultūras un sporta jomā, jaunu talantu audzināšana utml uzdevumi. Taču NAP2027 šajā līdz ar citiem kultūras un sporta jomas jautājumiem akcentē kultūras mantojuma saglabāšanas nākamajām paaudzēm aspektu. To risina RV plānotais uzdevums 370.p. “<i>Kultūras mantojuma, sporta tradīciju un vērtību saglabāšana un nodošana nākamajām paaudzēm, iesaistot iedzīvotājus un nodrošinot jaunāko IKT izmantošanu, lai pilnvērtīgi iekļautos pasaules kultūras telpā un sportā</i>”. Uzdevuma vērtējums: <i>tieša un netieša ietekme uz kultūras mantojuma saglabāšanu nākamajām paaudzēm, ilgtermiņa ietekme.</i>		
RV „Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs”	Netiek prognozēta ietekme uz dabas resursiem, vērtībām un vides kvalitāti.	
RV „Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai”		
Prioritāte “Vienota, droša un atvērta sabiedrība” Mērķis: <i>Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.</i>		
Kopumā prioritātes mērķis ir vērsts uz drošas un tiesiskas valsts attīstību. Dabas resursu un vides aizsardzības jomas pārvaldība, sabiedrības drošība un vides aizsardzība civilās aizsardzības jomas kontekstā ir šī SIVN objekts. Ietekme ir identificēta RV „Tiesiskums un pārvaldība” un „Drošība”.		
RV „Saliedētība”	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām un vides kvalitāti nav identificēta.	
RV „Tiesiskums un pārvaldība”	RV mērķa izklāstā uzsvērts, ka “ <i>labu pārvaldību raksturo iedzīvotāju iesaiste, piedaloties publiskās pārvaldes procesos un ietekmējot tos, uzticoties sabiedrības izvirzītajiem politikas veidotājiem, kā arī pašiem aktīvi iesaistoties atvērtajos procesos. Publiskās institūcijas un sabiedrība nav pretnostatītas, bet sadarbojas kopīgi definētu, vienotu attīstības mērķu, risinājumu un labākas nākotnes vārdā, ievērojot gan vides, gan sabiedrības, arī tautsaimniecības intereses</i> ”.	

Rīcības virziens, rīcības uzdevumi ⁹⁸ (ar ietekmes uz vides aspektiem saistītie)	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai, riski	
	Ietekme uz dabas resursiem, dabas vērtībām	Ietekme uz vides kvalitāti
	Ietekme SIVN vērtējuma aspektiem ir identificējama kontekstā ar tiesisku valsts pārvaldi.	
	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme</i>	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme</i>
431.p. Uzdevums: Gudras, efektīvas un atvērtas pārvaldības īstenošana visos publiskās pārvaldes procesos, par galveno izvirzot cilvēka vajadzības un valsts proaktīvu rīcību, īstenojot pierādījumus balstītus risinājumus un starpnozaru koordinētu sadarbību, izmantojot jaunas metodes un digitālās iespējas, pārvaldei sniedzot saprotamu un pieejamu informāciju, nodrošinot iespējas cilvēkiem līdzdarboties politikas veidošanā, un panākot līdzsvarotu sabiedrisko grupu pārstāvību	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas kapitālu, stiprinot tiesisku valsts pārvaldi arī attiecībā uz dabas resursu un dabas vērtību pārvaldību.</i>	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, stiprinot tiesisku valsts pārvaldi arī attiecībā uz vides aizsardzības jomu.</i>
RV „Drošība”	RV mērķī akcentēta cilvēku un atbildīgo dienestu sadarbība riska un ārkārtas situācijās, izpratnes paaugstināšana un informētība par apdraudējumu, kā arī sadarbība riska situācijās un to seku novēršanā. RV mērķa sasniegšana ir saistīta ar civilās aizsardzības jomu avāriju vai dabas katastrofu gadījumos, kad var tikt ietekmēti dabas resursi, to vērtība un radīts vides piesārņojums.	
	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme.</i>	<i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme.</i>
440.p. Uzdevums: Sabiedrības drošības un tiesībaizsardzības iestāžu reaģēšanas spēju stiprināšana, nodrošinot centrālās valsts pārvaldes un pašvaldību koordinētu rīcību apdraudējumu gadījumos, uzturot tiesībaizsardzības, drošības un robežkontroles dienestu infrastruktūru un kapacitāti (fiziskā sagatavotība, noziedzības apkarošana, kopējas apmācības un mūsdienīgu sabiedrības vajadzībām atbilstoša personāla kompetenču pilnveide, moderno tehnoloģiju izmantošana, civilmilitārā sadarbība un sadarbība visaptverošās valsts aizsardzībai)	Ietekme uz dabas resursiem, to vērtību, bioloģisko daudzveidību, paaugstinot atbildīgo valsts dienestu, pašvaldības un iedzīvotāju sadarbības līmeni vides risku un ārkārtas situāciju novēršanā. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme.</i>	Ietekme uz vides stāvokli, paaugstinot atbildīgo valsts dienestu, pašvaldības un iedzīvotāju sadarbības līmeni vides risku un ārkārtas situācijās, novēršot vides piesārņojuma noplūdi vidē avāriju vai dabas katastrofu rezultātā. <i>Netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme.</i>

Plāna ieviešanai, vērtējot atbilstoši tā detalizācijas pakāpei, kopumā būs pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu Latvijā. Plānā izvirzītie mērķi, tos sasniedzot, sekmēs starptautisko vides aizsardzības mērķu sasniegšanu (3. nodaļa).

Nemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, kura neietver informāciju par īstenojamiem projektiem, tā ieviešanas laikā ir īpaši svarīgi turpināt izvērtēt projektu un pasākumu ietekmes uz vidi turpmākā plānošanas un investīciju projektu ieviešanas stadijā (skatīt 8. nodaļu).

NAP2027 ieviešanas riski sekmīgai izvirzīto mērķu sasniegšanai ir:

- 1) panākt vispatverošu ekonomiskās paradigmas maiņu, kas nodrošinātu plānoto mērķu sasniegšanu tautsaimniecībā un līdz ar to arī vides jomā attiecībā uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un vides kvalitātes uzlabošanu;
- 2) panākt vispatverošu sabiedrības dzīves veida un paradumu maiņu, kas sniegtu plānotos rezultātus dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanā, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un vides aizsardzības jomā.

6.3. Alternatīvas un to salīdzinājums

NAP2027 ir izstrādāts veicot detalizētu analītisko darbu esošās situācijas, globālo tendenču un NAP2020 izaicinājumu izvērtēšanā. NAP2027 izstrādāts ar sabiedrības līdzdalību, diskusijās visos Latvijas reģionos, iesaistoties nozaru pārstāvjiem, ekspertiem, zinātniekiem, sabiedrisko organizāciju, valsts pārvaldes un pašvaldību pārstāvjiem, uzņēmējiem un politiķiem. Šī paveiktā darba rezultātā NAP2027 redakcija pēc publiskās apspriešanas ir sagatavota kā viena alternatīva. Taču pašā plānošanas procesā atsevišķu prioritāšu pamatnostādņu, rīcības virzienu un uzdevumu izstrādei ir izvērtētas arī alternatīvas. To vērtējums sniegts 6. tabulā.

6. tabula NAP2027 izstrādes alternatīvas un to vērtējums

1. alternatīva	2. alternatīva
Prioritāte “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki”	
Alternatīvas saistībā ar būtisku ietekmi uz vidi plānošanas procesā nav identificētas.	
Prioritāte “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”	
Prioritātes uzdevumi virzīti uz zinātnes attīstību, izglītības kvalitāti un pieejamību, izglītības atbilstību darba tirgum, mūžizglītības īstenošanu un iekļaujošu izglītības iestāžu vidi. Tiek pieņemts, ka investējot izglītībā un zinātnē, mazināsies vidi ietekmējošo sektoru nozīme, kā arī pieaugs sabiedrības informētība un apzināšanās par ilgtspējīgas attīstības principiem un nepieciešamību mazināt kaitīgu ietekmi uz vidi.	Prioritātes uzdevumi virzīti uz zinātnes attīstību, izglītības kvalitāti un pieejamību, izglītības atbilstību darba tirgum, mūžizglītības īstenošanu un iekļaujošu izglītības iestāžu vidi. Tiek pieņemts, ka nepietiekami investējot izglītībā un zinātnē, nemazināsies vidi ietekmējošo sektoru nozīme, kā arī būtiski nemainīsies sabiedrības informētība un apzināšanās par ilgtspējīgas attīstības principiem un nepieciešamību mazināt kaitīgu ietekmi uz vidi.

1. alternatīva	2. alternatīva
<i>Vērtējums: netieša, pozitīva ietekme uz vidi un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	<i>Vērtējums: iespējama negatīva ietekme uz vidi un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>
Lielāki ieguldījumi mācību procesa kvalitātes uzlabošanā un pedagogu profesionālajā pilnveidē. Tā sekmēs skolēnu un studentu sekmju uzlabošanu un kvalificētāka darbaspēka piedāvājumu <i>Vērtējums: netieša, pozitīva ietekme uz vidi un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, darbaspēkam iesaistoties tautsaimniecībā</i>	Lielāki ieguldījumi zinātnes un izglītības infrastruktūrā. Tā sekmēs pieejamāku, ērtāku un patīkamāku vidi, kā arī labāku pētnieciskajai darbībai un mācību procesam nepieciešamā aprīkojuma nodrošinājumu, vienlaikus var nozīmēt jaunu infrastruktūras objektu izbūvi <i>Vērtējums: iespējama netieša, negatīva ietekme uz vidi. Ietekme iespējams nav būtiska.</i>
Esošā skolu tīkla optimizācija Tas veicinās efektīvāku infrastruktūras (piemēram, mazinot energoresursu izmaksas) un cilvēkresursu (pedagogu) izmantošanu, iespēju robežās tiktu izmantota iespēja efektīvāk izmantot sabiedrisko transportu arī skolēnu pārvadājumiem. <i>Vērtējums: netieša, pozitīva ietekme uz vidi. Ietekme iespējams nav būtiska.</i>	Esošā skolu tīkla minimālas izmaiņas Tas veicinās izglītības labāku teritoriālu pieejamību, kā arī lauku teritoriju augstāku dzīves apmierinātības līmeni un potenciāli lēnāku lauku teritoriju iztukšošanu, vienlaikus tiks patērēti lielāki resursi lielāka infrastruktūras apjoma uzturēšanai (tai skaitā energoresursi ēku apsildei un apgaismošanai). <i>Vērtējums: iespējama negatīva ietekme uz vidi. Ietekme iespējams nav būtiska.</i>
Prioritāte “ Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība”	
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz produktivitātes paaugstināšanu, kas secīgi nodrošina arī paaugstinātus ienākumus sabiedrībai. Paaugstinoties ienākumu līmenim, tiek pieņemts, ka, mazinoties sociālajai spriedzei, paaugstināsies sabiedrības locekļu izpratnes līmenis par vides jautājumiem <i>Vērtējums: Paaugstinātas izpratnes un resursu pieejamības situācijā ir paredzama pozitīva dinamika aprites principu ievērošanai (t.sk. atkritumu šķīrošanai). Pozitīva ietekme uz vidi.</i>	Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz produktivitātes paaugstināšanu, kas secīgi nodrošina arī paaugstinātus ienākumus sabiedrībai. Paaugstinoties ienākumu līmenim, tiek pieņemts, ka sabiedrības izpratnes līmenis par vides jautājumiem, tostarp, par materiālu apriti nemainīsies. <i>Vērtējums: Paaugstināties ienākumiem, bet nemainoties sabiedrības izpratnes līmenim nav paredzama pozitīva dinamika aprites principu ievērošanai (t.sk. atkritumu šķīrošanai). Negatīva ietekme uz vidi.</i>
Viedās specializācijas stratēģijas ieviešana. Tā sekmēs resursu mērķtiecīgāku un koncentrētāku	Izkliedēts atbalsts produktivitātes celšanai. Šīs alternatīvas gadījumā sagaidāma

1. alternatīva	2. alternatīva
izlietošanu. Tas nozīmē arī resursu (t.sk. dabas) efektīvāku izmantošanu. <i>Vērtējums: pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>	neracionāla resursu, t.sk. dabas resursu izmantošana. <i>Vērtējums: negatīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>
Bezatzbildīgas kreditēšanas mazināšana. Tā var būt ar pozitīvu ietekmi uz vidi, jo netieši mijiedarbojas, paaugstinoties sabiedrības apziņai un izpratnei par vides aizsardzības jomu. <i>Vērtējums: netieša, pozitīva ietekme uz vidi</i>	Līdzšinējās kreditēšanas prakses saglabāšana, saglabājoties arī līdzšinējai sabiedrības apziņai un izpratnei par vides aizsardzības jomu. <i>Vērtējums: netieša, negatīva ietekme uz vidi, saglabājoties līdzšinējai praksei.</i>
2) ESG kritēriju iestrāde banku kreditēšanas projektu vērtēšanas principos. Finansēšanai apstiprinātie projekti kļūs videi draudzīgāki/ resursu efektīvāki. <i>Vērtējums: netieša, pozitīva ietekme uz vidi, saglabājoties līdzšinējai praksei.</i>	1) ESG kritēriju neiekļaušana banku kreditēšanas projektu vērtēšanas principos. Finansēšanai apstiprinātajos projektos saglabāsies līdzšinējā dabas resursu izmantošanas un ietekmes uz vidi līmenis. <i>Vērtējums: netieša, negatīva ietekme uz vidi, saglabājoties līdzšinējai praksei.</i>
Prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”	
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, kompleksi risinot vairākas problēmas: jānodrošina ekonomikas attīstība, radot modernas darbavietas un mazinot ienākumu nevienlīdzību, vienlaicīgi iespēju robežās realizējot ambiciozos mērķus, kas saistīti ar klimata pārmaiņu mazināšanu. Ekonomikas attīstībai un vides aizsardzībai jānotiek līdzsvaroti, šis process nedrīkst novest pie cilvēku dzīves līmeņa pasliktināšanās. Tāpat līdz šim Latvijā nav veikts vispusīgs novērtējums par konkrētām dabas vērtībām (piemēram, Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu) aizņemtām platībām un kvalitāti. Nepieciešams rast ekonomiski pamatotu un vides aizsardzības mērķiem atbalstošu kompromisu starp vides aizsardzības mērķiem (kas nav noteikti uz	Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz dabas un vides aizsardzības stiprināšanu. Sagaidāms, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība nesamazināsies. Vērtējums attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības aizsardzības kvalitāti šajās teritorijās nav viennozīmīgs. Ir iespējami riski aizsargājamo biotopu un citu vides resursu vērtību saglabāšanai. Dabas un vides aizsardzības mērķi ir primāri. <i>Vērtējums: iespējama tieša vai netieša, pozitīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, taču tā visticamāk nebūs būtiska un nenodrošinās dabas aizsardzības mērķu sasniegšanu.</i>

1. alternatīva	2. alternatīva
šo brīdī) un uzņēmējdarbību, kura izmanto vides aktīvus. Nepieciešama vienošanās par kompensācijām. <i>Vērtējums: rodot ekonomiski pamatotu un vides aizsardzības mērķiem atbalstošu kompromisu starp vides un dabas aizsardzības mērķiem, iespējama pozitīva, tieša vai netieša ietekme uz bioloģisko daudzveidību, vides kvalitāti un cilvēku veselību.</i>	
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz klimata mērķu sasniegšanu, akcentējot jaunāko klimata tehnoloģiju izmantošanas nepieciešamību, izmaksu efektivitāti, materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus, augstu energoefektivitāti, transporta sistēmas dekarbonizāciju un virzību uz klimatnoturīgas ekonomikas attīstību, kā arī sabiedrības uzvedības modeļu un paradumu maiņu. <i>Vērtējums: iespējama tieša, pozitīva ietekme uz klimata pārmaiņu jomas mērķu sasniegšanu. Attīstot klimatnoturīgu ekonomiku kopumā, ir iespējas sasniegt noteiktos mērķus.</i>	Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz klimata mērķu sasniegšanu, akcentējot atsevišķu nozaru ieguldījumu. <i>Vērtējums: iespējama tieša ietekme uz klimata pārmaiņu jomas mērķu sasniegšanu, taču ir risks, risinot mērķu sasniegšanu pa nozarēm, mērķus nerasnēgt.</i>
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz integrētas un ilgtspējīgas transporta sistēmas veidošanu, sabiedriskajā transportā pārorientējoties uz “dzelzceļu kā mugurkaulu”, kā arī orientāciju un transporta infrastruktūras sinerģiju ar IKT un multimodalitāti, vienlaikus veicinot alternatīvu transporta veidu, degvielu un pakalpojumu ieviešanu/izmantošanu. <i>Vērtējums: pozitīva, tieša ietekme uz gaisa kvalitāti un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Iespējas sasniegt mērķus augstākas nekā 2. alternatīvā.</i>	Līdzšinējā sabiedriskā transporta organizācijas modeļa saglabāšana, prioritātes uzdevumos uzsverot nepieciešamību ieguldīt ceļu infrastruktūras uzturēšanā un kvalitātes uzlabošanā. <i>Vērtējums: pozitīva, tieša ietekme uz gaisa kvalitāti, mazākas iespējas, salīdzinot ar 1. alternatīvu, sasniegt gaisa kvalitātes jomā noteiktos mērķus.</i>
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, ievērojot principu “primāri digitāls”, proaktivitāti un vienreizes principu,	Līdzšinējā sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanas struktūra, piedāvājot pakalpojumu fizisku saņemšanu iespējami tuvu iedzīvotāju dzīvesvietai, attīstot klientu

1. alternatīva	2. alternatīva
vienlaikus akcentējot nepieciešamību paaugstināt digitālās prasmes. <i>Vērtējums: iespējama pozitīva ietekme uz vides kvalitāti un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot vides piesārņojumu un dabas resursu izmantošanu.</i>	apkalpošanas centrus un mobilos pakalpojumus. <i>Vērtējums: iespējama negatīva ietekme uz vides kvalitāti un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.</i>
Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz reģionu potenciāla attīstību un ekonomisko atšķirību mazināšanu (neveicot atsevišķu teritoriju ranžēšanu un neizvirzot primāri atbalstāmas teritorijas), vienlaikus novēršot tirgus nepilnības un uzsverot nepieciešamību veidot sadarbības saites starp pilsētām un funkcionālajām teritorijām un lauku telpu. <i>Vērtējums: netieša vai tieša, pozitīva ietekme uz vidi reģionos, ņemot vērā pārējās NAP2027 prioritātēs un rīcību virzienos plānoto par zinātnes sasniegumu un inovāciju ieviešanu uzņēmējdarbībā.</i>	Prioritātes uzdevumi ir vērsti uz atbalstu produktivitātes celšanai un uzņēmējdarbības vides attīstībai reģionos (ārpus Rīgas), nosakot katra reģiona attīstības virzienus un jomas. <i>Vērtējums: netieša vai tieša, pozitīva (iespējams nebūtiska) vai negatīva ietekme uz vidi reģionos, ko var radīt uzņēmējdarbības attīstība saistībā ar produktivitātes paaugstināšanu, ja netiek ieviesti zinātnes sasniegumi un inovācijas.</i>
Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”	
Alternatīvas saistībā ar būtisku ietekmi uz vidi plānošanas procesā nav identificētas.	
Prioritāte “Vienota, droša un atvērta sabiedrība”	
Alternatīvas saistībā ar būtisku ietekmi uz vidi plānošanas procesā nav identificētas.	

Visās 6. tabulā minētajās alternatīvās, tās salīdzinot NAP2027 redakcijā vides apsvērumu dēļ ietverta 1. alternatīva.

NAP2027 publiskās apspriešanas laikā ir diskutēts par reģionālo attīstību, tā akcentēta un iekļauta NAP2027 stratēģiskajos mērķos, taču nav uzskatāmā par jaunu alternatīvu, jo reģionālā attīstība NAP2027 pirmajā redakcijā bija iekļauta prioritātē “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”.

6.4. Ietekmju mijiedarbības, kumulatīvās ietekmes

Plānam ieviešanai ir sagaidāmas vairākas ietekmju mijiedarbības:

- NAP2027 ietekmju savstarpējās mijiedarbības, dažādam prioritātēm, rīcības virzieniem un uzdevumu rezultātiem ietekmējot vienu otru.

- NAP2027 ietekmju mijiedarbība ar NAP2020 rezultātiem iepriekšējā plānošanas periodā 2014. – 2020.gadam;
- NAP2027 ietekmju mijiedarbība ar valsts nozaru plāniem

Ietekmju mijiedarbības un kumulatīvās ietekmes izpaudīsies šajā SIVN identificētajos būtiskās ietekmes uz vidi aspektos (3. nodaļa).

NAP2027 ietekmju savstarpējās mijiedarbības ir sagaidāmas ieviešot projektus, kur vienā projektā tiktu ietverti pasākumi, kas attiecas uz vairāku rīcības virzienu un/vai uzdevumu īstenošanu. Piemēram, prioritātē “Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība” un prioritātē “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”. Atkarībā no projekta satura sagaidāmās ietekmes, tām mijiedarbojoties, var izpausties kā summāras ietekmes, kā arī savstarpēji viena otru mazinošas ietekmes un uzkrājoties radīt arī kumulatīvās ietekmes. Ietekmju mijiedarbība īpaši svarīga NAP2027 sekmīgai ieviešanai ir gadījumos, kad kāda aktivitāte rada negatīvu ietekmi vai tādu varētu radīt, tajā neietverot citus pasākumus, kas ir vērsti uz pozitīvas ietekmes radīšanu. Tādēļ NAP2027 mērķu sasniegšanai, plānojot projektus, ir svarīgi izvērtēt ietekmju mijiedarbības.

Tāpat arī NAP2027 ieviešanas laikā iespējams, ka reģionos konkrētā teritorijā vai salīdzinoši tuvu esošās teritorijās notiek vairāku projektu ieviešana un tādejādi to ietekmes mijiedarbojas, summējas vai, to ietekmēm uzkrājoties, ilgtermiņā veidojas kumulatīva ietekme.

Konkrētas vairāku projektu vai viena projekta atsevišķu ietekmju mijiedarbības ir vērtējamas NAP2027 ieviešanas stadijā.

NAP2027 ietekmju mijiedarbība ar NAP2020 rezultātiem iepriekšējā plānošanas periodā 2014. – 2020.gadam. Tā ir sagaidāma, ieviešot jaunus projektus gan iepriekšējās projektu realizācijas vietās, gan arī turpinot laikā no 2014. līdz 2020. gadam īstenoto projektu rezultātu attīstību. Piemēram, turpinot vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju un revitalizāciju (Inčukalna gudrona dīķu sanācijas pabeigšana), ūdenssaimniecības projektus, ĪADT apsaimniekošanas projektus un citus. NAP2020 rezultāti pa jomām īsi raksturots šī vides pārskata 4. nodaļā. Konkrētas mijiedarbības ir vērtējamas NAP2027 ieviešanas stadijā.

NAP2027 ietekmju mijiedarbība ar valsts nozaru plāniem. Tā ir sagaidāma NAP2027 ieviešanas ietvaros izstrādātajiem nozaru politikas plānu (Vides politikas pamatnostādnes, Transporta attīstības pamatnostādnes u.c.) periodam no 2021. līdz 2027.g.mijiedarbojoties ar NAP 2027 ietvaros ieviesto projektu ietekmēm projektu ieviešanas vietās. Mijiedarbības ir vērtējamas NAP2027 ieviešanas stadijā.

6.1. Pārrobežu ietekme

Politikas plānošanas dokuments “Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2021.-2027. gadam” ir ar iespējamu pārrobežu ietekmi, jo attiecas uz visas Latvijas valsts teritorijas attīstības plānošanu vidējā termiņā. Līdz ar to, ieviešot NAP2027 prioritātes, rīcības un uzdevumus robežjoslās ar kaimiņu valstīm ir iespējama pārrobežu ietekme.

NAP2027 būtisko ietekmju vērtējums ir sagatavots atbilstoši NAP2027 detalizācijas pakāpei, t.i., ar detalizāciju līdz rīcību virzienu indikatoriem un uzdevumiem rīcību virzienu ieviešanai. Vides pārskatā ir secināts, ka NAP 2027 detalizācijas pakāpe neļauj precīzi novērtēt visas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, jo faktiskās ietekmes vidē veidosies

realizējot konkrētus projektus, kuri tiks plānoti un projektēti daudz detalizētāk. Šis secinājums ir attiecināms arī uz pārrobežu ietekmes uz vidi vērtējumu.

Īstenojot NAP2027, pārrobežu ietekme var veidoties, īstenojot projektus uzņēmējdarbībā, transporta infrastruktūras uzlabošanā, vides aizsardzības jomā (vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas projekti, ūdenssaimniecības projekti, dabas aizsardzības projekti) un citās jomās. Sagaidāmā ietekme būs saistīta ar ietekmi uz vides kvalitāti (gaisa kvalitātes izmaiņas, SEG emisiju samazināšana, vēsturiskā piesārņojumā mazināšana, ūdeņu kvalitātes uzlabošana, izklīdētā piesārņojuma mazināšana no dažādiem zemes izmantošanas veidiem), kā arī, uzlabojot Eiropas Savienības nozīmes biotopu un aizsargājamo sugu aizsardzības statusu, uz ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un bioloģisko daudzveidību. Ievērojot to, ka NAP2027, tiek plānota ekonomiskās attīstības paradigmu maiņa, balstot attīstību uz zinātnes sasniegumiem, inovācijām, kā arī NAP2027 ir vērsts uz sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanu, tās izpratnes par vides jautājumiem paaugstināšanu un atbildīgas rīcības pret Latvijas dabas resursiem, klimata pārmaiņām un materiālu aprites mazināšanu veidošanu, tad kopumā var uzskatīt, ka iespējamās ietekmes būs ar pozitīvu tendenci.

Jāuzsver arī, ka attiecībā uz tādiem vides kvalitātes aspektiem kā virszemes ūdeņu kvalitāte un gruntsūdeņu kvalitāte Latvija ir piesārņojumu saņemošā valsts, jo ģeogrāfiski atrodas Daugavas, Lielupes un Ventas upju baseinu lejtecē. Tādēļ faktiski ietekme galvenokārt ir sagaidāma attiecībā uz gaisa kvalitāti un SEG emisijām. Taču, veicot NAP2027 SIVN, kopumā šiem vides kvalitātes aspektiem ir identificēta pozitīva ietekme, jo Latvija, ieviešot NAP2027, plāno mazināt gaisa piesārņojumu ar slāpekļa oksīdiem (NOx) daļiņām (PM_{2,5}) un amonjaku (NH₃), kā arī uzlabot klimata pārmaiņu rādītājus: kopējo SEG emisiju intensitāti pret IKP, CO₂ piesaisti un SEG emisiju attiecību.

NAP2027 ieviešanas laikā plānots turpināt attīstīt starptautisko savienojamību, pilnībā iekļaujoties ES pamattīklā (*Rail Baltica*). Publiskās lietošanas dzelzceļa līnijas “*Rail Baltica*” projektam ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums, t.sk. pārrobežu ietekmes novērtējums. Tā īstenošana plānota atbilstoši IVN rezultātiem.

Turpmāk, ieviešot NAP2027, lokālas ietekmes var veidoties, attīstoties uzņēmējdarbībai tiešā kaimiņvalstu tuvumā vai transporta infrastruktūras attīstības rezultātā. Tas var sekmēt transporta plūsmu palielināšanos un tādejādi radīt pārrobežu ietekmi. Uzsākot jaunus attīstības projektus, ja tiem tiek konstatēta būtiska pārrobežu ietekme, ietekmes uz vidi novērtējuma vai ietekmes uz *NATURA2000* teritoriju novērtējuma procesos, kā arī stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā ar NAP2027 īstenošanu saistītiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, atbilstoši kārtībai kāda ir noteikta Latvijas normatīvajos aktos un nosacījumiem starpvalstu līgumos par pārrobežu, ir jāveic kaimiņvalstu informēšana. Tā Latvijas kaimiņvalstis tiktu iesaistītas ietekmes uz vidi procedūrās un rezultātā sadarbotos, izstrādājot pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai.

7. IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Latvijas normatīvajos aktos ir noteikta kompensēšanas pasākumu nepieciešamība, gadījumos, ja paredzētā darbība būtiski negatīvi ietekmē *NATURA 2000* teritorijas. Saskaņā ar Latvijas Republikas likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.pantu „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) tīklam”.

Ievērojot NAP2027 detalizācijas līmeni un, ņemot vērā to, ka Plāns ir izstrādāts, ievērojot starptautiskos un nacionālos vides mērķus, vides aizsardzības normatīvos aktus, šajā novērtējumā, ievērojot NAP2027 detalizācijas pakāpi, var secināt, ka Plāna ieviešana negatīvi neietekmēs Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) un tādēļ specifiski dabai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami.

Taču, īstenojot NAP2027, piemēram, transporta infrastruktūras jomā vai konkrētu uzņēmējdarbības projektu attīstības gadījumā, ir iespējams, ka tie var ietekmēt *NATURA 2000* teritorijas. Tādos gadījumos atbilstoši normatīvo aktu prasībām ir jāveic ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums un, ja tajā tiek konstatēta būtiskas ietekmes iespējamība, - ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējums. Gadījumā, ja atbilstoši Latvijas normatīvo aktu prasībām kādam projektam tiek piemērota ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējuma procedūra, tās laikā tiks izvērtēts plānotās darbības ietekmes būtiskums, nepieciešamība noteikt un ieviest kompensēšanas pasākumus.

8. RISINĀJUMI NEGATĪVO IETEKMJU NOVĒRŠANAI UN SAMAZINĀŠANAI

Vides pārskatā jau uzsvērts, ka NAP2027 detalizācija ir līdz rīcības virzienu, to mērķa indikatoru un uzdevumu līmenim un tādēļ precīzi nav iespējams novērtēt visas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, jo faktiskās ietekmes vidē veidosies realizējot konkrētus projektus, kuri tiks plānoti un projektēti daudz detalizētāk. Līdz ar to visticamāk, ka NAP2027 īstenošanā veidosies jaunas būtiskas ietekmes uz vidi, kas ir identificējamās un mazināmas un novēršamas NAP2027 realizācijas laikā.

Risinājumi negatīvo ietekmju novēršanai un samazināšanai ir iedalāmi vairākās grupās, ko nosaka NAP2027 īstenošanas stadijas:

1) Plānošanas stadijā. Šie risinājumi ir jāveic, ja NAP2027 uzdevumu izpildei pirms konkrētu projektu izstrādes un ieviešanas ir jāveic plānošanas pasākumi, piemēram, teritorijas plānojumu grozījumu, lokālplānojumu vai detālplānojumu izstrāde konkrētām teritorijām, dabas aizsardzības plānu vai sugu aizsardzības plānu izstrāde un citi. Atkarībā no konkrētā uzdevuma satura uzsākot teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi ir jānovērtē sagaidāmās ietekmes uz vidi un NATURA2000 teritorijām, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā informējot Biroju par plānošanas dokumenta izstrādi un saņemot Biroja lēmumu par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību. Gadījumā, ja attīstības plānošanas dokumentam ir jāveic SIVN, tad tā ietvaros tiek detalizētāk vērtētas plānoto darbību būtiskās ietekmes uz vidi, noteikti risinājumi negatīvo ietekmju novēršanai un mazināšanai un noteikti monitoringa pasākumi. Dabas aizsardzības un sugu aizsardzības plānu izstrādes procesā tiek vērtētas antropogēnās slodzes un plānoto aktivitāšu ietekme, lai sasniegtu dabas aizsardzības mērķus.

Arī gadījumos, ja nav jāveic īpaši plānošanas pasākumi, uzsākot ieviešanu, ir jāprecizē īstenojamie uzdevumi, iespējamās ietekmes uz vidi un projektā jāplāno negatīvās ietekmes mazināšanas pasākumi un to sagaidāmie rezultāti.

2) Ieviešanas stadijā veicot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā noteiktos projektu ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumus, ja tie ir nepieciešami. Šos pasākumus var iedalīt trīs kategorijās:

2.1. Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz NATURA2000 teritoriju novērtējums

Ietekmes uz vidi novērtējums ir jāveic LR likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”(turpmāk – Likums) 1.pielikumā „Objekti, kuru ietekmes novērtējums ir nepieciešams” noteiktajām darbībām. IVN procedūra (atkarībā no darbības ietekmes uz apjoma) var tikt piemērota sākotnējā izvērtējuma rezultātā (skatīt 2.2.punktu). Sākotnējo izvērtējumu veic un lēmumu par IVN nepieciešamību attiecībā uz Plānojuma teritoriju pieņem VVD RVP. Ja plānotā darbība var būtiski ietekmēt NATURA2000 teritoriju, tai veicams ietekmes uz NATURA2000 teritoriju novērtējums. Programmu šo novērtējumu veikšanai sagatavo VPVB, izvirzot speciālus noteikumus tās novērtēšanai un pasākumu ietekmes uz vidi novēršanai vai mazināšanai.

NAP2027 plānota Rail Baltica projekta attīstība. Tam ir veikts IVN NAP2020 darbības laikā. Ieviešot projektu ir jāņem vērā VPVB atzinumā par IVN ziņojumu noteiktās prasības, kā arī IVN ziņojumā plānotie pasākumi negatīvo ietekmju mazināšanai, it īpaši attiecībā uz vides trokšņa ietekmes novēršanu, kā arī citus.

2.2. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir jāveic ietekmes uz vides sākotnējais izvērtējums (jeb sākotnējais izvērtējums)

Darbības, kurām ir jāveic sākotnējais novērtējums, tiek noteiktas atbilstoši Likuma 2.pielikuma „Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums” nosacījumiem. NAP2027 plāno attīstīt viedās specializācijas, uzņēmējdarbību, t.sk. tūrismu, it īpaši reģionos. Daļai no tām, ņemot vērā plānotos apjomus un jaudas, var būt nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu. Likuma 2.pielikums var attiekties, piemēram, uz šādam darbībām: atkritumu pārstrādes un apstrādes iekārtas, ja to jauda ir 5 tonnas diennaktī (visas darbības, uz kurām neattiecas šā likuma 1.pielikums), darbībām ūdenssaimniecības projektiem kā noteikts 2. pielikumā, jaunu ceļu būvniecībai, ja tā garums ir 1 kilometrs un vairāk vai ja tas paredzēts ĪADT, robežojas ar ĪADT, robežojas ar ĪADT vai paredzēts 100 metru attālumā no tās. Ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums ir nepieciešams arī ēku un būvju būvniecībai, pārbūvei, atjaunošanai un restaurācijai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā. Attīstoties rūpniecībai sākotnējais izvērtējums var tikt piemērots dažādām pārtikas rūpniecības ražotnēm saskaņā ar 2. pielikumā noteikto, rūpniecisko iekārtu uzstādīšanai elektrības, tvaika un karstā ūdens ražošanai, ja to ievadītā siltuma jauda pārsniedz 50 megavatus, tekstilrūpniecības un koka rūpnieciskās ražošanas attīstībai saskaņā ar 2. pielikumā noteikto, kā arī citām Likuma 2. pielikumā noteiktajām darbībām.

Sākotnējo izvērtējamu veic VVD RVP. Tā rezultātā VVD RPV var lemt par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu (skatīt 2.1. punktu) vai arī izsniegt tehniskos noteikumus būvniecības ieceres dokumentācijas izstrādei (skatīt 2.3. punktu).

2.3. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām.

Darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi nosaka 2015.gada 27. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.30. Tehniskajos noteikumos VVD reģionālā vides pārvalde nosaka vides aizsardzības prasības, kuras jāņem vērā būvniecības ieceres dokumentācijas izstrādē un skaņošanā. Tehnisko noteikumu izstrādes procesā darbībām ĪADT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajos gadījumos, kā arī, ja ir sagaidāma ietekme uz ES nozīmes biotopiem vai īpaši aizsargājamām sugām, tehnisko noteikumu sagatavošanai Dabas aizsardzības pārvalde VVD sniedz atzinumu par tehniskajos noteikumos ietveramajiem nosacījumiem.

Sabiedrība tiek informēta par plānotajiem būvobjektiem, kuriem ir izsniegti tehniskie noteikumi projektēšanai, informāciju ievietojot VVD mājas lapā⁹⁹.

3) Risinājumi NAP2027 ieviešanas uzraudzības jeb monitoringa stadijā. Ja ieviešanas monitoringa rezultātā tiek konstatēta negatīva ietekme uz dabas kapitālu vai vides kvalitāti, kas ir saistīta ar NAP2027 iekļauto stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu un uzdevumu īstenošanu, tad ir jāveic korekcijas plānošanas dokumentā. Šādu iespēju NAP2027 izstrādātāji ir plānojuši (skatīt šī pārskata 9. nodaļu un NAP2027 nodaļu “NAP2027 īstenošanas, finansēšanas, uzraudzības un novērtēšanas process”).

⁹⁹ Atbilstoši Ministru kabineta noteikumi Nr.30 (27.01.2015.) regulējumam šī Vides pārskata izstrādes laikā

9. VIDES MONITORINGS UN PASĀKUMI PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI

Attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Latvijas normatīvo aktu prasības¹⁰⁰, ar kuriem ir ieviestas Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīvas 2001/42/EK „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu” prasības. Vides monitoringa mērķis ir iespējami agrā plānošanas dokumenta ieviešanas stadijā iegūt informāciju par Programmas ieviešanas radītajām vides izmaiņām un, ja nepieciešams, operatīvi reaģēt un savlaicīgi novērst iespējamās negatīvas sekas.

Monitoringa ziņojums par plānošanas dokumenta ieviešanas rezultātiem ir jāiestāda un jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā atzinumā par vides pārskatu (atzinums par Plānu tiks saņemts pēc Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas) noteiktajā termiņā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu, kā arī raksturo sociāli ekonomiskos rādītājus, kuri ietekmē vides stāvokli un nosaka antropogēno slodzi uz vidi. Tā sagatavošanā ieteicams izmantot Vides pārraudzības valsts biroja informatīvo materiālu par plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes novērtējumu (monitoringu), kurš pieejams Biroja mājas lapā <http://www.vpvb.gov.lv/lv/strategiskais-ivn/monitorings>.

Likums „Par vides aizsardzību” definē, ka vides monitorings ir sistemātiski vides stāvokļa un piesārņojuma emisiju vai populāciju un sugu novērojumi, mērījumi un aprēķini, kas nepieciešami vides stāvokļa vērtējumam, vides politikas izstrādāšanai un vides un dabas aizsardzības pasākumu plānošanai, kā arī to efektivitātes kontrolei. Vides nacionālā monitoringa kontrole paredz novērojumus, lai konstatētu gaisa un ūdens kvalitātes izmaiņas, dabas resursu izmaiņu tendences, kā arī saglabātu mūsu teritorijai raksturīgās ainavas, augu un dzīvnieku sugas, un to veido 5 daļas: gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa daļa, ūdeņu monitoringa daļa, bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļa, sauszemes vides un tās komponentu monitoringa daļa un ģeoloģisko procesu monitoringa daļa. NAP2027 monitoringa pasākumi vides kvalitātei veicami saskaņā ar valsts monitoringa pasākumiem.

NAP2027 īstenošanas monitoringam izmanto valsts vides monitoringa informāciju, novērtējumus par vides stāvokli valstī (LVĢMC), kā arī valsts statistikas datus (CSP, Eurostat), par ES fondu līdzekļu ieviešanas efektivitāti un rezultātiem vides aizsardzības jomā (VARAM), inventarizāciju, dažādu pētījumu rezultātus un citu pieejamo informāciju (LVĢMC, VARAM, citi avoti, piemēram, zinātniski pētnieciskās iestādes).

NAP2027 ir iekļauta nodaļa “NAP2027 īstenošanas, finansēšanas, uzraudzības un novērtēšanas process”. Tajā norādīts ka “NAP2027 ir ietvertas indikatoru sasniedzamās vērtības 2024. un 2027. gadā, kas ļaus NAP2027 īstenošanas procesa vidū izvērtēt valsts attīstības virzību uz nospraustajiem mērķiem un nepieciešamības gadījumā lemt par papildu uzdevumiem vai nepieciešamu resursu pārdali.” Monitoringa ziņojumā par plānošanas dokumenta ieviešanas rezultātiem, kas jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā, ir izmantojami jau NAP2027 ietvertie indikatori. Galvenie no tiem: kopējo SEG emisiju intensitāte pret IKP, CO₂ piesaiste un SEG emisiju attiecība noteiktās ZIZIMM sektora zemes uzskaites kategorijās, gaisa piesārņojuma % samazinājums: slāpekļa oksīdi – NOx,

¹⁰⁰ Latvijā Direktīvas prasības ir iekļautas Latvija Republikas likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (1998.) un MK noteikumi Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (2004.)

daļiņas – PM_{2,5}, amonjaks – NH₃; augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars, sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis, labvēlīgā aizsardzības stāvoklī aizsargājamo biotopu īpatsvars, lauku putnu indekss, meža putnu indekss, kā arī citi.

Vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturošanai ir izmantojama informācija, kas sniedz priekšstatu par notikušo izmaiņu cēloņiem. Piemēram: 1) attīrīto notekūdeņu apjomi un kvalitāte: virszemes ūdeņos novadīto attīrīto notekūdeņu apjomu dinamika (pa gadiem) un atbilstība normatīvo aktu prasībām attiecībā uz attīrīšanu, 2) vēsturiski piesārņotās vietas, kurās veikta sanācija un revitalizācija (skaits), augsnes, grunts un pazemes ūdeņu kvalitātes izmaiņas tajās; 3) ĪADT apsaimniekošanas plānu un sugu aizsardzības plānu īstenošana; 4) gaisa kvalitātes izmaiņas pilsētās (papildus NAP2027 noteiktajiem indikatoriem), piemēram, daļiņu PM₁₀ gada vidējo koncentrācijas salīdzinājumā ar normatīvajos aktos noteikto robežlielumu un citi.

NAP2027 uzraudzības un novērtēšanas procesā plānots, ka pēc NAP2027 apstiprināšanas Ministru kabinets reizi divos gados iesniegs izskatīšanai Saeimā vienotu savstarpēji integrētu ziņojumu par Latvija2030, NAP2027 īstenošanu un valsts ilgtspējīgu attīstību. Monitoringa ziņojumā par plānošanas dokumenta ieviešanas rezultātiem, kas jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojam, ir izmantojami integrētā ziņojuma materiāli.

Pozitīvi ir jāatzīmē integrētā ziņojuma par Latvija2030 un NAP2027 īstenošanu un valsts ilgtspējīgu attīstību plānotā izstrādes kārtība, kuras gaitā vienlaikus tiks iesaistīta sabiedrība un tai sniegta informācija Latvija2030 un NAP2027 īstenošanu pirms izskatīšanas Ministru kabinetā un Saeimā. Ziņojumu plānots izstrādāt sadarbībā ar nozaru ministrijām un nevalstiskajām organizācijām. Tādējādi ziņojums informēs sabiedrību par progresu konkrētos valsts ilgtspējīgas attīstības virzienos, ļaujot ikvienam iesaistīties diskusijā par valsts attīstību, vērtēt noteikto mērķu, prioritāšu un rīcības virzienu izvēles pareizību, kā arī sasaistīt paredzētos rezultātus ar atbildību par noteikto risinājumu un uzdevumu īstenošanu.

10. KOPSAVILKUMS

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Plāns ir izstrādāts, lai sasniegtu Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam (Latvija2030) noteiktos mērķus un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus.

Plāna vīzija iezīmē fundamentālas pārmaiņas un izaugsmi četros virzienos: vienlīdzīgas tiesības, dzīves kvalitāte, zināšanu sabiedrība un atbildīga Latvija. Tā ietvaru veido četri stratēģiskie mērķi: Vienlīdzīgas iespējas, Produktivitāte un ienākumi, Sociālā uzticēšanās un Reģionālā attīstība. Tie ievirza politiku nākamajiem septiņiem gadiem, sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. Katra rīcības virziena sasniegšanai ir noteikti politikas rezultātu rādītāji jeb indikatori, veicamie uzdevumi, kā arī norādīta vismaz viena atbildīgā institūcija. Plānā noteiktas šādas prioritātes:

- Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki
- Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei
- Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība
- Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība
- Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei
- Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Saskaņā likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” II nodaļas 2.1.punkta nosacījumiem Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam ir plānošanas dokuments, kam ir nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk -SIVN).

SIVN mērķis ir apzināt Plāna un tā realizācijas pasākumu ietekmi uz vidi, veicināt sabiedrības līdzdalību vides pārskata sagatavošanā, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai.

SIVN ietvaros NAP 2027 redakcijai (18.12.2019.), kurā ietverti tās publiskās apspriešanas rezultāti, ir sagatavots precizētais vides pārskats.

Vides pārskata izstrādes saturu nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (2004.). Vides pārskatā ir iekļauta informācija un veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši normatīvo aktu prasībām un plānošanas dokumenta detalizācijas līmenim. Tajā ir raksturota ar Plāna tematiku saistītā esošā vides situācija, novērtētas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi, sniegta informācija par risinājumiem negatīvās ietekmes novēršanai vai mazināšanai, kā arī plānošanas dokumenta ieviešanas monitoringam.

Vides pārskatā ir iekļauts vērtējums par būtiskām pozitīvām un negatīvām, tiešām un netiešām, īstermiņa un ilgtermiņa, kā arī summārajām ietekmēm, ietekmju mijiedarbībām. Vērtējums balstās uz Plānā iekļautās vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to sasniegšanai noteikto indikatoru un uzdevumu ietekmes uz vidi aspektu un to iespējamās ietekmes būtiskums, salīdzinot ar esošo situāciju, vides mērķiem un vides kvalitātes normatīviem.

Vides pārskatā ir secināts, ka NAP2027 būtiskā ietekme ir saistīta ar diviem galvenajiem ietekmes uz vidi aspektiem: 1) dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana un 2) vides kvalitātes uzlabošana.

Plāna stratēģiskais mērķis “Produktivitāte un ienākumi” veido pamatu ilgtspējīgai izaugsmei. Augstākas pievienotās vērtības produktu radīšana, inovatīvu, jaunu tehnoloģiju ieviešana, valsts konkurētspējas balstīšana uz zināšanām un inovācijām, kas ir plānoti šī stratēģiskā mērķa īstenošanā tieši vai netieši ir saistīta ar dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu.

Plānots, ka stratēģiskā mērķa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas rezultātā pieaugs produktivitāte, kas notiekot ilgtspējīgai attīstībai, būs saistīts arī ar šajā SIVN identificētajiem ietekmes uz vidi aspektiem. Savukārt stratēģiskā mērķa “Sociālā uzticēšanās” īstenošanā plānots vairo sabiedrības iesaisti, līdzsvarojot dažādu sabiedrības grupu intereses kopējam sabiedriskajam labumam, mērķtiecīgāk skaidrojot izvēles un cēloņsakarības, kas ietekmē valsts ilgtermiņa izaugsmi, kas netieši var būt saistīta ar dabas kapitāla saglabāšanu un vides kvalitātes aspektiem.

Prioritātes “*Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība*” rīcības virzieni un uzdevumi pozitīvi, tieši ietekmēs vides kvalitāti ilgtermiņā, jo ir saistīti ar apkārtējās vides un infrastruktūras faktoru kopumu un to mijiedarbību, kas raksturo vides kvalitāti un tūrību, kā arī svarīgāko pakalpojumu (transports, mājoklis, energoapgāde, elektroniskie sakari) kvalitāti un pieejamību. Prioritātē iekļautie rīcības virzieni un uzdevumi risina arī klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu un ir saistīti ar ietekmi uz vidi nacionālā un reģionālā līmenī.

Šīs prioritātes ieviešana arī ilgtermiņā pozitīvi ietekmēs dabas vērtības kā dabas kapitāla sastāvdaļu, jo tajā plānota bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Netieši dabas teritoriju un dabas vērtību pārvaldība ir saistīta ar pozitīvu ietekmi uz ainavu.

Prioritātes “*Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei*” uzdevumi, it īpaši rīcības virzienā “Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai” netieši uzlabos vides kvalitāti, jo ir vērsti uz ekonomikas paradigmas maiņu – no darbietilpīgas un resursu ietilpīgas ekonomikas uz zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgu aprites ekonomiku, kas atbilstoši ieviešanas gadījumā būs ar netiešu vai tiešu ietekmi uz vides kvalitātes uzlabošanu un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas resursu patēriņu.

Prioritātes “Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība” rīcības virzienos “Produktivitāte un inovācija” un “Kapitāls un uzņēmējdarbības vide” plānoto uzdevumu ieviešanai sagaidāms, ka būs netieša, gan pozitīva, gan iespējams negatīva ietekme uz dabas kapitāla izmantošanu un vides kvalitāti. Ieviešot inovatīvus risinājumus, zināšanu ietilpīgus produktus un pakalpojumus, svarīgi tos saistīt ar plānoto uzņēmējdarbības vides attīstību, lai novērstu iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi intensīvas uzņēmējdarbības attīstības gadījumos.

Prioritātes “*Vienota, droša un atvērta sabiedrība*” rīcības virzieniem iespējama netieša pozitīva ietekme uz vidi. Rīcības virziens “*Tiesiskums un pārvaldība*” vērsts uz demokrātiskas un tiesiskas valsts stiprināšanu, kas var attiekties arī uz vides un dabas aizsardzības nodrošināšanu. Rīcības virzienam “*Drošība*” var būt netieša, pozitīva ietekme uz vidi, jo zemessardze, policija un citas ātrās reaģēšanas dienesti iesaistās civilās aizsardzības un dabas katastrofu novēršanas pasākumos.

Prioritātes “*Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki uzdevumi*” rīcības virzieni un uzdevumi ir vērsti uz sociālajām aktivitātēm, pilnveidojot atbalsta sistēmu ģimenēm un radot vienlīdzīgas iespējas bērniem neatkarīgi no ģimenes sociālā stāvokļa, neskarot jomas, kas varētu būtiski ietekmēt dabas kapitāla izmantošanu un vides kvalitāti.

Prioritātē “*Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei*” rīcības virzieni un uzdevumi vērsti uz kultūras un sporta jomu attīstību, neradot būtisku ietekmi uz dabas kapitāla izmantošanu un ietekmi uz vidi. Plānā kā priekšnoteikums šīs prioritātes attīstībai ir norādīta vides kvalitāte – iespēja iesaistīties sportā un aktīvajā atpūtā drošā un veselīgā vidē. Arī prioritātes “*Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki uzdevumi*” attīstības priekšnoteikums ir kvalitatīva dzīves vide, kuras sasniegšana tieši vai netieši tiek risināta pārējās NAP2027 prioritātēs.

Plāna ieviešanai, vērtējot atbilstoši tā detalizācijas pakāpei, kopumā būs pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu Latvijā. Plānā izvirzītie mērķi, tos sasniedzot, sekmēs starptautisko vides aizsardzības mērķu sasniegšanu.

Plāna detalizācijas pakāpe (līdz uzdevumu līmenim) neļauj precīzi novērtēt visas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, jo faktiskās ietekmes vidē veidosies realizējot konkrētus projektus, kuri tiks plānoti un projektēti daudz detalizētāk, līdz ar to ir iespējams, ka var veidoties jaunas būtiskas ietekmes uz vidi. Negatīvās ietekmes uz vidi ir novērojamas turpmākajā Plāna ieviešanas procesā, plānojot, projektējot un realizējot ietekmes uz vidi mazināšanas pasākumus.

Risinājumi negatīvo ietekmju novēršanai un samazināšanai ir iedalāmi vairākās grupās, ko nosaka NAP2027 īstenošanas stadijas: 1) plānošanas stadija (teritorijas attīstības, ĪADT plānošana, SIVN), 2) ieviešanas stadija (ietekmes uz vidi procedūras) un 3) ieviešanas uzraudzības jeb monitoringa stadija (Plāna pārskatīšana, ja nepieciešams).

Šajā plāna detalizācijas pakāpē nav konstatēta būtiska negatīva ietekme uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (*NATURA 2000*) teritorijām, tādēļ kompensēšanas pasākumi nav jānosaka. Plāna ieviešanas laikā, ja nepieciešams, ir jāveic ietekmes uz *NATURA2000* teritorijām novērtējums.

Politikas plānošanas dokuments “Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2021.-2027. gadam” ir ar iespējamu pārrobežu ietekmi, jo attiecas uz visas Latvijas valsts teritorijas attīstības plānošanu vidējā termiņā. Līdz ar to, ieviešot NAP2027 prioritātes, rīcības un uzdevumus robežjoslās ar kaimiņu valstīm ir iespējama pārrobežu ietekme. Plāna ieviešanas laikā atbilstoši kārtībai, kāda ir noteikta Latvijas normatīvajos aktos un nosacījumiem starpvalstu līgumos par pārrobežu ietekmi, ir jāveic kaimiņvalstu informēšana, ja ietekmes uz vidi procedūrās ir konstatēta iespējama būtiska pārrobežu ietekme.

Lai iegūtu informāciju par Plāna ieviešanas rezultātiem, ir jāveic plānošanas dokumenta ieviešanas monitorings. NAP2027 ir iekļauta nodaļa “*NAP2027 īstenošanas, finansēšanas,*

uzraudzības un novērtēšanas process”. Tajā norādīts ka “NAP2027 ir ietvertas indikatoru sasniedzamās vērtības 2024. un 2027. gadā, kas ļaus NAP2027 īstenošanas procesa vidū izvērtēt valsts attīstības virzību uz nospraustajiem mērķiem un nepieciešamības gadījumā lemt par papildu uzdevumiem vai nepieciešamu resursu pārdali.” Monitoringa ziņojumā par plānošanas dokumenta ieviešanas rezultātiem, kas jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojam, ir izmantojami jau Plānā ietvertie indikatori, tos papildinot ar vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturošanas rādītājiem, kas sniedz priekšstatu par notikušo izmaiņu cēloņiem

Plāna redakcijas sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 07.oktobra līdz 08.novembrim, Plāna SIVN vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešana - no 2019. gada 25. oktobra līdz 25. novembrim, sabiedriskās apspriešanas sanāksme - 2019. gada 07.novembrī.

Precizētajā vides pārskatā ir ietverti NP2027, tā SIVN vides pārskata sabiedriskās apspriešanas rezultāti, kā arī komentāri un priekšlikumi, kas saņemti no institūcijām un dažādu nozaru organizācijām.

Precizētais vides pārskats tiek iesniegts Vides pārraudzības valsts birojam atzinuma saņemšanai.

1. pielikums Pārskats par saņemtajiem priekšlikumiem, to izvērtējumu, komentāriem un informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
Sabiedriskās apspriešanas sanāksme, 2019. gada 07. novembrī, LU Dabaszinātņu centrā (Dabas mājā) <i>Magnum</i> auditorijā		
D. Dubrovskis (Latvijas Lauksaimniecības universitāte): kāda metodoloģija lietota SIVN veikšanā? Nepieciešams detalizētāks skaidrojums. Konsultācijās izteikts arī priekšlikums precizēt terminoloģiju vides pārskata 4.1.1. nodaļā.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 2.1. nodaļa. Precizēta vides pārskata 4.1.1. nodaļa.
D.Ozola (Latvijas Kūdras asociācija): iesaka precizēt aktuālo informāciju par iegūtās kūdras izmantošanu, t.sk. nepieciešamību attīstīt kūdras substrātu izmantošanas iespējas Latvijas reģionos, tādā veidā valstī palielinot CO ₂ piesaisti no šiem substrātiem (pašlaik tie pārsvarā tiek eksportēti).	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.2. un 6.2. nodaļa.
A. Malta – komentārs par lauksaimniecībā izmantotajām ķīmikālijām, to ietekmi.	Ņemts vērā	Papildināta vides pārskata 4.1.3. nodaļa.
Atsauksmes par Vides pārskata projektu		
Kurzemes plānošanas reģions, 08.11.2019. vēstule Nr. 6-1/168/19-N		
Reģions ir izvērtējis Vides pārskata projektu atbilstoši Reģionālās attīstības likuma 16. panta pirmajā daļā noteiktajai kompetencei un atbalsta tā tālāko virzību.		Pieņemts zināšanai.
Ārlietu ministrija, 12.11.2019. vēstule Nr.06-29476		

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
Atbildot uz Jūsu pieprasījumu, Ārlietu ministrija informē, ka ir iepazinusies ar Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.9. vides pārskata projektu, un ministrijai šobrīd nav komentāru un priekšlikumu.		Pieņemts zināšanai.
Latvijas Pašvaldību savienība, 12.11.2019. vēstule Nr. 201910/SAN1412/NOS832		
Vides pārskatā ir izanalizēta stratēģisko mērķu un prioritāšu realizēšanas īstermiņa un ilgtermiņa ietekmes uz vidi, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju būtiskuma pakāpes. Nav šaubu, NAP paredzēto pasākumu īstenošanas summārajai ietekmei uz vidi jābūt pozitīvai, ko vides pārskats arī apliecina. Tomēr LPS vairākkārt ir paudusi viedokli, ka Nacionālajā attīstības plānā reģionālajai politikai ir jābūt ceturtajam stratēģiskajam mērķim. Tā kā šobrīd NAP iztrūkst nopietnas reģionālās komponentes, arī vides pārskats nesniedz NAP iekļautās vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to sasniegšanai noteikto indikatoru un uzdevumu ietekmes izvērtējumu uz dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu reģionālā līmenī.	Ņemts vērā	SIVN Vides pārskatā tiek vērtēts plānošanas dokuments atbilstoši tā detalizācijas pakāpei. Vides pārskats ir precizēts (3.nodaļa, 6.1., 6.2.nodaļa), jo reģionālā komponentē ir akcentēta NAP2027 redakcijā.
Vides valsts dienests, 19.11.2019. vēstule Nr. 1.8 - 01/1832		
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektā veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši iepriekš minētā plānošanas dokumenta detalizācijas līmenim. Tajā ir raksturota ar „Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam” tematiku saistītā esošā vides situācija, novērtēta plānošanas dokumenta būtiskākās ietekmes uz vidi, sniegta informācija par risinājumiem negatīvās ietekmes novēršanai vai mazināšanai un plānošanas dokumenta ieviešanas monitoringam. Dienests ir izvērtējis stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu un nesniedz papildu priekšlikumus.		Pieņemts zināšanai.
Ekonomikas ministrija, 19.11.2019. vēstule Nr. 3.3-23/2019/7033		
Ekonomikas ministrija ir iepazinusies ar SIA “Grupa 93” 29.10.2019. vēstuli Nr.19/92 par vides pārskata projektu un sniedz šādus komentārus par ieteikumiem nepieciešamajiem precizējumiem:	Ņemts vērā	

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
1. Lūdzam vides pārskata projektā lietot būvniecības normatīvajos aktos lietoto terminoloģiju: 1) terminu “renovācija” (53.lpp.) aizstāt ar terminu “atjaunošana”; 1) terminu “rekonstruēšana” (22.lpp.) aizstāt ar terminu “pārbūve”; 2) terminu “celtniecība” (75.lpp.) aizstāt ar terminu “būvniecība”; 3) vārdus “ēkas un būves” (95.lpp.) aizstāt ar būvju klasifikācijā lietoto terminu “būves”.		Termins “ēkas un būves” vides pārskata 8. nodaļā lietots atbilstoši Likuma 2.pielikuma „Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums” 12.punkta formulējumam. Nav labots.
2. Par ietekmes ziņojumā izteiktajiem atzinumiem par rīcības virzienu “Mājokļi” 16.lpp nepieciešami precizējumi, izsakot šādā redakcijā: Sadaļā “Dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana” - RV “Mājoklis” Mazināta Pozitīva ietekme uz dabas resursiem, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti. Sadaļā “Vides kvalitātes saglabāšana” - RV “Mājoklis” Mazināta Pozitīva ietekme uz vides kvalitāti, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti. Vēršam uzmanību, ka piedāvātie labojumi saskan ar 86.lpp izteiktajām atziņām par šī rīcības virziena ietekmi uz dabas resursiem un vides kvalitāti.	Ņemts vērā	Redakcionāli precizēta vides pārskata 3. nodaļa.
3. Novērtējuma projektā ir nepieciešami redakcionāli precizējumi, piem., 75.lpp pie 230.p. ir nepabeigts teikums “Iespējama netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, ja inovatīvo produktu Ņemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, nevar spriest par ietekmes būtiskumu.”	Ņemts vērā	Redakcionāli precizēta vides pārskata 6.2. nodaļa.
4. Nepieciešams precizēt 86.lpp izteikto atziņu par resursu izmantošanas intensitāti veicot energoefektīvu modulāro būvniecību, izmantojot vietējos resursus. Uzskatām, ka komentārs par šādas aktivitātes potenciālu radīt negatīvu ietekmi, nesamērīgi izmantojot vietējos resursus, ir pārmērīgi strikts. Īpaši, ja netiek sniegts skaidrojums, ņemot vērā Latvijas apstākļus un pieejamos resursus (piemēram, koksni), kāda tieši būtu šo resursu nesamērīgas izmantošanas robeža. Jāuzsver, ka būvniecībā izmantoto materiālu izvēlei ir būtiska nozīme ietekmē uz vidi – pašu	Ņemts vērā	Precizēts vērtējums vides pārskata 6.2. nodaļā.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
materiālu primārās enerģijas saturs (ieguves, apstrādes, transportēšanas un atkritumu apsaimniekošanas procesā), toksisku un kaitīgu vielu izmantošana, un neatjaunojamo resursu izmantošana.		
Kultūras ministrija, 20.11.2019. Nr. 3.1-1/2136		
Saskaņojam pārskata projektu, izvirzot šādu iebildumu. Lūdzam precizēt pārskata projekta 87.lp minēto: „NAP2027 plāno kultūras jomu, neakcentējot kultūrvēsturiskā mantojuma aspektu.” Jo Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam projekta 364.uzdevums ir "Kultūras mantojuma, sporta tradīciju un vērtību saglabāšana un nodošana nākamajām paaudzēm, iesaistot iedzīvotājus un nodrošinot jaunāko IKT izmantošanu". Savukārt, Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam projekta 368.paragrāfā skaidrota kultūras mantojuma nozīme.	Ņemts vērā	Precizēts vērtējums vides pārskata 3. nodaļā un 6.2. nodaļā.
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 21.11.2019. vēstule Nr. 1-132/10779		
Informējam, ka esam izvērtējuši vides pārskata projektu un sniedzam par to komentārus un priekšlikumus pielikumā (pilns priekšlikumu tests 2. pielikumā). Galvenie ieteikumi ir šādi:		
1) Precizēt visā dokumentā terminu “emisijas” un “CO ₂ piesaiste”	Ņemts vērā	Redakcionāli precizēts vides pārskata teksts.
2) Aktualizēt informāciju par kūdras pamatnostādņēm.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.2. nodaļa.
3) Papildināt 4.1.5. apakšnodaļu “Jūras piekraste” attiecībā uz jūras krasta eroziju, kā arī 4.1.7. apakšnodaļu “Ainavas” attiecībā uz Latvijas piekrastes ainavu ar apsvērumiem, ka arī klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi, kas plānoti NAP, risina jūras līmeņa celšanās problēmu.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.5. un 4.1.7. nodaļa.
4) Papildināt apgalvojumus par ieguvums no garākas siltās sezonas attiecībā uz iespējamo stāvokļa uzlabojumu sugām un biotopiem, kuri atrodas uz izplatības areāla robežas un apstākļu uzlabošanās jaunu, Latvijai neraksturīgu ES nozīmes aizsargājamo sugu	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.7. nodaļa.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
ienākšanai.” ar papildus informāciju par klimata pārmaiņu radīto risku VARAM ieteiktajā redakcijā (2. pielikumā).		
5) 4.2.3.sadaļa precizēt ar informāciju par lauksaimniecības ietekmi uz virszemes ūdeņu kvalitāti	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.3. nodaļa un 4.2.3. nodaļa.
6) Precizēt 4.2.4.nodaļu atbilstoši VARAM ieteiktajam (2. pielikums)	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.2.4. nodaļa.
7) Precizēt 4.2.5.nodaļu atbilstoši VARAM ieteiktajam (2. pielikums)	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.2.5. nodaļa.
8) Precizēt 4.2.5. nodaļā precizēt tekstu par radiāciju	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.2.5. nodaļa.
9) Iekļaut vides pārskatā informācija par notekūdeņu dūņu pārstrādes un noglabāšanas problemātiku	Ņemts vērā	Vides pārskatā iekļauta nodaļa 4.2.6. nodaļu “Komunālo notekūdeņu un notekūdeņu dūņu apsaimniekošana”
Dabas aizsardzības pārvalde, 22.11.2019. vēstule Nr. 4.9/6060/2019-N		
Pārvalde ar 01.11.2019. vēstuli Nr. 4.9/5794/2019-N Izstrādātājam sniedza sākotnējos priekšlikumus par Pārskatu un tajā iekļaujamo izvērtējumu un jautājumiem, kam īpaši jāpievērš uzmanība – starptautisko politikas plānošanas dokumentu mērķiem, Latvijas ratificēto starptautisko līgumu lēmumiem, zaļās enerģijas plašākas izmantošanas iespējamo ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Tāpat Izstrādātājam tika pievienota Pārvaldes 29.10.2019. vēstule Nr. 1.6/5748/2019-N, kurā sniegti priekšlikumi par Plāna pirmo redakciju, tostarp par nepieciešamību koriģēt un papildināt Plānā iekļautos uzdevumus un to izpildes indikatorus. Objektīvu iemeslu dēļ Pārvaldes iepriekš sūtītie priekšlikumi nav iestrādāti Pārskatā, t.i., Izstrādātājs tos ir saņēmis pirms Pārskata pirmās redakcijas sagatavošanas. Līdz ar to Pārvalde lūdz tās vēstulēs Nr. 1.6/5748/2019-N un Nr. 4.9/5794/2019-N iekļautos priekšlikums ņemt vērā arī pilnveidojot Pārskata redakciju, kā arī vēršam uzmanību, ka minētajās vēstulēs iekļautie priekšlikumi nav dublēti pievienotajā komentārā tabulā.	Ņemts vērā	Vides pārskata 5.1. nodaļa papildināta, ņemot vērā DAP 01.11.2019. vēstulē Nr. 4.9/5794/2019-N izteiktos priekšlikumus (par vides pārskatā iekļaujamo saturu). DAP 29.10.2019. vēstulē Nr. 1.6/5748/2019-N izteiktie priekšlikumi atspoguļoti vides pārskatā ciktāl tie ir ietverti NAP2027 redakcijā (18.12.2019.).
Papildus atgādinām, ka 2019.gadā tika sagatavots un publicēts Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Vides raksturlielumu pārskats par Latviju, kurā ietverts arī kopējais novērtējums un ieteikumi virzībai uz ilgtspējīgu attīstību un zaļo izaugsmi, īpašu	Ņemts vērā	Vides pārskatā iekļauta minētā ziņojuma informāciju, ciktāl tā attiecas uz NAP2027 detalizāciju.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
uzmanību pievēršot atkritumiem, aprites ekonomikai, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, kas ir aktuāli arī Plāna un Pārskata kontekstā. Tomēr Pārskatā ir tikai atsauce uz šī novērtējuma tapšanu, līdz ar to lūdzam iepazīties un papildināt vides pārskatu ar atbilstošajām atziņām no OECD Vides raksturlielumu pārskata.		Vides pārskata 4.2.1. nodaļā bija norādīta VARAM informācija par OECD sadarbībā ar VARAM 2019. gadā īstenoto atbilstošu novērtējumu par Latvijas transporta nozari, kas attiecas uz transporta nozares vērtējumu SEG emisiju kontekstā.
Galvenie priekšlikumi par vides pārskatu ir šādi: (komentāri pilnā izklāstā skatāmi 2. pielikumā)		
1) 4.1.1. nodaļa “Meži” jāpapildina un jāprecizē ar statistikas informāciju par mežu vecumstruktūru izmaiņām, par visiem mežu sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem, par aizsargājamo meža biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam, par dažādu aprobežojumu ietekmi uz mežsaimnieciskās darbības veikšanas iespējām, ietekmi uz SEG emisijām un par kompensāciju sistēmu.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.1. nodaļa. Informācija par aizsargājamo biotopu stāvokli apkopotā veidā iekļauta vides pārskata 4.1.6.nodaļā, atspoguļota. 13. attēlā. Informācija par Stratēģijas “Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050.gadam” projektu ir izslēgta no vides pārskata 4.1.1.nodaļas, balstoties uz Zemkopības ministrijas norādi, ka dokuments ir izstrādes stadijā, kā arī ņemot vērā to, ka vides pārskata izstrādātāju ieskatā atbilstoši NAP2027 detalizācijas pakāpei ir pietiekami apskatīt SEG emisijas atsevišķā 4.2.1. nodaļā.
2) 4.1.2. nodaļa “Purvi” jāprecizē ar atsauci uz 2019.gadā LIFE programmas projekta Restore ietvaros izstrādātajām vadlīnijām “Kūdras ieguves ietekmētu teritoriju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana”.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.2. nodaļa.
3) 4.1.3. nodaļa “Lauksaimniecības zemes” jāprecizē par lauksaimniecības zemju lomu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un ar atsauci uz zālāju biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.3. nodaļa. Informācija par aizsargājamo biotopu stāvokli apkopotā veidā iekļauta vides pārskata 4.1.6.nodaļā, atspoguļota. 13. attēlā.
4) 4.1.6. nodaļa “Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas” jāpapildina un jāprecizē ar informāciju Latvijas Natura2000 salīdzinājumā ar Eiropas Savienības dalībvalstīm, atbilstību starptautiskajām mērķiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā pēc Natura2000 teritoriju īpatsvara, ar atsauci uz sugu aizsardzības plāniem u.c.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.6. nodaļa.
5) 4.1.4. nodaļa “Ūdeņi, ūdens resursi” un 4.1.5. “Jūras piekraste” jāpapildina ar atsauci uz saldūdeņu biotopu un jūras piekrastes	Ņemts vērā	Informācija par aizsargājamo biotopu stāvokli apkopotā veidā iekļauta vides pārskata 4.1.6.nodaļā, atspoguļota 13. attēlā.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam.		
6) 4.1.7. nodaļa “Ainavas” papildināma attiecībā uz klimata pārmaiņu ietekmes vērtējumu.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.7. nodaļa.
7) Jāprecizē RV “Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi” un RV “Daba un Vide” vērtējums (2. pielikums)	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 6.2.nodaļa.
8) Vides pārskata 8. nodaļā jāprecizē, ka tehnisko noteikumu izstrādes procesā Dabas aizsardzības pārvalde sniedz atzinumu Valsts vides dienestam nevis pati sniedz tehniskos noteikumus.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 8. nodaļa.
Vidzemes plānošanas reģions, 25.11.2019. vēstule Nr.1.8/648		
Reģions atbilstoši savai kompetencei un saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 9.1., 15., un 17. punkta nosacījumiem ir iepazinies ar publiskajai apspriešanai nodoto SIVN, un tajā sniegto izvērtējumu par NAP 2027 definētos mērķu, rīcības virzienu un uzdevumu iespējamās īstenošanas ietekmi un būtisko ietekmju uz vidi vērtējumu, kā arī piedāvātajiem risinājumiem negatīvo ietekmju mazināšanai, SIVN sniegts vērtējumu, ka kopumā plāna ieviešanai būs pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu Latvijā. SIVN norādīts, ka NAP 2027 izvirzītie mērķi, tos sasniedzot, sekmēs arī starptautisko vides aizsardzības mērķu sasniegšanu. Ņemot vērā iepriekšminēto Reģions <u>atbalsta</u> SIVN tālāku virzību un apstiprināšanu.		Pieņemts zināšanai.
Satiksmes ministrija, 26.11.2019. vēstule Nr. 15-01/3531		
Satiksmes ministrija ir izskatījusi politikas plānošanas dokumenta “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam” (turpmāk - NAP) projekta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata projektu (turpmāk - Vides pārskata projekts) un vēršam uzmanību, ka Vides pārskata projekts ir izstrādāts, balstoties uz NAP projekta pirmo redakciju, kuru esam lūguši papildināt un precizēt. Ņemot vērā minēto, nepieciešams arī attiecīgi precizēt Vides pārskata projektu.	Ņemts vērā	Vides pārskats precizēts ciktāl NAP2027 redakcijā ir ietverti Satiksmes ministrijas priekšlikumi.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
Vides pārskata projektā norādīts, ka: “Būtu jāprecizē mērķa indikators “Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos” uz “sabiedriskā transporta pasažieru skaita palielināšanos”, t.sk. kā galveno sabiedrisko pārvadājumu veidu attīstot dzelzceļu”. Vēršam uzmanību, ka indikatoram ir jābūt precīzi definētam, izmērāmam un salīdzināmam. Šajā gadījumā konkrēts indikators netiek piedāvāts. Indikators “Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos (%)” uzsver dzelzceļa kā sabiedriskā transporta mugurkaula nozīmi, vienlaikus tas ir viens no videi draudzīgākajiem pārvietošanās veidiem. Uzskatām, ka minētais indikators vislabāk raksturo sasniedzamo mērķi un uzdevumu, tāpēc to nav nepieciešams mainīt.		Vides pārskatā ietvert satiksmes ministrijas viedokli
Zemkopības ministrija, 25.11.2019. e-pasts, nosūtīts uz SIA “Grupa93” e-pasta adresēm: info@g93.lv; Marita Nikmane <marita@grupa93.lv>		
Atsaucoties uz SIA ”Grupa 93” 2019. gada 29.oktobrī Nr. 19/92 “Par atsauksmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu” nosūtām savu atsauksmi tekstā atbilstošo komentāru veidā un track-change režīmā (ietverts pielikumos epastiem info@g93.lv; Marita Nikmane <marita@grupa93.lv>). Pielikumā ietverti priekšlikumi attiecībā uz precizējumiem:		
1) 4.1.1. nodaļa “Meži” jāprecizē par “mežainuma rādītāju”, mežsaimnieciskās darbības aprobežojumiem, terminu lietojumu, ES nozīmes aizsargājamo mežu biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli, u.c.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.1.nodaļa.
2) 4.1.3. nodaļa “Lauksaimniecības zemes” jāprecizē attiecībā uz politikas dokumentu izklāstu	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.3.nodaļa.
3) Ietvert vides pārskata 4.2.3.sadaļā “Virszemes ūdeņu kvalitāte” informāciju par lauksaimniecības ietekmi uz ūdens kvalitāti.	Ņemts vērā	Papildināta vides pārskata 4.2.3. nodaļa.
4) Ieteikumi par 6.2.nodaļā ietvertā vērtējuma precizēšanai	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 6.2., ciktāl priekšlikumi attiecas uz NAP2027 būtiskās ietekmes vērtējumu un NAP2027 tematiku.
Vienlaicīgi vēlamies vērst uzmanību, ka izvērtējot NAP projektu atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 8.7. punktam “plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums		Precizēt Vides pārskatu, ja NAP2027 pilnveidotajā redakcijā tiek ietverti risinājumi attiecībā uz pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību kontekstā ar to ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
(ietver tiešo un netiešo, sekundāro, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi), arī ietekme uz cilvēkiem, viņu veselību, materiālajām vērtībām, kultūras, arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, dabas un ainavu daudzveidību, augsnes kvalitāti, ūdens kvalitāti, gaisa kvalitāti, klimatiskajiem faktoriem, kā arī minēto jomu mijiedarbības novērtējums;” mūsaprāt konstatējams, ka NAP projektā iztrūkst būtiska sadaļa par pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un to ietekmi uz vidi un cilvēku veselību. Aicinām to ņemt vērā SIVN izstrādē. Zemkopības ministrija ir nosūtījusi Pārresoru koordinācijas centram sekojošu priekšlikumu NAP2027 projekta jaunam uzdevumam: “Sabiedrības veselības stiprināšana, veicinot nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas apriti saskaņā ar “vienas veselības” principu un augstāku standartu un inovāciju izmantošanu pārtikas aprītē un dzīvnieku veselībā, ietverot antimikrobiālās rezistences ierobežošanu sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības un vides jomā.”		Vides pārskata izstrādātāji vērs uzmanību uz to, ka SIVN procesā tiek vērtēti tie ietekmes uz vidi aspekti un būtiskās ietekmes, kuri attiecas uz izstrādāto plānošanas dokumentu. Ministru kabineta noteikumos Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” ietverts viss iespējamais ietekmju spektrs.
Dokumenta 58. lpp sadaļā 4.2.5. ir minēta Zemkopības ministrijas atbildība. Zemkopības ministrijai nav informācijas par šādu atbildības jomu: “bioloģisko noārdāmo atkritumu obligātu dalīto vākšanu”, līdz ar to tas būtu izslēdzams no SIVN ziņojuma, līdz šāda uzdevuma saskaņošanai atbilstoši vispārpieņemtajai kārtībai.	Ņemts vērā	Norādītā informācija par atbildības jomām izslēgta no vides pārskata.
Latvijas Kūdras asociācija, 27.11.2019. epasts, nosūtīts uz SIA “Grupa93” e-pasta adresi: Marita Nikmane <marita@grupa93.lv>		
LKA priekšlikumi precizē Vides pārskata projekta 4.1.2. nodaļā iekļauto informāciju par purviem un kūdras izmantošanu. E-pastam pievienots teksts komentāru veidā un track-change režīmā.	Ņemts vērā	Precizēta vides pārskata 4.1.2. nodaļa.
Tieslietu ministrija, 28.11.2019. vēstule Nr.1-18/4350		
Tieslietu ministrija, atbildot uz SIA “Grupa93” 2019. gada 29. oktobra vēstuli Nr. 19/92 informē, ka nesniegs viedokli par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu.		Pieņemts zināšanai
Veselības ministrija, 29.11.2019. vēstule Nr.01-18.1/5278		

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
Projektā minēts, ka prioritātes “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība” rīcības virzieni un uzdevumi tieši ietekmēs vides kvalitāti ilgtermiņā, jo ir saistīti ar apkārtējās vides un infrastruktūras faktoru kopumu un to mijiedarbību, kas raksturo vides kvalitāti un tīrību, kā arī svarīgāko pakalpojumu, t.i., transporta, mājokļa, energoapgādes, elektronisko sakaru kvalitāti un pieejamību. Prioritātē iekļautie rīcības virzieni un uzdevumi risina arī klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu. Vienlaikus, Projektā ir minēts, ka šo prioritāšu ieviešana ilgtermiņā pozitīvi ietekmēs arī dabas vērtības, kā dabas kapitāla sastāvdaļu, jo tajā plānota bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Esam secinājuši, ka Projektā pietrūkst analīzes par vides ietekmi uz veselību, kā arī starpnozaru risinājumu meklēšana tādu vides faktoru, kā gaisa piesārņojuma, trokšņa un bīstamo ķīmisko vielu, klimata pārmaiņu iedarbības mazināšanai uz cilvēku, īpaši uz mazaizsargātu personu, piemēram, bērnu veselību. Vēršam uzmanību, ka Latvijas Nacionālais attīstības plāns tiek izstrādāts, lai ikviens Latvijas iedzīvotājs un sabiedrība kopumā panāktu dzīves kvalitātes uzlabošanu, tai skaitā arī veselības saglabāšanā, tādēļ aicinām pasākumu vērtējumā iekļaut ieguvumus sabiedrības veselībai.	Ņemts vērā	Precizēts vērtējums vides pārskata 3. nodaļā un 6.2. nodaļā.
Finanšu ministrija, 02.12.2019. epasts, nosūtīts no epasta adreses <live.zvirgzdina@fm.gov.lv> Pārresosru koordinācijas centram <pkc@pkc.mk.gov.lv>		
Finanšu ministrijas ES fondu stratēģijas departaments ir izskatījis SIA “Grupa93” izstrādāto Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027.gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu un sniedz atzinumu:		Par vides pārskatu saskaņā ar MK noteikumu 157 (2004.) nosacījumiem sniedz atsauksmi
1. Vēršam uzmanību, ka 4. nodaļu “Dabas resursi un dabas vērtības” ir nepieciešams papildināt ar izvērstu esošās situācijas raksturojumu. Pašlaik tā ir nepilnīga, turklāt satur vecus datus un izvilkumus no politikas plānošanas dokumentiem;	Ņemts vērā	Nodaļa papildināta ar apakšnodaļu “4.1.8. Zemes dzīļu resursi”, kā arī precizēta atbilstoši nozaru ministriju, institūciju, profesionālo organizāciju (Zemkopības ministrija, Vides aizsardzības ministrija, Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Kūdras asociācija u.c.) ieteikumiem. Vides pārskata sagatavošana tiek izmantoti publiski pieejamie dati, tostarp, izstrādājot politikas dokumentus, tiek

Priekšlikums	Atzīme par ņemšanu vērā vai noraidīšanu	Komentāri
		apkopota arī aktuālā informācija. Atsevišķa informācija par politikas dokumentiem izslēgta no 4. nodaļas
2. Lūdzam 5.1. sadaļu pārstrādāt, grupējot starptautiskos vides aizsardzības mērķus pēc to tipiem – konvencijās noteiktie, Eiropas Savienības dokumentos noteiktos u.c.	Nav ņemts vērā.	Vides pārskata 5.1. nodaļa sagatavota pa ietekmes uz vidi tēmām, katrā no tām. akcentējot galveno – vides aizsardzības mērķus. Sadalījums pa dokumentu tipiem apgrūtinātu tēmu uztveri. Pret šādu 5.1. nodaļas sadalījumu nav iebildusi VARAM, DAP, VVD.
3. Lūdzam pārbaudīt un nepieciešamības gadījumā papildināt apgalvojumus un skaitļus ar atsauci uz informācijas avotu;	Ņemts vērā	Precizēts Vides pārskats.
4. Lūdzam papildināt 6.2.nodaļu ar būtiskāko ietekmju novērtējumu grafiskā, viegli uztveramā formātā.	Nav ņemts vērā	Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 157 nosacījumiem viegli uztveramā formā vides pārskata projekta izstrādes laikā tiek sagatavots tā kopsavilkums. Pārskatu par ietekmju aspektiem un galvenajām ietekmēm sniedz vides pārskata 4. nodaļa. Grafisko materiāli izstrādi ierobežo arī kopējais SIVN veikšanai atvēlētais laiks.

Sagatavoja: M.Nikmane, SIA Grupa93

2. pielikums Atsauksmju kopijas

Ārlietu ministrija

Ārlietu ministrija

K. Valdemāra iela 3, Rīga, LV-1395, tālr. 67016201, fakss 67828121, e-pasts mfa.cha@mfa.gov.lv, www.mfa.gov.lv

Rīgā

12.11.2019. Nr. 06 - 29476

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA "Grupa93"

Par atsauksmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. Zg. vides pārskata projektu

Atbildot uz Jūsu pieprasījumu, Ārlietu ministrija informē, ka ir iepazīsies ar *Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu*, un ministrijai šobrīd nav komentāru un priekšlikumu.

Cieņā
vēstnieks - Plānošanas grupas vadītājs

Mārtiņš Virsis

Dabas aizsardzības pārvalde

Dabas aizsardzības pārvalde

Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150, tālr. 67509545, e-pasts pasts@daba.gov.lv, www.daba.gov.lv

Siguldā

22.11.2019. Nr. 4.9/6060/2019-N
uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA “Grupa93”
info@g93.lv

Informācijai:
Pārresoru koordinācijas centrs
nap2027@pkc.mk.gov.lv

*Par atsaukšanas sniegšanu par Latvijas Nacionālā
attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu*

Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk – Pārvalde) ir saņēmusi un iepazīsies ar SIA “Grupa93” (turpmāk – Izstrādātājs) 29.10.2019. vēstuli Nr. 19/92, kurā Pārvalde tiek lūgta sniegt atsaukmi par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. (turpmāk – Plāns) vides pārskata projektu (turpmāk – Pārskats).

Pārvalde ar 01.11.2019. vēstuli Nr. 4.9/5794/2019-N Izstrādātājam sniedza sākotnējos priekšlikumus par Pārskatu un tajā iekļaujamo izvērtējumu un jautājumiem, kam īpaši jāpievērš uzmanība – starptautisko politikas plānošanas dokumentu mērķiem, Latvijas ratificēto starptautisko līgumu lēmumiem, zaļās enerģijas plašākas izmantošanas iespējamo ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Tāpat Izstrādātājam tika pievienota Pārvaldes 29.10.2019. vēstule Nr. 1.6/5748/2019-N, kurā sniegti priekšlikumi par Plāna pirmo redakciju, tostarp par nepieciešamību koriģēt un papildināt Plānā iekļautos uzdevumus un to izpildes indikatorus. Objektīvu iemeslu dēļ Pārvaldes iepriekšsūtītie priekšlikumi nav iestrādāti Pārskatā, t.i., Izstrādātājs tos ir saņēmis pirms Pārskata pirmās redakcijas sagatavošanas. Līdz ar to Pārvalde lūdz tās vēstulēs Nr. 1.6/5748/2019-N un Nr. 4.9/5794/2019-N iekļautos priekšlikums ņemt vērā arī pilnveidojot Pārskata redakciju, kā arī vēršam uzmanību, ka minētajās vēstulēs iekļautie priekšlikumi nav dublēti pievienotajā komentāru tabulā.

Papildus atgādinām, ka 2019.gadā tika sagatavots un publicēts Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Vides raksturlielumu pārskats par Latviju, kurā ietverts arī kopējais novērtējums un ieteikumi virzībai uz ilgtspējīgu attīstību un zaļo izaugsmi, īpašu uzmanību pievēršot atkritumiem, aprites ekonomikai, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, kas ir aktuāli arī Plāna un Pārskata kontekstā. Tomēr Pārskatā ir tikai atsauce uz šī novērtējuma tapšanu, līdz ar to lūdzam iepazīties un papildināt vides pārskatu ar atbilstošajām atziņām no OECD Vides raksturlielumu pārskata.

Nr.p.k.	Pārskata sadaļa	Dabas aizsardzības pārvaldes komentārs
1.	4.1.1. Meži	Mežu sadaļu nepieciešams papildināt ar statistikas informāciju par mežu vecumstruktru izmaiņām, t.i., kā ir

		mainījies dažādu vecumklašu mežaudžu īpatsvars no kopējās mežu platības.
2.	4.1.1. Meži	Sadaļu nepieciešams papildināt ar citiem sniegtajiem ekosistēmu pakalpojumiem, jo šobrīd minēta tikai koksnes ieguve, kamēr, piemēram, purviem korekti aprakstīti arī citi sniegtie ekosistēmu pakalpojumi.
3.	4.1.1. Meži	Sadaļa jāpapildina ar atsauci uz aizsargājamo meža biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam.
4.	4.1.1. Meži	Sadaļā iekļauts: <i>“Latvijā kopumā ir aprobežoti 862,8 tūkst. ha jeb 28% no kopējās meža platības.5 Vairāk kā puse no šīm teritorijām (456,6 tūkst. ha) atrodas valsts īpašumā.</i> <i>Dabas aizsardzības mērķu sasniegšanai izveidotās aprobežotās teritorijas mežos ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tajā skaitā Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts 603,8 tūkst. ha, mikroliegumi 39,2 tūkst. ha, buferzonas ap mikroliegumiem 37,8 tūkst. ha, zinātniskie objekti 5,5 tūkst. ha, vides un dabas aizsargjoslas (izņemot aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem 284,6 tūkst. ha, kultūras pieminekļi 53,6 tūkst. ha, ģenētisko resursu audzes 4,9 tūkst. ha, bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi 1,2 tūkst. ha, īpaši aizsargājami meža iecirkņi 12,6 tūkst. ha platībā.”</i> Lūdzam precizēt redakciju, lai korekti norādītu dažādu aprobežojumu ietekmi uz mežsaimnieciskās darbības veikšanas iespējām, piemēram, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā spēkā ir ļoti maigi mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu, kamēr pilnīgs mežsaimnieciskās darbības aizliegums ir tikai aptuveni 3,3% Latvijas mežu teritorijas, kuri turklāt lielākoties atrodas valsts īpašumā.
5.	4.1.1. Meži	Sadaļā iekļauts: <i>“Savukārt Stratēģijā Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050.gadam kā galvenais cēlonis SEG emisiju pieaugumam ZIZIMM sektorā ir ciršanas apjoma palielināšanās.11 Tāpat minēti tādi nozīmīgi faktori kā mežu novecošanās, koksnes krājas samazinājums un atmežošana, paplašinot apbūvi un ceļu infrastruktūru. Mežaudžu vecumstruktūrā pēdējās desmitgadēs Latvijā visām galvenajām koku sugām, jo sevišķi lapkoku audzēs, ir palielinājies ciršanas vecumu sasniegušo un pāraugušo mežaudžu īpatsvars. Šādās mežaudzēs palēninās oglekļa uzkrāšanās dzīvajā biomasā, un CO2 emisijas, mineralizējoties augsnē un kritālās uzkrātajam ogleklī, var pārsniegt oglekļa piesaisti kokaugu biomasā. Mežaudžu novecošana</i>

		<i>samazina arī Latvijas mežu pielāgošanās spēju klimata pārmaiņām.”.</i> Lūdzam precizēt, iepriekšminēto sadaļu, jo tajā detalizēti aprakstīts tikai viens no SEG emisiju pieaugumu veicinošajiem faktoriem – mežu novecošanās, lai gan: 1) nav sniegta informācija par katra minētā faktora ietekmi uz kopējo SEG emisiju īpatsvaru, kas ļautu vērtēt kurš no faktoriem ir ar būtiskāku ietekmi; 2) nav sniegti dati par mežu vecumstruktūras izmaiņām it īpaši atsevišķi, vērtējot saimnieciskos mežus; 3) attiecībā uz mežaudžu novecošanos nav norādīta atsauce, ka vecās mežaudzes ir vitāli svarīgas citu valsts nacionālo vides aizsardzības mērķu sasniegšanai.
6.	4.1.1. Meži	Sadaļā iekļauts izteikums: <i>“Savukārt, jau šobrīd saasinās mežistrādes un dabas aizsardzības mērķi mežos.”</i> Lūdzam precizēt, norādot, ka lielākoties neilgtspējīgas un zemas pievienotās vērtības mežizstrādes un ar to saistīto nozaru attīstības dēļ, un neatbilstošas kompensāciju sistēmas dēļ ir izveidojies mežizstrādes un dabas aizsardzības mērķu pretnostatījums.
7.	4.1.2. Purvi	Sadaļa papildināma ar atsauci uz izstrādāto kūdras purvu apsaimniekošanu un rekultivāciju vides un klimata mērķu sasniegšanā tostarp SEG emisiju mazināšanai atbilstoši 2019.gadā LIFE programmas projekta Restore ietvaros izstrādātajām vadlīnijām <i>“Kūdras ieguves ietekmētu teritoriju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana”.</i>
8.	4.1.3. Lauksaimniecības zemes	Sadaļā iekļautas izteikums, ka <i>“Lauksaimniecības zemes nodrošina ievērojamu daļu Latvijas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu.”,</i> neatspoguļo patieso situāciju, līdz ar to tas jāprecizē: <i>“Daļā lauksaimniecības zemju lauksaimniecības intesifikācijas (izmantoto metožu, kultūru, augu aizsardzības līdzekļu un minerālmēslu lietošana) dēļ tiek apdraudēta bioloģiskā daudzveidība nevien konkrētajās lauksaimniecības zemēs, bet arī ārpus tām. Savukārt dabiskās pļavas un ganības, kas sastāda mazāk kā 1 % no valsts teritorijas, ir būtiskas Latvijas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un ekosistēmu pakalpojumu nodrošinā.”</i>
9.	4.1.3. Lauksaimniecības zemes	Sadaļa jāpapildina ar atsauci uz zālāju biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam.

10.	4.1.6. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	Sadaļā iekļauts teikums: <i>“NATURA 2000 tīklā ir iekļautas 333 teritorijas, kas kopumā aizņem 12% no Latvijas valsts”</i> . Lūdzam papildināt: 1) ar informāciju, kurā vietā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm Latvija atrodas pēc Natura2000 teritoriju īpatsvara no valsts kopējās teritorijas un kāds ir Eiropas Savienības valstu vidējais rādītājs. 2) ar šī rādītāja atbilstību starptautiskajām mērķiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, piemēram, Riodežaneiro konvencijas par bioloģisko daudzveidību attiecīgo Aichi mērķi.
11.	4.1.6. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	Sadaļā iekļauts teikums: <i>“2012. līdz 2019.g. ir no jauna izstrādāti vai atjaunoti un apstiprināti 41 ĪADT dabas aizsardzības plāns”</i> . Lūdzam papildināt, ka šobrīd izstrādāti un spēkā esoši dabas aizsardzības plāni ir tikai 20 % no Natura2000 teritorijām.
12.	4.1.6. Bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	Lūdzam papildināt sadaļu ar atsauci uz sugu aizsardzības plāniem kā rīku konkrētu sugu aizsardzības mērķu sasniegšanā un sugas aizsardzību veicinošu pasākumu integrēšanai citās tautsaimniecības nozarēs, kā arī informāciju par to cik sugām ir izstrādāti un spēkā esoši aizsardzības plāni.
13.	4.1.7. Ainavas	Sadaļā iekļauts teikums: <i>“Ieguvums no garākas siltās sezonas būtu iespējamais stāvokļa uzlabojums sugām un biotopiem, kuri atrodas uz izplatības areāla robežas un apstākļu uzlabošanās jaunu, Latvijai neraksturīgu ES nozīmes aizsargājamu sugu ienākšanai.”</i> Jāpapildina, ka pozitīvas pārmaiņas no siltākām un īsākām ziemām iespējamas tām sugām un biotopiem, kas atrodas to izplatības areālu ziemeļu robežu tuvumā. Taču vienlaikus negatīva ietekme sagaidāma uz sugām un biotopiem, kuri atrodas to izplatības areālu dienvidu robežu tuvumā. Tāpat jāpapildina, ka būtiskas ainavas izmaiņas var radīt tādu invazīvo svešzemju sugu straujāka izplatīšanās, kuru izplatību šobrīd kavē ziemas garums un temperatūra.
14.	4.1.4. Ūdeņi, ūdens resursi	Sadaļa jāpapildina ar atsauci uz saldūdeņu biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam.

15.	4.1.5. Jūras piekraste	Sadaļa jāpapildina ar atsauci uz jūras piekrastes biotopu stāvokli atbilstoši 2019.gadā Pārvaldes sagatavotajam ziņojumam.
3)	16. RV „Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi”, 83.lapa	258.punktā pie uzdevuma <i>“Izveidot multimodālu sabiedriskā transporta tīklu ar dzelzeļu kā sabiedriskā transporta “mugurkaulu”, vienlaikus attīstot drošu autoceļu un ielu infrastruktūru, multimodālos transporta un pasažieru pārsēšanās mezglus, alternatīvo degvielu izmantošanas infrastruktūru un ērtus savienojumus starp vilciena un autobusu reisiem, visās darbībās nodrošinot piekļūstamības prasības.”</i> norādīts, ka paredzama netieši pozitīva un ilgtermiņa ietekme uz dabas resursiem. Līdzīgi kā 287.punktā, lūdzam, papildināt ar citviet pārskatā iekļauto informāciju, ka ietekme uz bioloģisko daudzveidību var būt negatīva, ja jauni transporta infrastruktūras objekti tiek plānoti caur īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai sugu un biotopu atradnēm vai to tuvumā.
4)	17. 5) RV “Daba un Vide”, 76. lapa	258.punktā pie uzdevuma <i>“Tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izmantojot klimata tehnoloģiju atklājumus, un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībai uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību”</i> norādīts, ka sagaidāma netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz bioloģisko daudzveidību kas izpaužas, kā pozitīvas izmaiņas lauku un mežu putnu indeksu rādītājos. Lūdzam pārvērtēt izmantojamo indikatoru, jo uzdevuma izpildes ietekme uz lauku un mežu putnu indeksiem nav tieša.
6)	18. 7) 2.3. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām. (95.lapa)	Sadaļā norādīts, ka <i>“Tehniskie noteikumi, attīstot uzņēmējdarbību saistībā ar ietekmi uz bioloģisko daudzveidību vai NATURA2000 teritorijām, ir jāsaņem arī no Dabas aizsardzības pārvaldes”</i> . Lūdzam precizēt, ka tehnisko noteikumu izstrādes procesā Pārvalde sniedz atzinumu Valsts vides dienestam nevis pati sniedz tehniskos noteikumus.

Ar cieņu
Dabas aizsardzības departamenta direktore

Gita Strode

J.Dzenis 26101389
jekabs.dzenis@daba.gov.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Ekonomikas ministrija

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519, tālr. 67013100, fakss 67280882, e-pasts pasts@em.gov.lv, www.em.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 3.3-23/2019/7033

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA “Grupa 93”

Par NAP2027 ietekmes uz vidi pārskata projektu

Ekonomikas ministrija ir iepazinusies ar SIA “Grupa 93” 29.10.2019. vēstuli Nr.19/92 par vides pārskata projektu un sniedz šādus komentārus par ieteikumiem nepieciešamajiem precizējumiem:

1. Lūdzam vides pārskata projektā lietot būvniecības normatīvajos aktos lietoto terminoloģiju:
 - 1) terminu “renovācija” (53.lpp.) aizstāt ar terminu “atjaunošana”;
 - 1) terminu “rekonstruēšana” (22.lpp.) aizstāt ar terminu “pārbūve”;
 - 2) terminu “celtniecība” (75.lpp.) aizstāt ar terminu “būvniecība”;
 - 3) vārdus “ēkas un būves” (95.lpp.) aizstāt ar būvju klasifikācijā lietoto terminu “būves”.
2. Par ietekmes ziņojumā izteiktajiem atzinumiem par rīcības virzienu “Mājokļi” 16.lpp nepieciešami precizējumi, izsakot šādā redakcijā:

Sadaļā “Dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšana” - RV “Mājoklis” ~~Mazināta~~ *Pozitīva* ietekme uz dabas resursiem, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti.

Sadaļā “Vides kvalitātes saglabāšana” - RV “Mājoklis” ~~Mazināta~~ *Pozitīva* ietekme uz vides kvalitāti, paaugstinot mājokļu energoefektivitāti.

Vēršam uzmanību, ka piedāvātie labojumi saskan ar 86.lpp izteiktajām atziņām par šī rīcības virziena ietekmi uz dabas resursiem un vides kvalitāti.
3. Novērtējuma projektā ir nepieciešami redakcionāli precizējumi, piem., 75.lpp pie 230.p. ir nepabeigts teikums “Iespējama netieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas resursu racionālu izmantošanu, ja inovatīvo produktu Ņemot vērā NAP2027 detalizācijas pakāpi, nevar spriest par ietekmes būtiskumu.”
4. Nepieciešams precizēt 86.lpp izteikto atziņu par resursu izmantošanas intensitāti veicot energoefektīvu modulāro būvniecību, izmantojot vietējos resursus. Uzskatām, ka komentārs par šādas aktivitātes potenciālu radīt negatīvu ietekmi, nesamērīgi izmantojot vietējos resursus, ir pārmērīgi strikts. Īpaši, ja netiek sniegts skaidrojums, ņemot vērā Latvijas apstākļus un pieejamos resursus (piemēram, koksnī), kāda tieši būtu šo resursu nesamērīgas izmantošanas robeža. Jāuzsver, ka būvniecībā izmantoto

materiālu izvēlei ir būtiska nozīme ietekmē uz vidi – pašu materiālu primārās enerģijas saturs (ieguves, apstrādes, transportēšanas un atkritumu apsaimniekošanas procesā), toksisku un kaitīgu vielu izmantošana, un neatjaunojamo resursu izmantošana.

Cieņā

Valsts sekretāra vietā

Valsts sekretāra vietnieks

E.Valantis

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Dace Zīle 67013104

Dace.Zile@em.gov.lv

Finanšu ministrija

From: Līva Zvirgzdiņa <liva.zvirgzdina@fm.gov.lv> On Behalf Of Pasts

Sent: Monday, December 2, 2019 10:12 AM

To: Parresoru koordinācijas centrs <pkc@pkc.mk.gov.lv>

Cc: ES fondu izvērtēšana <izvertesana@fm.gov.lv>; Edgars Šadris <edgars.sadris@fm.gov.lv>

Subject: FW: darbam. 2019-18509, Vēstule

Finanšu ministrijas ES fondu stratēģijas departaments ir izskatījis SIA “Grupa93” izstrādāto Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027.gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu un sniedz atzinumu:

5. Vēršam uzmanību, ka 4. nodaļu “Dabas resursi un dabas vērtības” ir nepieciešams papildināt ar izvērstu esošās situācijas raksturojumu. Pašlaik tā ir nepilnīga, turklāt satur vecus datus un izvilkumus no politikas plānošanas dokumentiem;
6. Lūdzam 5.1. sadaļu pārstrādāt, grupējot starptautiskos vides aizsardzības mērķus pēc to tipiem – konvencijās noteiktie, Eiropas Savienības dokumentos noteiktos u.c.
7. Lūdzam pārbaudīt un nepieciešamības gadījumā papildināt apgalvojumus un skaitļus ar atsauci uz informācijas avotu;
8. Lūdzam papildināt 6.2.nodaļu ar būtiskāko ietekmju novērtējumu grafiskā, viegli uztveramā formātā.

Ar cieņu

Edgars Šadris

ES fondu stratēģijas departamenta direktors

Tālr.: (+371) 67083875

E-pasts: edgars.sadris@fm.gov.lv

Latvijas Republikas Finanšu ministrija

Smilšu iela 1, Rīga, LV-1919, Latvija

Mājaslapa: www.fm.gov.lv

E-pasts: pasts@fm.gov.lv

Finanšu ministrija

Izglītības un zinātnes ministrija

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, fakss 67223905, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā Datums skatāms Nr. 4-10e/19/3693
laika zīmogā

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

**SIA “Grupa 93”
prokūristei Līgai Ozoliņai**

*Par atsaukšanas sniegšanu par Latvijas Nacionālā
attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu*

Izglītības un zinātnes ministrija ir izvērtējusi uzņēmuma SIA ”Grupa 93”, pamatojoties uz 2019.gada 20. septembrī ar Pārresoru koordinācijas centru noslēgto līgumu Nr. 4.1-1/9-2019, veikto stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu politikas plānošanas dokumenta “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam” projektam, un atbalsta to tālāku virzību bez iebildumiem un priekšlikumiem.

Valsts sekretāre

Līga Lejiņa

I.Salieniece, 67047896
ilze.salieniece@izm.gov.lv

**DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU**

IZMATz_31102019_VARAM_PR; Par informatīvā ziņojuma “Par plānošanas reģionu darbības pilnveidošanu” projektu (VSS-1040)

Kultūras ministrija

Kultūras ministrija

K. Valdemāra iela 11a, Rīga, LV - 1364, tālr. 67330200, fakss 67330293, e-pasts pasts@km.gov.lv, www.km.gov.lv

Rīgā

20.11.2019. Nr. 3.1-1/2136

**Pārresoru koordinācijas centram
SIA „Grupa 93”**

*Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas
Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g.
vides pārskata projektu*

Kultūras ministrija ir saņēmusi un izskatījusi SIA „Grupa 93” 29.10.2019. vēstuli Nr. 19/92 “Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu”. Saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 9.1., 15., un 17. punkta nosacījumiem sniedzam atsaukmi par politikas plānošanas dokumenta “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam” projekta stratēģiska ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata projektu (turpmāk – pārskata projekts).

Saskaņojam pārskata projektu, izvirzot šādu iebildumu. Lūdzam precizēt pārskata projekta 87.lp minēto: „NAP2027 plāno kultūras jomu, neakcentējot kultūrvēsturiskā mantojuma aspektu.” Jo Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam projekta 364.uzdevums ir "Kultūras mantojuma, sporta tradīciju un vērtību saglabāšana un nodošana nākamajām paaudzēm, iesaistot iedzīvotājus un nodrošinot jaunāko IKT izmantošanu". Savukārt, Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam projekta 368.paragrāfā skaidrota kultūras mantojuma nozīme.

Valsts sekretāra p.i.

(paraksts*)

B.Zakevica

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Turlaja 67330250
Laura.Turlaja@km.gov.lv

Kurzemes plānošanas reģions

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Reģ. Nr. 90002183562

Juridiskā adrese: Avotu iela 12, Saldus, Saldus nov., LV-3801; birojs: Valguma ielā 4a, Rīgā, LV-1048
tālr. 67331492, e-pasts: pasts@kurzemesregions.lv; www.kurzemesregions.lv

Rīgā

08.11.2019. Nr. 6-1/168/19-N

Uz 29.10.2019. Nr.19/92

SIA “Grupa93”
info@g93.lv

Zināšanai:
Pārresoru koordinācijas centrs
pkc@pkc.mk.gov.lv

Par atsauksmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam vides pārskata projektu

Kurzemes plānošanas reģions (turpmāk – Reģions) informē, ka ir iepazinies ar Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu (turpmāk – Vides pārskata projekts), kas pieejams tīmekļa vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedribas-lidzdaliba/viedokla-izteiksana/nap-iuv-apsriesana>.

Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam ieviešanai kopumā būs pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu Latvijā.

Reģions ir izvērtējis Vides pārskata projektu atbilstoši Reģionālās attīstības likuma 16. panta pirmajā daļā noteiktajai kompetencei un atbalsta tā tālāko virzību.

Kurzemes plānošanas reģiona
Administrācijas vadītāja

Evita Ozoliņa

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA
ZĪMOGU

I.Murzina 26462395
indra.murzina@kurzemesregions.lv

Latvijas Kūdras asociācija

trešd. 2019. gada .27.11 13:17

Dace Ozola <dace.ozola@peat.lv>

Par NAP2027 SIVN

To pkc@pkc.mk.gov.lv

Cc 'Ingrīda Krigere'; 'Marita Nikmane'

Labdien!

Latvijas Kūdras asociācija (LKA) informē, ka NAP 2027 Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskās apspriešanas ietvaros savus priekšlikumus Vides pārskata projekta pilnveidošanai ir sniegti SIVN veicējiem – SIA "Grupa 93". LKA priekšlikumi precizē Vides pārskata projektā iekļauto informāciju par purviem un kūdras izmantošanu.

Ar cieņu,
Dace Ozola
Projektu vadītāja/ Project manager
Latvijas Kūdras asociācija
Latvian Peat Association
Ernestīnes 24-3, Rīga, LV-1046
Mob. +371 264 802 96
www.peat.lv

Latvijas Pašvaldību savienība

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod.maks.kods: 40008020804
Nor.konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

12.11.2019. Nr. 201910/SAN1412/NOS832

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA "Grupa93"

*Par atsaukšanas sniegšanu par Latvijas
Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g.
vides pārskata projektu*

Latvijas Pašvaldību savienība (turpmāk - LPS) ir iepazīsies ar Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. (turpmāk – NAP) vides pārskata projektu.

Vides pārskatā ir izanalizēta stratēģisko mērķu un prioritāšu realizēšanas īstermiņa un ilgtermiņa ietekmes uz vidi, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju būtiskuma pakāpes. Nav šaubu, NAP paredzēto pasākumu īstenošanas summārajai ietekmei uz vidi jābūt pozitīvai, ko vides pārskats arī apliecina. Tomēr LPS vairākkārt ir paudusi viedokli, ka Nacionālajā attīstības plānā reģionālajai politikai ir jābūt ceturtajam stratēģiskajam mērķim. Tā kā šobrīd NAP iztrūkst nopietnas reģionālās komponentes, arī vides pārskats nesniedz NAP iekļautās vīzijas, stratēģisko mērķu, prioritāšu, rīcības virzienu, to sasniegšanai noteikto indikatoru un uzdevumu ietekmes izvērtējumu uz dabas kapitāla (dabas resursu un dabas vērtību) saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu reģionālā līmenī.

Priekšsēža p.i.

(paraksts*)

Sanita Šķiltere

Sandra Bērziņa 26527258
sandra.berzina@lps.lv

*Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Satiksmes ministrija

Satiksmes ministrija

Gogoļa iela 3, Rīga, LV-1743, tālr. 67028210, fakss 67217180, e-pasts satiksmes.ministrija@sam.gov.lv, www.sam.gov.lv

Rīgā 26.11.2019 Nr. 15-01/3531
uz 08.10.2019. Nr. 1.2-4/45

SIA "Grupa 93"
Pārresoru koordinācijas centram

Par atsaukšanas sniegšanu par Latvijas Nacionālā
attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu

Satiksmes ministrija ir izskatījusi politikas plānošanas dokumenta "Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam" (turpmāk - NAP) projekta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata projektu (turpmāk - Vides pārskata projekts) un vēršam uzmanību, ka Vides pārskata projekts ir izstrādāts, balstoties uz NAP projekta pirmo redakciju, kuru esam lūguši papildināt un precizēt. Ņemot vērā minēto, nepieciešams arī attiecīgi precizēt Vides pārskata projektu.

Vides pārskata projektā norādīts, ka: "Būtu jāprecizē mērķa indikators "Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos" uz "sabiedriskā transporta pasažieru skaita palielināšanos", t.sk. kā galveno sabiedrisko pārvadājumu veidu attīstot dzelzceļu". Vēršam uzmanību, ka indikatoram ir jābūt precīzi definētam, izmērāmam un salīdzināmam. Šajā gadījumā konkrēts indikators netiek piedāvāts. Indikators "Dzelzceļa pasažieru īpatsvars sabiedriskā transporta pārvadājumos (%)" uzsver dzelzceļa kā sabiedriskā transporta mugurkaula nozīmi, vienlaikus tas ir viens no videi draudzīgākajiem pārvietošanās veidiem. Uzskatām, ka minētais indikators vislabāk raksturo sasniedzamo mērķi un uzdevumu, tāpēc to nav nepieciešams mainīt.

Valsts sekretāra p.i.

Dž. Innusa

Bārs 67028021
valdis.bars@sam.gov.lv

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU

Tieslietu ministrija

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;

e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

28.11.2019 Nr. 1-18/4350

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA “Grupa93”

info@g93.lv

*Par Latvijas Nacionālā attīstības plāna
2021.-2027.g. vides pārskata projektu*

Tieslietu ministrija, atbildot uz SIA “Grupa93” 2019. gada 29. oktobra vēstuli Nr. 19/92 informē, ka nesniegs viedokli par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu.

Valsts sekretārs

R.Kronbergs

I.Viša, 67036744

ingrida.visa@tm.gov.lv

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 66016740, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 21.11.2019. Nr. 1-132/10779

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA “Grupa93”

*Par Nacionālā attīstības plāna 2020-2027 gadam
vides pārskata projektu*

Vides aizsardzības reģionālās un attīstības ministrija (turpmāk – Ministrija) 2019. gada 29. oktobrī saņēma SIA “Grupa93” aicinājumu piedalīties Nacionālā attīstības plāna 2020-2027.gadam vides pārskata projekta atsauksmju sniegšanā.

Informējam, ka esam izvērtējuši vides pārskata projektu un sniedzam par to komentārus un priekšlikumus pielikumā.

Pielikumā: Ministrijas komentāri un priekšlikumu par vides pārskata projektu uz sešām lapām.

Ar cieņu

valsts sekretāra vietniece
vides aizsardzības jautājumos
Ozola

Alda

Balka, 67026916
sandija.balka@varam.gov.lv

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. Vides pārskata projektu

Lapaspuse	VARAM komentārs	VARAM priekšlikums
Visā dokumentā	Precizēt visā dokumentā	Aizstāt visā dokumentā vārdu “izmeši” (visos locījumos) ar vārdu “emisijas” (attiecīgā locījumā)
Visā dokumentā	Precizēt visā dokumentā	Aizstāt visā dokumentā vārdus “CO2 piesaistījumi” (visos locījumos) ar vārdiem “CO2 piesaiste” (attiecīgā locījumā).
18.lpp.	4.1.1. apakšnodaļa “Meži”	Svītrot apgalvojumu: “Mežaudžu novecošana samazina arī Latvijas mežu pielāgošanās spēju klimata pārmaiņām”
21.lpp.	Papildināt 4. rindkopu ar vārdiem “laika posmam” .	Lūdzu precizēt rindkopu šādā redakcijā: <i>“Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laika posmam līdz 2030. gadam mežsaimniecība ir apskatīta kā viena no tautsaimniecības nozarēm, kura jāpasargā no klimata pārmaiņu negatīvajām sekām.”</i>
24.lpp.	Informācija par kūdras pamatnostādņem ir novecojusi. Lūdzam precizēt rindkopu <i>“Lai valsts līmenī noteiktu, kāda daļa no šiem resursiem būtu aizsargājama, kāda izmantojama kūdras ieguvei, un kādi ir Latvijas apstākļos efektīvākie, ekonomiskākie, klimata pārmaiņas mazinošākie un dabas daudzveidībai un videi draudzīgākie rekultivācijas pasākumi, izstrādāts politikas dokumenta projekts “Pamatnostādnes “Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas stratēģija 2018. - 2050. gadam”””</i>	1) Precizētā redakcija: <i>“Lai valsts līmenī novērtētu kūdras ilgtspējīgas izmantošanas potenciālu, ņemot vērā saistīto nozaru, tautsaimniecības un sabiedrības intereses dabas aizsardzībā, klimata pārmaiņu ierobežošanā un rekreācijas vajadzības, radītu priekšnoteikumus ilgtspējīgai kūdras resursu apsaimniekošanai, stabilai un prognozējamai resursu pieejamībai, kā arī nodrošinātu sistemātisku datu par kūdrāju izplatību un pieejamiem kūdras resursiem ieguvi, aktualizēšanu un uzturēšanu, izstrādāts politikas dokumenta projekts Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2019. – 2030. gadam.”</i> 2) Lūdzam precizēt arī atbilstoši atsauci (Nr.28).
30.lpp. 38.lpp.	4.1.5. apakšnodaļa “Jūras piekraste” 4.1.7. apakšnodaļa “Ainavas”	Papildināt 4.1.5. apakšnodaļu “Jūras piekraste” attiecībā uz jūras krasta eroziju, kā arī 4.1.7. apakšnodaļu “Ainavas” attiecībā uz

		Latvijas piekrastes ainavu ar apsvērumiem, ka arī klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi, kas plānoti NAP, risina jūras līmeņa celšanās problēmu.
32.lpp	3.rindkopā lietots saīsinājums JPA, kurš nav atšifrēts saīsinājumu sarakstā novērtējuma sākumā.	Atšifrēt
40.lpp.	Papildināt 1. rindkopā apgalvojumu <i>“Ieguvums no garākas siltās sezonas būtu iespējama stāvokļa uzlabojums sugām un biotopiem, kuri atrodas uz izplatības areāla robežas un apstākļu uzlabošanās jaunu, Latvijai neraksturīgu ES nozīmes aizsargājamu sugu ienākšanai.”</i>	Papildināt apgalvojumu <i>“Ieguvums no garākas siltās sezonas būtu iespējama stāvokļa uzlabojums sugām un biotopiem, kuri atrodas uz izplatības areāla robežas un apstākļu uzlabošanās jaunu, Latvijai neraksturīgu ES nozīmes aizsargājamu sugu ienākšanai.”</i> ar papildus informāciju par klimata pārmaiņu radīto risku šādā redakcijā: <i>“Tai pat laikā jāņem vērā, ka viens no klimata pārmaiņu radītiem riskiem bioloģiskajai daudzveidībai ir Latvijai neraksturīgu ekspansīvu un agresīvu svešzemju sugu, infekcijas slimību, augu kaitīgo organismu izplatīšanās. Tas var veicināt jaunu patogēnu un ekoloģiski plastisko sugu veidošanos, kā arī var tikt novērota ekoloģiski jutīgu sugu izspiešana.”</i>
40.lpp.	norādīti ieguvumi no plūdiem – lielu plūdu gadījumā, regulētās upes var atiet vecajās gultnēs, padarot ainavu kvalitatīvāku. Tomēr būtu jāņem vērā, ka mazajām upītēm šis mehānisms varētu darboties, bet, ja plūdi skar lielās upes, sagraujot visu infrastruktūru, tad to nevar saukt par pozitīvu ietekmi uz ainavu.	Lūdzam precizēt rindkopu.
4.2.3.sadaļa52.-55.lpp	Iepriekš norādīts, ka ļoti liela ietekme uz ūdens kvalitāti ir lauksaimniecības piesārņojumam, taču šajā sadaļā apskatīts faktiski ir tikai punktveida piesārņojums.	Lūdzam papildināt sadaļu.
4.2.4.sadaļa55.-56.lpp.	Sanācijas 2014-2020.projektu saraksts papildināts ar 2007-2013.gada sanācijas projektu sarakstu.	Lūdzam precizēt projektus un periodus, kad tie īstenoti.

	Sanācija būtu skatāma arī saistībā ar bīstamajām ķīmiskajām vielām, kas var nonākt aprītē apkārtējā vidē.	Lūdzam izvērtēt sanācijas procesu ietekmi un saistību ar bīstamo ķīmisko vielu radītajiem vides riskiem.
55.lpp.	4.2.4.apakšpunkta 1.rindkopā minētajam nav tieša sakara ar piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu pārvaldību, iespējams, kļūdas pēc tā ir iekopēta no teksta par gaisa kvalitāti vai taml., turklāt nav redzams, ka šis teksts dublētu šajā pārskatā jau iekļautu informāciju. Informācija ar atsauci uz NAP2027 rīcības virzienu "Daba un vide" jau ir ietverta 55.lpp. pēdējā rindkopā zem virsraksta "Iespējamās izmaiņas, ja NAP 2027 netiktu īstenots".	Lūdzam svītrot 4.2.4.apakšpunkta 1.rindkopu.
55.lpp.	4.2.4.apakšpunkta 2.rindkopa	Vārda "pazemē" vietā iesakām lietot vārdus "pazemes ūdeņos"
55.lpp.	3.rindkopā precizēt, ka nerekultivētas slēgtās sadzīves atkritumu izgāztuves un rūpniecības atkritumu izgāztuves ir uzskatāmas par potenciāli piesārņotām vietām.	Precizēt
55.lpp.	26.attēls – lūdzu nesalikt vienā attēlā kopā bīstamos atkritumus, nebīstamos rūpniecības atkritumus un mājsaimniecības atkritumus, jo šāds kopējs attēls nedod nekādu priekšstatu vai arī drīzāk dod maldīgu priekšstatu par atkritumu apsaimniekošanas situācijas dinamiku.	Ierosinām sadarbībā ar VSIA "LVGMC" sagatavot šādus attēlus atsevišķi par katru iepriekšminēto atkritumu grupu. Ja tas nav iespējams, tad lūdzam 26.attēlu svītrot.
56.lpp.	2.rindkopā minēto būtu nepieciešams papildināt, jo, neveicot vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju, riski ilgtermiņā ir ne tikai negatīva ietekme uz laba ūdensstāvokļa sasniegšanu ūdensobjektos, bet arī negatīva ietekme uz laba augsnes kvalitātes	Precizēt 2.rindkopā iekļauto informāciju, to attiecīgi papildinot.

	stāvokļa sasniegšanu, turklāt sekas ir daudz plašākas – saimnieciskajā darbībā neizmantojamas teritorijas, šāda veida teritoriju platības pieaugums, ja savlaicīgi netiek veikta sanācija, rodas blakus pieguļošo teritoriju piesārņojums un ilgtermiņā negatīva ietekme uz šo teritoriju apkārtnē dzīvojošo cilvēku veselību. Ņemot vērā, ka Eiropas vides politikas pamatā ir piesardzības princips, preventīvas darbības princips un princips, ka piesārņojums ir jānovērš, novēršot tā cēloni, kā arī princips “piesārņotājs maksā”, sanācija būtu jāveic pēc iespējas ātrāk, negaidot piesārņojuma izplatīšanos pieguļošajās teritorijās, turklāt attiecībā uz vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju ne vienmēr ir iespējams piemērot principu “piesārņotājs maksā”, ja piesārņojums tika radīts Padomju Savienības laikā. Papildus jau iepriekš minētajam, vides riski būtiski var pieaugt ne tikai neveicot piesārņoto vietu sanāciju, bet arī neturpinot piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un detalizētu izpēti, jo atbilstoši LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā publiski pieejamajai informācijai, vairāk nekā 2249 ha piesārņotajās teritorijās Latvijā joprojām nav veikta sanācija, turklāt tikai 219 no Reģistrā kopumā iekļautām 241 piesārņotajām	

	vietām ir novērtēta kopējā piesārņotās teritorijas platība.	
56.lpp.	Lapas apakšā pēdējā rindkopā– vēršam uzmanību, ka minētie mērķi attiecas uz mājsaimniecības atkritumiem, kas ir viena šaura atkritumu grupa, un pēc VARAM veiktajiem aprēķiniem, 2017.gadā ir pārstrādāti 24.8% (neņemot vērā atkritumu eksportu pārstrādei ārzemēs) vai 36,5% (ņemot vērā atkritumu eksportu pārstrādei ārzemēs) sadzīves atkritumu.	Precizēt
57.lpp	Norādīts, ka pārstrādāto atkritumu apjoms 2018.gadā sasniedz 49%, nav norādīta izmantotā noteikšanas metode.	Lūdzam precizēt noteikšanas metodi.
57.lpp		3.rindkopā lūdzu sadarbībā ar VSIA “LVĢMC” precizēt sadzīves atkritumu poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu.
57.-58.lpp.	Nav skaidrs, kāpēc vides pārskatā tiek ievietota informācija par divu ES direktīvu integrēšanu Latvijas normatīvajos aktos un kāpēc šāda informācija ir sniegta tieši par šīm direktīvām. Latvijai kā ES dalībvalstij ir pienākums transponēt visas direktīvas.	1) Priekšlikums šo informāciju par šo divu direktīvu transponēšanu vides pārskatā neiekļaut. 2) Ja atstāj atsauci uz direktīvu, lūdzu aizstāt nosaukumu “Direktīva par vienreizlietojamiem plastmasas izstrādājumiem” ar korektu direktīvas nosaukumu pareizajā locījuma – Direktīvu 2019/904 par konkrētu plastmasas izstrādājumu ietekmes uz vidi samazināšanu.
58.lpp.		Pirmajā rindkopā svītrot “oksi-sadalāmās plastmasas”
58. lpp.	Precizēt tekstu par radiāciju	Precizētā redakcija:

		Radiācijas drošības un kodoldrošības jomu regulē likums “Par radiācijas drošību un kodoldrošību”. Lai nodrošinātu Latvijā radīto radioaktīvo atkritumu drošu apsaimniekošanu, Latvijā ir izstrādāta Radioaktīvo atkritumu pārvaldības programma, kas ir iekļauta Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam. 2018. gadā tika īstenotas publiskā iepirkuma procedūras Salaspils kodolreaktora likvidācijas un radioaktīvo atkritumu glabātavas "Radons" paplašināšanai. Ievērojot, ka procedūru ietvaros saņemtie piedāvājumi būtiski pārsniedza mērķim pieejamo valsts budžeta finansējumu, tika pieņemts lēmums veikt jaunus iepirkumus – Salaspils kodolreaktorā un radioaktīvo atkritumu glabātavā "Radons" paredzēto darbu būvprojektu izstrādei. Cita starpā būvprojektu izstrādes rezultātā tiks noteikts faktiskais radioaktīvo atkritumu apjoms, kas radīsies pēc Salaspils kodolreaktora likvidēšanas. Būvprojekta izstrādes laikā Salaspils kodolreaktora uzturēšanas darbu nodrošināšanai paredzēta papildus finansējuma piesaistīšana no valsts budžeta 2019. un 2020. gadā.”
4.2.5.sadaļa56.-59.lpp.	Aprakstā nav iekļauta informācija par notekūdeņu dūņu pārstrādes un noglabāšanas problemātiku.	Lūdzam papildināt aprakstu.
62.lpp.	Precizēt pēdējā rindkopā tehnisku kļūdu	Precizēt tehnisku kļūdu saīsinājumā “ Ne. ” vietā jābūt “ Nr. ”.
66.lpp.	Lūgums precizēt 66.lpp.	Lūgums precizēt, jo divreiz atkārtojas viena un tā pati informācija par Pielāgošanās plānu.
76.lpp.	Precizēt 259. punktu	Precizēt šādā redakcijā: <i>“Klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāli tehniskās un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus (katastrofu draudu novēršanas un to pārvaldīšanas pasākumu īstenošanai), kā arī tautsaimniecības nozaru pārvaldībā, ievērojot jaunākos zinātniskos</i>

		<i>datu un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu.”</i>

Veselības ministrija

Veselības ministrija

Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011, tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts vm@vm.gov.lv,
www.vm.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 01-18.1/5278

Uz 29.10.2019. Nr. 19/92

SIA "Grupa93"

*Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas
Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.
gadam vides pārskata projektu*

Veselības ministrija ir saņēmusi SIA "Grupa 93" 2019. gada 30. oktobra vēstuli "Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu" ar lūgumu sniegt atsaukmi par politikas plānošanas dokumenta "Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam" projekta stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu (turpmāk – Projekts).

Projektā minēts, ka prioritātes "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība" rīcības virzieni un uzdevumi tieši ietekmēs vides kvalitāti ilgtermiņā, jo ir saistīti ar apkārtējās vides un infrastruktūras faktoru kopumu un to mijiedarbību, kas raksturo vides kvalitāti un tīrību, kā arī svarīgāko pakalpojumu, t.i., transporta, mājokļa, energoapgādes, elektronisko sakaru kvalitāti un pieejamību. Prioritātē iekļautie rīcības virzieni un uzdevumi risina arī klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus, nodrošinot klimata, enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas nacionālo mērķu sasniegšanu. Vienlaikus, Projektā ir minēts, ka šo prioritāšu ieviešana ilgtermiņā pozitīvi ietekmēs arī dabas vērtības, kā dabas kapitāla sastāvdaļu, jo tajā plānota bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses. Esam secinājuši, ka Projektā pietrūkst analīzes par vides ietekmi uz veselību, kā arī starpnozaru risinājumu meklēšana tādu vides faktoru, kā gaisa piesārņojuma, trokšņa un bīstamo ķīmisko vielu, klimata pārmaiņu iedarbības mazināšanai uz cilvēku, īpaši uz mazaizsargātu personu, piemēram, bērnu veselību. Vēršam uzmanību, ka Latvijas Nacionālais attīstības plāns tiek izstrādāts, lai ikviens Latvijas iedzīvotājs un sabiedrība kopumā panāktu dzīves kvalitātes uzlabošanu, tai skaitā arī veselības saglabāšanā, tādēļ aicinām pasākumu vērtējumā iekļaut ieguvumus sabiedrības veselībai.

Valsts sekretāre

(paraksts*)

Daina Mūrmane-Umbraško

Kristīne Šica, 67876171
kristine.sica@vm.gov.lv

Anita Segliņa, 67876102
anita.seglina@vm.gov.lv

dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Vidzemes plānošanas reģions

VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS
Reģ. Nr. 90002180246
Bērzaines iela 5, Cēsis, Cēsu novads, LV-4101
Tālrunis 64116014
www.vidzeme.lv, e-pasts: vidzeme@vidzeme.lv

C ē s ī s

25.11.2019. 1.8/648
Uz 29.11.2019. Nr. 19/92

SIA “Grupa 93”
Elektroniski: info@g93.lv

Zināšanai:
Pārresoru koordinācijas centram
Elektroniski: nap2027@pkc.mk.gov.lv

Par Vidzemes plānošanas reģiona atsaukumi par Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam vides pārskata projektu

Vidzemes plānošanas reģions (turpmāk – Reģions) informē, ka ir saņēmis SIA “Grupa 93” 29.10.2019. elektronisko vēstuli Nr.19/92 “Par atsaukmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.g. vides pārskata projektu” (turpmāk tekstā – SIVN).

Reģions atbilstoši savai kompetencei un saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” 9.1., 15., un 17. punkta nosacījumiem ir iepazinies ar publiskajai apspriešanai nodoto SIVN, un tajā sniegto izvērtējumu par NAP 2027 definētos mērķu, rīcības virzienu un uzdevumu iespējamās īstenošanas ietekmi un būtisko ietekmju uz vidi vērtējumu, kā arī piedāvātajiem risinājumiem negatīvo ietekmju mazināšanai, SIVN sniegts vērtējumu, ka kopumā plāna ieviešanai būs pozitīva ietekme uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un vides kvalitātes uzlabošanu Latvijā. SIVN norādīts, ka NAP 2027 izvirzītie mērķi, tos sasniedzot, sekmēs arī starptautisko vides aizsardzības mērķu sasniegšanu.

Ņemot vērā iepriekšminēto Reģions **atbalsta** SIVN tālāku virzību un apstiprināšanu.

Administrācijas vadītāja

/paraksts/

Guna Kalniņa Priede

I. Kalniņa,
ieva.kalnina@vidzeme.lv
+371 26533464

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Valsts vides dienests

Valsts vides dienests

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67084200, e-pasts pasts@vvd.gov.lv, www.vvd.gov.lv

Rīgā

Dokumenta datums ir tā elektroniskās
parakstīšanas datums Nr. 1.8 - 01/1832

Uz 29.10.2019. Nr.19/92

SIA „Grupa 93”
info@g93.lv
marita@grup93.lv

**Par atsauksmes sniegšanu par Latvijas Nacionālā
attīstības plāna 2021.-2027.g. Vides pārskata projektu**

Valsts vides dienests (turpmāk – Dienests) ir izskatījis „Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam” stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu un atzīst, ka tas izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” prasībām.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektā veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši iepriekš minētā plānošanas dokumenta detalizācijas līmenim. Tajā ir raksturota ar „Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam” tematiku saistītā esošā vides situācija, novērtētas plānošanas dokumenta būtiskākās ietekmes uz vidi, sniegta informācija par risinājumiem negatīvās ietekmes novēršanai vai mazināšanai un plānošanas dokumenta ieviešanas monitoringam.

Dienests ir izvērtējis stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projektu un nesniedz papildu priekšlikumus.

Ģenerāldirektora p.i.,
ģenerāldirektora vietniece

A.Stašāne

**ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Ģeida 64207275
gunars.geida@vvd.gov.lv

3. pielikums Paziņojuma publikācijas laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” kopija

<https://www.vestnesis.lv/op/2019/216.DA2>

ARHĪVS

LATVIJAS VĒSTNESIS

Dažādi sludinājumi: Šajā laidienā 3 Pēdējās nedēļas laikā 10 Visi

Laidiens: **24.10.2019., Nr. 216**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2019/216.DA2** < Iepriekšējā publikācija Nākamā publikācija >

OFICIĀLAIS PAZIŅOJUMS

Paziņojums par Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021. - 2027. gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekta nodošanu sabiedriskajai apspriešanai

Plānošanas dokuments: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (NAP2027)

NAP2027 ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir izstrādāts, lai sasniegtu Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam (Latvija2030) noteiktos mērķus un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus. NAP2027 ietvaru veido trīs stratēģiskie mērķi, kuri ievirza politiku nākamajiem septiņiem gadiem, sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. Katra rīcības virziena sasniegšanai ir noteikti politikas rezultātu rādītāji jeb indikatori, veicamie uzdevumi. Plānošanas dokuments ietekmēs visu Latvijas teritoriju.

Plānošanas dokumenta izstrādes termiņš - 2018. gada oktobris - 2019. gada decembris.

Izstrādātāji:

- NAP2027: Pārresoru koordinācijas centrs, Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520, <https://www.pkc.gov.lv/>, e-pasts: pkc@pkc.mk.gov.lv, tālrunis 67082811, 67082813
- Vides pārskats: SIA "Grupa93", Krišjāņa Barona iela 3-4, Rīga, LV-1050, www.g93.lv, e-pasts: info@g93.lv, tālrunis 27373939.

Sabiedriskā apspriešana norisināsies no 2019.gada 25.oktobra līdz 2019.gada 25.novembrim. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme notiks 2019.gada 7.novembrī no plkst.9.00 līdz plkst.12.00 Latvijas Universitātes Dabaszinātņu akadēmiskā centra Magnum auditorijā (106.telpa, 1. stāvs) Jelgavas ielā 1, Rīgā.

Ar NAP2027 var iepazīties Pārresoru koordinācijas centra tīmekļa vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/>.

Ar NAP2027 Vides pārskata projektu līdz 2019. gada 25.novembrim var iepazīties:

- Pārresoru koordinācijas centra tīmekļa vietnē: <https://www.pkc.gov.lv/>
- SIA "Grupa93" tīmekļa vietnē: www.g93.lv.

Rakstiskus priekšlikumus un atsauksmes līdz 2019. gada 25. novembrim (pasta zīmogs) var nosūtīt pa pastu, iesniegt Pārresoru koordinācijas centrā (adrese: Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520) vai elektroniski nosūtīt uz e-pastu: pkc@pkc.mk.gov.lv.